

Letaif Nasreddin Hoca

(15)

Letaif Hawadjah Nesreddin

فیاتی قرق پاره

لطائف خواجه نصرالدین
رحمة الله علیه

مطبوع ومشهور حکایاتنه ذیلاً نصفی درجه‌سنده غیر مطبوع حکیمانه
وعارفانه برچوق لطائف برگزیده‌لرینی شاملدر

☞ کتابمز — بحوله تعالی — اشبو اون آلتنجی فورمه‌ده ختام بولدیغندن بالطبع طاقم یاپوب تجلید ایتدیره‌جکمزدن شیمدی‌یه قدر فورمه فورمه آلمقده بولونان ذواتڭ بر آن اول نقصانلرینی اکمال ایله‌مه‌لری لازمدر. آره‌دن بر مدت گچوبده بز کتابلری طاقیم یاپدیقدن صوڭره طاقیم خارجنده — پراکنده — اولمایان فورمه‌لری ویره‌میه‌جکز. چونکه طاقیم بوزولور.

اقبال کتبخانه‌سی باب عالی جاده‌سنده

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

لطائف خواجه نصر الدين
رحمة الله عليه

مطبوع ومشهور حكاياتنه ذيلاً نصفى درجه سنده غير مطبوع حكيمانه
وعارفانه بر چوق لطائف برگزيده لرينى شاملدر

سنه ۱۳۲۵   سنه ۱۳۲۷   اقبال كتبخانه سى باب عالى جاده سنده

طابع وناشری

حسین

اقبال کتبخانه‌سی — باب عالی جاده‌سنده

نومرو ایکی

درسعادت

هلال مطبعه‌سی — باب عالی قارشوسنده

نومرو ٦٦

درس حکمتده امام العلم وموثوق الیه
خواجه نصرالدین افندی رحمة الله علیه

خواجه نصرالدین افندی — اڭ قدیم بر مدنیتی وغایت شعشعه‌لی بر تاریخ جنکاورانه‌سی اولان وبوتون جهانڭ اڭ مهم اقلیملرنده بو زمانه‌قدر حکمفرما اولمقده وموجودیت مردانه‌سنی آفاقه تسلیم ایتدیرمکده بولونان (تورك) قوم نجیب واصیلندندر . ومبادئ سلطنتده یتشمش کزیدکان مشاهیر عثمانیه‌دندر. آناطولیده سیوری حصارده طوغمش وآقشهرده وفات ایتمشدر . خواجه مرحوم ظن غالب اوزره آق شهرده ویاخود قونیه‌ده تحصیل وتکمیل علوم وفنون ایدوب آق شهر جوارنده بعض قصبه ونواحیده قاضیلق ومملکتی اولان سیوری حصارده خطابت وبعض یرلرده مدرسلك وامامت خدمتنده بولونمش وقونیه، آنقره، بورسه ولایاتی وملحقاتندن بعضیلرینه لمصلحةٍ سیاحت ایله‌مشدر . اوائل مأذونیتنده بر مدت تعلیم علوم ایله‌دیکی کبی اواخر حیاتنده دخی عمرینی افادۀ علم دین ایله امرار ایله‌مش ومادام الحیاة مواعظ حکمت نثاریله و نصایح لطائف مشواریله خلقڭ ریاض ارواحنه ازهار ترقیات وکمالات زرع ایله‌مش و عوامی انسانلقدن نصیبه‌دار ایله‌مکلکڭ یولی یك ایی بولمش وبیلمش وبو مدتده دولت علیه جانب علیاروریسندن اعطا ایدیلن جزئی (مدرسلك) وظیفه‌سیله (سلطان اقلیم قناعت) اوله‌رق یاشامش وزهد وتقوا-نی عجب وریا ایله تلویث ایتمه‌مش و فلکڭ کرم وسردینی دائما آلایه بوزه‌رق سرّاوضرّای دورانه هیچ اهمیت بیله ویرمه‌مشدر . کندیسی فقهای حنفیه‌دن اولوب حق اللهی بیانده لومۀ لائمدن احتراز ایتمزو زمانڭ

امر اوقضاة و حكامنی بی پروا مقتضای شرع شریفه دعوت ایدردی . عامهٔ مسلمینه وبالخاصه علمایه فرض اولان (امر بالمعروف) ی کسوهٔ لطیفه یه بورویوب حدود اللهی اجرا ایتدیریردی . کندیسی اوزمان پایتخت اولان قونیه علماسی عدادنده اولوب برخیلی مدت اوراده اقامت ایتمش ومدرسه نشین اولوب خلقه وعظ ونصیحت ایله مشغول . بر وقت طرف حکومتدن لمصلحة کردستانه کوندرلمسنه ، فلانه بافیلیرسه خواجه‌مز علم سیاست وفن اداره‌یه‌ده واقف بر مردکامل اولدیغی تظاهر ایلر . آقشهرده بولوندیغی اثناده دخی ایجاب ایتدکجه همان طرف حکومتدن تاتار چیقاریلوب خواجه‌یی پایتخته دعوت ایده کلدکلری بعض فقراتدن استنباط اولونمقده‌در . اکثر اشتغالاتنی (علم فقه) تشکیل ایلردی . علی الاکثر اکمل مختصراتدن اولان وبرکت وقدسیتی عامهٔ علماجه مسلم بولونان (قدوری شریف) ك تعلیمنی التزام ایدردی . حتی بو کتاب جلیل القدرك تعلیم وتطبیقی حسبیله واصل الی الله اولدیغی خاتمهٔ کتابده مسطوردر [١] .

غوامض علم ومعرفت ودقایق فن وحکمته وقوفیله بین الناس شهرتیاب اولدیغندن او دورك سیاحتکزین علما و حکماسنه آناطولیده (خواجه نصر الدین افندی) یی صاغاق ویریرلردی . کندیسنی تیمور جبارك حضورینه داخل ایدن وممالکتی آفت مظالمدن قورتاران وکمال جرأتله تیموره بعض حقایقی سویلتدیرن انجق خواجه‌نك فضائلی ایدی . یوقسه اویله عادی بر آبدال بذله‌کو حضور تیمورده بو درجه اقبال وجرأت قازانه‌مزدی .

بز خواجه مرحومی نوعی شخصنه منحصر (امت واحده) عدایده‌رز . نه صدر اسلامك (بهلوال دانا) سی وامثالی اولان مجاذیبی ، نه (جحا) واشباهی اولان آبداللر ، نه‌ده عربك (ابودلامه) سی ، عجمك (طلحك) ی کبی امرا طالقاووقلری ، نه‌ده اقوام سائره‌نك شوسی بوسی بزم خواجه‌مزه عدیل اوله‌مز .

---

[١] جناب مولانا دخی اثنای تحصیلده (سلطان ولد) حضرتلرینه (هدایه) یی ایکی اوچ دفعه اوقوتمش وصوك تعلیمنده بوتون اصول فقه وغوامض اعمال واسرار عبادتی وسائر لطائف سیر وسلوکی بسط ایدرك واصل سر منزل کمال ایله‌دیکی ینه حضرت سلطان ولددن مروی اولمغی اوزره مناقب کتابلرنده مسطوردر .

خواجه دائمی بر مجذوب مستغرق دکل ایدی. خیری شری فارق اولمایان بودالالردن صایه‌سی‌ده خواجه‌نك شان جلیلنه تجاوزدر. هله حقنده (طاقاووقلق ، قورنازلق) کبی شوائبی تخطر ایتمکه بیله بر مسلم خلوق حیا ایدر . نصرالدین افندی مرحوم (صاف) کلمه‌سنك الك قوتلی معناسنه مظهر بر عالم عارف زاهد سینه صاف ایدی . ملك خصلت ایدی . بوتون انسانلرك سعادتنه خدمت ایتمك ، اونلرك مسعودیتیله بختیار اولمق ، هپسیله خوش کچمك دستور معاشرتی ایدی :

رند مشرب لا ابالی مذهبز عالی دلز
خوش کچنمکدر جهانده احسن آمالمز

بیتی مصداق روحی ایدی . خواجه تحصیل صوریسندن زیاده مکتب طبیعتده یتشمش بر فیلسوف کامل دیه توصیف اولونمغه جسباندر . مومی الیه هر فنالك خصم جانی ایدی . هیچ بر فنا شیئی کورمك ، بیلمك ، تصدیق ایتمك ایسته‌مزدی . هر شیئه اینانیردی . بر انسانده کذب و حیله قیصه‌سی کورمك ، تصور ایتمك عذاب وجدانیسنه قاتلانمقدن ایسه آلدانوب ده مادةً ضرر چکمه‌یی ترجیح ایلردی . بو یولده بر نمونهٔ اخلاق بر درس مجسم ویره‌رك بنی نوعنی ارشاد واصلاح ایتمك ایستردی . خواجه مرحوم یرینه کوره چفت سوروب که یمیله کچنیر ، طاغدن اودوننی کندی کسر ، حتی قیشین بعض طلبه‌سی و یارانیله جاناوار آوینه بیله کیدردی . یعنی بین الاقران هر نوع اسباب معاشرتدن قالمزدی . بو کبی بر چوق دلائلدن نمایاندرکه خواجه خیر و شری فارق دیوانه نهاد ، آدی خواجه بر اهمیتسز کیمسه دکلدی . مملکتك الك کزیده اشرافندن اولمغله بعض جوار کویلیلر وغریب الدیار آدملر خانه‌سنه مهمان اولورلر وخواجه اونلره اعزاز واکرام ایلردی . خواجه‌نك حقیقتنه منافی بعض حکایه‌لرده اسناد ایله‌شلر . شهرتنه بناءً [اصلی بوزمش اولمامق و اسکی کتاب تلخیص ایدلمشدر دیدیرمه‌مك ایچون] اینانمایه اینانمایه ـ دها طوغروسی ایسته‌مه‌یه ایسته‌مه‌یه ـ درج ایتدك . فقط خواجه‌نك روحنی آکلامق ایسته‌یه‌لك بو کتابی اوقویانلر او فقره‌لری یك قولای آییرد ایدرلر .

خواجه بعضاً صولق درجه رندلك ، لاابالیلك كوستریر . سائر امثالنك زندقه و تلعیننی و بلكه سیاسةً اعدامنی مستوجب اوله‌جق مسائلی ستره لطائف آلتنده سویله‌مش اولمقله برابر عامهٔ صنوف مسلمین میاننده ینه (رحمة الله علیه) دیه یاد اولونه کلمشدر . فقط افندی حضرتلری هیچ بر وقت بر عالمه یاقیشمایه‌جق صورتده كفربازدی ، عادیلكی ، باباغیانی — دكل ارتكاب — تصور بیله ایتمه‌مشدر . بونکله برابر خواجه‌نك ینه غایه‌سی بر بشر ، برمسلم غیر معصوم اولمق اعتباریله خطایه دوشمه‌سی ممكن اولدیغی كبی چوجوقلق ، كنجلك هنكامنده بعض مناسبتسزلك ارتكاب ایلمه‌سی‌ده قابلدر . انجق كیتدكجه تكمل ایتمش ، علم و عرفان و كمال و حكمتی ترقی ایله‌مش ، تهذیب ذات و صفات قیلمش و الی‌النهایه مرتبهٔ وصاله ایرمشدر . قدس الله روحه العزیز .

نتیجهٔ تحقیقاتمزه كوره خواجه مرحوم تقریباً سلطان اورخان زماننده ظهور ایدوب سلطان ییلدیریم بایزید عصرنده بر حیات بولونیوردی . یعنی یدیوز تاریخ هجریسی مبادیسندن اواخرینه ـ مزار طاشی تاریخنه نظراً (٦٨٣) تاریخ هجریسنه ـ قدر یاشامش و تخمیناً آلتمشی متجاوز برسنده عازم مدرسهٔ بقا اولمشدر .

بر وقت (چینغراقلی تاتار) غزته‌سنی نشر ایدن بذله كو و لطائف نویس شهیر (چایلاق توفیق) بكك ایكی جزؤ نشر ایله‌دیكی (لطائف نصر الدین) مقدمه‌سنده دیركه : مرحوم ییلدیریم بایزید خان عصری رجالندن اولوب [١] سلاله‌سنك مراد ثالث عهدنده استانبوله كلدیكی مقید تاریخ اولدیغی كبی اولادندن بری اوقاف همایوندن مخصص بر مقدار نان پاره‌نك كندوسنه انتقالی لازم كلدیكنی و او سلاله‌دن بولندیغی بیان ضمننده باب آصفی‌یه عرضحال تقدیمنه كلدیكی صیره‌ده حیوانی میدانده براغیلان نوبت كوسنه یعنی كبیر داووله باغلامش . حیوان داوولی سوروكله‌ینجه اوركمش ، اوركدكجه سوروكله‌مش وبالتصادف اوكون (صُرّه) قاطیرلری دخی اوراده بولندیغندن انلرده اوركوب بر ولولهٔ عظمی

---

[١] تراجم احوال یازانلرجه عادتدركه بر ذات هانكی پادشاهك زماننده وفات ایدرسه او دورك رجالندن عد ایدرلر

حاصل اولەرق اورادە بولنانلرە (بو نەدر . بونی کیم باغلادی) دییە سؤال اولندقدە سلالەدن اولدیغنی اثباتە کلان ذات ایدوکی اکلاشلمسی اوزرینە (مطلقا مرحومك اولادندن اولدیغنە شبهە قالمدی . بشقەدلیلە حاجت یوقدر) دینلەرك استدعاسنك اسعافنە مساعدە اولنمشدر »

آناطولیدە بر چوق تحقیقات علمیەدە بولونەرق کتبخانۀ عرفانمزە بر (قونیە سیاحت نامەسی) اهدا ایدن اکارم اخوانمزدن ضیا بك افندینك بو بابدە واقع اولان مراجعتمز اوزرینەیازدیغی تذکرەدە دیرکە :

خواجە مرحوم آق شهردەکی بویوك قبرستاندە غنودۀ خاك غفراندر. سنك مزاری اوزرندە شو عبارە یازیلیدر :

هذهالتربة المرحوم

المغفور المحتاج الی رحمة ربه الغفور

نصرالدین افندی روحنه

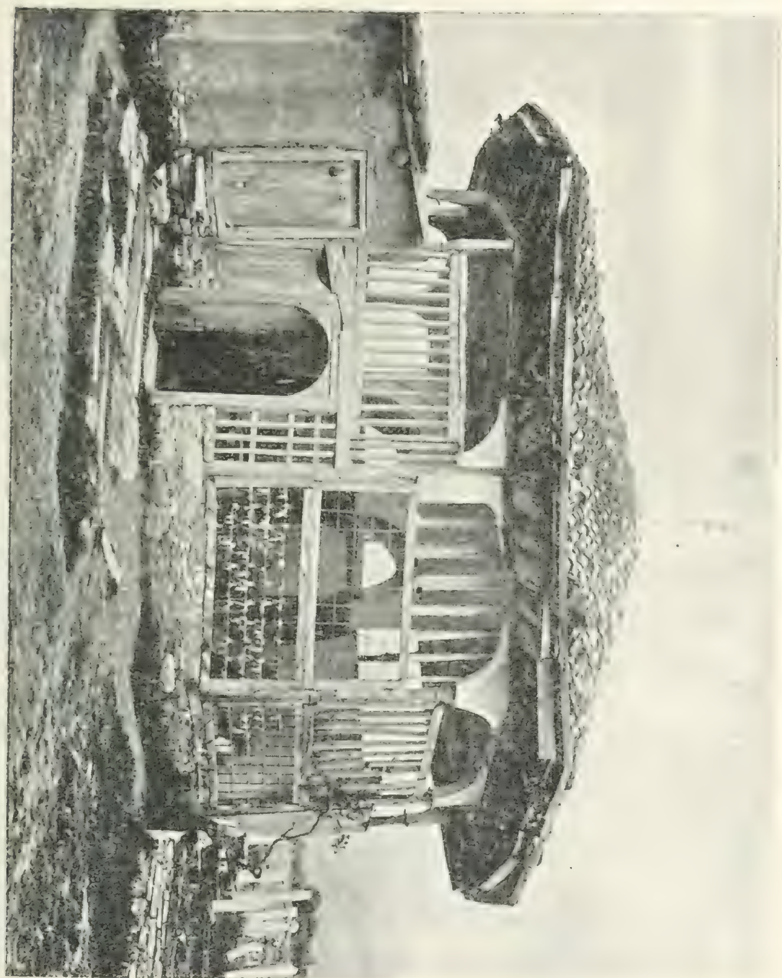
فاتحه ٣٨٦

شو تاریخ بك زیادە نظر دقت و استغرابمی موجب اولدی . چونکەخواجە نصرالدین هجرت سنۀ نبویەدن (٣٨٦) سنە صوکرە وفات ایتمش اولمەسی غریب کلیوردی . بالاخرە آکلاشیلدی کەتاریخك رقملری ترس اوقونمەسیلە مقصد حاصل اولەجقمش . یعنی طوغروسی (٦٨٣) ایمش[١] خواجەحقندە محلیجە اجرا ایلەدیکم تحقیقاتدن آکلاشیلدیغنە کورەمرحوم مشار الیە سلطان اورخان عصری رجالندن اولوب بالخاصە حکم و رموزات ایلە متوغل و صحبتندە برطاقم امثال و تلمیحات ایلە خلقی ارشادە بذل همت ایدرمش. ذاتاً اوعصرك فحول رجالی دائما بومسلك تلقین و ارشادی تعقیب ایتدکلرندن [٢] ودها طوغروسی

[١] عبارۀ جاهلانەسندن و خطندن آکلاشیلدیغی وجهلە صوکرەدن یازیلان وقازیلان بوتاریخك بوبولدە تحریری قصدە مقارندکاسە بودە خواجەنك ارتق تخفلق ایجوز یاراتلمش اولدیغنە بر دلیل صاییلیر .

[٢] شیخ شستری (قارە کوز و حاجیواد) اوبونیدە اورخان زماننـدە ایجاد ایتدیکی مشهوردر . بك افندی بوکا تلمیح ایدر .

ناسك سويهٔ عرفانته كوره سوز سويله‌مكى دها زياده موجب منافع بيلدكلرندن جناب مولانانك مثنوئ معنويلرنده بويوردقلرى كبى (خود تودر ضمن حكايت كوش دار) فرمان حكم آموزينه توفيقاً مقصد و مراملرى امثال و تشبيهات پرده‌سى آلتنده آكلاتيرلردى . خواجه‌نك مجلس صحبتنه قصبه‌نك صغار و كبارى عالم

خواجه نصر الدين تربه‌سنك طيشاريدن كورونشى

و فاضلى دوام ايدر ، هر برى بر درس حكمت و عرفان اولان سوزلرينى جان قولاغيله ديكلرلرمش . عوام ناسك ذهابى كبى خواجه مرحوم بى سر و بن سوز سويله‌مه‌مش ، نه ديديسه هپسنى بر لزوم و حكمته مستنداً صرف ايله‌مشدر .

مرحوم حال حیاتنده مظهر حرمت عامه اولدیغی کبی ارتحالنده دخی او نظر حرمت و توقیری استجلاب ایلەمشدر . اوزرینه انشا ایدیلن تربه ایسه مظهر اولدیغی شو حرمتك تمثال مجسمی اولسه گرکدر . [٣] »

بك افندینك فادهٔ اخیره سنی تصدیقاً دیرزکه حقیقةً خواجه مرحومك تربهٔ

خواجه مرحومك تربه سنك ایچریسیدر

مقدسه سنه وروحانیت جلیله سنه قارشی عامهٔ مسلمینك ، خاصةً وطنداشلرینك

[٣] مزاری دورت دیرك اوزرینه ساده وظریف بر کنبد ایله اورته ده ، طاشدن بر صاندوقه توجه ماندیلی قاووقدن عبارتدر . دیواری زوار طرفدن یازلمش بر چوق نظم ونثر ایله طولودر و تربه نك خارجنه چکیلان اخشاب پارمقلغك پنجره سنه بی نهایه صیتمه ایچون پاچاوره باغلانمشدر .

بك بویوك حرمتی واردر . بعض مشاهد مجله کبی قورقزلر، حذر ایتمزلر. بلکه سورلر ، هله بهمه‌حال کولرلر . حتی بر اعتقاد واردرکه : هرکیم خواجه‌نك قبرینی کورور کورمز کولمزسه بهمه‌حال باشنه بر آفت ایریشیر . واقعا بر یوجیلقده محرر حقیر و پدرم و انشته‌م بر آرابه ایله تربه‌نك اوکندن جاده‌دن کچرکن انشته‌م (کولمیه‌جکم شو آدمه. باقه‌لم نه اوله‌جق) دیدی . عادت و اعتقادی بوزمامه‌سنه ابرام ایتدیلرسه‌ده دیکله‌مدی . او آنده اوستمزده بر قوجه چنار دالی بیندیکمز تاتار آرابه‌سنك تنته‌سنه طاقیلوب پارچه پارچه ایتدی . آتلر اورکوب دوریلکه رمق قالدی . آزرها هپمز کریه خند اوله‌جقدق . خواجه‌نك مظهریتی تبدیل ایتمك کیمك حدیدر . عرف و اعتقادك آیقیریسنه کیتمك یالکز دینه دکل عقل و حکمته‌ده مغایردر .

آقشهرلیلرده صاف ، عادتا شعر دینیله‌جك بر عادت دها وار ایمش . بر دوکون اولونجه بهمه‌حال نصرالدین خواجه‌نك تربه‌سنه کیدوب دوکونه دعوت ایدرلر ایمش. حتی (منلالریکیده برابر آل کل ! .) دیمك شرط ایمش. اکر خواجه دعوت اولونمزسه طرفینجه دیرلکسزلك یوز کوستره‌جکی اعتقادنده بولونورلرمش .

واقعا خواجه‌نك روحانیتی بر دوکونه ، درنکه چاغیرمق، امداد روحانیسی برابر بولونمق ، نشئه بخشا اولمق ایچون زعفرانلی زرده پیشیرمکدن پك قات مرجحدر .

زواللی خلق بیلمزکه یالکز خواجه مرحومك و طلبه‌سنك روحانیتی چاغیرمقله اکتفا ایتمه‌مه‌لی [٤] بلکه کلین کووکی انسانلرك حسن معاشرتنه عائد خواجه‌نك لطائف و حکمیاتندن درس عبرت آلمه‌لیده خوش کچینمه‌نك یولنه باقمه‌لی .

بزم ملی شرقیلرمز ، او بونلرمز نه ایسه بزجه خواجه‌مزك لطائفی ده اودر . نشئه‌سز زمانلرمزده هیچ بر لطائف کتابی بزه خواجه مرحومك سوزلری قدر خوش کلمز . بو نفس الامرده مطابقدر. خواجه‌نك اکثر لطائفی حسن اسلوبی

[٤] هله زواللی تربه‌داری مطلقا دعوت ایله‌مه‌لی .

سحر بیانی ایله برابر اوقدر درین حکمتلری ، مضمونلری حاویدرکه انسان
بو کبی عظیم قوهٔ تسخیریه یه مالك اولان دلنشین لطیفه لری اوقورکن درحال
فضولینك :

بو بر کتاب سوزدر فهم ایدن اهل حاله

مصرعنی تخطر ایدر . خواجه نك اکثر کفتاری حقیقةً سهل ممتنعدر .
پردهٔ صفوته بورونمش اولان حاضر جوابلقلری مخاطبنك تاجانکاهنه شمشیر
زهرآلود کبی قطعی بر تأثیر بلیغ کوستریر . « بیلمکز بیلمه ینکزه اوکره تسین »
— « بوقونیه ایلیلر نه ایی آدملردر . آدمه دوکه دوکه حلوا یدیررلر » — « اکر
چوملك حسابنه باقارسه ك بو کون آیك یوز یکرمیسیدر » — « اسکی آیی
قیرپار قیرپارده ییلدیز یاپارلر » — « کندی کندینه خطاباً — بز سنك کنجلککی ده
بیلیرز یا . » — « بوقدر خرجه بر طاووق لازم دکلمی » — « قازانك طوغوردیغنه
اینانیرسین ده اولدیکنه ایناغزمیسین » — « اوستنه آتیلان کوپکه خطاباً — کچ
ییکیدم کچ » — « ویره که کوکلم اولمایجه ایپه اون سریلیر » — « فججانجی قاطیرلارینی
اورکوتمزسه ك آخرتده قورقوله جق بری یوقدر » — « قوردك قویروغی قوپارسه
اوزمان کورورسین سن توزی دومانی » — « بن صاغ ایکن شورادن کچردم »
— « بیندیکی دالی کسوب دوشمه سی » — « طوقوزیوز طوقسان طوقوز آلتونی
ویرن الله بریده ویرر » — « بویورکورکم طعامه » — « قیز اوغلان قیز آلتی
آیاق کبه » — « ایی بولدیکز صاحبی اولمش اشکی » — « اشکك سوزینه
اینانیورسین ده آق صقاللمه بنم سوزیمه ایناغیورسین » — « دنیانك اورته سی
اشکمك اولك آیاغنی باصدیغی یردر . ایناغزسه ك اولچ » — « چوق شکرکه انجیر
هدیه ایتدم . یا پانجار کوتوره یدم . قفام کوزم یاریلیردی » — « امام اوصورنجه
جماعت .... » — « اوچوماغی سن بیسه یدك دورت آیاقلی اولوردك » — « غوغا
بزم یورغانك اوستنه ایمش . یورغان کیتدی غوغا بیتدی » — « قاری بیراق
خیرسزی کندی حالنه . او برشی بوله بیلیرسه اللدن آلمق قولای » — « ایکی

آقچه‌لق جكری قاپار . كدی قرق آقچه‌لق باطه‌یه طمع ایتمزمی » — « طوقونمه قاری قارغه‌یه . اونك اوستی بزدن كیرلیدر . » — « چوجغمك كندی بولوشیدر . بن اوكرتمه‌دم » « آغاجه چیقاركن پابوجی قوینته صوقه‌رق بلكه آغاجدن اوته‌یه یول واردر » — « طارشانك صوینك صوینك صویی » — « صاری آتی یدین كردكه كیرسین » — « اوغلانك آدینی ایوب قویمه . كثرت استعمال الله ایپ اولور » — « بن نه بیله‌یم قارانلقده صاغ طرفنی » — « عجمی بابل بوقدر اوتر » — كبی دیللرده داستان اولان حكمتلری صیره‌سی كلدكجه بر تورلو آكلاتیله‌مایان مقصدلرك قارشیسنده انسان كككله‌یوب طوروركن « خضر » كبی امداده یتیشیر . مخاطبی ده او آنده سحر كبی تسخیر ایلر .

بوتون عثمانلیلرك فرط رغبتندن ناشی همیشه نسخه‌لری بیكلرجه ، میلیونلرجه باصیله باصیله الده بولونان (لطائف خواجه نصر الدین) كتابنك یاكلشلقلری اودرجه چوغالمش ، افاده‌سی اورتبه تعقید وابهامه اوغرامشدركه آرتق خواص الینه یاقیشه‌مایه‌جق برحاله كیرمشدی . حتی طبع ونشری خواصك غیری‌یه عائد محضا پاره قازانمق ایچون كتاب باصان برقاچ طابعه منحصر قالمشدی . كوفدن پاسدن ناشی معالی پروران ادب وحكمتك نظر رغبتندن دوشن بو (مجمع النفائس) اوزرینه تكرار جلب انظار رغبت ایتمكی دوشونوب بیك مشكلات ایله برقاچ دانه یازمه وبولاق باصمه‌سی اسكی نسخه‌لرینی الده ایتدك . اثنای تصحیحنده هم كتابك چاشنیء اصلیه‌سنی بوزمامغه هم ده ابهام درجه‌سنه واران بعض تعبیراتی اصلاحه چالیشدق . بو آرالق الده بولونان لطائف كتابنده مسطور اولمایان برخیلی لطائف اسكی بر یازمه مجموعه‌ده الیمزه كچدی . بعض كتب ادبیهٔ قدیمه وجدیده ومجامع لطائفده بوله‌بیلدیكمز لطیفه‌لر ایله برابر اصل كتابه قاریشدیرمایه‌رق خاتمه‌یه الحاق ایله‌دك . بوشكلده بی نظیر ونفیس بر (مجمع اللطائف) حصوله كلدی . خواجهٔ حكمت شعارمزك روحانیت قدسیه‌سنی ده بو صورتله دخی شادان ایله‌دك .

(لطائف نصر الدین) عربجه‌یه (جحا الرومی) عنوانیله ترجمه ایدیلدیكی كبی انكلیزجه‌یه ، فرانسزجه‌یه وسائر ملل متمدنه لسانلرینه‌ده نقل ایدیلمشدر . هله

برانكليز (لطائف نصرالدينى مراق ايدوب طوپلايورمش . كنديسنده اولمايانى بر انكليز ليراسنه آلييورمش) ديه بوندن اوچ سنه اول بر سوز ايشيتدك . اصلى اولمالى كه استانبولجه بويله بر تشبثى كورولمه‌دى . حال بوكه بورايه بر باش وورمه‌سى لازم ايدى . او صورتده بزم معلوممز اولوردى . اصلى وارسه بز انكليزه بادهوا اوله‌رق يوز قدر ليرا قازانديرمش اولدق .

بو آنه قدر عالم اسلامده يعنى اوچ لسانده يازيلمش اولان پك چوق لطائف منظور ومسموعمز اولديغى جهتله مطلقا خواجه‌نك لطائفى اولديغى بزجه كسب يقين ايله‌مه‌دكجه وياخود متعدد مأخذلرده كورولمه‌جكه اسنادى قبول ايله‌مه‌دك . بونكله برابر دخى علاوه‌مزى ينه اصل كتابه قاريشديرمايوب خاتمه‌يه الحاق ايتدك . خواجه‌نك ترجمهٔ حالنه ولطائفنه عائد اولمق اوزره اثناى نشرده قارئلرمزدن ورود ايده‌جك محررات خاتمهٔ كتابه علاوه ايديله‌جكدر . بو بابده بزه ياردیم ايدنلره - ايسترلرسه - بزده كتابمزدن جزؤ ويا نسخه اولمق اوزره بر حصهٔ ناچيزانه تقديم ايده‌جكز . نفس الامرده جزؤى اولان بووعدمزدن نكول ايتمه‌يه‌جكمزه قارئهٔ مزك ايناننمه‌لرينى رجا ايدرز . انجق كونديريلن لطائف بزده وارسه بالطبع برشى تقديم ايله‌مزز . آرتق بر كوچوك اعتمادى بزه ايثار بويورمه‌ليدرلر .

❊ ابتدای لطائف ❊

خواجه نصرالدین افندی آقشهرده بر کون وعظ ایچون کرسی‌یه چیقوب « ای مؤمنلر . بن سزه نه سویلیه‌جکم بیلیرمیسکز » دیمش جماعت « بیلمیز . » دیه‌رلریله خواجه « سز بیلمدیکجه بن سزه نه سویلیه‌یم » دییوب کرسیدن اینر ، بیراقیر کیدر . ینه بر کون کرسی‌یه چیقوب اولکی سؤالی تکرار ایدنجه بو سفرده جماعت « بیلیرز . » دیرلر . خواجه « مادامکه بیلیورسکز . او صورتده بنم سویله‌مکلکمه نه لزوم قالیر . » دیر ، ینه براقیر کیدر . جماعت حیرتده قاله‌رق « افندی بردها کرسی‌یه چیقارسه کیمز بیلیر ، کیمز بیلمیز . » دیمکه قرار ویررلر . خواجه ینه برکون کرسی‌یه چیقوب برمعتاد اهالی‌یه سؤال ایدوبده « کیمز ، بیلیرز ، کیمز بیلمیز . » جوابی آلنجه خواجه جدیتنه هیچ خلل کتیرمه‌یرك « نه قدراعلا . اویله ایسه بیلنکز بیلمینکزه اوکرتسین » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون وعظ اثناسنده دیمش‌که : ای مسلمانلر حق تعالی‌یه شکر ایدك‌که دوه‌یه قاناد ویرمه‌دی . یوقسه طاملریکزی باشکزه ییقاردی .

﴿ لطیفه ﴾ ینه بر کون خواجه قونیه‌ده وعظ اثناسنده « مسلمانلر . بو شهرك هواسیله بزم شهرك هواسی بردر . » دییوب جماعت « نه‌دن بیلدك . » دینجه خواجه « آق شهرده نه قدر ییلدیز وار ایسه بورادەده او قدر وار . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه حمامه کیدر . تصادف حمام تنها اولمغله کندی کندینه (قایا باشی) سویله‌مکه باشلار . کندی سسی پك خوشنه کیدر . « مادامکه بنم بویله چوق وکوزل سسم وارمش . نیچون مسلمانلره دیکلتمه‌یه‌یم . » دیه حمامدن چیقدیغی کبی طوغری مناره‌یه چیقار . اویله وقتی اولدیغی حالده

خواجه تجید اوقومغه باشلار . آشاغیدن بریسی « به جاهل حریف . بویله کریه صدا ایله وقتسز تجید اوقومغه نه مجبوریتك وار . » دینجه خواجه منارهدن اکیلوب اوآدمه « آه برصاحب خیر بورایه بر حمام یابدیره ایدیده سن آکلایه ایدك بنم سسمك کوزللکنی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجهیه بر کیجه رؤیاسنده طوقوز آقچه ویرمشلر . « هیچ اولمزسه شونی اون آقچه یاپلك » دییه نزاع ایله ایکی اثناده اویانوب آووجنده بر شی اولمهدیغنی کورنجه همان صیقی کوزلرنی قاپایوب الینی اوزاته رق « کتیر باری طوقوز آقچه اولسون » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون شهر خارجنده مُصَلّاده کزرکن قارشیدن برخیلی آتلیلر کلدیکنی کورور . خوفندن همان البسه سنی چیقاروب عریان اولدیغی حالده یاری بلینه قدر بر قبر چوقورینه صوقولور . آتلیلر خواجهیی کوروب « بره آدم قبر ایچنده نه ایشك وار . » دیهرلریله خواجه برلاقیردی بولهمایوب « بن اهل قبوردنم . شویله بر سیره چیقمش ایدم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برصباح برباغچهیه کیروب الینه کچردیکی قاوونی ، قارپوزی ، خاووجی ، شالغامی النده کی چوواله طولدورمقده ایکن باغچوان آنسزین خواجهنك اوستونه چوللانیر . خواجه پك زیاده قورقار باغچوان « بورادە نه آرارسین » دینجه خواجه شاشیروب تلاشله « آقشامکی دهشتلی فیرطینه بنی بورایه آتدی » دیر . باغچوان « ای . بونلری کیم قوپاردی . » دیهسیله « فیرطینه بنی اورادن اورایه آتدقجه بن ده هرنهیه یاپشدمسه المده قالدی . » جوابنی ویرر . بتکرار باغچوان « پك اعلا . یا ، بونلری چوواله کیم طولدوردی » دینجه خواجه « اوت . ایشته بن ده اونی دوشونیوردم . » دیمش

﴿ لطیفه ﴾ خواجه افندی « رحمة الله علیه » قونیهیه کیتدیکنده بر حلواجی دکانه کیرر ، ایکی طرفنه التفات ایتمهدن همان طوغرو دستکاهه یاناشوب « بسم الله » دیهرك همان حلوایی یکه قویولور . حلواجی « به آدم پارهسز ،

يواسز امت محمدك حلواسنى نه حقله ييورسين » ديه خواجه‌يى دوكمكه باشلاينجه خواجه ديركه : بو قونيه‌ليلر نه ايى آدملردر . حلوانى آدمه دوكه دوكه يديرلر .

خواجه — بن اهل قبوردم . شويله سيره چيقمش ايدم

﴿ لطيفه ﴾ بر رمضان شريف كلدكده خواجه مرحوم كندى كنديته « نه ايچون خلقه اويوب ده اوروج طوته‌جغم . بر چولمك تدارك ايدرم . كونده چولمكه برر دانه طاش بيراقيرم . طاش اوتوزى بولنجه بايرامى ايدرم . »

دیەرك پیدا ایلەدیکی چولمکە کوندە بر طاش آتمغە باشلار . قیزی کوروب بر آووج طاشدە او طولدورور . بر کون جواجەیە « بوکون آیك قاچیدر . » دیرلر. خواجە « براز صبر ایدکدە باقەیم . خبر ویرەیم . » دیوب اوە کلیر ، چولمکی بوشالتیر ، صایمغە باشلار . باقارکە طاش تام یوز یکرمی عدد اولمش . کندی کندینە « اکر بن بونك طوغروسنی سویلرسەم سرسملکیمە حکم ایدرلر. » دیوب ویردیکی قرار اوزرینە خلقك یاننە کلنجە « بوکون آیك تمام قرق بشیدر » دیر . دیرلرکە : خواجە افندی . بر آی طوپی اوتوز کوندر . خواجە جواباً دیرکە : بن ینە انصافلی سویلەدم . اکر چوملك حسابنە باقەجق اولورسەکز بوکون آیك یوز یکرمیسیدر .

خواجەنك اعمالرلە غوغاسیدر

﴿ لطيفه ﴾ خواجه‌يه « يڭى آى كيرنجه اسكى آيى نه ياپارلر . » ديه صورمشلر . « قيرپارلر ، قيرپارلرده ييلديز ياپارلر » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ بر آرالق خواجه يومورطه‌نك طوقوزينى بر آقچه‌يه آلوب باشقه بر پازاره كيدرك اونى صاتارمش . « خواجه افندى . زيانه بونه بيچيم تجارتدر . » ديه صورولديقده خواجه افندى « زيانده فائده‌دندر . تك دوستلر بزى آليش ويرشده كورسون » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ بر كون خواجه نصرالدين بر ايرماق كنارنده اوتورركن اون دانه اعمى كلير . ايرماغك اوته طرفنه برر پوله چكيرمك ايچون خواجه ايله مقاوله ايدرلر . خواجه بونلرى صيرتنده برر برر طاشيركن ناصلسه برينى يارى يولده دوشورور . صو آلير كوتورور . اعمالر فريادة باشلارلر . خواجه ديركه: به شماطه‌جى حريفلر . نه باغيروب چاغيريورسكز . بن واز كچدم ، بر پول اكسيك ويرك .

﴿ لطيفه ﴾ بركون بر آدم آووجنده طوتديغى يومورطه‌يى اشارت ايدرك « خواجه افندى . شو آووجمده‌كينى بيليرسه‌ك سكا بوندن بر قايغانه‌لق ويره‌يم » ديدكده خواجه « براز شكلنى تعريف ايله . بيليرم » دير . او آدم « طيشى بياض ، ايچى صاريدر . » ديه ايضاح ايدنجه خواجه « بيلدم ، بيلدم . شالغامى صويمشلر ، اورته‌سنى اويمشلر ، ايچنه هاووچ قويمشلر . » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ بركون خواجه نصرالدين افندى پازارده كزركن بر حريف « خواجه . بوكون آيك اوچيمى ، دورديمى . » ديه صوردقده « والله بيلمم . شو كونلرده آى آلوب صاتديغم يوقدر » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بركون اوموزينه بر نردبان آلوب بر باغچه ديوارينه طايار ، يوقارى چيقار . صوكره نردبانى يوقارى چكوب باغچه‌نك ايچريسنه طايار . باغچه‌يه اينر . مكر باغچوان بو حالى كوريورمش . همان خواجه‌نك يانينه كلوب « سن كيمسين . بوراده نه آرارسين . » ديدكده خواجه قتورسز « نردبان

صاتارم . » دیر . باغچوان « بوراده نردبان صاتیلیرمی . » دیمکله « بری جاهل حریف . نردبان نرەده اولسه صاتیلیر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجەنك تارلاسنه بر اوکوز کیرر . خواجه الینه بر صوبا آلوب اوزرینه هجوم ایدنجه اوکوز قاچار . بر هفته صوکره اوکوزی بر کویلی آرابه‌یه قوشمش کیدییورمش . خواجه اوکوزی کورنجه همان براودون یاقه‌لایوب اوکوزه اورمغه باشلار . کویلی « بره آدم . بنم اوکوزمدن نه ایسترسین » دینجه خواجه « سن خلط ایتمه جاهل کوپك! . اوقباحتنی بیلیر » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه بر ایرماق کنارنده آبدست آلیرکن پابوجی دوشر . صو آلیر کوتورر . خواجه پابوجی قورتاره‌مایه‌جغنی آکلاینجه برکناره چکیلوب بر ظرطه چکەرك « آل آبدستکی ، کتیر پابوجمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برکون احبابنه وصیت ایدوب « اولدوکم وقت بنی اسکی قبره قویکز . » دیر . سبنی سؤال ایدنلره « سؤال ملکلری کلدیکی وقتده [بکا سؤال اولوندی . باقسه‌کز آ . نبرم بیله اسکیدر .] دیر یاقایی قورتاریرم » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه بر آته بینمك ایستر . حیوان یوکسك اولدیغی ایچون صیچرایوب بینه‌مز . « آه ، کیدی کنجلك . » دیر . اطرافنه باقار کیمسه یوق . « کنجلکده‌ده بر خیرلی اوغورسز دکل ایدك یا . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه افندی سیاه البسه کییوب طاشره چیقمش . بعض هرزه وکیللر « خواجه افندی نه اولدك . قاره‌لر کیمشسك . » دییه سؤال ایله‌دکلرنده خواجه « اوغلمك باباسی مرحوم اولدی‌ده اونك یاسینی طوتارم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ یاز موسمنده بر کون خواجه افندی اوزاق یولدن کلیرکن کندینی شدتلی بر حرارت آلیر . او آره‌لق بر چشمه‌یه تصادف ایله‌مشسه‌ده باقارکه

لوله‌سنه بر آغاج صوقمشلر . خواجه صو ایچمك ایچون آغاجی چكوب چیقاردیغی کبی صو قوتیله فیشقیروب حواجه‌نك اوستنی باشنی ایصلاتنجه خواجه فوق‌العاده حدتله‌نوب « ایشته بویله دلی دلی آقدیغك ایچون دیبكه بوقازیغی طیقمشلر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر كون خواجه یاننه برقاچ قاربوز آلوب طاغه اودون کسمکه کیتمش . صوصادیغی وقت قاربوزك برینی کسر . طاتسز دییه آتوب برینی دخی کسر . والحاصل جمله‌سنی کسوب برازینی یر ، باقیسنی‌ده اوراده‌کی ملوثات ایچنه آتار . برزمان صوڭره ینه حرارت آلیر . صو بوله‌مایننجه تلویث ایتدیکی قاربوزلرك باشنه چوكوب « شوكا دكمشر ، بوكا دكمه‌مش . » دییه‌رك جمله‌سنی ییمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندینك كوزل بر قوزوسی وار ایمش . هیچ یانندن آییرمایوب غایت اعتنا ایله بسله‌دیكندن تورلو تورلو شاقلابانلقلر یاپوب خواجه‌یی اكلندیررمش . بعض یاران قوزویی كوزلرینه كسدیروب خواجه‌یی اغفال ایدرك الندن آلوب یمكه قرار ویررلر . بریسی كلوب « خواجه افندی . بوكون یارین قیامت قوپاجق ایمش . بوقوزویی نه یاپه‌جقسین . كتیر ، شونی ییه‌لم . » دیر . خواجه آلدیرمز . بری دها كلیر . اوده بویولده آصیلیر . خواجه اونی‌ده صاوار . دیركن تجیزلر توالی ایدر . « آرتق خواجه بیزار اولوب ایرته‌سی كون بر سیرانكاهده ، كسیله‌رك ضیافت چكلمه‌سنه قرار ویریلیر . قوزو كسیلیر ، آتش یاقیلیر ، خواجه قوزویی چویرمكه باشلار . آرقه‌داشلر دخی صویونوب اثوابی خواجه‌یه تسلیم ایدرك هربری بر طرفه اوینامغه كیدرلر . سوكیلی قوزوسنی ایله بریان ایتمك مجبوریت الیمه‌سنده بولونان خواجه فرصتدن استفاده ایدرك اثوابك هپسنی آتشه اوروب یاقار . بر آز صوكره قوشمقدن یارانك قارنی آجیقوب كری كلدكلرنده كورورلر كه اثوابك جمله‌سی یانوب كول اولمش . « آمان خواجه بونی كیم یاپدی . » دییه افندینك اوزرینه هجوم ایله‌مه‌لریله خواجه دیركه : آی اوغول . نه تلاش ایدیورسكز . یارین قیامت قوپه‌جق ایمش . نه یاپه‌جقسكز اثوابی ، اسبابی .

﴿ لطیفه ﴾ بر کیجه خواجه‌نك أوینه خیرسز کیروب بر چوق اشیانی یوکلنه‌رك کیدرکن خواجه‌ده کندی یاندیمی اوطه‌نك اشیاسنی اوموزلایوب خیرسزی تعقیب ایدر . خیرسز اوینه کیرنجه خواجه‌ده آردنجه دخول ایتمك ایستر . خیرسز « بنم اومده نه ایشـك وار » دیدکده خواجه « یا بز بو أوه کوچ ایتمه‌دکمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه‌یه بر قاچ افندی کلوب « اوقور یازار کچینیر سین اما فارسی بیلمزسین . » دیرلر . خواجه « نیچون بیلم » دیر « بیلیرسه‌ك بزه بر بیت اوقوده ایشیده‌لم » دیه‌لریله خواجه بداهةً :

رفتم بجای سرویلر کوردم طوقوز قورد آمدند
بر قاچنی یاتیرلادم بر قاچی تارلا میروند

دیدکله ملالر « ای والله . » دیوب حواجه‌نك اقتدارینی تسلیم ایدرلر . [؟]

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه قومشوسندن بر قازان ایستر . ایشنی بیتیردکدن صوکره قازانك ایچنه بر کوچوك تنجره قویوب کوتورور ، صاحبنه ویرر . صاحبی قازانك ایچنده تنجره‌یی کورونجه « بونه‌در . » دیه خواجه‌دن صورار . خواجه « قازانکز طوغوردی . » دیدکله قومشو « پك اعلا . » دیوب تنجره‌یی قبوللانیر . ینه بر کون خواجه قازانی ایستر ، آلیر کوتورور . صاحبی بر خیلی مدت بکلر . باقارکه قازان کلمز . خواجه‌نك أوینه کلیر . قاپویی چالار . خواجه قاپویه کلوب « نه ایسترسین . » دیه صورار . قومشو « قازانی ایسترم . » دیر . خواجه « سن صاغ ارل قازان مرحوم اولدی . » جوابنی ویرر . قومشو کمال حیرتله « خواجه افندی . هیچ قازان مرحوم اولورمی » دیدکده خواجه « یاطوغوردیغنه اینانیرسین‌ده أولدیکنه ایناغزمسین . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه بر لیلك طوتوب أوینه کتیره‌رك اوزوندر دیه غاغه‌لرینی ، آیاقلرینی کسمش . شویله بر یوکسك یره اوطورتمش . « ایشته شیمدی قوشه دوندك » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر اشتهالی زماننده سفره‌ده‌کی صیجاق چوربایه قاشیغنی طالدیروب همان معده‌یه ایندیرنجه طوداقلرندن قارننه‌قدر آتشلر ایچنده قالمقله باغیره‌رق صوقاغه فیرلار . اوکنه گلنه « صاوولك قارداشلر قارننده یانغین وار . » دیر .

﴿ لطیفه ﴾ . برملا اثنای سیاحتنده ملاقی اولدیغی عرفایه بعض مشکلاتنی سؤال ایدر . بریسی « بوکبی شیلری بیلسه بیلسه آق شهرده خواجه نصرالدین بیلیر » دیر . ملانك یولی آقشهره دخی اوغرایوب خارج شهرده صیرتی کبه‌لی ، آیاغی چاریقلی ، باشی صاریقلی چیفت سورمکله مشغول بر کیمسه‌یه تصادف ایدر . مکر خواجه مرحوم کندیسی ایمش . یاننه واروب سلام ویریر . صحبت اثناسنده بعض مشکلاتی اولدیغی بیان ایدوب سؤاله تصدّی ایدر . خواجه ملانك مندیلنده کوزل نارلر کوروب « اجرت اوله‌رق شونارلردن بکا ویررسه‌ك سنك مشکلکی حل ایدرم » دیر . ملا هر نه‌صوردیسه نارلری آله‌رق جوابی ویررمش . نهایت نارلر بیتمش ملا « برمشکلم دها قالدی . شونی‌ده لطف ایت . » دیدکده خواجه « یوری وار . خلط ایتمه . نارلرك توکندی » دیوب قالقار ، چفتیله مشغول اولور . ملا « دیار رومك چفتجیسی بویله‌در . یا علماسی نیجه اولسه کرك . » دیوب چیقمش کیتمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر کون خواجه کورورکه بر بیکار باشنده برچوق اوردکلر اوینار . خواجه طوتەیم دییه سکیردنجه قاچارلر . خواجه بیکار باشنه اوطوروب النده‌کی اتمکی صویه ، باتیره باتیره یمکه باشلار . بریسی « خواجه افندی ! عافیت اولسون . نه‌یبورسین . » دییه صورنجه « اوردك چورباسی » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه نصرالدین افندیدن بر حریف اورغان ایسته‌مش . خواجه ایچری کیروب چیقه‌رق « ایپ بوش دکلدر . قادینلر اوستونه اون سرمشلر . » دیمش . حریفك بتکرار « افندی . بوناصل ایشدر . ایپه اون سریلیرمی . » یولنده تعریضنه دخی « ویرمکه کوکلم اولمایجه ایپه اون سریلیر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه‌نك یاننه برذات کلیر اوزون مدت دقّ‌ولق

صحبت ایدر . کیدرکن خواجه « عفو ایدرسکز ، طانیه‌مه‌دم . سز کیمسکز . » دیر . او ذات ده « او صورتده آرامزده اوزون بر معارفه وار ایمش کی شیمدی‌یه قدر لاابالیانه ناصل قونوشدیکز » دینجه خواجه دخی « باقدم که تاجك تاجمه ، قفتانك قفتانمه بکزر . بن سنی کندم صاندم » دیمش .

« لطیفه » بر کون خواجه طاوقلرینی بر قفسه طولدوروب اقشهردن سیوری حصاره کیدرکن « حیوانجغزلر صیجاقده بربری اوستنده هلاك اوله‌جقلر شو زواللیلری محبوسدن خلاص ایده‌یم . سله‌سریه یوللرینه دوام ایتسونلر » دیه‌رك صالیویرر . طاوقلرك هر بری بر طرفه قاچار . خواجه الینه بر دکنك آلوب خروسی اوکنه قاتوب قوغالامغه باشلار . و « کیجه‌نك یاریسنده صباح اولدیغنی بیلیرسین‌ده اویله زماننده سیوری حصار جاده‌سنی نیچون بیلمزسین » دیر .

« لطیفه » بر کون خواجه قبرستان جوارنده کزرکن ناصلسه آیاغی قایار . بر اسکی قبرك ایچنه دوشر . طوز طوپراق اولان البسه‌سنی چیقاروب اوستنی باشنی دوزلتمکه اوغراشیر . او آنده خاطرینه کلیرکه : شوراده کندیمی اولو یرینه قویه‌یم باقه‌یم منکر نکیر کلیرمی . خواجه بو خلیاده ایکن ایلریدن قاطرجیلر حیوانلرینی سرعتله سوره‌رك مزارستانه طوغرو کلیرلر . خواجه یوزلرجه چاك سسنی ، حیوان کورولتوسنی قاطرجی شماطه‌سنی بردن بره آکلایه‌مایه‌رق « ای واه نه عکسی زمانه تصادف ایتدم . قیامت قوپیور . » دیه‌رك شاشقینلقله براز اوته بری چابالانوب نهایت مزاردن یوقاری چیقار ، قاچمق ایستر . او اثناده تام قاطرلرده او حذایه تصادف ایتمشلر . خواجه‌نك بویله علی العجایب بر قیافتله مزاردن فیرلامه‌سندن قاطرلر اورکه‌رك قارمه قاریشیق اولورلر ، بربری اوستونه ییغیلیرلر . یوکلری اولان کاسه ، بللور ، فنجان ، طاباق مقوله‌سی اشیا بوتون خرد وخاش اولور . قاطرجیلرده عظیم شاشالایوب صوپاریله خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایلرلر . « سن کیمسین بوراده نه آرارسین . » دیرلر . خواجه « اهل آخرتم . دنیایی سیره چیقمشدم . »

دیمکله یوباز حریفلر « طور . بز سکا برخوشجه سیران ایتدیره لم . » دییه خواجه‌یی برأیی دوکوب باشنی کوزنی یارمشلر . خواجه بیك زحمت ومشقتله کیجه یاریسی خانه‌سنه عودت ایله‌مش . قاریسی « شیمدی‌یه قدر نره‌ده قالدك » دییه صورمش « مزاره دوشدم . اولولره قاریشدم . » دیمش . قاری « اوته‌کی دنیاده نه وار ، نه یوق » دییه صورنجه خواجه جواباً « فجانجی قاطیرلرینی اورکوتمزسه‌ك برشی یوقدر . » دیمشدر .

خواجه‌نك یاری چپلاق تویسز باشیله عجیب الشکل مزاردن فیرلایوب فجانجی قاطیرلرینك اورکدیکنك رسمیدر

﴿ لطیفه ﴾ برکون آقشهر چوجوقلری خواجه‌یی حمامه کوتورورلر یانلرینه کیزلیجه بر ر یومورطه آلیرلر . هپسی صویونوب حمامه کیروب کوبك

طاشی اوزرینه اوتوردقلرنده بربرلرینه «کایکز سزکله یومورطلایالم هر کیم یومورطلایه‌مزسه حمامك مصارفنی او ویرسین .» دییوب قول وقرار ایتمشلر. بعده طاووق کبی صیقینوب «غید غید غیداق ... غید غید غیداق . .» دیه‌رك فریاد ایدرك رابرجه کتیردکاری یومورطه‌لری یواشجه ال چابوقلغیله مرمرك اوزرینه براقیرلر . خواجه افندی بونلری کورنجه همان خروس کبی چیرپینوب اوتمکه باشلار . چوجوقلر « خواجه‌افندی نه‌یاپیورسین» دیدکلرنده « بوقدرطاووغه بر خروس لازم دکلی . » دیمشدر .

خواجه ـ بوقدر طاووغه برخروس لازم دکلی ؟...

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یی ایلچیلکله کوردستانه کوندرمشلر. کورد بکلری خواجه‌یه عظیم اکرام ایدوب بر مکمل ضیافت کشیده ایله‌مشلر . خواجه دخی

هیبتلی بر صاریق صاروب کورکنی کیمش ومنلاسنی آرقه‌سنه آله‌رق وقار ایله ضیافته حاضر اولمش . خواجه مشربنه مخالف اوله‌رق اجرا اولونان تکلیف وتکلفدن بیزار اولوب صیقیلوب ناکهان بر ضرطه قاچیری ویرمش . اثنای عودتده یولده منلاسی « افندی . پك عیب اولدی » دیدیجه خواجه « بری احمق دیل بیلمز کوردلر تورکجه اوصورمه‌زن نه اکلایه‌جق » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه منلاسی « عماد » ایله قورد آوینه کیدر . عماد قورد یاوریسی طوتمق فکریله یووایه کیرر . تصادفاً خارجده بولونان قورد دخی اینه کیرمکده ایکن همان خواجه آتیلوب طاوراوب قویروغندن یاقه‌لار . قورد قویروغنی قورتاروب اینه قاچمق ایچون اشیدیکه ، چاباله‌مه باشلار . ایچریده حالدن خبردار اولمایان عمادك کوزینه توز کیتدیکه « افندی . نه ایدیورسین . پك توز ویدك » دیدیجه خواجه « قوردك قویروغی قوپارسه اووقت کوروره‌سین توزی ، دومانی » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر کون بر ایش ایچون اثوبه‌سنك کوشه‌سنی قازارکن قومشونك آخیرینه بر دلیك آچیلیر . اوراده بر چوق صغیر کورور . همان سوینه‌رك قاریسنه قوشار . دیرکه : دقیانوس زمانندن قالمه بر آخیر طولوسی اوکوز بولورسهم بکا نه مژده ویریرسین .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون سیوری حصاره کیتمش کورمش که خلق بر یره بیریکمش هلاله باقارلر . کمال تعجبله دیمش‌که : بره یاهو . سزنه عجیب آدملرسکز . بزم آق شهر خلقی بونك آرابه تکرلکی قدرینی کورورلرده باشلرینی چویروب باقمزلر . سز خلال قدر آیی کوره‌جکز دیه بورایه طوپلانوب زمانکزی تلف ایدیه‌رسکز .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه افندی دعوت اولوندیغی بر ضیافته اسکی البسه‌سیله کیدر . کیمسه اهمیت ویرمز . خواجه کیزلیجه همان خانه‌سنه قوشوب آغیر البسه‌سیله کورکنی کییروب عودت ایدر . خواجه‌یی کمال تعظیمله قاپودن قارشولایوب باش سفره‌یه اجلاس ایدرلر . نفیس طعاملره اشارت ایدرك « بویورك خواجه

افندی . » دیرلر . خواجه کورکنی بك صحننه اوزاتوب « بویورك کورکم . »
دیر . خلق « خواجه افندی . نه یاپیورسین . » دیدکلرنده کوردیکی معامله‌یی
آکلاتوب « مادام‌که اکرام کورکه‌در . طعامده او بویورسون . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر قیتلق زماننده خواجه بر کویه کیتمش . باقمش‌که خلق
ییوب ایچیورلر . خواجه‌یه‌ده طاتلیلر بورکلر اکرام ایتمشلر . خواجه « بوراسی
نه بوللق ممالکتمش . بزم اوولرده خلق آچلقدن قیریلیورلر . » دیر . عوامدن
بری خواجه‌یه جواباً « بری آدم . دلیمیسین . سن بایرام سیران بیلمزمیسین .
بوکون بایرام اولدیغی ایچون هرکس قدرتنه کوره ییه‌جك ایچه‌جك تدارك ایدییورلر .
اونکچون طعام بولدر . » دیر . خواجه براز دوشوندکدن صوکره کندی
کندینه « آه کاشکه هرکون بایرام اولسه‌ده امت محمد ییه‌جك صیقنتیسی
چکمسه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بازاره بر اینك کوتورور . کزدیرر، کزدیرر
صاته‌مز . احبابندن بری تصادف ایدوب « اینکی نه ایچون صاتمازسین » دیر .
خواجه « صباحدن بری کزدیردم . دیلم دوندیکی قدر مدح ایتدم . کیمسه یوزینه
باقمه‌دی . » دییه جواب ویرنجه حریف همان اینکی آلوب « قیز اوغلان قیز ،
آلتی آیلق کبه‌در . » دییه‌رك کزدیرمکه باشلامغله آنیده مشتری ظهور ایدرك
زیاده بها ایله صاتین آلیر . خواجه هم تعجب ، هم تشکر ایدوب اینك آقچه‌سنی
قویننه قویه‌رق سوینه سوینه خانه‌سنه کیدر . مکر خواجه‌نك خانه‌سنه کوروجیلر
کلمش ایمش . قاریسی « افندی . سن بر پارچه آشاغیده بر یر بول ، اوتور .
بن کوروجیلره قیزیمزی کوستره‌یم ، هنرلرینی صایه‌یم‌دیه‌کیم . بلکه بکنیر آلیرلر . »
دیمکله خواجه « آمان قاری . صاقین سن آغزیکی آچمه . بن شیمدی یکی برشی
اوکرندم . سویله‌یم‌ده باق ناصل بکنیرلر . » دیر . قادین دخی بلکه افندینك
بر بیلدیکی واردر دییه کوروجیلره لازم کلن اکرامی یاپوب قیزینه ال اوپدیردکدن
صوکره « خانملر . باشکزی اورتك . بوایش ایچون سزکله افندی کوروشه‌جك . »
دیر . خواجه افندی قادینلرك یانینه کیروب « خانملر . نه حاجت لاقیردینك

اوزونی قیصه‌سی . بم اولاده‌غایت حنس . قیز اوغلان قیز . آلتی آیلق کبه‌در . » دیر دیمز قادینلر بربرینه باقه‌رق همان قاپودن دیشاری نیرلارلر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر صباح خواجه صاریغنی صارار ، صارار . بر تورلواوجی آرقه‌یه کلمز . بوزار صارار ، ینه کلمز . جانی صیقیلوب صاریغنی مزاده ویرر . بر بیچاره مشتری اولور . خواجه کیزلیجه مشترینك قولاغینه « صاقین برادر ، بی سورمه . صوکره اوستکده قالیر . نافله بوساریغك اوجی آرقه‌یه کلمز . » دیر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون صوقاقده بر آدم قوشه‌رق خواجه‌نك یانینه کلوب « افندی . مژده ، بر اوغلك طوغدی . » دیر . خواجه هیچ فتورسز « اوغلم طوغدیسه جناب حقه حمد وثنا اولسون . یا سکا نه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برصباح قومشوسی کلوب خواجه‌دن اشکی ایستر . خواجه « کیده‌یم . اشکه طانیشه‌یم . کوکلی اولورسه ویره‌یم » دییه‌رك ایچری کیرر ، و برمقدار طوردقدن صوکره کلوب دیرکه : اشکه سویله‌دم . کوکلی اولمه‌دی . و بکا دیدی‌که : بنی یابانجی‌یه ویریرسه‌ك بم قولاغیمه اورورلر ، سنك‌ده عرضکه سوکرلر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه اودون کسمکه کیدرکن اشك برتورلو طاغه طوغری یورومه‌دی . بریسی « شورادن آقطاردن براز نیشادیر آل . قیچینه سور . باق ناصل یورور » دیدی . خواجه تجربه ایتدکده حیوان جان آجیسیله قوشمغه باشلادی . خواجه عودتده کندیسنده‌ده بر دمانسزلق حس ایتمکله کندیسی‌ده او علاجدن برمقدار استعمال ایله‌دی . اشکدن اول خانه‌یه واصل اولوب اوراده دخی طوره‌مایه‌رق طولاشمغه باشلادی . قاریسی « افندی نه اولدك » دیدکده « قاری . بکا یتشمك ایسترسه‌ك سن ده براز نیشادیر قوللانمه‌لیسین . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برکون خواجه قاریسنه « اولمش آدم ناصل بللی اولور . » دییه صوروب قاریسی « الی آیاغی صوغور . اوندن بیلینیر . » دیر . برکون

زواللی خواجه طاغده اودون کسرکن الی آیاغی طوتمایه حق درجه‌ده اوشومش « بن أولدم . » دینه کندیسنی بر آغاجك دیبنه بیراقی ویرمش . اواثناده قوردلر خواجه‌نك اشکنه مسلط اولوب ییمکه باشلامشلر . بیچاره خواجه کوجلکله اولدیغی یردن باشینی قالدیره بیلوب « ایی بولدیکز ، صاحبی اولمش اشکی . » دیمش .

❁﴿ لطیفه ﴾❁ . برکون قومشوسی خواجه‌دن اشك ایستر . خواجه « یوقدر . » دیر . اواثناده اشك ایچریدن آکیرمغه باشلار . حریف « افندی . سن اشك یوق دییورسین . حال بوکه باق اشك ظیرلایور . » دیمکله خواجه باشینی صاللایه‌رق « الله الله . یاهو ، سن نه عجایب آدمسك . اشکك سوزینه ایناتیورسین‌ده آق صاقاللو بنم سوزیمه ایناتمایورسین . » دیمشدر .

❁﴿ لطیفه ﴾❁ . بر کون خواجه طاغده اودون کسرکن اشکینی قوردلر ییبوب خواجه کلنجه قورد قاچمغه باشلار . اورادن دیکر بر آدم « بره ، واردا . طوتوك ... » دییه شاماطه ایتمك ایستر . خواجه دیرکه : بره آدم نافله نه باغیروب چاغیرییورسین . طوق قورد یوقوش یوقاری بیهوده زحمت چکمه‌سین .

❁﴿ لطیفه ﴾❁ . بر کون خواجه صاتمق ایچون اشکینی بازاره کوتورور . باقارکه قویروغی پك چوق چامور اولمش . همان کسر ، صیرتنده‌کی هکبه‌یه قور . بریسی اشکه مشتری اولور . معاینه ایدرکن « قویروقسز اشك نه‌یه یارار . » دیدکده خواجه « سن پازارلغی اویدور . قویروق یاپانده دکل . » دیمشدر .

❁﴿ لطیفه ﴾❁ . برکون خواجه اوزاق بریردن کلیرکن اشکی غایت صوسامش . او اثناده بر کولده صویی کورونجه حیوانك صبری قالمایوب گوله قوشار . مکر یاناشدیغی یر صارپ اوچوروم بر محل اولمغله حیوان گوله دوشه‌رك رمق قالمش ایکن او اثناده قورباغه‌لر اوتمکه باشلاینجه حیوان اورکوب کری چکیلیر . خواجه پك زیاده محظوظ اولوب اشکینی یقاله‌دقدن صوکره گوله بر آووج پاره

سریه‌رك « آفرین كول قوشلری . آلیك شو پاره‌لری . طاتلیجه حلوایه ویرك‌ده ییه‌یك . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر كون خواجه مزارلق آراسنده كزركن برقوجه كوپكك بر مزار طاشینه ایشه‌دیكنی كوروب همان النده‌كی صوپاسیله كوپكه اورمق ایسترسه‌ده كوپك دیشلرینی صیرتاروب خیرلایه‌رق خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایدنجه خواجه پارچه‌لانه‌جغنی ادراك ایله‌مكله كمال خوفله بوزوله‌رق و آرقه آرقه چكیله‌رك « كچ یكیدم كچ » دیمشدر .

خواجه كوپكه خطاباً ـ كچ ییكیدم كچ

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر زمان هر سحرده « یاربی بكا بیك آلتون ویر ، طوقوز یوز طوقسان طوقوز اولورسه آلمام » دییه دعا ایتمكلكی عادت ایدینمش

قومشوسی اولان بر یهودی دخی هر وقت خواجه‌نك دعاسنی ایشیدیرمش . یهودی غایتله مراق ایدوب بر کیسه ایچینه قویدیغی طوقوز یوزطوقسان طوقوز آلتونی برسحر وقتی خواجه‌نك دعا ایله‌دیکی اثناده باجه‌سندن ایچری‌یه آتار . باقه‌لم خواجه نه یاپه‌جق دییه باجه‌دن دیکله‌مکه باشلار . خواجه دعاسنك قبول اولدیغنه پك چوق حمد وثنا ایدرك كمال تعظیم ایله باجه‌دن دوشن آلتونی آلیر . صایار باقارکه طوقوز یوز طوقسان طوقوزدر . هیچ اوضاعنی بوزمایه‌رق « طوقوز یوز طوقسان طوقوزی ویرن الله برینی‌ده ویرر . » دیر ، همان قبوللانیر . یهودی بوخلاف مأمول حرکتی کوروبجه فوق‌العاده تلاش ایدوب اورته‌لق آغاربجه خواجه‌نك خانه‌سنه قوشار کوله‌رك « خواجه افندی شو بنم آلتونلری ویر . » دیر . خواجه جدّی بر طور ایله « بازرکان . سن دلیمی اولدك . بندن نه پاره‌سی ایسترسین . بن سندن پاره ایسته‌دممی . سن بکا الکله بر پاره ویردکمی . » دیمکله یهودی « جانم خواجه افندی . سنك هر سحر اصرارك اوزرینه باقه‌لم خواجه سوزنده ثبات ایده‌جکمی دییه او پاره‌یی بن آتدم . » دیرسه‌ده خواجه استهزا طوریله کوله‌رك « بره یهودی . شواویدوردیغك ماصاله کندیك اینانیورمیسك . تجربه ایچون بر یهودی هیچ آدمك باجه‌سندن بوقدر بر پاره‌یی آتارمی . جناب حق بونجه مناجات واصرارم اوزرینه خزینهٔ غیبندن بکا اونی احسان ایله‌مشدر » دییه جدّی برصورتده ادعا ایلر . یهودی آکلارکه بو ایش کندی کندیلرنجه بیته‌میه‌جکدر . « اویله ایسه محکمه‌یه کیده‌لم » دیر .

خواجه « بن محکمه‌یه کیتمکدن قاچمام . آنجق بورادن تا اورایه یایان کیده‌مم » دیر . یهودی اعلا برقاطیر کتیریر . خواجه « بنم حیثیتم وار . بواسکی جبّه ایله حضور حاکمه ناصل کیده‌یم . » دیمکله یهودی خصمنی یوله یاتیرمق ایچون برده ذی قیمت کورك کتیریروب خواجه‌یه کیدیریر . قاطیره بیندیریر ، کیدرلر .

قاضی‌نك حضورینه كیررلر. قاضی « نه ایسترسیكز. » دیدكده یهودی سوزه باشلایوب « افندم . بو آدم بنم شوقدر آلتونمی آلدی . شیمدی انكار ایدییور . » دیر .

قاضی خواجه‌یه « سن نه دیرسین » دینجه خواجه « افندم . صوركز . بكا الیله بر پاره ویرمشمیدر . » دیمكله یهودی قصه‌یی تمامیله آكلاتیر. خواجه كوله‌رك « افندم بو یهودی بنم قومشومدر . احتمالكه بن پاره صایاركن ایشیتمشدر . واقعا بكا ربم برچوق آلتون احسان بویوردی . دها بوندن بیك قاتیی‌ده ویرمكه قادردر . بو یهودی‌یه كلنجه : بر مسلمانه اولوم درجه‌سنه كلسه بیله برپاره ویرمز . بردولایله بندن مالمی آلمق ایستر . شیمدی صورسه‌كز طیشاریده بینديكم قاطیره‌ده صاحب چیقار . » دینجه یهودی قاطیری‌ده الدن قاچیرمق قورقوسیله « البته بنمدر . محكمه‌یه بایان كلمه‌مك ایسته‌دیكك ایچون دها شیمدی آلنیكه چكدم . » دیر . قاضی‌یه بر تردد كلیر . خواجه « كوردیكزیا افندم . شیمدی صیرتمده‌كی كوركده‌ده صاحب چیقار. » دیمكله یهودی‌یه بوس بوتون فنالق كلارك « اویله یا . اوده بنمدر . » دینجه آرتق قاضی افندی حدتلنوب « بره شرت یهودی . هم جمله‌مزك مسلّمی اولان بویله محترم بر آدمك اموالنی غصب ایتمك هم‌ده محكمه ایله اكلنمك ایسته‌یورسین . بیقیل طیشاری » دییوب محكمه‌دن طیشاری‌یه چیقاریرلر .

خواجه كمال وقارله كوركنه بورونوب قاطیره بینه‌رك خانه‌سنه كیدر . مأیوس و نومید بر حالده خانه‌سنده دوشونمكده اولان یهودی قومشوسنی چاغیروبماللرینی بالتمام تسلیم و كندیسنی تطییب ایتدكدن صوكره « بر دها الله ایله قولی آراسینه كیروب ده عباداللهی بحضور ایتمه . » دییه نصیحت ایله‌مشدر . یهودی آبدالدر دییه اكلنمك ایسته‌دیكی بر ذاتدن بویله مكمل بردرس آلوب مغلوب اولونجه بردها بر مسلمانه صاتاشمامقلغه یمین ایده‌رك خواجه‌نك النده مظهر هدایت اولمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه مرحوم دورنده اوچ رهبان هر اوغراديقلرى بلده‌نك علماسيله مصاحبه ومباحثه ايله‌يه‌رك سير وسياحت ايدرلرمش . ديار رومه واصل اولديقلرنده كذلك اوجهتك مشهور عالملريله ملاقات آرزو ايتمه‌لريله محضا خوشجه بروقت كچيرمك ايچون سلطان زمانه خواجه نصرالدينى توصيه ايدرلر . وخواجه‌نك حاضر جواب وخوش صحبت اولديغنى سويلرلر . سراى ميدانده

حضور حاكمده خواجه‌نك يهودى ايله مرافعه‌سى

برضيافت ترتيب ايديلوب خواجه‌يى و رهبانلرى اورايه دعوت ايلرلر . تاتارك ورودنده هماندم خواجه اشكنه بينوب عصاسينى الينه آلوب يوم معيننده مجلسه حاضر اولور . آداب تام ايله سلام ويروب دعاى پادشاهى‌يى ادا ايله‌دكدن صوكره اثناى صحبتده خواجه افندى‌يه رهبانلرك آرزوسنى بيان ايلرلر . خواجه « اويله ايسه اوّلا مشكلاتمزى حل ايده‌لم . بعده شرف مجلسدن استفاده ايله‌يه‌لم .

بویورك باقه‌لم رهبانلر . برسؤالكز وارسه ایشیده‌لم » دیر . برنجی رهبان « افندی حضرتلری . دنیانك اورته‌سی نره‌سیدر . » دیر . خواجه عصاسیله اشكنك اوك آیاغینك صاغینی كوستره‌رك « ایشته اشكمك شو آیاغینی باصدیغی یردر . » دیر . رهبان « نه‌دن معلوم . » دیمكله خواجه « سوزیمه ایناممزسه‌كز ایشته اولچك . اكسیك ، زیاده كلیرسه اوكا كوره سویله‌یك » دیر . راهب

خواجه‌نك رهبانه دنیانك اورته‌سنی كوسترمه‌سیدر

مبهوت اولوب چكیلیر . رهبانك بری دخی ایلری كلوب « یا ، بوگوك یوزنده‌كی ییلدیزلر نه قدردر . » دیر . خواجه « اشكمك وجودنده نه قدر قیل وار ایسه اوقدردر . » دیر . رهبان « اوقدر اولدیغی نه بللی » دیمكله خواجه دخی « ایناممزسه‌ك صای . اكر فضله ، نقصان كلیرسه او وقت بر سوز سویله‌مكه حقك اوله‌بیلیر . » دیدی . رهبان « افندی . اشككك قیللری صاییلیرمی . »

دینجه خواجه دخی « یا کوکده‌کی ییلدیزلر صاییلرمی » دیه‌ـه جواب ویرمکله بو رهبان دخی مبهوت اولدی . اوچنجی رهبـان دخی ایلری کلوب « ای خواجه . شو بنم صاقالمك قاچ قیلی وار . » دییه صورمغله خواجه اوکاده هیچ تردد کوسـترمه‌ـه‌رك « اشکمك قویروغنده نه‌قدر قیل وارسـه اوقدردر . » دیدی . رهبان « نه ایله اثبات ایدرسـین . » دیمکله خواجه « اوقولایدر . بر قیل سنك صاقالکدن ، بر قیل بنم اشکمك قویروغندن قوپاریرز . اکر مطابق کلمزسـه او وقت حق سـنکدر » دیر . رهبانلر خواجه‌نك ظرافتنه و حاضر جوابلغنه مفتون اولوب هدایت ربانی دخی ایرشمش اولمغله شرف اسـلامله مشرف اوله‌رق خواجه « رحمة‌الله علیه » . بنده اولدیلر .

﴿ لطیفه ﴾ ماواءالنهرك اك معظم پادشاهلرندن اولوب بر وقت شهنشاه روم ییلدیریم بایزید خان مرحومك ممالکینه تجاوز ایله‌مکله میانه‌لرنده‌مشهور انقره محاربه‌سی وقوعه کلن جهانکیر شهیر تیمورلنك بر مدت آقشهرده اقامت ایله‌مکله اوتوردیغی مدت خواجه مرحومه پك چوق التفات ایله‌مشـدی . خواجه‌نك سایه‌سنده آقشهر اهالیسی تیمور خونخوارك قتل عاممندن و سائر سیاست شدیده سندن خلاص اولمشلردی . نیته‌کیم میانه‌لرنده ظهوره کلن بعض لطائف بوراده ذکر اولونه‌جقدر . ازان جمله بر کون خواجه نصرالدین افنـدی مرحوم بر بویوك طاله‌نك اوستینه اوچ اریك قویوب سلطان تیمورلنکه هدیه کوتوروركن یولده اریکلر اوته‌یه بری‌یه یووارلانمغه ، اوینامغه باشلار . خواجه هر نه‌قدر « اوصلو اوتورك . اوینامه‌یك . شیمدی سزی یرم » دیرسه‌ده دیکله‌مزلر ، ینه متصل زیپلار ، یووارلانیرلر . خواجه حدته کلدکجه یولده بربربر ایکیسنی یر . بردانه اریکی امیر تیمورك حضورینه تقدیم ایلر . پادشـاه پك محظوظ اولوب وافر آقچه باغشلار . خواجه بر قاچ کون صوکره بر خیلی پانجاری بر سـپته قویوب ینه پادشاهه کوتوروركن یولده بر آدم کوروب سـؤالی اوزرینه امیر تیموره هدیه ایده‌جکنی سویله‌مکله « اینجیر کوتورسه‌ك دها حظ ایدر » دیمه‌سیله خواجه بر قاچ اوقه اك کوزل اینجیر تدارك ایدرك حضور سلطانه تقدیم ایلر .

پادشاه معیتنده‌کی ندیملره وغلامان خاصه‌یه امر ایلر. انجیرلرك هپسنی خواجه‌نك باشندن كچیررلر . اونلر انجیری یاپیشدیردقجه خواجه متصل « شكر یاربی. حمد اولسون لطفكه احسانكه . مشاوره‌نك بر كتنی شیمدی آكلادم » دیه متصل میریلدانیرمش . تیمورلنك ایشیدوب « خواجه نه‌یه شكر ایدرسین » دیدكده خواجه دیمش‌كه : پادشاهم . بن اولجه بر قاچ اوقه پانجار كتیرییور ایدم . بركت ویرسون ، یولده برحریف بونی تعریف ایله‌دی . یا پانجار كتیره ایدم . بنم حالم نه اولوردی . نه باشم قاله جقدی ، نه كوزم قاله جقدی . شیمدی‌یه قدر خردوخاش اولمشدم .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك آقشهره یكی كلدیكی صیره‌ده خواجه‌نك خوش صحبت ولطیفه پرداز اولدیغنی ایشیدوب بركون خصوصی اوله‌رق دعوت ایلر. خواجه حضوره داخل اولدیقده كورور كه تیمور كمال وقار ایله بر میندره اوتورمش و بر آیاغنی كوشه‌سندن میندرك آلتینه صوقوب اوزاتمش . خواجه‌نك ورودیله تیمور هیچ وضعنی بوزمایوب آنجق اكرام اوله‌رق خواجه‌یه‌ده اوتوردیغی میندرك اوبر اوجنده یر كوستر ر. حال بوكه خواجه مرحوم كبی آزاده مشرب عرفا وظرفا هیچ بر وقت كندیلرینه عادی طالقاووق معامله‌سی یاپیلدیغنی چكه‌مزلر. وحقلرنده اولونه‌جق احتراماتده جزئی نقصان كوردیكلرنده ویا نور اخلاصدن خالی وشائبهٔ ریا ایله مالی بر معامله‌یه دوچار اولدقلرنده نشئه وانشراحلری قبض ووقاره مبدل اولور. علی الخصوص كه خواجه مرحوم هرنه‌قدر خلقتنك آزاده‌لكی حسبیله دنیاده هیچ برشیئی ، حتی علم وكمالی بیله كندینه پرده اتمه‌مش ایسه‌ده ینه یرینه كلجه شان جلیل علمك محافظه‌سی‌ده وجیبه‌دن اولمغله امیر تیمورك كرك اثنای دخولده لازم كلن تعظیمی ادا اتمه‌مه‌سی ، كرك آیاق اوزاتمه‌سی خواجه‌یی صوك درجه حدتلندیرمشدی . حال بوكه نفس الامرده تیمورلنك طوباللغندن ناشی اویله قولایجه قالقوب اوتوره‌مادیغی كبی راحتجه اوتورمق ایچون كندیسنی آغیر بر وضع مخصوص اوزره ایستیف ایدردی . آیاغینك برینی اوزاتمه‌سی‌ده بالطبع بو سببدن ناشی ایدی . طور عظمت كارانه‌سی ایسه مظفریات متوالیه‌سنك كندیسنده

حصوله كتيرديكى بر طبيعت ثانيهٔ جهانكيرانه ايدى . يوقسه خصوصيت حالى غايت كشاده مشرب ، سخن شناس، اولدقجه كرمكار ، علما پرور وهنر دوست بر آدم ايدى . صوكره‌لرى خواجه ايله‌ده ميانه‌لرنده خيلى مخالصت حاصل اولمش ايدى . الحاصل خواجه ياكلش ذهابى اوزرينه طارغينلغنى‌ده بللى ايتمه‌يه‌رك بارد برصورتده كوستريلن يره اوتوردى . آبداللغه اوروب خواجه‌ده بر آياغينى ميندر آلتندن اوزاندى . پادشاه خواجه‌نك بووضعندن بيحضور اولوب كندى كنديسنه « بن معذورم . على الخصوص كه پادشاهم . بو آدم بزه آكلاتديقلرى كبى دكلمش . تخفلقسه ؛ تخفلق بونك نره‌سنده . » ديه‌رك آرتق خواجه‌يى اينجيتمك قصديله خود بخود ديدى كه : سنكله اشككك آراسى چوق اوزاق اولماسه كرك . خواجه درحال « آرامزده آنجق ايكى اوچ آرشينلق بر مسافه وار يوق كبيدر . » ديدى . تيمورى درحال تهور سباعانه استيلا ايتمشسه‌ده فقط آمالنه قاووشنجه‌يه قدر حياتده معروض اولديغى انواع تحقيرات ومصائب كنديسنى مكمل پيشيرمش وهرحالده اعتدالنى محافظه ايده‌بيله‌جك حزم وبصيرت صاحبى برداهئ صاحبقران كسيلمش اولمغله خصمنى هروقت پارچالايه‌بيلمك امنيتى كنديسنه بر سكون طبيعى ويرمشدى ، آلديرمه‌دى . او آرالق يمك كلدى . طعامه باشلاديلر . بعض آفاقى صحبت آراسنده همان تيمور خواجه‌نك صوراتينه طوغرو آقسيرير . خواجه برطوربذله كويانه‌ده « پادشاهم انسانك صوراتينه طوغرو آقسيرمق عيب دكلمى . » ديينجه تيمورلنك قيدسزجه‌سنه « بزم ديارده عيب دكل . » دير . يمكدن قالقيلوب شربتلر ايچلدكدن صوكره خواجه بر آرالق برطرفنى بوشه كتيروب غايت مهيب برضرطه چكر . تيمور خواجه‌يى برنظر غضوبانه ايله سوزوب « نه‌در بوايتديكك تربيه‌سزلك . بوعيب دكلمى . » دير . خواجه‌ده « بزم بورالرده عيب دكلدر . اونك سسنه كيمسه قولاق ويرمز . » ديه جواب ويرر . غايت مختصر وبارد آفاقى صحبتدن صوكره خواجه افندى وداع ايدر . يولده كيدركن منلاسى « افندى نيچون اويله بر پادشاه جبارك حضورنده يللندك . » ديدكده خواجه كنديسنده اندر كورولور برجديتله متوجه اولوب « منلا ، منلا . امام اوصورنجه جماعت..... » ديمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بركون قاز پشیروب پادشاهه كوتورور . یولده كیدركن اشتهاسنه غلبه ایده‌مه‌یه‌رك قازك بر بوطنی سپر بر یرده معده‌یه‌ایندیریر . حضور پادشاهه واروب اصولی وجهله هدیه‌سنی عرض ایلر . بر بوطنك نقصانی تیمورلنكك كوزینه اصابت ایتمكله « خواجه . هانی بو قازك بر آیاغی . » دیره خواجه هیچ وضعنی بوزمایه‌رق « بزم آقشهرك قازلری هپ تك آیاقلیدر . [۱] اینانمزسه‌ك باق شو چشمه باشنده‌كی قازلره . » دیر . واقعا او اثناده چشمه باشنده آیاقده طوران قازلر كونشله‌مك ایچون بر آیاقلرینی صاقلایه‌رق تك آیاقله باشلرینی كوكسلرینه طایایوب اویومقده ایدیلر . پادشاه پنجره‌دن باقدیغنده تك آیاقلی اوله‌رق مشاهده ایله‌دی . حال بوكه باتصادف نوبت اورولمق زمانی اولمغله برچوق مهترلر جسیم كوسلره ، طاوولله بر اوغوردن چوماقلری ایندیروب كرنانایلر ، بورولر غلغله‌یله قبهٔ سمایی ولوله‌یه ویرمه‌لریله قازلر ایكی آیاق اوزره اوله‌رق بر محل فرار آره‌مق عزمیله مترددانه اویانه بویانه قوشمغه باشلادیلر . همان تیمور خواجه‌یی پنجره اوكنه چاغیروب « خواجه . سن یالان سویله‌یورسین . باق قازلر هپ ایكیشر آیاقلیدرلر . » دیینجه خواجه نصر الدین رحمة الله علیه « او چوماغی سن یسه‌یدك دورت آیاقلی اولوردك » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه قاضی ایكن ایكی آدم كلوب بری « شو آدم بنم قولاغیمی ایصیردی » دیه دعوا ایدر . دیكری ده « خیر افندم . كندیسی كندی قولاغنی ایصیردی » دیه جواب ویریر . خواجه « برازدن كلیكز ده سزه جواب ویره‌یم » دیدیكدن صوكره حرمه كیروب كندی خصوصی اوطه‌سنه چكیله‌رك « باقه‌یم انسان كندی قولاغنی ایصیره بیلیرمی . » دییه قولاغنی چكوب اوغراشیركن صیرت اوستی دوشر ، باشی برمقدار چزیلیر . بر بز باغلایوب محكمه‌یه چیقار . ینه دعواجیلر كلوب مدعی خصمنك جوانی جرح ایله‌مك صددنده « افندم . قاضی افندی . انصاف ایدیكز . هیچ بر آدم كندی قولاغنی ایصیریرمی . »

---

[۱] بوراده تیمورلنكده فنا بر ایهام وار یعنی طوپال قاز یاپیور .

دینجه خواجه مرحوم « ایصیریر اوغلم . ایصیریر . حتّی دوشرده باشی بیله یاریلیر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کیجه یاریسی سوقاقده خواجه‌نك قاپوسنك اوکنده بر گورولتی اولور . خواجه چیقوب غوغانك سببنی آکلامق ایستر . زوجه‌سی « افندی . نه‌که لازم . یات یرکده ، کیجه یاریسی گورولتی آراسینه قاریشمه . » دیدیسه‌ده دیکله‌مه‌یوب همان یورغانینه بورونور ، قاپونك اوکنه چیقار . خواجه مسئله‌یی آکلامغه اوغراشیرکن او گورولتی آراسنده بر حریف کلوب بر بر آصیلشده یورغانی خواجه‌نك اوستندن صویوب آلیر ، چیقار ، گیدر . خواجه بو معامله‌دن‌ده شاشالایوب اویله سرسم بر حالده بر مقدار دها طورمشسه‌ده زیاده‌جه اوشویوب ذاتاً هرکس‌ده طاغلمغه باشلامش اولمغله تیتره‌یه‌رك ایچری‌یه گیرر . قاریسی « افندی . غوغانك اصلی نه ایمش » دیه‌صورنجه « نه اوله‌جق . غوغا بزم یورغان اوزرینه ایمش . یورغان گیندی ، غوغا بیتدی » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون زوجه‌سی « افندی . بنم ایشیم وار . شو چوجغی براز کزدیر . » دیر . خواجه چوجوغی اکلندیررکن چوجوق اوزرینه ایشر . خواجه‌ده حدتلنوب یره بیراقیر ، اوغلانك اوستنه باشدن آیاغه قدر ایشر . چوجوغك آغلامه‌سی اوزرینه قادین کلوب خواجه‌نك معامله‌سنی گوره‌رك « افندی . نه ایچون یاپدك بوایشی . » دینجه خواجه حدتله « به قاری . اگر اوستمه باشقه بری ایشه‌سه‌یدی . بن یستهلردم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکیجه آی ایشیغنده خواجه باقارکه باغچه‌ده برهیبتلی ، جثه‌لی کیمسه اللرینی گرمش طورویور . همان قاریسنی اویاندیروب « یاهو . چابوق شو بنم اوقمی یایمی گتیر » دیر . کلنجه همان اوقی یایه محکم گرزله‌یوب « یاحق . » دیه‌رك عشقله بریرتاو ایدر . اوقك تام قارننده صاپلاندیغنی کورور . « أر اویونی بردر . شیمدی دکمه کیفنه . اوصباحه قدر قیوریله قیوریله جان ویره طورسون . » دیه‌رك همان ایچری گیرر . قاپویی صاغلامجه قاپار ، یاتار . برده خواجه علی‌السحر قالقار ، باغچه‌یه چیقوب باقارکه مکرسه کیجه اوردیغی کندی

قفتانی [بینیشی] ایمش . گوندوزدن زوجه‌سی پیقایوب ـ صباحه‌قدر قورو‌سون دییه ـ ابیه گرمش ایمش ، تاکوبکی حذاسندن قفتانه بویوك بر رخنه آچیلمش . خواجه همان سجدهٔ شکره قاپانوب یوکسك سسله « شکر یاربی . لطفکه بیك شکر . » دییه دعایه باشلادی . زوجه‌سی « افندی . نه اولدی . بزده شو حمد وشکرك اصلی آکلایه‌لم . » دیجه « به شاشقین قاری . کورمه‌یورمیسین اوقلك ضربه‌سینی . تام کوبکی اورته‌سندن برطرفندن دلمش ، اوبر طرفندن چیقمش . آووج ایچی کبی پاره‌لامش . یا او انناده ایچنده بن اوله‌یدم . نه اولوردی حالم » دییه‌ب خواجه صوراتنی بوروشدیره‌رق ایکی بوکلوم اولدیغی حالده هم بر الیله قارنینی طوتار ، هم آغزیله متصل شکر وحمد ایدیپوردی .

خواجه‌نك آغاج اوزرنده باصدیغی دالی کسمه‌سیدر

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر کون بر آغاجه چیقوب بینـدیکی دالی کسمکه

باشلار . آشاغیدن بری بوحالی كوروب « بره آدم نه یاپیورسین شیمدی دوشه‌جكسین » دیر . خواجه بوكا هیچ اهمیت ویرمزسه‌ده هماندم دال چاتیر چوتور قیریلیر ، خواجه‌ده پالدیر، كولدور دوشر . خواجه یاره‌سنه بره‌سنه باقمایه‌رق همان قیرلایوب او آدمی بولور . « آی اوغول . آكلاشیلدی . سن ارباب مكاشفه‌دن بر آدمسین . مادام‌كه بنم دوشه‌جكمی بیلدك ، اوله‌جكمی‌ده

خواجه باصدینی دالی كسه‌رك دوشدیكنك رسمیدر

بیلیرسین. الآن بنم زمان وفاتمی خبر ویر . » دیه یاقه‌سندن صاریلیر ، بیراقمز. حریف یاقه‌سنی قورتاروب یولنه دوام ایتمك ایچون « اشككه اوطونی یوكله‌توب یوقوش یوقاری كیدركن اشك بركره اوصورنجه جانكك یاریسی كیدر ، ایكنجیسنده هپسی چیقار . » یولنده عامیانه بر جواب ویروب یولنه روان اولور . خواجه اشكك برنجی ضرطه‌سنده كندیسنده اولوم علامتلری حس ایدوب ایكنجی اوصوروقده بوسبوتون سیكیرلری بوشانه‌رق « ای واه . بن

اولدم » دیر ، کندیسنی بیراقی‌ویرر . جوار کویلیلری خواجه‌یی اویله بت بکیز اوچمش ، ییغیلی ویرمش کورونجه باشنه اوشـه‌رك « بیچاره آدم اولمشدر . » دییه‌رك همان کویدن بر تابوت کتیروب خواجه‌یی قویارلر . شهره کوتوروركن یولده چامورلی صـارپ بر باتاقلغه تصادف ایدرلر . یول چاتاللانوب بر قاچ کچید کورونورـه‌ده هانکیسی دها ایی اولدیغنی کسدیره‌مه‌یه‌رك « عجبا شورادن‌می کیتسه‌ك ، یوقسه بورادن‌می » دییه مشاوره‌یه قویولدقلریله خواجه تابوتدن باشنی قالدیروب « بن صاغ ایکن شورادن کچردم . امانه سز بیلیرسیکز . » دیمشدر.

خواجه تابوتدن باشنی قالدیروب جماعته خطاباً — بن صاغ ایکن شورادن کچردم

﴿ لطیفه ﴾ . برکیجه خواجه مرحوم یاتیرکن طامده برخیرسز کزدیکنی حس ایدر . قاریسنه دیرکه : کچن کیجه کلدم . قاپویی چالدم ، طویمادك . بن‌ده شودعایی اوقودم . آیك شـعله‌سینه یاپیشوب خانه‌یه کیردم . باجه‌دن لاقیردی‌یی

دیکله‌مکده اولان خیرسیزده دعایی حفظ ایدرك همان اوقور . آیك شعله‌سنه ایکی اللریله صاریلوب یاواشجه ایتمك سوداسیله کندیسنی قالدیرر ، طامدن آشاغی بیراقی ویریر . « پات . » دیه یره دوشر ، خردوخاش اولور . خواجه همان قوشه‌رق خیرسیزك یاقه‌سندن صاریلیر و برطرفدن « قاری . چابوق . مومی گتیر . خیرسیزی یاقه‌لادم . » دیه باغیرنجه بی‌تاب خیرسز ایکله‌مه قبیلندن « لطف ایله . افندی حضرتلری . عجله ایتمه . اودعا سنده ایکن بوعقل بنده‌ایکن ، بن بورادن اویله قولای قولای قیمیلدانوب‌ده الکدن قورتوله‌مام . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ . برگون خواجه‌نك خانه‌سنه خیرسز گیرر . حرمی تلاشله « افندی . خیرسز گزینیور . » دیمکله خواجه غایت قیدسز بر طورله « قاری سن هیچ طینمه . کاشکه اوایشه یارایه‌جق برشی بولسون‌ده الندن آلمه‌سی قولایدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . بر گیجه قاریسی « آقوجه ، براز ایلری گیت . » دینجه همان خواجه پاپوشلری آیاغینه چکوب آلدی یورویی ویردی . ایکی ساعت قدر گیتدکدن صوکره بر بیلدیکی آدمه راست گلوب « بنم قاری‌یه سویله . داها گیده‌یمی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه بر گیجه یاتیرکن « آمان قاری قالق . مومی یاق . خاطریمه پارلاق بر مصرع گلدی . یازه‌یم . » دیر . قادین همان قالقوب مومی یاقار . دیویت قلم گتیروب بر کاغده کمال اعتنا ایله یازار . مومی سوندوروب یاتمق ایستر . قادین « جانم افندی . بویله گیجه یاریسی صبقی‌فبقی یازدیغك شیئی اوقو ، باقه‌لم . » دینجه خواجه بورننه گوزلکنی قویوب شویله اوقومش :

یشیل یاپراق آره‌سنده قاره طاووق قیزیل بورنی

﴿ لطیفه ﴾ خواجه افندی بر ایکی دفعه أوینه جگر گتیرر . قاریسی دوستنه یدیرر . آقشام طعامنده خواجه‌نك اوکینه خمور مانجه‌سی قویارمش . برگون خواجه « آقاری . بن آره صیره جگر آلییورم . بمك قسمت اولمایور .

نره‌یه کیدییور . » دییه صورماسنه قادین « هپ کدی قاپیور . » دییه جواب ویرنجه خواجه همان قالقوب بالطه‌یی صاندیق ایچینه کیلیدلر. قادینك « بالطه‌یی کیمدن صاقلایورسین . » دیمه‌سنه خواجه « کدیدن ... » دییوب تکرار قادین « کدی بالطه‌یی نه یاپسین . » دییه متعجبانه صورنجه خواجه رحمة‌الله علیه « به قادین . ایکی آقچه‌لق جکری قاپان قرق آقچه‌لق بالطه‌یی آلمزمی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه زوجه‌سیله برابر کول باشینه چاماشیر ییقامغه کیدرلر . چاماشیرلری ییغوب صابونی قویوب ایشه باشلایه‌جقلری اثناده همان برقاره قوزغون کلوب صابونی قاپوب کیتمش. قاریسی « افندی یتیش . صابونی قوزغون قاپدی . » دیه هایقیرمغله خواجه فتورسزجه « آقاری . نه تلاش ایدییورسین . وارسین آلسین . اونك اوستی بزدن کیرلیدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برگون خواجه‌نك زوجه‌سی دیکر قادینلرله برابر آقشهر کولی کنارنده چاماشیر ییقامغه کیدرلر . مکر اورانك اعیانی‌ده آدملریله برابر اوجواره کزمکه چیقمش ایمش . چاماشیر ییقایان آچیق ، صاچیق قادینلری سیر ایتمکه باشلامش . خواجه‌نك زوجه‌سی « یه تربیه‌سز حریف نه‌باقییورسین » دییه پاپلامغله اعیان آدملرینه « بوکیمك قاریسیدر. » دییوب « خواجه نصرالدین افندینکدر » دیرلر . ایرته‌سی کون اعیان خواجه‌یی چاغیرتیر . « فلان البسه گییمش فلان شکل وسیماده قادین سنکمیدر . » دییوب « اوت » جوابنی آلیر. اعیان « هایدی اونی بکا کوندر » دییوب خواجه نه یاپه‌جغنی سؤال ایله‌مه‌سی اوزرینه « اوکا برشی صوره‌جغم » دینجه خواجه « بکا صورده بن‌ده کیده‌یم اوکا صوره‌یم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك اوغلینه « پاطلیجان نه‌در . » دییه صورمشلر . « کوزی آچیلمادیق صیغیرجق یاوروسیدر . » دینجه خواجه اورادن کمال افتخارله آتیلوب « بن اوکرتمه‌دم. اوغلان کندیسی ذهننده بولدی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین بر بربردن تراش اولوب برآقچه ویریر .

ایرته‌سی هفته ینه تراش اولدیقدن صوکره بربر معتاد وجهله آیینه‌یی خواجه‌نك اوکنه قویار . خواجه بربره دیرکه : بیلیورسین که بنم باشمك یاریسی کلدر . شوصورتده سن هروقت یاریم باش تراش ایتمش اولیورسین. کچن هفته‌نککی ایله برابر ایکی تراش برآقچه‌یه اولسه اولمزمی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه اولنه‌جکی اقشام اشی دوستی دعوت ایدرلر . هرکس بر ایچر . خواجه‌یی چاغیرمغه اونوتورلر . اك سودیکی زرده‌دن محروم قالنجه خواجه طارپایر ، چیقار کیدر . برآره‌لق خواجه‌یی آرارلر بوله‌مزلر . اوته‌یه بری‌یه آدملر صالدیررلر . بیك مشکلاتله اوزاق بر محلدن یاقه‌لار کتیررلر . ارکان عائله‌دن بعضلری « کل آجانم نرده‌سین . کردکه کیره‌جکسین . ایکی ساعتدر سنی آرایورز . » دینجه خواجه طارغین بر صورتله « نه‌مه لازم . صاری آشی بیین کیرسین کردکه » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بروقت خواجه کاروانله سفره کیدرکن بر صباح ایرکندن هرکس علی‌العجله حیوانلرینه بینمکه باشلارلر . خواجه‌نك آتینی‌ده بینك طاشینه حاضرلارلر. اوزنکی‌یه هماندم صاغ آیاغنی کچیروب صچرانجه خواجه‌نك یوزی آتك صاغربسنه کلیر . « افندی یازیق سکا . آته ترس بیندك. » دیدیکلرنده خواجه « بن ترس دکلم . حیوان صولاقدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك « حمّاد » نامنده حبشی برتلمیذی وار ایمش . برکون خواجه‌نك البسه‌سنده‌کی مُرکّب لکه‌سنی صوردیقلرنده « دون بزم حماد درسه کچ قالمش ، قوشوب ترله‌مش‌ده الیمی اوپرکن اوستمه تری طامله‌دی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه منبره چیقوب « مسلمانلر . سزه بر شی سویله‌یه‌جکم . اوغللرکز اولورسه زنهار آدینی ایوب قویمایکز . زیرا خلقك دیلنده چوقجه سویله‌نه سویله‌نه ایپ اولور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بروقت آبدست آلمش . برآیاغینه صو یتشمه‌مش .

قاز کبی بر آیاغی اوستنه طورمش . « افندی نه یاپیورسین . » دیه صورانلره « صول آیاغمك آبدستی یوقدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برآقشـام خواجه‌یه بر مسافر گلیر . یاتارلر. کیجه یاریسی مسافر « افندی . صاغ طرفکزده موم وار . ویرده یاقه‌یم . » دیر . خواجه « سن دلیمی اولدك . بن بوزیفیری قارانلقده صاغ طرفمی نه بیله‌یم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه‌یه « سنك طالعك نه‌در » دیرلر. « تکه‌در . » دیر . « افندی زایچه‌ده هیچ تکه یازمز . » دیرلر . خواجه بن چوجوقدم . والدهم طالعمی یوقلاتدی . جدی‌در دیدیلرایدی . » دیدی . « افندی جدی تکه دکل ، اوغلاق دیمکدر » دیه‌لریله « به احمقلر . بن‌ده بیلیرم « جدی » نك اوغلاق اولدیغنی . فقط آنام بنم طالعمه باقدیزه‌لی قرق ییل اولدی . اوزماندن بری اوغلاق تکه اولمه‌دیمی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ بر زمان خواجه سـیوری حصارده خطیب ایکن صو باشی ایله غوغا ایدر . تصـادفاً اواثناده صو باشی اولور ، دفن ایدرلر . خواجه‌یه « افنـدی . کل تلقین ویر . » دیرلر . خواجه « باشـقه آدم بولك ، بنمله غوغاایدر . سوزیمی طوتمز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ ایکی قومشـو بربرینه بیتیشیك خانه‌لرینك قارشیسـنده‌کی دکانده اوتوروركن بركوپك کلوب ایکی أوك اورته‌سی حذاسنده سوقاغه یسته‌لر. بری دیر : سنك اویکه یاقیندر ، سن قالدیر . اوبری « خیر سنك أویکه داها یاقیندر . سکا دوشر . » دیه‌رك نزاعی آرتیروب محکمه‌یه کیدرلر . مکر خواجه افنـدی‌ده قاضینك یاننده بولونیورمش . قاضی خواجه مرحومله اکلنمك ایچون « افندی. بودعوایی سن فصل ایت . » دینجه خواجه مدعیلره خطاباً بلا تردد « او سوقاق طریق عام دکلی . او بر هوادر ، کیمسه‌نك ملکی اوله‌مز. بوصورتده نه‌سکا دوشر ، نه‌بوکا دوشر اونسنه قاضی افندی‌یه دوشر » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ بر كون خواجه‌نك بوزاغوسنى بوكه‌لك طوتمش. اوته برى قوشارمش . خواجه همان بر صوپا يافالايوب اوكوزى دوكمكه باشلامش . « خواجه. شيمدى بونى نه‌يه دوكيورسين ، قباحتى نه‌در . » ديدكلرنده « هپ صوچ بونكدر. بو اوكره‌تمه‌مش اولسه دونكى بوزاغو بوخاشاريلغى نه‌بيلسين . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ بر كون خواجه دربنده كيدركن بر چوبانه راست كلوب چوبان « افندى . فقيه‌ميسين » دير. خواجه « أوت » دير. چوبان ديركه : باق شو دره‌نك ايچنده ياتان جانلره . بونلره مسئله صوردم . بيله‌مه‌ديلر . هپ اولدوردم . ابتدا كل سنكله قول ايده‌لم . جوابه قادر ايسه‌ك مسئله‌صوره‌يم. دكلسه‌ك صورمايه‌يم». خواجه جواباً « نه‌در سؤالك . » دير. چوبان « آى يكى ايكن كوچوك اولور . صوكره بيور . تكرلك اولور . اون بشندن صوكره كوچولور . هلال قدر قالير . صوكره غائب اولور . او أسكى آيى نه‌ياپارلر . » دير . خواجه « شوقدر شيئى بيله‌مدكمى . او اسكى‌بن آيى اوزاتيرلرده شيمشك ياپارلر . كورمزميسين ، كوك كورله‌ينجه ناصل قيلينج كبى پارلار. » دينجه چوبان « آفرين فقيه . ايى بيلدك . بن‌ده اويله فكر ايدردم . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ بروقت بركويلى خواجه مرحومه برطاوشان كتيرير. خواجه كويلى‌يه الدن كلديكى قدر عزت واكرام ايدر. برهفته صوكره ينه كلير. خواجه طانييه‌مز . « كچن هفته سزه طاوشان كتيرن كويلى يم » دير . خواجه حسن قبول كوستروب چوربا چيقارير . « طاوشان صويندن چوربايه بيورك » ديه لطيفه ايدر . برقاچ كون صوكره اوچ دورت كويلى كلوب مسافر اولمق ايسترلر. خواجه « سز كيملرسكز . » ديه صورار . « طاوشان كتيرنك قومشولرى يز » ديرلر . خواجه بونلره‌ده لقمه چيقارير ، مهمان ايدر . بر هفته صوكره ينه برقاچ كيشى كليرلر . خواجه بونلره‌ده صورار . « طاوشانى كتيرن كويلى‌نك قومشوسنك قومشوسى يز » ديرلر . خواجه « خوش كلديكز » دييوب اورته‌لق

قارارمه‌دن همان اوکلرینه برطاس صو کتیریر . کویلیلر طاسه حیران حیران باقدیقدن صوکره « افندی بونه‌در . » دیمه‌لریله خواجه دخی « طاوشانك صوینك صوینك صوییدر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه اشکینه بینوب شهر خارجنده‌کی باغچه‌سنه کیدرکن یولده آبدست بوزه‌جغی کلیر . صیرتندن آبدستلکی چیقاروب اشکك اوستنه آتار . کندیسی برایکی آدیم ایلریده بر آغاج سپرنده آبدست بوزار . او اثناده برخیرسز کلوب یاواشجه خواجه‌نك جبه‌سنی آلیر کوتورور . خواجه

خواجه ـ کتیر آبدستلکمی آل سمریکی

کلیر باقارکه جبه چالینمش . همان اشکك سمرینی صیرتندن چیقارر ، آرقه‌سنه کیبر . اشکك قیچینه محکم برقامچی ایندیروب « ناصل چالدیردکسه اویله‌جه کتیر آبدستلکمی ، آل سمریکی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برگون محله چوجوقلری بربرلرینه « گیدکز . خواجه‌یی آغاجه
چیقاروب پابوشلرینی چالهلم . » دییه قرارلاشدیریرلر . بر آغاجک دیبنده « کیمسه
بو اغاجه چیقامز . » دییه شدتلی مباحثه‌یه باشلارلر . خواجه اورادن کچرکن
بحثه قولاق ویروب ایچلرینه قاریشه‌رق « بن چیقارم . » دیر . چوجوقلرده
« چیقامزسین . چیقیله‌جق کبی گورونور امّا هر بیکیدک کاری دکلدر . گیت
ایشیکه . » دیرلر . خواجه بر آتش کسیلوب « چیقارمی‌یم . چیقامزمی‌یم .

خواجه — بلکه آغاجدن اوته‌یه یول دوشر دیدیکنک رسمیدر

بن شیمدی سزه کوستریرم » دییه‌رک همان خواجه اتکلرینی بلینه چمره‌یوب
پابوشلری صیقی صیقی قوینه صوقمغه اوغراشیر . چوجوقلر « افندی . پابوجی
نه‌یه قوینکه صوقیورسین . آغاجده پابوجلک نه‌لزومی وار . » دیدیکلرنده خواجه
« ای ... نه بیلیرسیکز اولادلر . حاضر یانمده بولونسون . بلکه آغاجدن اوته‌یه
یول دوشر . » دیمش .

﴿لطیفه﴾ بر کون تیمورلنك خواجه‌یی جرید اویوننه دعوت ایدر . « حیوانه بینسون کلسونده براز جرید اوینایه‌لم » دیر . خواجه‌نك بر قوجه اوکوزی وار ایمش . همان اوکوزك صیرتینه بر پالان اوروب میدانه حاضر اولور . خلق بونی کورونجه قهقهه‌لری میدانی ولوله‌یه ویریر . امیر تیمور حضورینه جلب ایدوب « خواجه ! جرید اویونده حیوانك غایت چویك

خواجه‌نك جرید اوینامق ایچون اوکوزه بینوب میدانه کلدیکیدر

اولمه‌سی وقوش کبی سکیرتمه‌سی لازمدر. بو بطّال ، قالتاباان اوکوزه نه‌یه بیندك » دیدیکنده خواجه دیمشکه : واقعا بش اون سنه‌در تجربه ایتدیکم یوق . فقط بوزاغی ایکن کورووردم . اویله قوشاردی‌که آردندن آت دکل قوش بیله یتشمزدی .

﴿ لطيفه ﴾ بر كون قيزى كيلاره بر شى آلمق ايچـون كيردكده باقاركه خواجه بركوپ آرقه‌سينه كيزلنمش ياتييور. « افندى بابا. بوراده نه يابيورسين. » دينجه « آقيزم نه يابه‌جغم . شـو آناكك الندن غربت ايللرده أوله‌يم‌ده بارى قورتوله‌يم . » ديمش .

خواجه‌نك كيلارده كوپ آرقه‌سنه صاقلانوب قيزيله محاوره‌سيدر

﴿ لطيفه ﴾ بر كون نصرالدين افنـدى أونده اوتوروركن بر آدم قاپويى چالار . خواجه « نه ايسترسين . » دير . « برپارچه آشاغى‌يه كيكز . » دير . خواجه آشـاغى‌يه اينوب قاپويه وارنجه فقير آدم « صدقه ايسترم . » دينجه خواجه حدتله‌نوب فقط هيچ طورينى بوزمايه‌رق « يوقارى كل. » دير. فقير تا كندى اوتورديغى اوسـتقانه چيقنجه خواجه « الله ويره. » ديمكله فقير « بى

افندی . مادامکه بوش کوندره جکدك . نیچون آشاغیده سویله مه دك » دینجه خواجه « یا بن یوقاریده ایکن سن نه ایچون سویله مه دکده بنی تا قاپونك اوکنه قدر ایندیردك . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . برگون خواجه طلبه لری آرقه سنده اولدیغی حالده جامع شریفه درسه کیدرکن مرکبنه ترس بینر . منلالر « خواجه افندی نیچون بویله

خواجه اوکده مرکبه ترس بینمش ، آرقه ده طلبه کلییور

ترس بینوب راحتسز اولیورسین » دیدیکلرنده افندی جواباً « اکر طوغری بینسه م سز بنم آرقه مده قاله جقسکز . سز اوکده کیده جك اولسه کز سزك آرقه کز بنم اوکمه دوشه جك . ایمدی بویله جه بینمك اولادر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . مرحوم نصرالدین افندینك برمقدار آقچه سی وار ایمش .

بركون خانه‌سی تنها ایکن بر یری قازار ، کومر . قاپویه قدر کیدر ؛ باقار . « بن خیرسیز اولسه‌م بونی درحال بولورم . » دیر ، اورادن قالدیریر ، باشقه یره کومر . ینه اوزاقدن معاینه ایدوب « بوده اوله‌دی . » دییه‌رك باشقه بر یره صاقلار . الحاصل هیچ برینه کوکلی قانع اولمز . مکر خانه‌سنڭ اوکنده بر تپه‌جك وار ایمش . باغچه‌سندن بر اوزون صیریق کسوب آقچه‌یی طوربه ایله بوصیریغه باغلار . کوتوروب صیریغی او تپه‌یه دیکر . آشاغی اینوب یوقاری نظر ایدر . آرتق کوکلی راحت اولوب « آدم قوش دکل‌که اوچه‌ده بونڭ اوزرینه چیقه . أیی یرینی بولدم . » دییه‌رك کیدر . مکر حرامزاده‌نڭ بری خواجه‌یی کوزه‌تیر ایمش . خواجه کیتدیکی کبی تپه‌یه چیقار ، صیریغی سوکر ، چیقاریر . آقچه‌یی آلیر . صیریغڭ تپه‌سینه بر آز صیغیر تزه‌کی سورر . صیریغی ینه یرینه دیکر ، کیدر . بر آره‌لق خواجه‌یه آقچه لازم اولمش صیریغڭ دیبنه کلیر ، کورورکه آقچه طوربه‌سیله کیتمش . صیریغڭ تا تپه‌سنده صیغیر تزه‌کی‌وار . کندی کندینه کمال حیرتله « بن بو صیریغه آدم چیقامز دیر ایدم . یا بونڭ تپه‌سنه صیغیر ناصل چیقمش . سبحان‌الله . بو بر غریب ایشدر . » دییوب باشینی صاللارمش . رحمة‌الله علیه .

﴿ لطیفه ﴾ . بر کون خواجه أوینه کلیرکن برقاچ طالب علمه راست کلیر . « افندیلر بوکیجه بزه کیده‌لم . بابا چورباسنی بزده ایچه‌لم » دیر . طلبه « پك کوزل . » دییوب خواجه‌نڭ آرقه‌سنه دوشر . أوه کلیرلر . خواجه « بویورك . » دییوب اوطه‌یه چیقاریر . ایچری کیرر « قاریجیغم بر قاچ مسافر کتیردم . بر طاس چوربا ویرده ییه‌لم . » دیمکله زوجه‌سی « آه ، افندی أوده یاغمی وار ، پرینجمی وار . مصرف کتیردیکڭ وارمی‌که چوربا ایسترسین » جوابنی‌ویرر . خواجه محزون اولوب « قادین . ویر اورادن بڭا چوربا طاسینی . » دیر طاسی آلوب افندیلرڭ یانینه کله‌رك « افندیلر . تعییب ایتمه‌یکز . اکر بزم أوده یاغ ، پیرینج اولسه‌یدی سزه شو طاس ایله چوربا چیقاره‌جق ایدم . » دیمش .

﴿لطیفه﴾ بر وقت خواجه خسته‌لانیر . قومشو قادینلری ایشیدوب خاطر صورمغه کلیرلر . خواجه‌یی ایجه بولوب قادینلردن بری لطیفه قصدیله « افندی . الله کچندن ویرسین . شاید سکا بر امر حق واقع اولورسه نه دیه‌رك یاس طوته‌لم . » دیه صورنجه خواجه او حالنده‌ده بذله کولقدن واز کچمه‌یوب « قادینلرك صحبتنه طویمزدی دیه آغلایکز . » دیه‌رك قادینلری کولدورمشدر .

خواجه‌یی قومشو قادینلرك عیاده‌سیدر

﴿لطیفه﴾ خواجه ینه بر کون تیمورك اقامتکاهنه واریر . بونی بر قالتابان آته بیندیروب معیتنده آوه کوتورور . آو اثناسنده یاغمور یاغمغه باشلار . هرکس آتلرینی تپوب قرارگاهه واریرلر . خواجه‌نك آتی یورومه‌دیکی جهتله بالطبع قاچه‌مز . همان خواجه چیلانوب اثوابنی آلتینه آلیر . یولده یاغمور کسیلنجه البسه‌سنی کییوب منزلگاهه ایریشیر . پادشاه خواجه‌یی ایصلانمامش کورونجه سبب و حکمتنی سؤال ایلر . خواجه « انسان بویله ییکیت آتك اوستنده

ایصلانیرمی . یاغمور باشلاینجه همان بر اوزنکی چالدم . بی قوش کبی منزله ایرشدیردی . » دیر . پادشاه متعجب اولوب امر ایدر . اوحیوانی باش‌طاوله‌یه باغلارلر . او اثناده ینه شکاره کیدرلر . پادشاه او آته بینر . بالتصادف ینه یاغمور یاغار . خواجه وسائرلری حیوانلرینی تپوب همان قرارگاهه ایریشیرلر . پادشاه اوتنبل آت اوزرنده مکمل صورتده ایصلانیر . کیج وقت منزلگاهه واصل اولور . ایرته‌سی کون خواجه‌یی چاغیرتوب تکدیر ایدرک « سکا یاقیشیرمی .

خواجه‌نك البسه‌سنی آلتینه آلوب چیپلاق آته بینمه‌سیدر

بکا یالان سویله‌دك . آلداتدك . بنی قیرده چوجوق کبی صیر صیقلام ایتدك . » دیدیکنده خواجه « جانم نه طاریلیورسین . سنك هیچ اذعانك یوقمی . اکر سن‌ده بنم کبی البسه‌کی صویونوب آلتیکه آلەرق حفظ ایده‌یدك . ویاغمور بیتدیکنده تکرار کینسه ایدك ایصلانمزدك . بنم کبی قوپ قورو البسه‌ایله کلیردیك » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برصباح ایرکندن قاپوسنك اوکنده برآرابه‌نك کندی وطنی اولان سوری حصاره کیتمکده اولدیغنی خواجه ایشیدنجه همان یاتاقدن فیرلایوب کوملکجه آرابه‌یه آتلار. خواجه محترم ومظنه‌دن برذات اولمغله ایشینه قاریشمزلر. کویه یاقلاشدیقلرنده آرابه‌جیلر برآدم قوشدوروب خواجه افندینك کلمکده اولدیغنی خبر ویررلر. بوتون کویلی قارشی چیقوب خواجه‌یی چیریل چپلاق کورنجه « افندی. نه‌در بوحال. » دیه حیرتله سؤال ایله‌مه‌لریله خواجه رحمة لله علیه « سزی پك سودیکمدن البسه کیمه‌سنی اونوتدم. » دیمشدر.

خواجه‌نك چپلاق سیوری حصاره کیتدیکیدر

﴿ لطیفه ﴾. خواجه‌نك ایری وهیبتلی براوکوزی اولوب یای کبی قوجامان ایکی دانه بوینوزی وار ایمش. هرزمان حیوان خرکله‌دن صالینه‌رق

عودت ایلرکن ایکی بوینوزینك آراسینه بینمکه خواجه‌نك ایچی تیترر ایمش . کندی کندینه « آه شونك ایکی بوینوزی آراسینه اوتورسه‌م اللرمله بوینوزلرندن طوتوب برجولان ایله‌سه‌م . » دییه خولیالر قورارمش . برکون اوکوز حولیده یاتارکن خواجه فرصتدر دییوب اوصولجه اوکوزك آلتینه اوتورور . اوکوز فنا حالده خویلانوب خواجه‌یی قالدیریر ، یره چالار . خواجه بینی اوزرینه تکرمکر

خواجه‌نك اوکوزك ایکی بوینوزی آره‌سینه بینوب دوشمه‌سیدر

یووارلانوب دوشر ، عقلی باشندن کیدر . اوراده بیغیلیر قالیر . قاریسی کلوب خواجه‌یی او حالده گوروبجه هلاك اولمش صانیر ، آغلامغه باشلار . بر زمان صوکره خواجه گوزلرینی آچوب قاریسنی آغلار گورنجه « آغلامه قاریجغم . واقعا خیلی زحمت چکدم آما هله آرزومه نائل اولدمیا . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برقاچ طلبه‌یه راست گلوب « بویورك ، بزه گیده‌لم » دیه أوك قاپیسنه قدر گتیرر . « سز آزبجق بوراده طورك » دیه ایچری گیروب حرمنه بر بهانه ایله قاپی اوگنده‌کی سوخته‌لری صاومه‌سنی سویلر . حرمی قاپی آرقه‌سندن گویا بیلمه‌مزلکدن گله‌رك نه ایسته‌دكلرینی صوردیقدن صوگره « افندی یوق . » دیر . سوخته‌لر « آجانم . شیمدی برابر گلدك .

خواجه‌نك پنجره‌دن باشنی چیقاروب طلبه ایله محاوره‌سی

او بزی زورلادی گتیردی . » دیرلر . قادین خواجه‌نك خانه‌ده اولمه‌دیغنده اصرار ایدر . نزاعی آرتیریرلر . خواجه صبر ایده‌میوب پنجره‌دن باشنی اوزاته‌رق « به افندیلر . نه مجادله ایدرسیگز . بلکه قاپی ایکیدرده برندن چیقمش گیتمشدر . » دیر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك حرمی طوغوره‌جق اولور . ایسکمله اوزرنده بر ایکی كون اوتورور ، طوغوره‌مز . ایچریدن قادینلر « افندی بو دعا ویا بر چاره بیلیرسه‌ك یابه‌لم ده چوجوق طوغسون » دیه‌رك خواجه « بن اونك علاجنی بیلیرم » دییه همان بقاله قوشوب بر آز جوز آله‌رق طوغرو ایچری كیرر . وایسکمله‌نك آلتینه جوزلری دوكه‌رك « شیمدی اوغلان جوزلری كورور كورمز اوینامغه چیقار » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر كون حرمی مُغذِیلك اولمق اوزره چوربایی سُفره‌یه غایت صیجاق اوله‌رق قویار . بالاخره ینه كندیسی اونوتوب طولو قاشـنی همان معده‌یه ایندیرر . شدّت اضطرابدن كوزلرندن یاش كلیر . خواجه حرمندن سببسز آغلامه‌سنك وجهنی صورنجه « والدهم مرحوم ، بو چوربایی پك چوق سوَرْدی‌ده او خاطریمه كلدی . اونكچون آغلادم » دیر . خواجه‌ده حُرمَتلیجه برقاشیق چوربایی یووارلامه‌سی عقبنده كوزلرندن یاش بوشانیر . حرمی « یا سكا نه اولدی . سن نه ایچون آغلایورسین . » دینجه خواجه « اوغورسز آناك اولوب‌ده سنك كبی نابكارك صاغ قالدیغنه آغلارم » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك مخدومی بر كون « بابا ! سَنك طوغدیغكی بیلیرم . » دیر . حرمی اوغلانی پایلامغه باشلاینجه خواجه « به قادین ، نیچون بِغَیْرِحق اینجیتیورسین . اوغلان عقللیجه‌در . بیلسه‌ده اولور . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر كون بر عجمی بربره تراش اولور . بربر اوسطوره جالدقجه كسره‌متصل پاموق یاپیشدیریرمش . خواجه بر آره‌لق قاووغنه اوزانوب كیمك ایستر . بربر « افندی . دها یاریسی تراش ایدلمه‌مشدر » دیمكله خواجه « به حریف . سن باشمك یاریسنه پاموق اكدك . بیراق ، باری بن‌ده باقیسنه كتان اكه‌یم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر كیمسه‌نك باغچه‌سنده‌كی زردالی آغاجنه چیقوب زردالی یركن صاحبی كله‌رك « آغاجده نه ایشك وار » دییه صورار . خواجه

« بلبلم اوتیبورم . » دیر . حریف « اوت باقه‌لم ، ایشیده‌لم . » دیر . خواجه اوتمه‌یه باشلار . حریف اختیارسز کوله‌رك « بلبل بویله‌می اوتر» دیینجه خواجه « عجمی بلبل بو قدر اوتر . » دیمش .

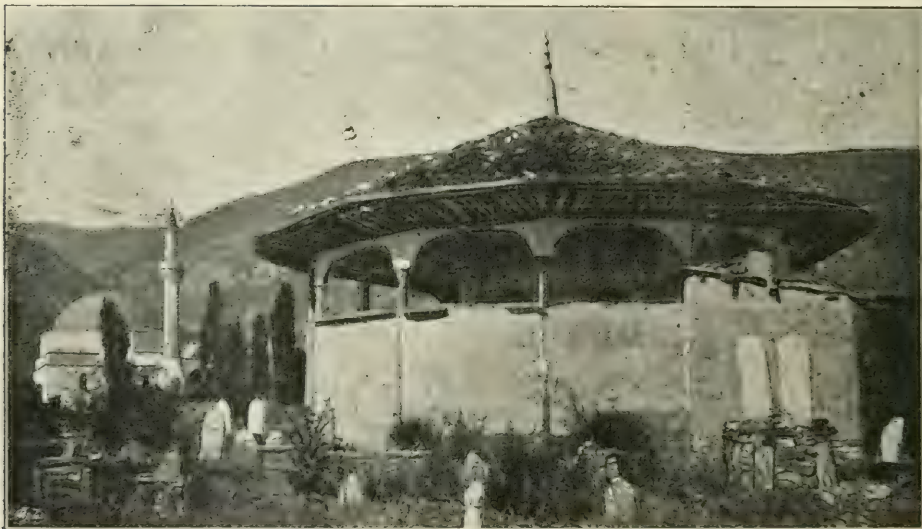

خواجه‌نك زردالی آغاجنده اوتمه‌سی باغچه صاحبنك آشاغیدن حیرتله تعریض ایتمه‌سی

﴿ لطیفه ﴾ برکیجه آی آیدینلغنده خواجه قویودن صو چکه‌جك اولور باقارکه آی قویونك ایچنده‌در . چیقارمق ایچون ایپه چنگلی طاقوب صارقیتیر . تصادفاً چنگل برطاشـه طاقیلیر . خواجه اولانجه قوتیله ایپی چکمکله چنگل قورتولوب خواجه صیرت اوستی دوشنجه باقارکه آی گوك یوزنده‌در . « حمد وثنا اولسون ، چوق زحمت چکدم امّا هله آی‌ده یرینه کلدی . » دیمش .

روایت اولونورکه

خواجه مرحوم « نورالله قبره » هر علمده ماهر وهر فنده کامل ایمش . لکن طلبه کندیسندن درس رجا ایله‌دیکلرنده « قدوری اوقویه‌لم » دیرلرسه اوقوتور ایمش . باشقه برکتاب ایسته‌یه‌جك اولورلرسه اوقوتمز ایمش . بعض ارباب وقوف دیمشدرکه: خواجه‌قدوری اوقوتور ایکن کشف وکرامت صاحبی اولمش . قدوریٔ شریف اوقوتمغه وقف انفاس بویوردیقلرینك سر وحکمتی بو ایمش . رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالٰی رَحْمَةً وَاسِعَةً .

خواجه نصرالدین مرحومك تربه‌سنك دیکر طرفدن کورونیشی

« لطائف خواجه نصرالدين » كتابنه ذيلدر

تخميناً بر عصر مقدم تعليق خطله يازلمش بر مجموعه‌دن منقولدر :

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بر آره‌لق قونيه‌ده بولونوركن بر طوْر احترزى ايله « غالبا زوجه‌ڭ وفات ايله‌مش . » ديمشلر . « اولمه‌سه‌ده ذاتاً بن اونى بوشايه‌جقدم » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه برگون اشكنى قوشدوروركن دوشمش . چوجوقلر . « آ ... خواجه اشكدن دوشدى . » ديه صاراقه‌يه آلەلريله خواجه « آچوجوقلر . دوشمه‌سه‌مده ذاتاً بن اينه‌جكدم . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه طاغده اودون كسوب اشكنه يوكلتمش . بالطه‌يى ، آباسنى مركبك اوستنه آتوب « بن طاغ يولندن گيده‌جكم [١] سن طوغرو يولدن گل . » ديوب گيتمش . أوه گلمش ، باقمش‌كه أشك گلمه‌مش . قاريسيله ـ اشك گلديمى ـ خير گلمه‌دى ـ ماشاءالله بن اشكدن اوّل گلمشم ـ يولنده محاوره‌دن صوڭره بر مدت اشك گلمه‌يوب گيجكنجه « واره‌يم ، باقه‌يم . اشك نره‌ده‌قالدى » ديه‌رك طاغه واصل اولور . باقاركه اشك بيراقديغى يرده اوتلايور . اما اوستنده آبا ايله بالطه يوق . همان اشكك اوزرندن اودونى يعقوب ع . ى صالله صبرت ايدر . اشكده خشم و عتابله خطاب ايدوب « سن حالا قوديغم يرده اوتلايورسين . هايدى اويله ايسه آبا ايله بالطه‌يى گتيرده سمريكى آل . » ديمش [٢] .

---

[١] چونكه طاغ يولى يوكلى حيوان كچه‌جك صورتده منتظم دكلسه‌ده يايان آدملر ايچون كسديرمه اولور .

[٢] بوحكايه بالاده مختصر برصورتده كچدى . حالبوكه بودها طرافلى ، دها مكمل يازلمش . هم ده « سن حالا قوديغم يرده اوتلايورسين . » مثل مشهوريمزك منشأ نى‌ده كوستريور . اونكيچون بونكده تحريرى مناسب كورولدى .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك اشكی أولمش . قاریسی « بر اشكه محتاجز . هایدی پازاردن بر اشك آل » دییه الینه آلتی غروش ویرمش . خواجه پازاردن آلدیغی اشكك یولارینی چكوب آردینه باقمه‌دن یولینه دوام ایدركن ایكی كلخان بكی سوزله‌شوب یاواشجه اشكك یولارینی صییریرلر . بری اشكی پازاره گوتورور . پاره‌سنی پای‌لاشمق اوزره صاتار . دیكری یولاری باشنه گچیروب خواجه ایله برابر خانه‌نك قاپوسی اوكنه گلیرلر . خواجه آردینه دونوب‌ده اشك یرینه بر آدم گوروبنجه فوق‌العاده شاشالار . « باقه‌لك آ ، آیول . سن نه‌جیسین . » دینجه هین اوغلی سوموكنی چكه‌رك ، گوزلرینی بوزه‌رك ، سینه‌ده حزین بر طور ویروب « آه افندم ، جاهللك . ناصلسه آنامك حضورنده بر اشكلك ایتدم . آشیری درجه جانی یاقدم . والده‌م‌ده [دیلرم اوغلان اشك اوله‌سین] دییه انكسار ایله مكله درحال اشك اولدیم . بنی پازاره گوتوروب صاتدیلر . سز آلدیكز . سزك یمن و بركتكزله شیمدی آدم اولدیم . » دییه خواجه‌یه بر چوق تشكرلر ایله‌مش خواجه‌ده « هایدی بر دها اویله كلخانیلك ایله‌مه . » یولنده نصیحت ایله‌یوب صالی ویرمش . ایرته‌سی گونی تكرار اشك آلمق اوزره پازاره وارمش . باقمش‌كه دونكی آلدیغی اشك ینه جانباز النده طولاشیور . خواجه همان مركبك قولاغنه اكیلوب گوله‌رك « گیدی كوفنه خور . غالباسوزیمی دیكله‌مه‌یوب والده‌كی ینه طاریلتمشسین . » دیمشدر . [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك خانه‌سنه خیرسز گیرمش . خواجه گوروب یوك ایچنه صاقلانمش . خیرسز خانه‌یی یوقاریدن آشاغی آرامش ، چاله‌جق بر شی بوله‌مامش . « عجبا یوكده برشی وارمی . » دییه قاپوسنی آچنجه گوروركه خواجه آیاقده طورویور . خیرسز خلجاننده شاشیروب « بورده‌میسكز . » دیدكده خواجه « أوت . سزدن محجابمدن بورایه صاقلاندم . چاله‌جق برشی بوله‌مادیغكزه غایب اوتاندم . » دیمش .

---

[١] توفیق بكك (لطائف خواجه نصرالدین) نده‌ده‌واردر .

﴿لطیفه﴾ خواجه خانه‌سی ایچنده یوزوك غائب ایتمش ، بوله‌مامش . چیقمش قاپوسی اوکنده آرارکن قومشوسی سؤال ایدوب ایچریده یوزوك غائب ایتدیککی آکلاینجه « او صورتده ایچریده آراسه‌ك آ . » دیمکله خواجه « ایچریسی پك قارا کلك‌ده اونکچون بوراده آرایورم . » دیمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجه چیفت سوررکن قایش قیرلمش . باغلایه‌جق برشی بوله‌مایوب باشنده‌کی صاریغی اوچ قات ایدرك باغلامش . اوکوز زورلاینجه درحال صاریق اوزولمش . « باقیندی دودوکم؛ قایش نه‌لر چکر . » دیمشدر . [١]

﴿لطیفه﴾ خواجه دلیقانلیلغنده بر بوستانه کیروب قاوون قوپاریرکن [٢] بکجی کوروب اوزاقدن هایقیرمش . « هی ! .. اوراده نه ایشك وار .. چبق بوستاندن ! . » دیمش . خواجه‌ده « بویوك آبدستمی بوزیورم » دیه جواب ویرمش . حریف کلوب « هانی‌یا قباحتك . » دیینجه اوراده بر تازه صغیر ترسی وارمش اونی کوسترمش . بکجی « بو هی آدم . او صیغیر ترسیدر . » دیینجه خواجه « یاسن راحتله آدم کبی ترسله‌مکه بیراقدکمی . » دیمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجه مملکتنده قاضی ایمش . بر حریف فریاد ایدرك « طانبوریمی چالدیردم ایدی . [٣] چارشیده فلان آدمك النده بولدم . بکا آلیویریکز . » دیدی . خواجه دخی مُحضر ایله حریفی کتیرتوب سؤال ایله‌دکده « بوطانبوری بن‌دیار آخرده صاتین آلدم . » دیدی . خواجه شاهد ایسته‌یوب حریف کتیردیکی شاهدلری حضوره چیقاردی . خواجه « آغالر . سز نه‌یه شاهدسکز » دیینجه شاهدلر « بوطانبور بو آدمکدر . اوست پرده‌سی قیریقدر .

[١] (لطائف لامعی) ده دخی مسطوردر .

[٢] اناطولینك عادات قدیمه‌سندندرکه یمیش ، بوستان نبیلندن شیلره اهمیت ویرمزلر . صاحبنه طانیشمه‌دن برینك باغچه‌سنه کیروب قوپاریرلر . بر قابه طولدوروب کوتورولمزسه نه‌قدر ینلسه بأس کورولمز . اکثریا باغچه صاحبلری سس چیقارمز اما بعضلری‌ده سویله‌نیر .

[٣] طانبور ـ آناطولیده اوچ تللی ور آرشین قدر بونده طانبور یاوروسنه اطلاق ایدرلر . بعضاً آلتی تللی‌ده اولور . فارسیدی (سه‌تا) و (ششتار) در . (جوره) دخی دینیلیر . الیوم (طانبوره) دیرلر .

بورمه‌لری غایت گوشکیدر . و آلتی تللیدر . » دیه‌ادای شهادت ایدوب فی الواقع عینی ظهور ایتمکله طانبوری مدعی‌یه حکم ایده‌جکی وقتده ذی الیدْ [١] « بوشاهدلر تزکیه [٢] اولونسون . زیرا بری اوغلان یزه‌ونکیدر ، بری عورت یزه‌ونکیدر . » دیه جرح ورد ایتمك ایسته‌مکله خواجه « به هی آدم . تزکیه‌یه نه حاجت . طانبور دعواسنده بوشاهدلردن اعلاسی اولمز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك اکسه‌سنه بر حریف برسیلله اورمش خواجه آرقه‌سنه دونوب باقینجه « عفو ایدرسیکز . سزی تکلیفسز دوستلرمدن برینه

خواجه‌نك قاضی‌یه برسیلله عشق ایله‌یوب جزای نقدی‌یی صایشدیغیدر

بکزتدم . » دیمشسه‌ده خواجه یاقه‌سنی بیراقمایوب سوروکله‌یه‌رك محکمه‌یه

[١] ذی الید ـ دعواده مدخلی اولان یعنی دعواجی .
[٢] تزکیه ـ شاهدك طوغرو ، تمیز آدم اولدیغنی آراشدیروب تحقیق ایتمك .

کوتورمش . قاضی‌یه شکایت ایتمش . مگر او حریف قاضینك احبابی ایمش . قاضی حریفی احضار ایدوب « هایدی خواجه . سن‌ده بوکا بر سیلله اور . » دیمش . خواجه راضی اولمامش . قاضی « اویله ایسه خواجه افندی حقك بر آقچه‌در . هایدی افندی جزای نقدی اولمق اوزره بر آقچه کتیر . خواجه افندی‌یه ویره‌لم‌ده اِرضا ایده‌لم » دیه‌رك حریفی آشیرمش . خواجه ساعتلرجه بکله‌یوب حریفك صاووشدیرلدیغنی آکلاینجه قاضینك طالغینلغندن استفاده ایدوب « یاستار » دیه‌رك بوینینه کَوْنْدانَهْ بر سیلله عشق ایتمش و « افندی حضرتلری بنم دها زیاده انتظاره وقتم یوق . او بر آقچه‌یی او آدمدن سن آل » دیه‌رك صاووشوب کیتمشدر . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه تیمورلنك دیمش که « خواجه بیلیرسین که خلفای عباسیه‌دن هر برینك عنوانی کیمی موفق بالله ، کیمی متوکل علی‌الله ، کیمی معتصم بالله هپ بویولده ایدی . بنده اونلرك میاننده کیسه‌ایدیم ، بنم عنوانم نه اولوردی . » خواجه درحال دیمش که : ای صاحبقران . هیچ شبهه ایتمه‌یکز که سزککی محقق صورتده « نعوذ بالله » اولوردی [۲]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه « قاریکزك عقلی ضایع اولمش » دیمشلر . خواجه براز تأمل وتفکره وارمش . « نه‌دوشونیورسین » دیه صوردیقلرنده « بزم قاری‌نك اصلندن عقلی یوغیدی . عجبا نه‌سی ضایع اولدی . اونی دوشونیورم » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه قاریسنی بوشامق ایچون محکمه‌یه وارمش . قاضی « قاریسنك ، باباسنك اسملری ضبط اولونسون » دیمکله خواجه‌یه صوردیقلرنده « بیلمم » دیمش . قاضی « قاچ سنه‌لك زوجه‌کزدر » دیه سؤال ایدوب خواجه‌دن

---

[۱] بوحکایه (حکایات ودادی) ده دخی مسطوردر .

[۲] بوحکایه (سلطان محمودله سعید افندی) میاننده جریان ایله‌دیکی مروی ایسه‌ده مأخذیز لااقل بر عصر مقدم (نصرالدین وتیمورلنك) ه عطفله حکایه ایتمش . استانبولده علمیه‌دن برذاتك مجموعه‌سی اولدیغی ظن غالب اولان اوداته دیمك که لااقل دها یاریم عصر ایلری‌یه عائد برکیسه طرفندن بویله نقل ایدلمشدر . والله اعلم .

« بر قاچ سنه اولدی » جوابنی آلمغله « به آدم . سنه‌لردن بری انسان قاریسنك آدینی اوکره‌نمزمی . » دیدیکنده خواجه « مرادم کچینمك دکل که آدینی صورەیم دیمشدر [١]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه طام آقتاریرکن بردیلنجی « آزیجق آشاغی‌یه بویورك سزکله بر صحبتم وار . » دییوب خواجه آشاغی ایندیکنده حالنه آجیندیره‌جق بر مقدمه‌دن صوکره صدقه ایسته‌مش خواجه الندن طوتوب عزت واکرامله طامه چیقارمش « الله ویره قوزم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه زوجه‌سی ایپلیك پیشیرمك ایچون کولخان کولی ایصمارلامش . الینه‌ده بر طوربه ویرمش . بر هفته‌در کولخان یانمه‌دیغندن کول بوله‌مامش . یولده کیدیرکن یانغین یرنده براز أکسَر بولوب طوربه‌یه قویمش . أوه کلوب قادین « هانی کتیردیکمی » دیدیکنده خواجه طوربه‌یی الینه طوتوشدورمش . قادین آلوب دمیر شیقیرتیسنی ایشیده‌رك سیلکمش ، اکسرلر دوکولمش . قادین کمال حیرتله « بو نه افندی . » دیدیکنده خواجه « به جاهل قاری . سنك اوکا عقلك ایرمز . اوقور یازارلر آره‌سنده [اکثر ایچون حکم کل واردر .] [٢] دییه برقاعده واردر . دیمك‌که اکسرده کولك یرینی طوتار [٣]

[١] معلومدرکه علی الخصوص طاشره‌ده زوج زوجه بربرلرینك آدینی اصلا چاغیرمزلر . اوائل تأهلده بر ایکی دفعه اسملری ذکر اولونورسه‌ده صوکره اونوتولور ، کیدر .

[٢] (اکثر ایچون حکم کل واردر) یعنی هرهانکی شیئك اکثریسی برنقطه‌ده متفق ایسه جمله‌سی او نقطه‌ده متحددر دییه حکم ایدیله بیلیر . هر هانکی قومك اکثریسی بر فعلده ، بر اعتقادده ، بر اعتیادده متفق ایسه هپسی اونلری مروجدر دیه حکم اولونه بیلیر - املاده (اکثر) ایله (اکسر) ، (کل = هپ ، جمله ، همه) ایله (کول = رماد ، خاکستر) آراسنده فرق‌وار ایسه‌ده تکلمده بالطبع فرقی اولمز . برده لطائفده ، نکات ادبیه‌ده او قدر اینجه الەیوب صیق طوتونمز . خواجه (اکثر - اکسر . کل - کول) آراسنده برمناسبت جزئیه بولمش ، بوسوزی صرف ایتمش . ایشته او قدر . والعهدة علی الراوی .

اکسر — طوغروسی (یکسر) درکه دوز باشلی دمیر چیوی دیمکدر . چاتال باش چیوی دکلدر .

[٣] توفیق بکك نشر ایله‌دیکی (لطائف خواجه نصرالدین) ده مسطوردر .

[صوکره قادین نه دیمش ـ بالطبع حیران حیران برمدت افندینک یوزینه باقدیقدن صوکره ایکی طرفنه باشینی صاللامشدر .]

《 لطیفه 》 خواجه کیجه یاریسی قاریسیله قونوشـورکن بر آیاق یاطیرتیسی ایشتمش . صوصوب دیکله‌مکه باشلامش . او اثناده خواجه‌نك اوغلاغی مه‌له‌مش خیرسزلر دیمشلرکه : بو کیجه الیزه برکله‌بیر کچمه‌دی . باری شو خواجه‌نك اوینه گیره‌لم . اویقوده ایکن باصدیروب خواجه‌یی اولدوره‌لم . اوغلاغینی‌ده کسـوب ییه‌لم. قاریسنی‌ده قاچیره‌لم. مالینی‌ده اوغورلایه‌لم. او اثناده خواجه خیزلی خیزلی اوکسوروب کورولتی پاطیرتی یاپمش، خیرسیزلر قاچمش. قاریسی « غالباقورقوکدن اوکسوردیك ، پاطیرتی یاپدیك » دیینجه خواجه دیمش که : اویله‌یا . سکا گوره نه وار . اونك اوراسینی اوغلاقله بکا صور .

《 لطیفه 》 خواجه خانه یاپدیرمق ایچـون بر معمار کتیروب حریف « شـورایه بر اوطه ، شورایه بر صوفه ، بورایه برکیلار یاپه‌لی » دییه آشـاغی یوقاری کزرکن اوصورمش. خواجه« بوراجغه‌ده بر آبدستخانه یاپه‌لی» دیمش [۱]

《 لطیفه 》 خواجه‌یه یوز یاشـنده آدمك چوجوغی اولورمی . » دیمشلر . « ییکیرمی ، اوتوز یاشنده تازه قومشولری اولورسه اولور . » دیمش .

《 لطیفه 》 خواجه‌نك قومشـوسی بر قازان چالدیرمش . برینك النده بولونوب خواجه‌یی شهادته گوتورمش . قاضی بوقازان بو مسلمانك اولدیغنی سن بیلیورمیسین » دییه خواجه‌یه صوردیقده « أوت . کیل قوطوانی [۲] زمانندن بری بیلیرم. بونك الندہ بویومشدر . » دیمشدر .

[۱] بو حکایه باشقه‌لرینه‌ده عزو ایدیلیر .

[۲] (کیل) فارسی (رگل) کاف فارسینك کسری ولامك سکونیله تلفظ ایدیله‌ن کله‌دن تورکجه‌مزه منقول اولوب فی‌الاصل چامور دیمکدر . بوراده مقصد بر نوع یاغلی چاموردرکه اسکیدن‌ساده ویا ایچنه گل، مسك ، عنبر قاریشدیره‌رق قالیپ یاپارلردی . صابون برینه قوللانیرلردی . حالا اناطولی ایچریلرنده قوللانیرلر . (کیل قوطوسی) حمام طاقیمی ایچنه باتیرقوطو ایچنده صابون مقامنده کیل قورلردی ایشته اوقوطودر . اغنیانك کوموشـدن بیله اولوردی . گل ایله قاریشدیرلمش کیل قالبی حقنده سـعدینك : (گلی خوشبوی‌در حمام روزی رسید ازدست محبوبی بدستم) منظومه‌سی پك مشهوردر . بو (کیل) برنوع یاغلی توپراق معدنی اولمغله بعض آدملر ، علی‌الخصوص حامل قادینلرك تلاسی اولوردی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه دکیز کنارنده غایت صوصامش. ناچار برمقدارایچمش، حرارتی تسکین اولمه‌یقدن باشقه بوغازی یانوب معده‌سی آللاق بوللاق اولمش. براز ایلری کیدوب برطاتلی صوبولمش. قانه قانه ایچمش. وطاقیه‌سنی طولدوروب کوتورمش، دکیزه دوکمش . « بیهوده کوپوروب قابارمه . بوشـنه عالمه عظمت صاتمه . ایشته صو دیدیکك بویله اولور . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه «جنازه‌یی کوتوررکن تابوتك اوکنده‌می بولونه‌لی ، آردینده‌می . » دیمشلر . « ایچنده بولونمایك‌ده نره‌سنده بولونورسه‌کز بولونك » دیمش [١]

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه مرحوم برایش ایچون بروسه‌یه‌کلیر . دواژده‌اوقدر اوغراشیر ، ایشی اولماز . بریسی « اکرصباح نمازنی قرق‌کون اولوجامعده محراب یاننده قیلارده قرق‌برنجی کون مناجات ایدرسه‌ك ایشك اولور » دیر . خواجه بویله یاپار . ینه مقصودینـه موفق اوله‌ماز . برصـباح‌ده اولوجامع جوارنده (کوچوك مسجد)، کیدر ، عقیب صلاتده صدقله مناجات‌ایدر . بحکمة‌الله‌تعالی ایشی اولور . همان (اولوجامع) ه‌کلوب بویوك قاپودن ایچری‌کیره‌رك بلندآوازله « یازق‌سکا . اوغلك قدر اوله‌مادیك . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه برکون قالافات یرینـه‌کلوب آتش یاقه‌رق کمی‌به‌نه یاپدقلرنی صورمش . « فونده یاقار ، زفت سوررلر . کمی‌سرعتلی یورور . » دیمشلر . خانه‌سنه کلدیکنده اشکینك آیاغنی کوستکله‌یوب فونده چالیسنی یاقه‌رق طوتوشدیردیغی کبی اشك‌کوستکی قیره‌رق روزکارکبی قاچمش . خواجه «کیدی اشك . دهازفت قطران سورمه‌دن باق‌نصل‌قوشیور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ براوزون یولجلق اثناسنده خواجه غائب اولمایه‌یم دیه بلینه برقاباق باغلامش. یولینه دوام ایتمش . منزلك برنده بر مُغذِب اوصولجه قاباغی

[١] بوحکایه پك اسکی کتابلرده ظرفای اسلافه إسناد اولونمشدر .

آلمش كندى بلينه باغلامش. ايرتەسى كونى بلى قاباق باغلى آدمى خواجه اوكنده كورنجه شاشالايەرق « بن شو آدمم اما عجبا كنديم كيم. » ديمشدر. [١]

﴿ لطيفه ﴾ خواجه أو ياپديريركن دولكره دوشەمه تاختەلرينى طاوانه، طاوان تاختەلرينى دوشەمه‌يه ميخلامەسينى سويلەمش. دولكر سببنى سؤال ايدنجه « ياقينده تأهل ايدەجكم. انسان اَوله‌نجه اَوِك آلتى اوستينه گلير _ ديرلر، ايكى مصرفى بر ايدەيم. » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجەدن گوز آغريسنه علاج صورمشلر . « كچنده بنم ديشم آغريدى. چيقارتمقدن باشقه هيچ بر علاج كار ايتمەدى . » ديمش . [٢]

﴿ لطيفه ﴾ خواجه تأهل ايتمش . بشنجى كونى بر چوجوغى اولمش . ايرتەسى كونى همان الف جزؤى، جزو كيسه‌سنى، يازى طاقيمى كبى شيلر كتيروب قونداغك باشى اوجنه قويمش . « افندى . شيمديدن بو نه اولەجق . » دينلره طوقوز آيلق يولى بش كونده قطع ايدن هانده ايسه بر قاچ كونه قدر مكتبه باشلار . حاضر پارەم واركن لوازمنى دوزدم. » ديه جواب ويرمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجەنك آغاجه آصيلى اولان كوملكنى روزكار يره دوشورمش. خواجه « بزه بر قربان كسمك لازم كلدى . » ديه كندى كنديته سويلنمش. حرمى سببنى سؤال ايلەديكده « يا معاذالله ايچنده بن بولونەيديم. » ديمش.

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه بر گون « قارايله اكمك يمەسينى بن ايجاد ايلەديم اما بن‌ده بكنمەديم . » ديمش

﴿ لطيفه ﴾ . خواجه‌يه « صباح اولنجه خلقك كيمى اويانه ، كيمى بويانه كيدر ، اونەدن . » ديه صورمشلر . « اكرهپسى برطرفه كيتسەلر دنيانك موازنه‌سى بوزولور ، دَوريلير . » ديمش [٣]

[١] بوحكايەده بوكا ياقين برصورتده مشهور (هبنقه)يه اسناد اولونمشدر . برچوق كميكارى بر ابيه ديزمش‌ده بوغازينه آصمش. بونكله كنديسنى بيليرمش. حمامده چيقارمش باشقه بريسى طاقوب قارشيسنه كچمش. هبنقه حيرت ايدرك (بوبن اما بن كيم) ديه جون‌بون بقرمش. وانما هبنقه‌يه‌ده ياقيشير.

[٢ـ٣] بوحكايەلر پك اسكى آدملره اسناد ايدلمش اولمق اوزره كتب قديمەده مسطوردر.

﴿ لطیفه ﴾ . خواجه مرحوم باغ دیکنلری کوروب نه‌یاپدقلرینی صورار. « چوبوق دیکیورز . یارین اعلا ، لطیف صالقیم اوزوملر ویره‌جك . » دیرلر . خواجه بر آزدوشونوب باغجیلره « قوزوم . بنده دیکیکز . باقه‌لم ، بن نه چشیت یمیش ویریرم . » دیمکله باغجیلر همان « پکی . » دییوب خواجه‌یی بلینه‌قدر طوپراغه گومرلر . کندیلری بر آغاجك آلتینه چکیلوب یمك یمکله مشغول اولورلر . ایلك‌بهار اولمغله خواجه ابجه اوشور . قارنی‌ده آجیقیر . همان چابالانه ، چابالانه هزار زحمتله یردن چیقوب باغجیلرك یانینه‌کلیر . باغجیلر « خواجه افندی . نه‌یه یرکده طورمه‌دیك. » دیدکلرنده « والله‌ی برادرلر . طوغریسنی ایسترسه‌کز . یریمی بکنمه‌دیم ، طوتمادیم چیقدم . » دیمش

عرفادن برذاتدن مسموعدركه :

نصرالدين خواجه تيمور حضورنده ايكن بر سپاهي بي سرخوشدر ديه كتيرمشلر . « اوچ يوز دكنك اورك » ديمش . خواجه تبسم ايتمش . تيمور غضب ايدوب « بش يوز دكنك اورك » ديمش . خواجه قهقهه ايله كولمكه باشلامش . تيمور هنوز اوجاقدن چيقمش كبي يكپاره آتش كسيلوب « شيمدى سكزيوز دكنك اورولسون » ديدجه خواجه‌نك سيكيرلرى گوشه‌يوب قاصيقلرنى طوته‌رق صاللانه صاللانه ماقاره‌لرى قوبى ويرمشدر . تيمور ايسه اوفكه‌سندن طيب طيب صيچرايه‌رق « بره شريعت خائى . دكيرمن قدر صاريغكله هم بنم اجرا ايله‌ديكم حدّ شرعى‌يى استخفاف ايلرسين . هم‌ده بنم كبى جهانى زانغير زانغير تيتره‌تمش برجهانكير جبارك حضورنده بولونيورسين . صوكره‌ده نه‌دهشتلى فتورسز بر يوركه مالكسين كه حالا كوليورسين . » ديدجه خواجه ديركه : طوغروسين . ايشك اهميتنى بيليرم . سنك‌ده نه‌يامان برخونخوار اولديغكى تماميله تصديق ايدرم . فقط نه فائده شوكا شاشيورم‌كه يا سن رقم بيلميورسين . يا نزم كبى اتدن ، كميكدن مخلوق اولمايوب آدك كبى جسمك‌ده دمير اوغلى دميردر . هله حمايت ايتمك ايسته‌ديككك شريعت غرّادن هيچ خبرك يوق . سكسان دكنك نره‌ده ... سكز يوز دكنك نره‌ده . امر ايتمك يك قولاى فقط بويله‌مى . نه اولور ، زحمت آلسه‌ك‌ده ويره‌جكك امر ؛ قابل اجراميدر ، دكليدر . بر پارچه‌جق دوشونسه‌ك .

(مناقب شيخ كلشنى قدس سره) ده بالمناسبه يازلمشدركه :

خواجه‌يه شهر خارجنده شدّتلى بر وهم عارض اولوب « اولدم . » ديه‌ركندندن كچمش بر خيلى زمان بكله‌مش ، بكله‌مش . هيچ بر كلوب كيدن جنازه‌سنى قالديرمغه تشبث ايدن اولمامش . فوق‌العاده آجيقمش . خانه‌سنه گيدرك ناصل اولديغنى ، نره‌ده وفات ايتديكنى قاريسنه آكلاتمش . ينه محل وفاتنه چكيلوب كيتمش . زوجه‌سى‌ده صاچلرنى يوله‌رق ، قان آغلايه‌رق

قومشولره قوشار . خواجه‌نك صحراده بردن بره وفات ایله‌دیکنی ، جنازه‌سی میدانده قالدیغنی سویلر . قومشولر پك محزون اولوب « خانم . نه زمان وفات ایتمش ، نره‌ده اولمش ، کیم خبر ویردی . » دیدیکلرنده قادین دیرکه : غریب خواجه‌نك کیمی وار ، کندیجکزی اولمش . ینه کندیجکزی کلدی ، خبرویردی . صوکره مرحوم اولدیغنی بره ینه چکیلوب کیتدی [١]

(لطائف لامعی) دن منقولدر :

(شیاد حمزه) [٢] نامنده عارف کامل و سالك واصل کچینیر بر درویش ملامت کیش بر کون خواجه مرحومه « به هی خواجه بو عالمده کارك همان مسخره‌لقمیدر . بر هنرك وارسه کوستر . و بر کمالك وار ایسه مستفید ایله . » دیر . خواجه صورارکه : سنك کمالاتك نه‌کبی شیلردر . انسانلره نافع نه‌یولده بر فضیلته مالکسین‌ه شیاد دیرکه : بنم هنرم چوقدر . کمالاتمه نهایت یوقدر . هر کیجه بوعالم عناصردن کچرم . برنجی کوکك سرحدینه قدر اوچارم . منازل آسمانده خرامان اولورم . عجایب ملکوته نکران اولورم . خواجه دیرکه : حمزه ، حمزه . هیچ او اثناده یوزوکه غایت یومشاق یلپازه کبی برشی طوقونورمی . شیاد سفسطه‌لرینی یوتدوره‌جغم سونجیله « بلی خواجه افندی . » دینجه خواجه دیرکه : ایشته او بزم اوزون قولاغلك قویروغیدر

ینه مذکور کتابدن : خواجه برمزارلقده صویونوب کوملککندن بیتنی تمیزله‌یورمش . او اثناده شدتلی بر روزکار چیقوب کوملکی آلیر کوتورور . خواجه کوملکك آردینه دوشر . کاه قوشار ، کاه‌دوشر . او اثناده بر قاچ آتلی چیقه کلوب بر شخص عجیب عریانك تنها مزارلقده طاشدن طاشه سکدیکنی کورونجه کندیلری قورقار ، آتلری اورکر . بومعذبلکك انتقامنی چیقارمق

[١] بورایه بر خیلی حکایاتی نقل ایتدیکمز یازمه مجموعه‌ده‌دخی بوحکایه طرز دیکرده مسطوردر .

[٢] شیاد = مرائی . مشوارنی ، اطوارنی ، کفتارنی اصحاب سیر وسلوکه بکزه‌توب ساده دللری اغفال ایدن نابکاردر .

ایچون خواجه‌نك اوزرینه هجوم ایدرلر . « بره حریف خورتلاق كبی [١] بوراده نه‌یاپیورسین » دیرلر . خواجه جواباً « آی اوغول . بن اهل قبوردنم . ذاتاً دنیایی ابدیاً سزه ترك ایتمشم . شورایه بر آبدست بوزمغه چیقمشدم . شیمدی همان ینه مزاریمه كیره‌جكم . بنم دنیا خلقیله ایلیشكم یوقدر . » دییه‌رك اللرندن یاقه‌یی قورتارمشدر .

بعض یاران كرامدن منقولدر كه : بالجمله عرفا و حكما مثللی خواجه مرحومك دخی معصوم چوجوقلرله باشی غایت خوش ایمش . آقشهر چوجوقلری اكثریا خواجه‌نك اطرافنی آلیرلر . طاتلی طاتلی صحبت ایدرك كولوشوب اویناشیرلر ، خوش وقت كچیریرلرمش . كندیلرینه كوره بر مشكللری اولسه ینه خواجه مرحومه قوشارلرمش . ینه بوقبیلدن اوله‌رق بر كون جوز آلمشلر تقسیمنده اختلاف ایله‌مشلر . خواجه مرحومه كلوب « شو جوزلری بزه تقسیم ایدی ویر . » دیه‌رك خواجه « الله تقسیمی می ایسترسیكز ، قول تقسیمی می . » دیه صورمش چوجوقلرك صفای سینه‌لرنده عموماً « الله تقسیمی . » منجلی اولمش . اویله ایسته‌مشلر . خواجه دخی اطفال میاننده دیله‌دیكنه ایكی آووجی طولدوره‌رق ویرمش ، كیمیسنه بر قاچ دانه ، بعضیسنه‌ده بر دانه ویروب بر قاچ چوجوغه هیچ ویرمه‌مش . چوجوقلرك بالطبع بوعجیب تقسیمه عقللری ایرمه‌یه‌رك « خواجه افندی بو ناصل شیدر . » دیه‌رك خواجه مرحوم بویورمش كه : یاورولرم یابانه كیتمه‌یه‌لم . شوراده كندیمزدن پای بیچه‌لم . باقیكز شو (بدیع الدین) افندینك پدری غایت زنكیندر . شهرمزك الك ایلری كیدن اشرافندندر . صوكره عائله جهتندن‌ده بختیاردر . چولوغی چوجوغی ا كسیك دكل . هم‌ده هپسی صاحب كمال وجمالدر . شو یانده‌كی مینی مینی سنان الدینك باباسی ایسه غایت فقیردر . عائله‌جه‌ده راحتسز . بونكله برابر كندیسی‌ده سقط . پك آز چالیشه‌بیلیر .

---

[١] خورتلاق = كویا جنازه‌سنك اوستندن كدی آتلامق كبی بعض اسبابدن طولانی اولو قبرنده دیریلیر ، جادی وخورتلاق اولورمش . احیاناً مزاردن چیقار . تورلو تورلو قونج ایشلر یاپارمش .

زوجه‌سی کندیسی خسته ، چکه‌سی صاغلام . شوقارشیده‌کی (حسام‌الدین) ك عائله‌سی‌ده باشقه تورلو . دیکرلری‌ده هیچ بری برینه اویمز . خواجه‌کزك حالی ایسه عمومندن آیری . ایشته الله تقسیمی بویله اولادلرم .

الله تعالی‌نك الطاف واحسانه حدو پایان یوقدر . قوللرینه عقل واذعان ویرمش . خیر وشری ، نفع وضرّی‌ده کوسترمش . احسان ربانی اولان عقلی ، علمی ، تجربه‌سنی ، حواسّ وقُواسنی حسن استعمال ایدن انواع الطاف الهی‌یه مستغرق اولور . حسن استعمالك یولنی بیله‌مه‌ین محروم قالیر . تقسیم الهی‌ده تفاوت دخی بوجهتدن حصوله کلیر . والله اعلم . [١]

مرویدرکه : بر صباح خواجه قاپیسندن چیقارکن یتیشیك قومشوسی تصادف ایدرك « آمان خواجه افندی . مراق ایتدم . بوصباح سزده تلاشلی ، حیزلی حیزلی لاقیردیلر ایشیتدم . صوکره‌ده برگورولتی اولدی . او نه‌ایدی . دیمکله خواجه مرخوم نا خشنود بر صورتله « بزمکی ایله بر آز آتیشدق . صوکره‌ده قادین حدتله‌نوب جبّه‌مه بر تکمه آتنجه جبّه‌م نردباندن آشاغی پالدیر کولدور دوشدی‌ده او ایدی . » دییوب قومشوسی « جانم خواجه‌افندی . هیچ جبه گورولتی یاپارمی . » دییه اصرار ایدنجه خواجه « صوص آجانم . نه زورلایورسین . ایشته ایچنده بن‌ده وار ایدم . » دیمشدر [٢]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیجه زوجه‌سیله حَسْبِحالْ ایله‌رکن « صباح هوا یاغمورلی اولورسه اودونه ، اولمزسه چیفته کیده‌جکم » دیمش . زوجه‌سی « افندی { ان‌شاءالله } دی . » دیمش . سائقهٔ بشریتله « نه حاجت . ایکیدن خالی دکل . برندن برینی یاپه‌جغم » دیمش . صباحلایین شهردن طیشاری چیقنجه بر سورو سپاهی [٣] یه راست کلوب « بَری گل دایی . فلان قصبه‌نك یولی نره‌ده‌در . »

[١] بو حکایه توفیق بکك نشر ایله‌دیکی ایکی جزؤ (خواجه نصرالدین) ده دخی مختصراً مسطوردر .

[٢] (تورکجه‌قابا لسان) رساله‌سنده و (لطائف نصرالدین) جزؤلرنده‌ده مسطوردر.

[٣] دولتدن (اولفه = علوفه) یعنی معاش آلیر بر قسم عسکر ایدی .

دیمشلر. خواجه قیدسزجه « بیلم » دیمش . تربیه‌سز ، خَشِنْ عوانلر خواجه‌یه سس چیقارمغه مهلت ویرمه‌یوب برقاچ سیلله توقات ایندیره‌رك « سنی گیدی شویله بویله . یورو ، دوش اوگومزه . بزی گوتور . » دیه‌رك بایان قوشه‌قوشه اوگلرینه قاتمشلر . یاغموردہ یاشده اونلری قصبه‌یه ایریشدیرمش . کندیسی کیجه یاریسی خسته ومجروح اوله‌رق اولومجیل برحالده خانه‌سنه عودت ایله‌مش . قاپویی چالمغه باشلامش . قاریسی « کیمدر او ... » دیینجه « آچ قاریجغم . بنم انشاءالله . » دیمشدر .

خواجه‌نك سپاهیلر اوگنده قوشدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه تیمورلنك ایله حمامه گیرمش . تیمور « بن قول اولسه ایدم قاچ آقچه ایدردم . » دیه‌رك خواجه‌یه صورمش خواجه « اللی آقچه » دیمش . تیمور شدتله « به اذعاسز . یالکز بلمده‌کی فوطه اللی آقچه دگر . »

دینجه خواجه فتورسز بر صورتده « بنده ذاتاً فوطه‌یه بها بیچمش ایدم . » دیمشدر . رحمةالله علیه [١]

خواجه‌نك امیر تیمور ایله حمامده چیپلاق محاوره‌سیدر

[١] بوحکایه مشهور (اسکندر نامه) صاحبی احمدی ایله (امیر تیمور) آراسنده کچمش اولمق اوزره تذکره‌لرده مسطوردر . هرایکیسی‌ده تیمور معاصری ، هرایکیسی‌ده تیمور ندماسندندر . بز کوردیکمزی یازدیق . والعلم عندالله تعالی .

(تورکجه ـ قابا لسان) نامنده یکرمی، اوتوز سنه اول نشر اولونمش بر اثردن که (آتالر سوزی ، بیلمجه ، مانی ، شارقی ، دستان، فقره، ماصال) اقسامنی حاویدر : [۱]

﴿لطیفه﴾ خواجه بازاره کیدرکن محله چوجوقلری دودوك ایصمارلامشلر. خواجه متصل هپسینه « پکی پکی !. » دیرمش ایچلرندن بری « شو پاره یی آل ده

خواجه بازاره کیدرکن چوجوقلرك دودوك ایصمارلامه سیدر

بکا دودوك آل. » دیمش. چوجوقلر آقشام اوستی خواجه نك یولنی بکله مشلر. شهره وصولنده اطرافنی آلمشلر. هپسی ده « هانی یا خواجه افندی بزم سپارشلریمز.»

[۱] بو کتابده کی لطائفك جمله سی توفیق بکك نشر ایله دیکی ایکی جزؤ (لطائف نصرالدین) ده عیناً ، حرفیاً مسطور اولدیغنه ومذکور لطائفك دها اسکی طبع اولوندیغی کاغدندن ، حروفندن ، رسمندن نمایان بولوندیغنه نظراً یا بو (تورکجه — قابا لسان) کتابی عیناً اورادن نقل ایتمش ویاخود بو کتابده توفیق بکک‌در .

دیدیکلرینده خواجه پاره ویره نه دودوکی اوزاتوب « پاره یی ویرن چالار دودوکی .»
دیمشدر [۱]

﴿ لطیفه ﴾ دوستندن بری مرحومدن برازمدت وعده ایله برقاچ غروش ایسته مش . « پاره ویره مم . فقط دوستمسك . وعده ـ نه قدر ایسترسه ك ـ ویره یم . » دیمش . [۲]

خواجه نك کیجه صو باشی ایله محاوره سیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیجه یاریسی سوقاغه چیقمش کزینیورمش . مملکتك

[۲،۱] توفیق بکك نشر ایله دیکی ایکی جزؤ (لطائف نصرالدین) ده ده مسطوردر.

(صو باشی) [١] سی قولده [٢] راست کلوب «افندی! . گیجه یاریسی سوقاقده نه آرایورسین.» دیمکله خواجه مرحوم «اویقوم قاچدی‌ده اونی آرایورزوم.» دیمش. [٣]

﴿لطیفه﴾ خواجه برکویه مسافر اولوب هکبه‌سنی غائب ایدر. خواجه «کویلیلر. یا هکبه‌می بولورسکز، یا بن یاپه‌جغمی بیلیرم» دیه اعلان ایدر. خواجه مرحوم معروف و خاطری صاییلیر آدم اولمغله کویلیلر تلاش ایدوب هکبه‌یی آرار بولورلر. فقط بریسی مراق ایدوب «قوزوم خواجه افندی!. هکبه‌یی بولماسه‌یدنق نه یاپه‌جقدیك.» دیمکله خواجه غایت قیدسزجه دیرکه: نه یاپه‌یم آی اوغول!. أوده بر أسکی کیلیم وار. اونی بوزوب هکبه یاپه‌جقدیم [٤]

---

[١] صو باشی — فی‌الاصل (سرعسکر) معناسنه اولوب ذاتاً تورکده عموم خلق عسکر اولمغله او زمانده (رئیس — و — بك) لرینك عنوانی ایدی. یعنی اك بویوك عنوان ایدی. اك صوکره عثمانلیلقده بوعنوانك قیمتی کوچوله کوچوله نهایت بیك تاریخی اواخرینه قدر (پولیس مدیری) وظیفه‌سنده اولانلره اطلاق اولونوب تشکیلات خیریه‌ده بوس بوتون الغا اولونمشدر.

تحقیقات لغویه‌یه کلنجه: (صو) فی‌الاصل معلوم مایع اولمغله برابر مبادیده کوچبه تورکلر برر صو کنارنده ساکن اوله کلدیکلرندن (صو) قوم وعسکر معناسنده قوللانیلمشدر. عربیده بویله‌در. (ماء فلان؛ ماء بنی فلان) دیرلر او قومی مراد ایدرلر. (صو) لفظنك (عسکر) معناسنه استعمالی قدیم تورکجه اثرلرده شایعدر. (باش) رئیس معناسنه حالا مستعملدر. بو صورتده (صوباشی) عیناً (سر عسکر) معناسنه اولور. (صو باشی) سر عسکرك غیری‌یه عنوان اولدیغی زمان سر عسکره (چری باشی) دیمشلر. بالاخره بوعنوانك‌ده قیمتی زائل اولمشدر.

بوتعبیر فارسی‌یه‌ده ترجمه اولونوب (میرآب) دیمشلر. فارسیده دخی بوقبیل رؤسا عنوانیدر. کذلك تورکلر عربده زمام اموری اله آلدیقلرنده بوعنوان عربجه‌یه دخی نقل اولونمش. (امیرالماء) دنیلمشدر. بوکلمه‌نك (آمیرال) شکلنده اجنبیلره کچدیکی ایسه شایعدر.

[٢] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده‌ده واردر.

[٣] (قول) کیجه شهری طولاشان برضابطه برقاچ عسکردن عبارتدر.

[٤] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده واردر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبنی بازاره کتیروب دلاله ویریر. گلن مشتری یاشینی آکلامق ایچون دیشینه باقه‌جق اولور . اشك الینی ایصیریر . حریف سوکوب صایه‌رق چکیلیر گیدر . دیکر برمشتری ظهور ایدرك قویروغینی قالدیره‌جق اولور . قابا بالدیرینه دمیردن بر تکمه یر . طوباللایه‌رق ، سب ولعن ایدرك گیدر . دلال کلیر، « افندی . بومرکبی کیمسه آلمز . اوکنه گلنی قاپیور، آردینه گلنی تپیور . » دیمه‌سیله خواجه « ذاتاً بن‌ده اونی صاتمق ایچون کتیرمه‌دیم . مسلمانلر کورسونلرده بنم نه‌لر چکدیکمی آکلاسونلر دییه گتیردیم . » دیمشدر . [١]

[١] توفیق بکك (لطائف خواجه نصرالدین) نده واردر .

(چایلاق) غزته‌سی صاحبی بذله نویس شهیر توفیق بکك نشر ایله‌دیکی ایکی فورمه (لطائف نصرالدین) دن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه (قدرت بالغهٔ صمدانیه حقنده نه دیرسین .) دیمشلر . « بن کندیمی بیلدیم بیله‌لی هپ جناب حقك دیدیکی اولیور . اکر شاید قدرت ربانینك تصرفنده اولماسه ایدی بر کره‌ده بنم دیدیکم اولوردی . » جواب موجز و معجزیله قدرت بابنی تعیین و ایضاح ایله‌مشدر . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ « قیامت نه زمان قوپه‌جق . » دیه خواجه‌دن سؤال ایتمشلر . « هانکی قیامت ؟ . » دیمش . « قیامت قاچ دانه‌در ؟ . » دیمشلر . « قاریم اولورسه کوچوك قیامت » بن اولورسه‌م بویوك قیامت . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون جکر آلمش . کیدرکن احباسندن بری تصادف ایدوب « بونی ناصل پیشیره‌جکسین . » دیه سؤال ایدر . خواجه « عادتا . » دینجه « خیر . بونك بر کوزل پیشعه‌سی وار . سزه تعریف ایده‌یم‌ده اویله یاپیکز . » دیمش . خواجه « بو تعریف ایتدیکك شیلر خاطریمده قالمز . بر کاغده یازده اوکا باقه‌رق پیشیره‌یم . » دیمکله او آدم‌ده تعرفه‌یی یازار ،

---

[۱] بونی بر بکتاشی‌یه شویولده اسناد ایدرلر. کمی فیرطنه‌یه طوتولمش . هرملت کندی لسانیله جناب حقه مناجات ایدوب یالواریرمش . بر کوشه‌یه بر بکتاشی چکیلمش . چوبوغینی طومانلاندیریر . هیچ وظیفه ایتمه‌یه‌رك خلقی حیرتله سیر ایدرمش . برقاچ هرزه وکیل بیچاره‌نك اوزرینه هجوم ایدرك (بره دینسز ایمانسز بکتاشی . سنك اللهه ایمانك یوقسه ذره قدر وجدانك‌ده‌می یوقدر . شوراده یتمش ایکی ملت امان الله دیه هایقیریشیور . سن یوبله نه مناجات ، نه عباداللهك حالنه مرحمت . فتورسز چوبوق ایچیورسین . سن‌ده بر کره بزم کبی اللهه یالوارسه‌ك آ .) دیمکله بکتاشی دیرکه : به هی عقل ومنطقه بیکانه نه دیدیکنی بیلمز هوام هوام! اکر بن دینسز ایمانسز ایسه‌م بنم مناجاتمدن نه قازانه‌جقسکزده بنم حضوریمه مانع اولیورسیکز . بنجه ثابت اولدی‌که شیمدی‌یه قدر هپ اونك دیدیکی اولدی . هیچ بر کره‌ده بنم سوزم اولمه‌دی . آرتیق بن اونك ایشنه قاریشمامغه عزم ایتدیم . بر کره ایشنه قاریشدیم . قرق سنه سیئه‌سنی چکدیم . نه‌مه لازم ملك‌ده اونك، قول‌ده اونك . ایسته‌دیکنی یاپسون .

ویریر . خواجه تعریفاتك ایراث ایله‌دیکی خولیـای اشتها ایله طالغین طالغین أوه کیدرکن بر چایلاق الندن جکری قاپار ، قاچار . هوایه اوچار . خواجه هیچ اثر تلاش کوسـترمه‌یه‌رك النده‌کی تعرفه‌یی چایلاغه کوستروب « نافله آغیز طاتیله ییه‌مزسین بوصله بنده . » دیمشدر .

آغزنده جکرله هوایه اوچمقده اولان چایلاغه خطاباً خواجه‌نك تقاضاسیدر

﴿ لطیفه ﴾ حرمی خواجه افندی‌یه « بن شوایشی کورنجه‌یه قدر شوچوجوغی کزدیر . » دیمش . کزدیررکن خواجه‌نك قوجاغینه ایشـه‌مکله خواجه حدت ایدوب طوتمش اوده چوجوغك اوستنه باشینه ایشـه‌مش . حرمی « آ افندی نیچون بویله یاپدك . » دییه طاریلنجه مرحوم پر حدّت « قاری ، قاری ! شـکر ایت که اوغلم بولوندی . باشقه چوجوق اولسه‌یدی دها فنا‌سینی یاپاردم . » دیمش

﴿لطيفه﴾ برمجلسده لطيفه‌یه زمین تشکیل ایتسون دیيه خواجه مرحومك الینه بر ساز طوتوشدوروررلر . « خواجه افندی شونی چالده دیكله‌یه‌لم . » دیرلر . خواجه صاپندن یاقه‌لایوب بوینه آشاغی یوقاری مضرابی سورتر . آجی آجی بر غلغله‌در گیدر . « جانم خواجه افندی ! ساز بویله‌می چالینیر .

خواجه مرحومك ساز چالمه‌سیدر

کوزل بر نغمه‌یی وجوده کتیرمك ایچون پارماغینی ـ ایجابنه گوره ـ تللرك اوزرنده اویناتمق ، پرده‌لرده کزینمك لازم کلیر . » دیمه‌لریله خواجه « اونلر پرده‌یی بوله‌مزلرده آرامق ایچون کزینیرلر . بن بولدیم ، نیچون بیهوده کزینه‌یم . » دیمشدر .

﴿لطیفه﴾ خواجه مرکبینی غائب ایتمش . هم آرار ، هم شکر ایدرمش .

سبب شکراتی صورمشلر . « اوستنده بولونمه‌دیغمه شکر ایدییورم . اکر بولونه‌یدم بن‌ده برابر غائب اولوردم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ ینه مرحوم مرکبنی ضایع ایدوب هم آرار، هم تورکی چاغیریر‌ایمش . « مرکبنی ضایع ایدن تورکی چاغیرمز ، فریاد ایدر . » دیمشلر . « بر شو طاغك آردینده امیدم قالدی . اوراده‌ده بولامزسه‌م سیر ایت سن بنده‌کی فریادی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ مرحوم بر دفعه دخی مرکبنی ضایع ایدوب چارشیده ، بازارده « کیم بولورسه یولاریله ، سمریله مژده اوله‌رق ویره‌جکم . » دییه ندا ایدرمش « خواجه افندی. طاقیمیله باغشلادقدن صوکره هاتکرار الیکه کچمش هاء بوس بوتون غائب ایتمشسین . » دیمشلر . « عفو ایدرسیکز (بولمق) ذوقینی او قدر اهمیتسزمی طوتیورسیکز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه « جَرّ » [١] ایچون بر مملکته کیدوب برکبارك خانه‌سنه مسافر اولمش. صباحلاین خانه صاحبی خواجه‌یی یانینه چاغیروب برشی اوقوتمش کندیسی‌ده عینیله اوقومش . بر یازی یازدیرمش . کندیسی‌ده عینی یازمش . ودیمش‌که : ایشته سن اوقودیك ، بن‌ده طبقیسی کبی اوقودم . سن یازدیك ، بن‌ده عینینی یازدیم . دیمك‌که سندن فرقم قالمادی ، بو صورتده سکا‌ده احتیاج یوقدر . خواجه دیمش‌که : عظیم برفرق وار . بن بورایه اوچ کونلك یولی یایان یوریه‌رك کلدم ، بونجه مشقته قاتلاندیم . نه‌وقت‌که سن‌ده بنم احتیاجمه دوچار اوله‌رق بزم مملکتمزه کلیرده بویله برجواب رد ایله نومید اوله‌رق خائب وخاسر دونرسه‌ك او وقت مساوی اولورز .

﴿ لطیفه ﴾ برکون برقومشوسی « خواجه افندی . سزده قرق ییللق سرکه وارمی . » دییه صورمش . « وار . » دیمش. « برپارچه ویرسه‌ك نه . » دیدیکده

---

[١] « جر » چکمك معناسینه عربیدر . طلبهٔ علومك تعطیل آیلرینده کویلره کیدوب وعظ ایله‌دیکنه ، نماز قیلدیردیغنه مقابل اغنیادن پاره ، ذخیره طوپلامه‌سیدرکه اونی طوقوز آی نفقه ایدرك تحصیل علوم ایلر . وخلقك تنویر افکارینه عظیم یاردیمی اولور .

« ویرمم . » دیمش . « نه ایچون » دینجه « اکر شوکا بوکا طاغیتسه یدیم فرق بیلدن سیرکه قالیرمیدی . » دیمش . [١]

﴿ لطیفه ﴾ برظالم زوجه سینك غایت شنیع برغدرینه دوچار اولوب صنف نسایه عداوت ایدرك اوزماندن بری علمادن ، عرفادن هرکیمی ایشیدیرسه چاغیریر قولاغینه برشی سویلر ، طبعینه موافق ، دردینه چاره اوله جق برجواب آلامانجه بوینینی اوردور ایمش . بوبلانك برچاره سینه باقار دییه بیلمه یه رك بیچاره خواجه یی اوکه سورمشلر . خواجه یی تاپانینه اوتورتوب قولاغینه « أولمیه سین بیکارمیسین » دییوب خواجه « بو یاشده آدم بیکار اولورمی . » دینجه « تمام . سن ده اونلردنسین . اورك بونك ده بوینینی . » دینجه خواجه مسئله نك دهشتنی آکلایوب درحال دیرکه : عجله ایتمه ، برکره صور باقالیم ، بیراقدیم ده تکرارمی آلدیم . اولدی ده بردهامی أولندیم . یوقسه بری باشیمده ایکن بروَ دها زیاده می تأهل ایتدیم . هرناصلسه برخطادر ایتدیم . بر بوروطه درکه دوشمه دن بیلنمز . مشهور مثلدرکه : برسورچن [٢] آتك باشی کسیلمز .

مرویدرکه خواجه نك بو حاضر جوابلغی ظالم مذکوری فعل مدهشندن واز کچیرمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون حرمی خواجه یه « افندی . آبدست ابریقنك دیبی دلیندی . ایچنده صو چوق اکلنمه یور . نه یاپه لیم . » دیمش . خواجه « آقاری نه وار بونك چاره سینی بولامایه جق . اسکیدن آبدست بوزار ، صوکره طهارتله نیردك . بوندن صوکره صویی ابریقه طولدورور طولدورمز همان طهارتله نیرز . صوکره آبدستمزی بوزارز . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ زوزك بری خواجه مرحومه « خواجه افندی . دمین بر لنگریده هندی طوله سی گیدییوردی . » دیمش . خواجه « بکا نه » دیمش . « غالبا سزه گوتوردیلر . » دیمش . « سکا نه . » دیمش [٣]

[١-٣] بوحکایه باشقه لرینه ده اسنادایدیلدیکی کورولمشدر.

[٢] سورچك = حیوانك آیاغی قایمق .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه مرحومه « سزك خانم چوق گزييور . » ديمشلر . « اصلی اولماسه كرك . اويله اولسه‌يدی برده بزم أوه گليردی . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بركون حمامه كيدر . حماجيلر خواجه‌يه براسكی پشتمال برده اسكی خاولو ويروب اوقدر رعايت ايتمزلر. خواجه برشی ديمه‌يوب چيقاركن آيينه‌يه اون آقچه بيراقير. [١] حماجيلر هم تعجب ايدر ، هم‌ده بالطبع سوينيرلر . برهفته صوكره خواجه ينه بوحمامه كلير بودفعه حماجيلر فوق‌العاده رعايت ايدرلر. صيرمه‌لی حاولولر ، ايپكلی پشتماللر ويريرلر . خواجه يينه برشی ديمه‌يوب چيقاركن آيينه‌يه برآقچه بيراقير . حماجيلر بو سفر تعجبله برابر بخششك قلتندن ناشی حدت ايدوب « افندی . بونه بچيم معامله . » ديدكلرنده خواجه « بونده فوق‌العاده برحال يوق . بوكون ويرديكم برآقچه كچنكی حمام حقيدر . كچنكی‌ده بوكونك اجرتيدر . » ديمش .

﴿ لطيفه ﴾ احباسندن بری مرحومه كلوب « بكا بر مكتوب ياز . بغدادده بر دوستمه كوندره‌جكم » ديدكده خواجه « بيراق الله عشقنه. بنم شيمدی بغداده كيتمكه وقتم يوق . » ديه آلمش يورويی ويرمش . حريف مراق ايدوب قوشمش، خواجه‌يی ياقه‌لامش و « قوزوم خواجه افندی. بر مكتوب يازمقله نه‌دن بغداده قدر كيتمكلكك لازم كلسين . » ديدكده خواجه ديمش‌كه : بونی بيله‌مه‌يه‌جك نه وار. بنم يازيم غايت فنا. آنجق بن اوقويه بيليرم. بوصورتده يازديغم مكتوبی يينه بن اوقومه‌لی‌يم كه مندرجاتی آكلاشيلسين . [٢]

﴿ لطيفه ﴾ خواجه مركبنی بازاره كوتوروب دلاله ويرمش . دلال كزديريركن « بو مركبك اشكينی آچيق، راهوان يورورکن اوستنده قهوه ايچيليير ، باشی يومشاق ، كنج ، دينج قيل عيبسز . » ديه ثنا ايتدكجه هركس

---

[١] هربرآقچه برپاره وهر پاره برفروشلق قدر كوموش اولمغله اوزمانده بوپاره‌يی مملكتك اك متمول اغنياسی ويره‌بيليردی . چونكه زمانزده يوز ، يوز اللی فروش رواجنده برپاره‌در .

[٢] بوحكايه دخی باشقه‌لری حقنده‌ده كورولمشدر .

باشلامش آرتیرمغه . خواجه‌ده قارشیدن بو توصیفاتی ایشیده‌رك « وای ، بنم مرکبم بوقدر کوزل ایمش‌ده بن نه ایچون آلمایورم . » دییه کمال شوقله پی سورمکه باشلامش نهایت صوك پی اوزرنده قالمغله پاره‌لری بالتمام دلاله صایوب کوتورمشدر . کیجه حرمینه مسئله‌یی آکلاتمش . حرمی‌ده دیمش‌که : بنم‌ده باشیمه بوکون تحف بر ایش کلدی . قاپونك اوکندن قایماقجی کچیوردی . چاغیردیم . طارتارکن قایماق زیاده کلسون دییه حریف کورمه‌دن یاواشجه بیله‌زیکمی ترازینك درهم قونولان کوزینه بیراقدیم . همان قایماق طباغنی آلوب صاووشدیم .

بونك اوزرینه خواجه « رحمة الله علیه » دیمش‌که : هاباقه‌لم !. بن طیشاریدن سن ایچریدن غیرت ایده‌لیم‌ده شو اُوك اداره‌سینی یولینه قویه‌لیم .

﴿ لطیفهٔ منظومه ﴾

مکر کیم خواجه نصرالدین برکون	اوی طامینه چیقمش بر ایش ایچون
آیاغی سورچوب آنك یره دوشمش	احبّاسی کلوب باشینه اوشمش
دیمشلر کیم نه یاتورسین نه درحال	جوابنده دیمش اول داخی فی‌الحال
نه صورارسین بنم حالم، کورورسین	اکر سن داخی دوشدکسه بیلورسین[۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرکبه یم ویرمکدن بیقوب حرمینه « آرتق بوندن صوکره مرکبه سن باق . » دیر ایسه‌ده قادین قبول ایتمز آره‌لرنده منازعه اوزایوب نهایت ایکیسی‌ده سکوت ایله « کیم اول سویلرسه مرکبه او یم ویرسون » دییه قرار ویررلر . خواجه بر کوشه‌یه چکیلوب ساعتلرجه سوز سویله‌مه‌مکه اصرار ایدر . حرمینك جانی صیقیلوب باشینی اورتدیکی کبی قومشویه بیراقیر کیدر . آقشامه‌قدر قومشوده اوتورور . اذان یاقلاشیر . حرمی ماجرایی

[۱] بوحکایه (طامدن دوشن حالدن بیلیر) مثلینك منشأی اولمشدر .

قومشو قادینه نقل ایدرك « بر عنادجی آدمدر . آجلقدن أولور ، لاقیردی سویله‌مز . شوكا بر طاس چوربا كوندره‌لم . » دیر . چوجوغك الینه بر طاس چوربا ویروب خواجه‌نك أوینه كوندریرلر . مكر قادین قومشویه كیتدیكی وقت أوه خیرسز كیره‌رك پاره ایده‌جك نه وارسه هپسنی طوپلار . خواجه‌نك اوتوردیغی اوطه‌یه‌ده كیرر . باقاركه خواجه كوشه‌ده‌اوتوریيور ، بوقدر كورلتی‌یه هیچ اهمیت ویرمیور . اوّلجه فنا حالده شاشالارسه‌ده خواجه‌نك هیچ فتور ایتمه‌دیكنی كوروب كندی كندینه سس چیقارمه‌یقدن باشقه خیرسیزك كم كوم ایتمه‌سینه بیله جواب ویرمه‌یه‌رك بر هیكل جامد كبی طوردیغنی كوروبجه ــ بو آدم مفلوج و منزولدر ــ دییه كوزونك اوكنده ایشه یارایه‌جق شیلری طوپلار . خواجه‌نك حالا آلدیرمه‌دیغی بس بللی خیرسیزك بیله سیكیرینه طوقونمش اوله‌لی‌كه (باشندن قاووغینی آله‌یم . باقه‌یم ینه سس چیقارمایه‌جقمی .) دییه قاووغینی‌ده آلیر . اشیابی صاللا صیرت ایدر . بیراقیر كیدر . او اثناده چوجوق كلوب كوشه‌ده طاش كبی ساكت اولان خواجه افندی‌یه « سزه‌چوربا كوندردیلر . » دیمشسه‌ده خواجه مرحوم سرقت مسئله‌سینی آكلاتوب حتی قاووغی بیله چالندیغنی اشراب ایدرك قاریسنك چابوق كلمه‌سینی كویا چوجوغه لاقیردی سویله‌مه‌دن اشارت ایله‌مك اوزره آغزیله ایصلیق چالدیغی حالده الینی اوچ كره دائره واری دوندوروب پارماغیله باشینی كوستریر . چوجوق بو اشارتدن (چوربا طاسینی اوچ كره باشیمك اوستنده دوندر . صوكره‌باشیمه كچیر.) آكلایوب همان اویله یاپار. خواجه‌نك باشی ایجه خاشلانیر . چوربانك صویی ، دانه‌سی یوزینی كوزینی صاچینی صاقالنی عجیب بر حاله صوقارسه‌ده خواجه ینه عنادینه هیچ طینمز . چوجوق دونر كیدر . ایدیلن سؤال اوزرینه قاپولری ، باجالری ، حتی دولابلری ، صاندیقلری آپ آچیق ، خانه‌نك ایچی قارمه قاریشیق ، اشیا اورته‌یه دوكولمش صاچیلمش اولدیغنی و چوربا كیفیتنی آكلاتیر. قادین ایشك وخامتینی آكلایوب قوشه‌رق كلیر . فلاكتی كوروبجه كوشه‌ده كولونج بر حالده بوت كبی اوتوران نازنینك كمال هیجانله اوزرینه

قوشوب « آمان افندی . نه‌در بو حال . » دینجه خواجه « هایدی گیت مرکبه
یم ویر . عنادك صوکی ایشته بویله اولور . » دیمشدر [١]

خواجه مرحومك چوربا کاسه‌سی باشندن دوشدیکیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم باغنه غایت اوفاق آغاج فدانلری دیکرمش .
احبابندن بری کوروب « افندی بونه وقت بویویه‌جك . و نه وقت یمش
ویره‌جك‌ده سزده ییه‌جکسکز . » دیمکله خواجه جوابنده « بزدن اوّل

[١] توفیق بکك بوجزؤلرنده‌کی فضله حکایه‌لرك اکثریسی شوکا بوکا اسناد ایدیلن
ویلك قدیم زمانده باشقه‌لرینه عزو ایدیلن فقره‌لردر . ایشته بو حقیقةً تخف اولان حکایه
ایله بالاده اشارت ایدیلن وبو حکایه عقبنده کلن لطیفه‌لرده بو قبیلدندر . خواجه نامنه
روایت ایدیلن ومندرجاتی پك ثقیل اولمایان حکایاتی بوراده جمع ایله‌دیکمز جهتله بونلری‌ده
یازییورز . مع ذلك اخطاراتدن‌ده کری طورمایورز .

كلنلرك ديكدكارى اغاج فدانلرينك ميوه‌سنى شيمدى بز ييورز . بونكده ميوه‌سنى بزدن صكره كلنلر ييسون » ديمشدر [١]

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بر كون مسافرلكه كيتمش . او كون غايت صيجاق اولمغله قوجه بر كاسه بوزلى خوشاف كتيرمشلر . خانه صاحبى خوشاف تقسيم ايديلن بويوك معدن قاشيغى آلوب خواجه‌يه زركردان ، كوچوك ، يايوان برقاشيق ويرمش . خانه صاحبى قوچه كيچه ايله بوزلى خوشافى آتار ، برده (اوخ... أولدم .) ديرمش . خواجه ايسه قاشيغى دالديرير ، فقط ايچى برشى آلمه‌ديغندن يالكز يالارمش . خانه صاحبى ينه (اوخ ... أولدم) ديمه‌سنده بر دوام . خواجه باقمشكه اوله‌جق شى دكل . خانه صاحبنه ديمشكه : افندم !. رجا ايدرم . شو اليكزده‌كى قاشيغى بكاده ويريكزده بر كره‌ده بن اوله‌يم . » ديمشدر . [٢]

---

[١] بو حكايه خواجه نصرالدينك ظهورندن نيجه عصرلر مقدم يازيلمش عربجه كتب ادبيه‌ده (نعمان بن منذر) ايله بركويلى آراسينده كچديكى مسطور اولديغى كبى نوشيروان عادل ايله بركويلى آراسينده كذران اولديغى دها شايعدر . ديمك‌كه بزه (قبل الاسلام)دن منتقل اولمش بر حكايه‌در . حتى شويله نقل ايدرلركه : نوشيروان زانك كسرى وهانك سكونى ايله (زه = ياشا ، آفرين) ديرمش . هركيمه (زه) ديرسه اون بيك غروش احسان ويريليرمش . كويلى‌يى تارلاسينه اوفاق فدان ديكركن كورمش . (بابا !. سن پير فاييسين . بو فيدانلرك ميوه‌سنى بييه‌جككه امينميسين) ديمش . (كچمشلريمزك بيراقديقلرندن بز استفاده ايتديك . بزم بيراقديغيمزدنده كله‌جكلر مستفيد اولسونلر .) جوابنى ويرنجه پادشاه بكنوب (زه) ديمش . اون بيك غروش احسان ويريلمش . اختيارجق بو بر چوق پاره‌يى كورنجه پك سوينوب (كورديكزمى پادشاهم . فيدانلرم درحال محصول ويردى) ديمش . پادشاه بو جوابى دها زياده بكنوب (زه) ديمش . بر اون بيك غروش دها ويريلمش . كويلينك ذهن صافى انجلاياب اولوب همان (هراغاج سنه‌ده بردفعه يميش ويربركن يمن قدوم پادشاهى ايله بنم فيدانلرم ايكى كره يميش ويردى) ديمكله پادشاه بوجوابى‌ده پك بكنوب (زه) ديمش . خزينه‌دار اون بيكى صايديقدن صوكره (پادشاهم هايدى بورادن كيده‌ليم . بو كويلى خزينه‌كزى افلاسه اوغراته‌جق) ديمك صورتيله كويلينك وسعت افكار حكيمانه‌سنى تقدير ايله‌مشدر .

« اكر مصادره‌يه اوغرامه‌ديسه كويلى بابا شاهانه عمر سورمشدر »

[٢] بو فقره ولى افندى زاده ايله طالقاووغى ميانده جريان ايله‌مش اولمق اوزره مشهوردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه اودون کسمکه کیندیکی اثناده طاغده بر طاوشان یاقه‌لامش او آنه قدر طاوشان کورمه‌دیکی جهتله « بو عجیب بر حیواندر . باقه‌لیم، مملکتلی‌یه کوستره‌یم بلکه ایچلرنده بیلن واردر . » دییه طوربه‌سنه قویوب آغزینی صیم صیقی باغلامش، خانه‌سنه کتیرمش. حرمنه حکایه ایدوب « صاقین اوله‌که طوربه‌نك آغزینی آچمه . کیده‌یم مملکتلی‌نی چاغیره‌یم ده کوستره‌یم . »

خواجه طاوشانی کوستریرکن آرپا قوطوسینك طوربه‌دن چقدیغیدر

دییه تنبیه ایله‌مشسه‌ده انسان منع اولوندیغی شیئه حریص اولمغله قادین خالی قالینجه « ینه بو حریفك برمناسبتسزلکی وار باقه‌یم شونه‌در . » دیوب طوربه‌نك آغزینی آچدیغی کبی طاوشان فیرلامش . باجه‌دن قاچمش گیتمش . قادین شاشه‌لایوب باشقه‌ده بر چاره ده بیله‌میوب الینه کچن آرپه قوطوسینی طوربه‌یه قویه‌رق

بینه آغزینی باغلامش ، عاقبته منتظر اولمش . قادینك فکرنجه خواجه یا ایکی مرزه وکیل کتیره‌جك ، یا سوزینه اویمایوب اونلرده کلمیه‌جکلر . مسئله خفیفجه قاپاناجق. حالبوکه عکسی بویا ، خواجه سوقاغه چیقدیغی وقت مملکتك اعیانی ، اشرافی ، مأمورینی بر دعوتدن عودت وخواجه‌نك خانه‌سی اوکندن عزیمت ایدیورلرمش . خواجه‌یه تصادفلرنده مسئله‌یی کندیلری زورله میدانه چیقارتمشلر ، « ناصل شیدر . باقه‌لم بر کره . » دیه هپسی خواجه‌نك خانه‌سنه طولمشلر . خواجه اك بیوك اوطه‌سینه بونلری حلقه واری اوطورتوب . مخلوق عجیبی قاچیرمامق اوزره هپسی اللرینی قالدیره‌رق آلسته [١] بر حالده طورمه‌لرینی اکیداً تنبیه ایله‌دیکدن صوکره همان یوکه مراجعت ایدرك هزار اهتماملە طوربه‌یی اورته‌یه کتیریر . هرکس مبهم بر مراقله کوزلرینی طوربه‌یه دیکرلر. خواجه همان طوربه‌نك آغزینی چوزوب‌ده بوشالتدیغی کبی « پات .... » دیمش آرپه‌قوطوسی اورته‌یه دوشمش. خواجه فوق العاده شاشیروب نه دیه‌جکنی بیله‌مه‌یوب آغزیندن شو سوزلر دوکولمشدر : افندیلر ! .. ایشته بوقوطونك اون کرّه طولمشی بر کیله ایدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون پازاره کیدوب آلدیغی سبزواتی هکبه‌سینه طولدورمش ، هکبه‌یی‌ده اوموزینه اورمش ، اشکنه بینمش گیدیورمش . یولده بریسی « افندی ! . نه‌یه هکبه‌یی مرکبك ترکیسنه قویوب‌ده راحت راحت کیتمه‌یورسین . » دینجه خواجه دیمش‌که : انصاف . هم حیوان بزم آیاغیمزی یردن قالدیروب بزی طاشیسین . هم‌ده فضله اوله‌رق بر‌ده هکبه‌یوکله‌ته‌لیم . بن دها شیمدی‌یه قدر بوایشی یاپمه‌دیم .

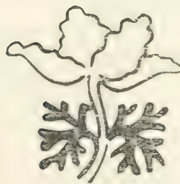
---

[١] آلسته = فارسی (آراسته) یعنی سوسله‌یوب حاضرلنمش ، مهیا برحالده معناسنه اولان کلمه‌دن تورکجه‌لشدیرلمشدر . حقایق علم لسانه واقف اولمایان ومرلسانك‌ده بعینه بو سایه‌ده زنکینله‌دیکنی ادراك ایتمه‌ین کتبۀ اسلاف بوکبی کلمه‌لره غلط دیرلردی . کالی مشربنده بعض ظرفای اهل قلم‌ده (دیمه قالبوره غله‌پور. لغت فصیحدن یکدر غلط مشهور) دیر ایدرلردی .

توفیق ایلك نشر ایله‌دکی ایکی جزؤ (لطائف خواجه نصرالدین) دن انتخاباتمز بوراده بیتدی . اورادن آلمه‌دیقلریمز یا اصل کتابده مسطور ویاخود اطفال ونسوانك پیش نظرینه وضع ایله‌مکدن دور اولانلردر .

خواجه مرحومك هکبه‌یی اوموزینه آتوب مرکبه بیندیکیدر

ینه (توفیق بك) مرحومك صوکره نشر ایله‌دیکی (خزینهٔ لطائف) دن خواجه یه متعلق فقره‌لر بروجه آتی التقاط ایدیلمشدر[۱]

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومه «کونشمی دها فائده‌لیدر، آیمی.» دییه صورمشلر. «کونش کوندوز طوغدیغندن قارانلغه فائده‌سی اولمایوب آی ایسه کیجه‌لری طوغه‌رق اورته‌لغی کوندوز کبی ایله‌مکله آیك فائده‌سی دها مهمدر.» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾ نصرالدین مرحوم بر خصوصك تسویه‌سیچون بر صباح ایرکن همجوار کویلردن برینه کیتمك اوزره خانه‌سندن چیقار. مکر او کیجه محله‌جه بر اکلنجه و ضیافت ترتیب ایدیلمش اولمغله مجلسك طوزی بوبری اولان خواجه‌یی عزیمتدن فراغت ایتدیرمك ایچون کنجلر بر اویون ترتیب ایدرلر. شویله‌که: خواجه لباس سفری کینوب قوشانوب مرکبه لوازمی یوکلته‌رك یوله روان اولدیغی اثناده برقاچ کشی خواجه‌نك کذرکاهنه چیقوب نره‌یه کیده‌جکنی صورارلر. خواجه «بر ایش ایچون برقاچ کونلکنه فلان کویه کیده‌جکم.» جوابنی ویرر. بونلر «آ زواللی، بوندن صوکره سن بر یره کیده‌مزسین. چونکه وفات ایتمشسین. شیمدی سنی کوزلجه تجهیز و تکفین ایتمك بز محله‌لینك بورجیدر. چونکه کیمزك بالذات خواجه‌سی، کیمزك اقرباسی، کیمزك بابا یادکاری دوستی، کیمزك بالنفس احبابیسین.» کبی غیره بوغه‌رق ذاتاً اولوم لاقیردیسندن اودی قوپوب سیکیرلری کوشه‌ین زواللی خواجه‌یی چال یاقه

[۱] (کنجینهٔ لطائف) صاحبی دخی کندی کتابندن (خزینهٔ لطائفه) پك چوق فقره آلیندیغنی سویله‌مشدر. هرشی اویله ایسه‌ده خصوصا لطائف وفقرات ایچون وثوق آرامق پك بیهوده‌در. همان کندی عصریزده بعض ذواته اسناد اولونان فقره‌لر تحقیق ایدلیجه تا قبل التاریخه قدر اوزار کیدر، هرقوم بربرندن آلمش، هر مملکت خلق، هردورك آدملری کندی مشاهیرینه اسناد ایله‌مش. صوکره بویولده کتاب تألیف ایدنلرده یکدیکرندن نقل ویا ترجمه ایدرك آرتیق اورته مالی اولمش قالمشدر.

ایدرك محله مسجدینه سوروكلرلر . هرنه‌قدر خواجه‌مرحومك حفقانلری قالقوب « آمانك چوجوقلر . براقك شو فنا شاقایی . براز دها اوزریمه واریرسه‌كز لطیفه‌كز حقیقت اوله‌جق . بنم كرچكدن پك مهم ایشم وار . بیراقك‌ده وقتیله یوجلره یتیشه‌یم . صوكره یالكز كیدلمز بیلیرسیكز . » كبی رجالر ایله‌مشسه‌ده دیكله‌مزلر ، متصل كورولتی‌یه بوغارلر . زواللی خواجه‌ده آرتق لاقیردی

خواجه مرحومك تابوتلغده تنه‌شیردن باشینی قالدیروب
جماعت ایچندن بركیمسه‌یه لاقیردی سویله‌مه‌سیدر .

سویله‌یه‌مز بر حاله كلیر . اونلرده خواجه‌یی یاقه پاچه تابوتلغه طیقارلر . تام بو اثناده احبابلرینه‌دن برینك دها بر طرفه كیتمك اوزره اولدیغنی كوروب « آیول . باقسه‌ك آ ، خواجه‌مز وفات ایتدی . طبیعی تجهیز وتكفیننده بولونمه‌لیسین » دییه ابرام ایدرلر . حریف پك عجله ایشی اولدیغندن بحثله یاقه‌سنی قورتارمق

ایچون هر نه سویله‌مشسه قبول ایتدیره‌مز . بونلر بوجنکده ایکن یاری بایغین تنه‌شیر اوستینه کوسولمش اولان خواجه باشینی قالدیروب حریفه دیرکه : نافله چابالامه . تکلفه اطاعت ایت . بنم ایشم سندن‌ده عجله ایدی . نه چاره‌که اجل کلمش ، جماعت طوپلانمش . کیتمکدن باشقه چاره یوق .

﴿ لطیفه ﴾ بر کویلینك کچیسی اویوز علتنه مبتلا اولمش . قاطران سورمه‌سنی توصیه ایتمشلر . کویلی کچی‌یی آلوب خواجه‌یه کتیره‌رك « افندی سنك نفسك

کچیسنی نفس ایتدیرمکه کلن کویلی ایله خواجه‌نك محاوره‌سیدر

اویوز علتنه برابر ایمش . شوکچی‌یی بر نفس ایتمه‌کزی رجا ایدرم . » دیمکله‌مرحوم « نفس ایدرم لکن علتك بر آن اول حیواندن دفع اولمه‌سنی ایسترسه‌ك بنم نفسه سنك طرفکزدن‌ده بر مقدار قاطران علاوه ایدیلمه‌لیدر . » دیمش . [١]

[١] اوقوتمغه کلنلرده‌ده (کاهیا زاده) مرحوم بر پارچه سولفاتو علاوه‌سنی تکلیف ایدرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم وفاتنه قریب دوستلرینی دعوتله برطاقیم وصیتلر ایتدیکی صیره‌ده مجبول اولدیغی بذله گولق حسبیله « بن أولورسه‌م مزاره تپه‌سی اوزرینه دیکنه گومکز . » دیمش . سببنی صوردیقلرینده « یارین قیامت قوپوب‌ده دنیا آلت اوست اولونجه طوس طوغرو قالقه‌یم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك حرمی صانجیلانیر . « آمان افندی . بکا بر حکیم گتیر . » دیر . مرحوم حکیمی گتیرمك اوزره أوك قاپوسندن چیقارکن حرمی پنجره‌دن باشینی چیقاروب « افندی . چوق شکر ، صانجی دفع اولدی . حکیم ایسته‌مز . » دیر . خواجه مرحوم همان حکیمك دکاننه قوشارق حکیمه « بزم قادین صانجیلانمش ایدی . بن‌ده سنی گتیره‌جکدم . فقط أوك قاپوسندن چیقارکن قادین پنجره‌دن باشینی چیقاروب چوق شکر حکیمه احتیاج قالمه‌دیغنی سویله‌دی . اونکچون زحمت ایدوب‌ده کلمه‌یه‌سین دییه خبرویرمکه کلدیم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندی بر کون الینه بر قازمه آلوب باغچه‌سینده بر چوقور قازمقله اوغراشیرمش . قومشولرندن بری کلوب خواجه‌یه مشغولیتنی صوروبنجه « محله‌لی سویله‌نیبور . سوقاق اورته‌سنده تعمیردن بیغیلوب قالان طوپراغی گومه‌جکم . » دیمش . « یاپورادن چیقان مولوزی نه یاپه‌جقسین . » دینجه خواجه حدتله‌نوب « یوق .... باق بن اوقدر اینجه أله‌یوب صیق طوقومغه کلمم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه قاچ یاشینده اولدیغنی صورمشلر ، « قیرق یاشنده‌یم . » دیمش . آره‌سی اون سنه کچدیکدن صوکره بالتصادف ینه صورمشلر . خواجه ینه « قیرق .... » دینجه « افندی سن بوندن اون سنه اوّل { قیرق یاشنده‌یم } دیمشدك . شیمدی ینه { قیرق .... } دیورسین دیه‌لریله خواجه مرحوم « أر أولان سوزندن دونمز . سوز بر الله بر . ییکیرمی سنه صوکره صورسه‌کز ینه سویله‌یه‌جکم بودر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر کون بدستانده گزرکن دلالك اوچ بیك غروشه

بر قیلیج کزدیردیکینی کوروب شویله بر قیلیجی کوزدن کچیریر. اوچ بیك غروش ایده‌جك بر شیئی کوره‌مز. اوراده اوتورانلره صورار. «دشمنه حواله ایدیلدیکی اثناده بش آرشین اوزار.» دیرلر. خواجه مرحوم ایرته‌سی کونی أودن اوجاق ماشه‌سینی قاپدیغی کبی طوغرو بدستانه کلیر. «ماشه‌م اوچ بیك غروشه .....» دیه باشلار کزدیرمکه. بعضلری مراق ایدوب اللرینه آلیرلر. اویریز چویریرلر، باقارلرکه عادی بر ایکی غروشلق اوجاق ماشه‌سی. «خواجه افندی. بونك نه کبی بر قیمتی و مزیتی وارکه یکدن اوچ بیك غروش دیه فریاد ایدییورسین.» دیدیکلرینده چارشیلیلره دیرکه: سز دها دون باباغی بر قیلیجه (اعدایه حواله ایدنجه بش آرشین سونر.) دیه اوچ بیك غروش ایسته‌یوردیکز. حال بوکه قاری بکا قیزوبده بوماشه‌یی فیرلاتدیغی کبی اون آرشین، بلکه دها زیاده اوزار.

《لطیفه》 تیمورلنك بر کون خواجه‌یه «انسانلرنه وقته قدر طوغار، اولور.» دیه صورمش. خواجه همان «جنت ایله جهنم طولونجه‌یه قدر.» دیه جواب ویرمش.

《لطیفه》 نصرالدین خواجه مرحوم حرمینی آلوب دورت کونلك محلده بولونان بر احبابه کیتمك اوزره شهردن چیقارلر. دها بر قاچ دقیقه آیریلوبده هنوز شهر کورونمکده ایکن خواجه حرمینه نه قدر یول آلدیقلرینی سؤال ایدر. حرمی‌ده بوکون یارین کیدرسه‌ك ایکی کونلك یول آلمش اولورز.» دینجه خواجه مرحوم «دیسه‌ك آ یولی یاریلادیق» دیمش.

《لطیفه》 خواجه مرحوم کنجلکنده برکویه جره کیدوب خسته‌لانیر. مرضی شدتله‌نوب کویلی باشینه طوپلانه‌رق «شاید سکا برامر حق واقع اولورسه مملکتده وارثك وارمی.» دیدیکلرینده خواجه مرحوم «واقعا مملکتده بر والده‌م وارسه‌ده پدرم حال حیاتده کندیسنی تطلیق ایله‌دیکی جهتله بو صورتده هیچ وارثم یوق دیمکدر.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین مرحوم بر حماله یوك یوكله‌توب یولده كیدركن حمالی غیب ایدر . آرار بوله‌مز . آراردن اون كون كچر . بر قاچ احبابیله كیدركن بریسی « اشته سنك آرادیغك حمال . » دیدیكنجه خواجه سیویشیر . تكرار بولوشدیقلرنده « حمالی اله كچیردیككك حالده نه‌یه حرینی یاقه‌لامه‌دیكك‌ده قاچدیك » دیه‌رلیله خواجه جواباً « ناصل قاچمایه‌یم . بن حمالی غیب ایده‌لی تمام اون كون اولدی . حمال بنی طوتارده { اون كوندر یوككی طاشیبیورم . یومیه‌می ایسترم . } دییه‌رك اون كونلك اجرت طلب ایدرسه نه‌یاپارم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بر كیجه هوا غایت صیجاق اولمغله ـ اناطولینك اكثر محللرنده عادت اولدیغی اوزره ـ حرمی یاتاغی اوك طامینه یاپار [۱] . خواجه فراش استراحته چكیلنجه ـ اكثر قادینلرك عادتی وجهله ـ زوجه‌سی مناسبتسزلكه باشلایوب بینلرنده بر كورولتی چیقوب خواجه مرحوم ـ كندیسنی اوك اچنده ظنیله ـ « سندن یاتاقده‌ده راحت یوق » دییه آلوب یورویی‌ویردیكی كی بالدیر كولدور طامدن آشاغی دوشر . بوكورولتی‌یی ایشیدن ـ وهپ خواجه كیبی طامده یاتمقده بولونان ـ جوار قومشولر باشینه اوشر . ایكله‌یه صیزله‌یه كندینی طوپلایوب اوه كیرمك عزمنده اولان خواجه‌نك اطرافنه طوپلانه‌رق « افندی نه اولدی . افندی . نه اولدی . » دییه او حالنده صبقی صبقی حوادث آلمق ایسته‌ینلره « طامده‌یاتوب‌ده قاریسیله آتیشان‌دردیمی آكلار . » دیمشدر . [۲]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك بولوندیغی بر مجلسده عربستاندن هنوز كلمش بر قاچ سیاح اورالرك احوالندن بحث ایدوب « عربستانك بعض محللری غایت صیجاقدر . اكثر بلادك اهالیسی چیریل چبلاق كزرلر . » دیدكلرنده خواجه « عجبا اوراده قادین اركك ناصل بللی اولور » دیمشدر .

---

[۱] آناطولینك اكثر محللرنده اولر طوپراقدن ، طاملری دخی دیركلر دیزیلوب اوزرینه قامیش سریلوب دها اوزرینه طوپراق چكمكله واوستندن طاش یووارلاق چكوب دوب دوز قیلمقله حصوله كلیر . یازین اوستینه صو دوكوب سوپوررلر . دوب دوز پاك تمیز یكه یایوب یاتاغی بیراقیرلر ؛ آسمانده‌كی آثار عالیه‌یی تماشا ایده ایده اویورلر .

[۲] بوحكایه‌نك مختصری منظوم اوله‌رق بالاده كچدی .

《 لطيفه 》 مرحومدن كيم نه ايسترسه اوكون ويرمه‌يوب ايرته‌سی كرنی ويرمك عادتی ايمش . سببنی سؤال ايتمشلر . « ويره‌جكم شيئك قدری بيلنسون ايچون بويله ياپارم . » ديمش .

《 لطيفه 》 خواجه مرحوم كوروك ايله آتش ياقديقدن صوكره آغزينی طقار ، اويله آصار . سببنی سؤال ايدنلره « ايچنده اوقدر هوا وارطيقامه‌يم‌زه ضايع‌می اولسون . بن اسرافدن خوشلانمم » ديمشدر .

《 لطيفه 》 خواجه مرحومك حرمی وفات ايتمش . خواجه‌ده هيچ تأسف علامتی كورولمه‌مش . آرادن برزمان كچوب مركبی اولمش ، خواجه‌ده پك زياده حزن واسف علامتی كورولنجه بعض دوستلری « حرمك وفات ايتدی بويله كونلرجه محزون كرمه‌ديك . حال بوكه اشك مُرد اوله‌لی اون كون اولدی . حالا قاشيككك چاتقينلغی ، صومورتمه‌ك كچمه‌دی . » ديه‌رلرايله خواجه مرحوم « حرمم وفات ايتديكی زمان قومشولرم باشيمه طوپلانوب (خواجه افندی . اسف ايتمه . بزسكا اوندن‌دها اعلاسينی بولورز .) ديه‌سوز ويرديلر . فقط مركب اولديكی زمان هيچ كيمسه كلوب‌ده بويله تسليه‌ده بولونمه‌دی . اسف ايتمكه حقم يوقمی . » ديمشدر .

《 لطيفه 》 حريفك بری صوغوقدن شكايت يدرمش . ديكری ايشيدوب « جانم بوانسانلرده نه عجايبدر . صوغوق اولسه (صوغوقدر .) ديه شكايت ايدرلر . صيجاق اولسه (صيجاقدر .) ديه سويله‌نيرلر . اوته‌دن خواجه مرحوم بوسوزی ايشيدوب « افندی اويله سويليورسك اما بهار هواسنه كيمك نه ديديكی وار . » ديمش .

《 لطيفه 》 خواجه مرحوم بركون محله مسجدنده خلقه وعظ ونصيحت ايتمك اوزره كرسی‌يه چيقار . خلق طوپلانوب « خواجه افندی نه‌ديه‌جك . » ديه بكله‌شيرلر . خواجه مرحوم كرسيده بر زمانلر اوتورور ، خاطرينه سويله‌يه‌جك برشی كلمز . جماعتك انتظارينی كورديكجه بوتون بوتون صيقلمغه باشلار . صيقلديقجه نطقی طوتولور . الحاصل برشی سويله‌يه‌مه‌يه‌جكنی عقلی

كسنجه جماعته « اى اهالى . سز بنم سوز سويله‌مكدن عاجز اولمه‌ديغمى بيلير سيكز .
حال بويله ايكن بوكون كرسى‌يه چيقدیغم كبى خاطريمه برشى كلمه‌سنه بكنيرميسكز . »
ديديكى صيره‌ده مكر مرحومك اوغلى كرسى دبنده اوطورورمش . پدرندن
بوسوزى ايشيتديكى كبى باشينى قالديروب « بابا . هيچ برشى خاطريكه كلمه‌يورسه
كرسيدن اينمك‌ده‌مى كلمه‌يور » ديیوب بوكلاميله هم صحيحاً باباسنك اوغلى اولديغنى
اثبات ايله‌مش ، هم‌ده خواجه‌يى بويوك برصيقينتيدن قورتارمشدر . [۱]

خواجه‌نك مخدوميله محاره‌وسيدر .

﴿ لطيفه ﴾ خسيسك برى خواجه مرحومه « پاره‌يى سن‌ده‌مى سوييورسين »
ديينجه « انسانى برطاقم وجدانسز ، خسيس آدامره محتاج ايتمه‌ديكى ايچون
سوسه‌م‌ده يرى وار . » ديمشدر . [۲]

[۱ ۲] بو فقره‌لر عربجه (محاضرات) كتابلرنده قدمادن بك اسكى آدمره ، حتى متعدد ذواته اسناد اولونمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر شهره کیدر . چارشـوده کزرکن حریفك بری یانینه صوقولوب « افندی . بو کون نه ؟ . » دیه صورمقله مرحوم « آی اوغول . بن بو مملکته دها بو کون کلدیم . هنوز بورانك کونلرینی اوکرنه‌مه‌دیم . سن اوبی بریرلیدن صور . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجـه مرحومه « شهریمزده محرم اسرار اوله‌بیله‌جك کیمی طانیرسین . » دیدیکلرنده « خلقك سینه‌سی بنم آنبارم اوله‌دیغنی بیلدیکم ایچون شیمدی‌یه قدر کیمسه‌یه سرّیمی آچه‌دیم . » دیمشـدر . (علیه‌الرحمة والرضوان)

[بونده بویوك بر نصیحت وارکه : خواجه مرحوم باقیلسـه غایت پرکو ، سوزنی صاقینمز ، سـینه‌سی آچیق ، ایچی طیشی برکبی کوروندیکی حالده ینه کندنجه اهمیتلی بیلدیکی اسرارینی اورته‌یه آتمه‌مشدر . نیته‌کیم اثرده وارداولمشدر : اُسْتُرْ ذَهَبَكَ وَ ذِهَابَكَ وَمَذْهَبَكَ = پاره‌کی و هرنوع ثروتکی ، دنیاده طوته‌جغك هر بر ایشـك هنوز ناپخته اولان تصوّراتینی ، مذهب واعتقادیکی صاقله معناسینه‌در . دیمك‌که صاقلانه‌جق بعض اسرار اوله‌بیلیر .]

بو کتابه ال یازیسی مجموعه‌دن علاوه ایله‌دیکمز لطائف میاننده معصوملرك مطالعه‌سینه لایق اولمایان اون سکز دانه حکایه ناچار درج ایدیله‌دی .

کذلك اصل کتابدن دخی بو یولده اون سکز حکایه‌یی آلمادیق . بالاخره تطبیقات اثناسنده شو برقاچ حکایه‌نك درجنده بأس کورمه‌یکمزدن بورایه الحاق ایله‌دیك .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم یانسو وقتی بر جامع آبدستخانه‌سینه کیرمش . مکر آبدستخانه موصلوغی آچیق قالمش ایمش . خواجه چیشم بیتمه‌دی دیه اوبله بکلرمش . بر آدم کلوب قاپویی اوره‌رق « به حریف ، اویودکمی . بر ساعتدر اوتوریورسین . » دیه هایقیرمقله « چیشم توکنمه‌دیکه قالقه‌یم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه‌یی اغفال ایدوب یالانجی شاهدلکنه کوتورورلر . مدعی حضور قاضیده خصمندن بوغدای دعوا ایدر . خواجه‌یی چاغیریرلر . آرپه دیـه شهادت ایدر . « افندی یا کیلدیك . بوغـدای دیه‌جکدیك . » دیدیکلرینده خواجه « بهی جاهللر . یالان اولدقدن صوکره هابوغدای اولمش . ها آرپه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بالقجیلر آق شهر کولنـدن آغ ایله بالیق چکرلرکن خواجه‌ده سیر ایدرمش . طالغینلقله آیاغی قایوب آغك ایچینه دوشمش . بالیقجیلر « خواجه افنـدی ، نه یاپدیك . » دیدیکلرینده « بن‌ده ایچلرینده یونس بالیغی اوله‌یم . » دیرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك طاووغی غائب اولور . برر مقدار سیاه بز پارچه‌لرینی دلوب پیلیچلرك بوغازینه طاقوب صالی ویرمش . « خواجه افندی بو نه‌در . » دینلره « آناری اولدی‌ده قاره‌لر کییوب یاس طوتارلر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه‌نك بیك آقچه‌سینی چالمشـلر . خواجه مسجده کیدوب تابصباح تضرع و نیاز ایدرك پاره‌لرینك احسـانینی تمنی ایله‌مش . مکر مملکتك تجارندن برینك بینديكی کمی فیرطنه‌یه طوتولوب اکر سلامت بولورسه خواجه‌یه بیك آقچه اعطا ایله‌مکلکی نذر ایله‌مکله هفته‌سنده سلامتله کلوب خواجه‌یه

نذرینی اعطا ایله‌مش . و سرگذشتنی نقل ایله « همت و امدادیکزله پك غریب بر صورتده خلاص بولدق . » دیمش . خواجه بر مدت طالدیقدن صوکره « سبحان الله . بر آدمه بیك آقچه ویرسه‌م بنم پاره‌می گری اعاده ایتمك ایچون بودرجه غریب و طولامباجلی بریول دوشونه‌مز . جناب حقك حکمت و اسرارینه عقللر ایرمز . اذعانی اولانه بوندن بیوك معجزه اولمز . بزم پاره نره‌دن غائب اولدی ، نره‌ده اله گچدی . شکر یاربی لطفکه احسانکه . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه چیفت سوررکن بر قابلومباغه‌یه تصادف ایله‌مش .

خواجه قابلومباغه‌یی پاینه آصه‌قویوب چیفت سوردیکیدر

ایپه طاقوب قوشاغینه باغلایه‌قویمش . قابلومباغه چابالاندیقجه « آی اوغول ! نه تلاش ایدییورسین . فنامی سن ده چیفتجیلك اوکره‌نیرسین » دیرمش .

﴿ لطیفه ﴾ برکون خواجه چوربا یرکن آغزی یاندقله باغیره‌رق سوقاغه فیرلایوب « صاوولك قارداشلر . قارنیمده یانغین وار . » دیمش .

﴿لطیفه﴾ خواجه نك مملكتی اولان سیوری حصارك بكری بر قاضیسی وار ایمش . بر كون باغنده مست اولوب یاتمش . قاووغینی ، بنیشینی شورایه بورایه آتمش . خواجه ده تلمیذی عماد ایله اوكون سیرانه چیقمش ایمش . قاضینك او حالینی كوروب بنیشینی آلمش ، صیرتینه كیمش ، كیتمش . قاضی آیلوب بنیشینی بولاماینجه محضره « باق . كوز قولاق اول . كیمده بولورسه ك آل ، كتیر . » دیر . محضر خواجه نك صیرتنده كوروب محكمه یه كتیریر . بر محاكمه زماننه تصادف ایدر . خواجه قاضی یه « دون عماد ایله كزمه یه چیقدیق . باقدیق كه بر باغده بر صاریقلی آدم سرخوش اولمش ، قوصمش . یاتور . بن ده بنیشینی آلدیم ، صیرتیمه كیدیم . بوكا شاهد و اماره ده كوستره بیلیرم . بوالك صاحبی ویره یم . » دینجه قاضی « كیم بیلیر . هانكی سفیهدر . هله سن عافیتله كیدیكه . باق بن قاریشمام » دیمشدر .

[بالاده متن لطائفده كذار ایدن برحكایه شویله ده مسموعمز اولمشدی .]

﴿لطیفه﴾ خواجه یه « ضررسز خواجه سین اما فارسی بیلمدیكك ایچون وعظك نشئه لی و ظریف اولمه یور . » دیمشلر . خواجه « نه دن آكلادیكز فارسی بیلمدیكمی . » دییوب « بیلیرسه ك بزه بر بیت اوقو باقه لم . » دیه لریله شو بیتی انشاد ایتمش . »

مور منكشه بوینن اكمش اویورست　　كافر صوغان قاقات اوربا[۱] كیبرست

« خواجه افندی . بونك نره سی فارسی ! ... » دیدیكلرنده « نهایتنده كی (است)لری كورمه یورمیسین . » دیمشدر .

[۱] خالص توركجه ده (ر) ایله بدأ ایتمك شیوه یه موافق كلمه دیكندن (روبه ، راق ، رجب) كیبی كلمه لری (اوربه ، ایراق ، ایرجب) تلفظ ایدرلر . بناءً علیه (اوربه) غلط اولمایوب توركجه لشدیرلمش ، بزه حقیقی مال ایدلمش بر كلمه در . وافعا دیكر ایكیسی استانبولده قوللانیلمایورسه ده (اوربه) شایعدر .

﴿ لطیفه ﴾ ینه اکابردن بر ذات لطیفه‌پردازدن ایشیتدم که : بر قیش خواجه غایت زوکورت قالمش . کندی کندینه « عجبا اشکك آربه تعیینی براز ایندیرسه‌م اولورمی . » دییوب هرزمانکی قوطودن براز اکسیك ویرمش . باقمش اشك ینه اسکی نشئه‌سنده . برآز زمان صوکره برآووج دها اکسیلتمش اشك ینه آلدیرمامش . بویله بویله یاری‌یه ایندیرمش . اشکه برسکونت گلمشسه‌ده ینه ضررسز گورمش . بر ایکی آی صوکره قوطو یاریدن آشاغی‌یه ایننجه اشکك سکونتنه برده محزونلق علاوه اولمش . و انتهایه چوق یاتار و صامانی دخی آز یر اولمش . چونکه آربه‌ده طوبی برآووجه اینمش . بر صباح خواجه آخیره کیرمش باقمش که اشك مردار اولمش . دیمش که : اشکی تام ریاضته آلیشدیریوردیق اما اجلی مساعده ایتمه‌دی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین قاپوسنك اوگینه برسوکوت آغاجی دیکوب دیبنه برآبدست بوزه‌رق « ایشته صو نامنه گوروب گوره‌جکك بوندن عبارتدر » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین افندی مرحوم گوندوز باغچه‌سنه برقاچ فیدان دیکر، آقشام چیقاروب ایچری آلیرمش . « خواجه افندی . بوناصل ایش . » دییه صورانلره « ای... چوجوقلر . اورته‌لق بوزولدی . نه اولور، نه اولمز . هرکسك مالی باشی آلتنده گرك . » دیمش .

ظرفادن بر ذات طرفندن اهدا ایدلمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم ایکیندی آبدستی آلمق ایچون خانه‌سینه گلیر . خواجه همان جماعته یتشه‌بلمک چالشه‌مشسه‌ده حرمی بر خیلی مشغول ایتدیکدن صوکره اوستی باشی پك کیرلندیکندن محلّه حمامه یوللار . « افندی . صاقین گچ قالمه . بیلیرسین یا . همشیره‌مك عقدی وار . سن اوراده باباﻟق وظیفه‌سی کوره‌جکسین . بولونمازسه‌ك گری قالیر . دعوتلیلره قارشی عیب اولور . »

یاغمورلی هواده خواجه‌نك حمامدن عودتیدر

دییه صیقی تنبیه ایلر . خواجه مرحوم هیچ مناسب گورمه‌دیکی بو بی وقت استحمامی عاجلاً اجرا ایله‌یوب همان خانه‌سینه قوشمق ایسته‌مشسه‌ده طیشاریده پك صیقی یاغمور یاغمقده اولدیغنی سویلرلر . خواجه پنجره‌دن باقارکه بوتون

اطراف قاپالی . یاغمورڭ طورمق احتمالی یوق . البسه‌سینی گیسه یکانه قافتانی ،
بینیشی صوجوق کسیله‌جك . همان البسه‌سینی طورلایوب طوپلایوب چیریل
چیپلاق یوله دوزولور . یاغموردن مکمل ایصلانیر . مکر قاپوسی اوگنده دخی
دعوتلیلر طوپلانوب خواجه‌یی بکله‌یورلرمش . خواجه‌یی بوحالده گوروبجه
« افندی . نه‌در بوحال . » دیه‌لریله خواجه مرحوم « قاریسینه اویوب ده بی
وقت حمامه گیدن بویله هم صیجاق بانیو ، هم صوغوق بانیو ، ایکیسینی بردن
ایدر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم باغندن اشکبنه ایکی کوفه اوزوم یوکله‌توب
گلیرکن شهر ایچنده محله کنجلری « خواجه افندی بزه اوزوم ویر . » دیه
طاقیلیرلر . خواجه مرحوم جماعتی برکره گوزدن گچیریر . هپسینه حرمتلیجه
ویرسه چوغه قاچه‌جق . ایسته‌یه‌نه برر چنتیك [۱] ویریر . چوجوقلر
« افندی . بونه‌قدرجق شی . » دیه آرینسه‌مالریله « اولادلرم . هپسینك طادی
بر . شو کوفه‌لرده‌کی اوزومك لذتی بر دانه‌نڭ لذتینك عینیدر . بناءً علیه آز
یمکله چوق یمك بیننده هیچ فرق یوق » دیمشدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر روزگارلی هواده دوه اوستنده قاووت
[۲] یرمش . فقط آغزینه آتدیقجه یل آلیر گوتورور ، هیچ بوغازینه کیتمك
قسمت اولمازمش . آرقه‌داشلرندن بری « خواجه افندی . نه‌در او یدیککك . »
دیدیکده خواجه مرحوم « بویله گیدرسه هیچ . » دیمشدر .

خواجه مرحومك (دوه اوستنده قاووت یمه‌یی بن ایجاد ایتدیم اما بن‌ده
بکنمه‌دیم . » دیدیکی‌ده واردر .

---

[۱] چنتیك = صالقیمك اجزاسندن مینی مینی بر حزدرکه طوپی اوچ دورت دانه‌یی
شامل‌اولور. آناطولیده (جینگیل) دیرلرکه‌یعنی‌یکّلی، خفیف دیمکدر. فی‌الاصل بك‌کوچوك
قطعه‌ده اولان صالقیمه‌ده دیرلر) طوغروسی (چنتیك) برنجی معنایه (جینگیل) ایکنجی
معنایه تخصیص ایدیلمك جسباندر .

[۲] قاووت = بولغور چکرکن الڭ قاپیننه یارمه ، ایکنجیسنه بولغور ، اوچنجیسنه
دوکو [اوتو ـ وزننده] ، دوردنجیسینه‌دوکوجك، بشنجیسینه ـ که اون گیبی اینجه‌سیدر ـ
قاووت دیرلر ۰ چوجوقلر یرلر .

بزات طرفندن اهدا ایدلمشدر :

﴿لطیفه﴾ خواجه رحمة الله علیه یاغمورلی بر هواده خانه‌سنده اوتوروب سوقاغی سیر ایدرکن یاغموردن ایصلانمامق ایچون سرعتله گیدن بر قومشوسینه نه‌دن قوشدیغی صورار . او آدمده رحمتدن ایصلانمامق ایچون قاچدیغنی سویلر . خواجه « واه واه . تأسف ایدرم . آخر زمان ظاهر . باق نه گونلره قالدیق . آیول ، هیچ تاکری تعالانك رحمتندن قاچیلیرمی . » دیمکله بیچاره آدمجکز متأثر اولوب آغیر آغیر یولینه دوام ایدر . خواجه‌ده

خواجه مرحومك قومشوسیله محاوره‌سیدر

وضع مُعْذِبانه‌سیله سیر ایدرمش . آدمجکز صیر صیقلام کسیله‌رك خانه‌سنه جان آتار . تصادف بو یا . بر یاغمورلی گونده معهود آدم پنجره‌سندن باقارکن

گورورکه دها هنوز یاغمور برایکی دانه دوکولمکه باشلادیغی حالده خواجه مرحوم ایلریدن سوکمش . معتادی وجهله جبه‌سینك اتکنی آرقه‌یه چیره‌مش . ییلدیریم گبی خانه‌سینه طوغرو قوشارمش . قومشو هایقیروب « افندی . بکا اخطاریکی اونوتدکمی . اللهك رحمتندن قاچیلیرمی . » دیدکده خواجه بر ثانیه‌جك مکث ایدوب « اوغلم! بن الله تعالانك یره دوکولن رحمتینی آیاغمله چیکنه‌مه‌یه‌یم دیه قوشیورم . » دیر و خانه‌سینه قاپاغی آتار .

[حقی وار یا . شبهه‌سز رحمتدن قاچلمز اما یاغموردن قاچیلیر .]

نجیب عاصم بك اهدا ایلمشدر:

« لطیفه » خواجه مرحوم اوجاق یاقه‌جق اولمش . اوفلر اوفلر یانمزمش . همان یوقاری چیقوب قاریسینك خوتوزینی آلمش ، باشینه گیمش . اوحال ایله اوجاغه « پوف ! ... » دینجه خارلامش . خواجه « مکر اوجاقده بنم گبی بزم قاریدن ییلارمش . » دیمش .

چنگل کوینده مالیقو طره جی (کرفت یازیلدیغندن اسمنی اوقویه مادیغمز) افندی طرفندن :

﴿لطیفه﴾ برکون خواجه آقشهر گولی کنارنده بالق طوتمغه باشلار. بش اون بالیق صید ایدر. آرتیق اوصانیر. گیده جکی صیره ده محله چوجوقلری خواجه نك باشنه طوپلانه رق طوتدیغی بالیقلری برر ایکیشر آشیریرلر. خواجه قالقوب کیده جك اولور. برده نه باقسین، سپتده بر دانه بالیق یوق. گوله خطاباً «ایشنه گوردك یا. بوش گلدم، بوش گیدیورم. اویله نافله منت ایستمم آل، بوده سکا جابا!..» دیه رك الینده کی سپتی ده فیرلاتیر.

﴿لطیفه﴾ برکون خواجه یه «یاهو، سن اولدیقجه عالمسین شو بزم مشکلمزی حل ایدی ویر. عجبا دنیا قاچ آرشیندر؟..» دیرلر. او اثناده برجنازه گوتوریورلرمش. خواجه مرحوم تابوتی گوستره رك دیمش که: بو سؤالك اربابی شو گیدندر. اوكا صوریکز. باقیکز، دها اوشیمدی اولچمش، گیدیور.

﴿لطیفه﴾ برگون خواجه یه برآدم قاپالی برقوطو تسلیم ایدر. «بن کلنجه یه قدر محافظه ایدیکز» دیر، برقاچ گون گلمز. خواجه مراق ایدر. «عجبا بو قوطونك ایچنده نه وار.» دییوب قاپاغنی آچار باقارکه اعلا سوزمه بال. خواجه نك آغزی صولانیر. بر پارماق آلیر. پك خوشینه گیدر. خواجه آرتیق کیروب چیقدیقجه ایش ایدینیر. جانی ایسته دیکجه بال قوطوسنك اولدیغی محله گیتمکلکه بهانه لر ایجاد ایدر. الحاصل خواجه اختیارسز کمال عشق وشوقله آز زمانده بال قوطوسینك دیبینه داری اکمش. برزمان صوکره قوطوصاحبی گلوب ایستمکله خواجه فتورسزجه تسلیم ایلر. فقط الینه پك خفیف کلدیکندن برده آچار باقارکه ایچنده هیچ برشی یوق. «افندی! هانی یا، بونك بالی؟...» دینجه خواجه مرحوم «اونی نه سن صور، نه ده بن سویله یه یم!..» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ «عیدگاهه‌واره‌لیم‌دولابه دلبر سیرینه   کوره‌لیم آیینهٔ دوران نه‌صورت کوستریر» منطوقنجه بر بایرام کونی شهر خارجنده‌کی میدانلغه کیدوب چوجوقلرك اویوننی طالغین طالغین سیر ایدرکن برکیج؛ خواجه‌نك قاووغنی باشندن قاپدیغی کبی حلقه‌یه آتار. قاووق الدن اله آتلایوب قوشمغه باشلار. خواجه هر نه قدر قاووغنی اللرندن قاپمق ایسترسه‌ده موفق اوله‌مز. کنجلر خایلی خیرپالارلر. چوجوقلره «ایتمه‌یك اولادلر. شو قاووغمی ویرك‌ده‌گیده‌یم.»

سیر یرنده چوجوقلر خواجه‌نك قاووغینی قاپمه‌لریله اللرندن آلمغه چالیشمه‌سیدر

دیه هر نه قدر نیاز ایتمشسه‌ده آلایدن، قهقهه‌دن، شوق وشطارتدن، غلغله‌دن کیمسه‌نك قولاغنه کیرمز. باقارکه‌ساعتلرجه بکله‌سه‌بوش. خواجه «لاحول...» دیه‌رك آشکنه بینوب خانه‌سینه کیدرکن چشم آشنالرندن بری «افندی، بویله‌باشی آچیق نره‌دن تشریف. هانی‌قاووق نره‌ده؟..» دیمکله‌خواجه‌جواباً «کوچوکلکی خاطرینه‌کلمش‌ده سیرانکاهده‌چوجوقلرك ایچنه‌قاریشدی، اویون‌اوینایور.» دیمش.

بشنجی نسخه‌مزك قابنده مسطور التماتنامه‌یی ارسال بویوران [برقارئکز] امضالی ذات عالی طرفندن :

《 لطیفه 》 خواجه مرحوم بركون پازارده كوكرجین قدر بر قوشك اون ایکی آلتونه صاتیلدیغی كوروب كندی كندینه « دیمك‌كه پیاسه‌ده طیور انواعینك رواجی‌وار . تام صیره‌سی . بن‌ده شو بزم بابا هندی‌یی یارین صاتیلغه چیقاره‌یم .» دیيه تصـور ایله‌دی . ایرته‌سی كون قوجه مان بابا هندی‌یی قولتوغینه آلدی . حیوان كردانده‌كی (قلادهٔ مرجان) ایله بالافتخار بورنینی شیشیروب كندیسینك قولتوغه‌كلیر طاقیمدن اولدیغنی بك‌اظهار ایدیيوردی . خواجه مرحوم بووضع ایله پازار یرینه كلدی . خیلیجه مبلغ سـوداسیله نتیجه‌یه منتظر ایكن برده خراج مزاد بابا هندی ـ اوده خواجه‌نك خصوصی بسـله‌مه‌سی اعتباریله ـ غایةالغایه اون ایکی آقچه‌ده دایاندی، قالدی . فضـله برپاره دها دیين اولمادی . خواجه مرحوم حدتلنوب دلاللره ، چارشی خواجگیلرینه خطاباً « بو ناصل ایش اللهی سورسـه‌كز !. دها دون كوزیمك اوكنده كوكرجین قدر بو یالی بر قوشی تام اون ایکی آلتونه صاتدیكز . هم هپكزده یوكسك یوكسك بنیلر سوردیكز . او بویانمشسه باقكز بونك‌ده بوینده، بورننده لعل‌ومرجان‌رنكنده قدرتدن زینتلر وار . صیرتینك تویی (بوقلمون = یالار دونر) رنكنده اولوب كونشه قارشی طوردیغی وقت پاریل پاریل یانار . علی‌الخصـوص ایصلیق چالینوب‌ده قاباردیغی زمان خورطومینی شیشیریر . قانادینی، قویروغینی چادركبی آچار، برقوزو قدر جثّه پیدا ایدر . اوحالده حولیده نازان نازان طاووس هندستان كبی خرامان اولنجه تماشاسینه طویولمز . احتیاج سوقیله صاتمغه مجبور اولیورم یوقسه . أودن آیریلیركن قاری ، بن ، هندی اویله بر یاس ایتمه‌مز واردی‌كه او حال خزینمزه طاغلر طاشلر طایانمز . بز (اوهو ... اوهو ...) دیيه كریان اولدیقجه اوده بزی (قُل قُل قُل ...) دیيه تشویق ایدردی . آه !... آنچه شیرازرا كند روبه مزاج احتیاجست احتیاجست احتیاج » دیيه خواجه‌نك كمال حرارتله

چیقیشه‌سی چارشیلیلری برمدت اکلندیردیکدن صوکره ایچلرندن بری «خواجه افندی !. براز مستریح اول . سن حقیقتدن غافلسین . برکره او قوش؛ عادی بویالی بر مخلوق دکل. نقاش قدرتك رنکارنك طوناتدیغی مشهور طوطی قوشیدر. » دیمشسه ده پاره جهتندن امیدی منکسر اولمقدن منبعث برحدتله کوکاره او چورولسه دخی او آنده خواجه‌نك کوزینه کورونمه‌دیکندن « ای آجانم ، آکلادیق . طوطی قوشی ... نه اوله‌جق . غایه‌سی ینه قوش دکلمی . بونك هنری نه ؟. »

خواجه‌نك هندی قولتوغنده چارشیلیلرله محاوره‌سیدر

دیمکله مخاطبی خصمی الزام ایتمك حسیله ویردیکی بر شطارتله « هاه . ایشته بونك هنری وارده اوندن . چونکه بو غایت ابی لاقیردی سویلر . » دینجه خواجه‌ده قولتوغی آلتنده بر خوشی فیلسوفانه ایله نظر توجهنی قاپامش اولان بابای هندوستانی اشارت ایله‌یه‌رك « او ، أبی لاقیردی سویلرسه بوده غایت أبی دوشونور ... » دیمش .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه طامى آقتاريورمش. آبدستى كلمش، ايشه‌مكه باشلامش. قابى‌نك اوكندن -حالندن شبهه‌لنديكى- برى كچيورمش. خواجه كسمش. «نه‌يه كسديك!.» ديمش. «كسمه‌يه‌يديم ده ايپ كبى طوتوب جيقا بيليرميديك.» ديمش.

﴿ لطيفه ﴾ اشكينك سوسلى يولارينى چالمشلر. حيوانى قولاغندن طوته‌رق أوينه كوتورمش. بر ايكى كون صوكره او يولارى قوجه‌مان بر مصر اشكينك باشنده كورونجه حيوانك بر باشينه، بر اندامينه حيران حيران باقديقدن صوكره «بو اشكك باشى بزم امّا جسمى ناصل اولدى‌ده دكيشدى.» ديرمش.

﴿ لطيفه ﴾ بر وقت ديار رومى شدت سياستيله دهشته القا ايدن تيمورلنك آناطوليده هر اوغراديغى شهرك علما و عرفاسينى چاغيروب «بن عادلمى‌يم، ظالممى‌يم؟» ديه صورارمش. «عادلسين!.» دينى‌ده كسرمش، «ظالمسين!.» دينى‌ده كسرمش. عاجز قالمشلر. خواجه مرحومك صيتى او طرفلره شايع اولمغله خلق مراجعت ايدوب «آمان خواجه افندى. بو ايشه سندن باشقه كيمسه برچاره بوله‌مز. هرنه‌ياپارسه‌ك ياپ. شو ظالمك قيليجنى بيكناه عباداللهك اوزرندن دفع ايت.» ديه يالواريرلر. خواجه مرحوم «چوجوقلر! بو ايش بنم ايچون دخى ظن ايتديككز قدر قولاى بر شى دكلسه‌ده مظلومينك حق ياردجيسى اولديغندن دعا كز بركاتيله بلكه موفق اولورم.» ديه‌رك هزار احتياطله تيمورك اقامتكاهنه كلير. «سؤالكزه جواب ويره‌جك خواجه كلدى.» ديه خبر ويرديلر. تيمور حضورينه جلب ايدوب خواجه‌يه دخى مذكور سؤالى ايراد ايدنجه خواجه‌ديركه: سز مجرد برملك عادل‌ده دكلسيكز. برباغى ظالم‌ده دكلسيكز. ظالم بزز. سز سيف عدالتسيكز. جناب قهار ذوالجلال مستحق جزا اولان بز ظالملره‌سنى حواله‌ايله‌مشدر. «لطف حق باتومداراها كند - چونكه‌ازحد بكذرد رسوا كند.»

مرويدركه: تيمورك بكله‌ديكى جواب صواب ده‌بو ايمش. بناءً عليه بوندن طولايى خواجه‌دن غايتله خوشلانمش. نديم خاصى قيلمش. ديار رومده بولونديقجه يانندن آييرمامش. خواجه مرحومك حرمتينه اقشهر و حواليسى و بلكه بلاد قارامان

تیمورك تیغ قهرندن و عسکر جرارینك یاغماسندن مصون قالمشدر: جمله دانایان همین کفته‌همین ـ هست دانا رحمةً للعالمین .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك ایکی حرمی وارمش. بر کون ایکیسی بردن کلمشلر « بنی‌می چوق سورسین ؟ . » ـ « بنی‌می چوق سورسین ؟ . » دیبه خواجه‌یه طاقلاشمشلر . بیچاره خواجه مضطر قالوب هرنه‌قدر « ایکیکزی‌ده !... » کبی ترجیح شائبه‌سندن خالی سوزلر سویله‌مشسه‌ده قانع اولمایه‌رق خواجه‌یی خایلی صیقارلر. حتی کوچوك حرمی او اثناده دیرکه : افندی ! مثلا ایکیمزده آقشهر کولنده‌قایقده کلیرکن‌قاییق دوریلسه، ایکیمزده دوشسه‌ك. سن ده‌قاره‌ده اولسه‌ك. هانکیمزی اوّل قورتاریردیك . خواجه مرحوم واهمه‌سینه مغلوب اولمغله کویا مصیبت ظهوره کلمش کبی فکری‌پریشان اوله‌رق بی‌اختیاراسکی‌حرمینه دونمش‌ده دیمش‌که : یاهو!. سن آزبجق یوزمه بیلیرسین دکلمی ؟

﴿ لطیفه ﴾ خواجه اوغلی ایله برکویه کیدییورمش. اوغلنی‌اشکه‌بیندیرمش. بعض کیمسه‌لر کوروب « همی‌کیدی زمانه کنجلری !. آغزینك علیله شو اختیار باباسینی یایان یوروتیورده کندیسی راحت‌راحت اشکه بینوب‌کیدییور.» دیمشلر. چوجوق « باق بابا! بن سکا اصرار ایتمه‌دیمی ؟ هایدی آرتیق، دها زیاده عناد ایتمه شو اشکه بین !. » دیمش. خواجه‌اشکه بینمش. براز کیتمشلر. برقاچ‌کیشی تصادف ایدوب « آیول! سنك کمیکك قارتلاشمش. هم ایشته‌کلدك کیدییورسین. بو تازه فیدانی بو قدر زحمته قوشوب‌ده قاوورمق لایقمی ؟ » دیرلر. خواجه طوتار، چوجوغی‌ده آرقه‌سینه بیندیریر . بر قاچ آدیم کیدر کیتمز . بر بولوك هرزه‌وکیله دها تصادف ایدرلر . بونلره باقوب « امّا انصافسزلق ها ! . بر اُشجکه ایکی کیشی بردن‌بینرده اوزون یوله‌کیدرمی. باقك‌شوحریفه؛ خواجه‌ده اوله‌جق . » دیرلر . خواجه آرتیق قیزوب اشکدن کندی‌ده اوغلی‌ده اینرلر . اوکلرینه قاتارلر. چوق کچمز بالتصادف بر قاچ آدم دها راست کلیرلر . « الله الله!.. بونه بودالالق . اشك اوکلرنده بوم‌بوش خوپلایه صیچرایه قوشسون‌ده کندیلری بو صیجاقده توزه طوپراغه بولانه‌رق قان تر ایچنده یایان یوروسونلر .

دنیاده نه شاشقین آداملر وار . » دیدیکلرینی ایشیدنجه خواجه دیمش که : لکن یاهو! بو خلقك دیلندن قورتوله بیلن وارسه اوکا عشق اولسون . [١]

﴿ لطیفه ﴾ برمجلسده جندیلکدن بحث اولونیورمش. هرکس کندی بینجیلکنه دائر حکایه‌لر سویله‌یورلرمش. خواجه‌یه‌ده هوس کلمش دیمش که: فلان چفتلکده ایدم. کاهیالر آت کتیردی. قیش باشه قدر هارینلاشمش. اله آووجه صیغمایوردی. کویلك بابایکیتلرندن بری بینمك ایسته‌دی. یانینه یاناشدیرمادی. بریسی اوزرینه آتلادی. اونی‌ده قالدیردی یره ووردی. بر دیکری دها کلدی. اوده بینه‌مه‌دی. باقدیم‌که هپسی نافله . بکا بر غیرت کلدی. دها او وقت کنجم . همان اتکلریمی بلیمه چمره‌دیم. قوللاریمی صیوادیم. ال چاوقلغیله حیوانك یله‌سندن طوتوب بر پرتاو ایتدیم ..... [دیرکن چفتلکده حاضر بولونانلردن بری او اثناده ایچری کیری ویرنجه خواجه مرحوم] ...... بن‌ده بینه‌مه‌دیم . »دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك ایکی زوجه‌سی وارمش . هر ایکیسنه‌ده آیری آیری برر ماوی بونجوق ویروب « صاقین بونی اورتاغکه کوسترمه. بو بنم نشانهٔ محبتمدر.» دیمش» برکون ایکیسی بردن اوزرینه هجوم ایدوب (هانکیمزی چوق سورسین. کوکلك اصل کیمده‌در.) دییه صوردیقلرینده « ماوی بونجوق کیمده ایسه بنم کوکلم اونده‌در.» دیرمش. قادینلر هرایکیسی‌ده قلباً (بنی چوق سوییور) دییه متسلی اولوب اورتاغینه قارشی تشفیٔ صدر ایدرمش . خواجه‌ده بو یولده اونلری اداره ایلرمش . [٢]

﴿ لطیفه ﴾ قومشولرندن بری پرتلاش « آمان خواجه افندی . بزم أوده قاریمله بالدیزم فنا حالده غوغا ایدییورلر . بربرینی بوغیورلر . رجا ایدرم ، کل شونلره نصیحتمی ایده‌جکسین ، نه یاپه‌جقسین . بر چاره‌لرینه باق . بن عاجز قالدیم . » دیر. خواجه صورار : غوغانك اساسی یاش اوزرینه‌می ؟ . او آدم

[١-٢] بو حکایه‌لر باشقه‌لرینه‌ده اسناد اولونور . خواجه‌نك زوجه‌سی وفات ایدوب تکرار تأهل ایتدیکنه و زوجه‌سنك خواجه‌یه غدر ایله‌دیکنه دائر حکایه‌لر وارسه‌ده ایکی قادینی بر زمانده جمع ایله‌دیکی شایع دکلدر .

« خیر افندیم . باشدن بحث ایتدیکلری یوق . » دینجه خواجه « هایدی اوغلم ، هایدی !. تلاشده معنا یوق . کیت اوپکه ا. شیمدی‌یه قدر اونلر باریشمشلردر بیله ا. » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك معتادی افطاردن صوکره مختصراً آقشام نمازینی قیلوب طعامنی ایدرمش . بر آقشام افطاره چاغیرمشلر . مرتّب اوله‌رق امامه تنبیهات لازمه‌یی ویرمشلر . شاعرك « صور صفت زد صفیر ازپی اشباع سنین ــ یك دو سه ساعت کشیده‌مدّ ولاالضّالّین » طرزنده تصویرایله‌دیکی وجهله امام تجویده صوك درجه رعایتله کلمه‌لری اوزاته‌رق سورهٔ فاتحه‌یی اوقومش . خواجه ایچه اوفکه‌لنمش . تام فاتحه بیتوب‌ده امام (یٓس ا...) دینجه خواجه « علم‌الله تحمل ایده‌مم .. هرشیئك بر صیره‌سی وار . » دییه جماعتدن فراغت ایده‌رك منفرداً قیلمق اوزره صفدن کری چکیلمش . امام (والقرآن الحکیم ..... الله اکبر) دییه رکوعه ا کیلنجه « باق بوکا دییه‌جك یوق !... » دینیه‌رك چابوجاق تکرار اقتدا ایتمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برایش ایچون اقشهردن مملکتی اولان سیوری حصاره کیتمش . فنا حالده آجیقمش . پاره‌سی‌ده یوقمش . چارشیدن کچرکن باقمش که بر فوروندن تازه تازه اکمك چیقیور . مسك کبی قوقوسی اطرافه یاییلیور . کوشه‌ده اوتوران اکمکجی‌یه : « اکمکجی بابا !.. بوا کمکلر سنکمی؟ » دیمش . اکمکجینك غایت طبیعی صورتده « اَوَت بنمدر !. » دیمه‌سینه خواجه هیجانله تکرار بتکرار « قوزوم اکمکجی بابا !. کرچك بونلرك هپسی سنکمی !. آیاغکی اوپه‌یم، شورادە نه‌قدر صیجاجق یاموق کبی صومونلر وارسه هپ سنکمی ، هپسی !. » دییه زورلاینجه اکمکجی « نه اوقدر زورلاسین !. هپسی‌ده بنمدر !. » دیمکله خواجه کمال اهتمامله « نه‌باقوب طوریورسین اویله‌ایسه!.. یه‌سه‌کآ !..» دیمشدر . [١]

---

[١] بوحکایه برفقیرك بربقاله « اوسته بالك یاغك یومورطه‌ك وارمی » دییه سؤال ایدوب (اوت !..) جوابنی آلنجه (اویله ایسه نه‌یه قایغانه یاپوب یاپوب‌ده یه‌یورسین) دیمه‌سی صورتیله‌ده منقولدر .

﴿لطیفه﴾ ولی افندی زاده کبی او زمانك کبارلرندن بری خواجه‌یی افطاره چاغیرمش . کوندوزدن جلب ایدوب جامع جامع طولاشدیره‌رق حدندن زیاده آجیقدیرمش . افطار زمانی یمك اوطه‌سینه کیریلوب‌ده موضع مخصوصنده هندی طولماسی ، باقلاوه ، بورك کبی شیلری خواجه کوز اوجیله تماشا ایدنجه صبروقراری الدن کیتمش . آغزینك صویی آقمغه باشلامش . صوفره‌یه اوتورمشلر . اعلا براشکنبه چورباسی کلمش . خانه صاحبی هزاران وقارله برقاشیق آلوب « آ ... های الله مستحقکی ویرسون . کاهیا افندی سکا قاچ کره تنبیه ایتدیم که شو آشجی‌یه سویله ؛ چوربایه صاریمساق قویماسین دیه . قالدیرك قالدیرك !. » دیر ، چوربایی کاسه‌دن برقاریش کوپوکی طاشمش اولدیغی حالده قیریته قیریته قالدیریرلر . خواجه کوز اوجیله تشییع ایدوب حفیفجه ایچنی چکر . خانه صاحبی « افندیم !. بو آشجی مقوله‌سینه لاقیردی آکلاتمق قابل دکل . سن نه قدر سویله‌سه‌ك ینه او بیلدیکنی یاپار . » کبی لاقیردیلر سویله‌دیکجه مسافرلر هپسی بردن « اوت افندیم ! » دیه تصدیق ایدرلر . دیرکن هندی طولماسی کلیر . نار کبی قیزارمش . اطرافه مسك کبی رایحه‌لر صالمش . حشویاتی اولان قویو رنك پیرینج فیستیق اوزوم کبی شیلر خارجه طاشمش . افندی کمال نزاکتله برلقمه آلیر . برآتش کسیله‌رك « باش آغا !. کچن کون سکا سویله‌مه‌دیممی . بوحریف بهارات قوللانماسین دیه . بکا قصدیکزمی وار . سن اولسون طوقوندیغینی بیلمزمیسین . اوتوز سنه‌در قاپومده‌سین . الله هپکزك لایقکزی ویرسین . قالدیرك قالدیرك !.. » دیر ، کمال عظمتله هندی طولمه‌سی لنکری‌ده کیدر . بیچاره خواجه کرچکدن حزین برصورتده درونی بر (آه !...) چکوب آرقه‌سندن باقه قالیر . بر حرم آغاسی صیره‌یه رعایةً باقلاوه‌یی کتیریر . افندی خشمله برکره یوزینه باقوب « بره‌سرسم عرب !.. آچ قارنه طاتلیدن باشلانیرمی ؟. ییقیل اورادن !.. » دینجه بیچاره عرب بیدیکی قامچیلرك واهمه‌سیله دها الینی چکمه‌دیکی باقلاوه طاباغینی قایدیغی کبی برنفسده قاپویی بولور . کندنی طیشاری‌یه طار آتار . خواجه باقارکه اك نفیس یمکلر هپ برر بهانه ایله کری کیدییور .

همان قاشیغی یاقەلادیغی کبی موضع مخصوصنده طوران طابلەنك باشـینه چوکر . دومانیله مسـکلر ، عنبرلر نثار ایتمکده اولان مولوزلی پیلاوه قاشـیق آتمغه باشلار . خانه صاحبی سفرەدن « افندی !. کل !.. نەیه صاوو شدیك !. » دییه هایقیرنجـه « آمان بکم ! بکا بر آز مهلت ویرك !. اوبر یمکلرك برر برر جرم وکناهی تعداد ایدیلوب جزاسی تعیین ایدیلنجەیه قدر بندەکز شـو بزم اسکی دوست ایله برمقدار کوروشـەیم . حال خاطر صورەیم . درونی یوقلایەیم . سز ایشیکزه دوام ایدیك ! . » دیمکله حضاردن قهقهەلر باشلایوب کولوشـه اویناشه کمال انبساطله طعامه ابتدار ایلەمشلردر .

خواجه مرحومك طابله باشنده پیلاوه قاشیق آتدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه سیوری حصار قاضیسی ایکن ایکی آشفته خانم خواجەنك حضـورینه چیقوب بری « افندیم ! بن بوخانمه باباغی ایپ ایصمارلادیم ، او »

شو صاچیم گبی اینجه اینجه شیلر بوکمکه باشلامش . نمونه‌سینی گوستردی . بویله یاپه‌جقسه بن سوزیمدن دوندیم . ویرسین پاره‌لریمی !.. » دییه هزاران عشوه ونازله یوزینی نیم آچوب صیرمه صاچلرینی خواجه‌یه عرض ایله‌دی . خواجه « سبحان الله !... » دییوب دیکر خانمه توجهله « سن نه بویورورسین !.. » دیمکله دیکری سینه بر اهتزاز ، بر حرارت ویره‌رك – صانکه یك حد تلنمش گبی « افندیم !.. بزم مقاوله‌مز شو بارماغم قالیلیغنده باباغی جماشیر ایپی ایدی . یوقسه [قولنی صیوایوب] بیله‌کیم قالیلیغنده کندیر بوکمك دکلدی !... » دییه شاعرك : (آلیجاق دستینه موساسنی برر عیسی – کوستردی ید بیضاسی کوموشدن بیلکی) منطوقی وجهله سرد مدعاده ید بیضا کوستریجه زواللی خواجه‌یی (أل ویریر !..) دیمکه مجبور ایتدیکدن صوکره متبسمانه هرایکیسنی‌ده باشدن آیاغه قدر سوزوب « هایدین قیزلرم !. اوزلاشین . » مدعا علیهایه خطاباً « سن‌ده براز قالینجه طوت . او قدر اینجاتمه که صباحلابین خواجه‌کزك گوکلی گبی چابوجاق اوزوله‌سین !. » دیمکله فتانه‌لر گولوشه‌رك چکیلوب کیتمشلردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر یره مسافرلکه گیتمش ، بر آز کچ قالمش . خانه صاحبلری یمکلرینی ییمش اولملقله برابر خواجه‌یی‌ده طعام ایتمش ظن ایله‌مشلر . خواجه‌یه شربت اکرام ایله‌یوب طاتلی طاتلی بر مدت قونوشدیقدن صوکره « الله راحتلق ویرسین !.. » دییه‌رك چکیلوب گیتمشلر . خدمتجی غایت مکلف بر یاتاق یاپوب اوده بیراقش گیتمش . خواجه تنها قالینجه آچلغك تأثیرینی دهازیاده حس ایتمش . اویقو ایله کچیرمك ایستەمش . قابل دکل ، موفق اوله‌مامش . آرتیق بوسبوتون سیکیرینه طوقونه‌رق اوطه اورته‌سینده دونمکه باشلامش . باقمش که اوله‌جق شی دکل ، چیلدیره‌جق . همان گیتمش ، مابین قاپوسینی وورمش . ایچریدن تلاشله قوشوشوب « نه‌در او ، نه‌در او !.. » دیدیکلرنده خواجه بر طور استرحامکارانه ایله « افندیم !. بنم ایچون تکلف ایتمشسکز . غایت مکمل بر یاتاق یاپمشسکز . حال بوکه بز فقرالقدن یتشمه بر آدمز . بو گبی مکلف یاتاقلر بزم اویقومزی قاچیریر . سز بکا لطف ایتسه‌کزده بر کول پیده‌سی احسان بویورسه‌کز . دها

ممنون قالیرم. بر مقدارینی باشیمك آلتنه یاصدیق مابقیسینی اوستنه یورغان یاپارە آلتنده میشیل میشیل اویورم . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك قاضیلکی هنکامنده بر حریف خصمنی یاقه‌سندن طوته‌رق حضورینه کتیروب « افندم ! بو آدم بندن رؤیاده شیقیر شیقیر ییکیرمی آقچه آلدی. شیمدی ایسته‌یورم . پاره‌لریمی ویرمه‌یور » دیر. خواجه مرحوم ابرام ایدوب مدعی علیهدن ییکیرمی آقچه‌یی تحصیل ایدر . اوکنده‌کی چکمه‌جه‌یه شیقیر شیقیر پاره‌لری صایدیقدقدن صوکره مدعی‌یه « آل شو شیقیرتیلری ! . » مدعی علیهه « آل سن ده پاره‌لریکی ! . هایدی بربریکزك حقنه تجاوز ایتمه‌یك ! . » دیه‌وب حریفلری صاومش وبو حکمیله حضاری حیران ایله‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك رؤیاسنده کندیسنی بحضور ایدنی اولدوروومش . خواجه بونی ایشیتدیکی کبی پیلی بی پیرتی بی طوپلایبجه طوغری کویینه فرار ایتمش . اوته‌کی بریکی « جانم خواجه افندی ! . بو حریفك ییلدیزی یالیکیز سنکله باریشه‌بیلدی . نه‌یاپسه‌ك نه دیسه‌ك سکا قیزمایور . مملکتده فائده‌ك طوقونیور . نه‌یه بیراقدیك کلدیك. » دیدکلرنده خواجه مرحوم دیمش که : اللهك عنایتیله اویانیق ایکن هر نوع معامله‌سنه اجابنه کوره مقابله ایدرك اداره ایده‌بیلیرم . هیچ اولمزسه ممکن مرتبه اجتناب واحتراز واحتیاط ایدرم . فقط رؤیاسینه کیرمه‌مك ، کیردیکم صورتده آرزوسی وجهله حرکت ایتمك الیمده دکل .

﴿ لطیفه ﴾ ینه برمسافرلکده یاتاغی اوزرینه قوجه‌مان بر پاموقلی کیجه‌لك قاووغی [۱] قویمشلر. چوزه‌سینی چیقاروب اورته‌سندن باغلایه‌رق کندی کندینه « یارین چوزره ینه حالیله بیراقیرم . » دیمش یاتمش. خانه‌صاحبی خواجه‌قالقمه‌دن

[۱] اسکی زمانده آتالریمز باشلرینه غایت ایری وبوکدن معمول کلاه ویا پاموقلی قاووق کییوب اوستنه جسیم ، هیبتلی صاریق صاردیقلری معلومدر. اوجسیم سرپوشه آلیشان باشلر چیپلاق طورمغه بالطبع تحمل ایده‌مزمش نوکیچون بر ده کیجه‌لك قاووقلری اولوب یاتیرکن باشلرینه کییرلرمش . حالا باشینه کیجه‌لك کیینلرمز نادر دکل .

اوطه‌یه «اتما اویقو ها!... خواجه افندی اصحاب کهفه‌می قاریشدیك!..» دیه‌رك لطیفه کویانه، لا ابالیانه ایچری کیرمش. خواجه‌نك باشنده عجیب الشکل نسنه‌یی کوروب بر آز دقت ایتدیکدن صوکره آکلایه‌رق «آ!.. خواجه افندی، قاووغی بوغمشسین!.» دینجه خواجه «نه‌یاپه‌یم اولاد!.. بن اونی بوغماسه‌یدم او بنی بوغه‌جقدی.» دیمش.

خواجه مرحوم باشنده‌کی کیجه‌لك قاووغینی اورته‌سندن بوغوب خانه صاحبیله محاوره‌سیدر

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومك بقاله اللی اوچ آقچه بورجی بیریکمش. بر اوزون زمان ویره‌مه‌مش. برکون خواجه احبابیله برابر چارشیده بر محلده اوتورورکن بقال قارشیسنه کچمش، ایکی الیله اشارت یاپه‌رق پاره‌لری،

ویرمزسه‌ك سنی احبابك یاننده تزیل ایدرم !.. » معناسینی اشراب ایدرمش. خواجه باشینی او بر طرفه چویرنجه قارشیسینه کچه‌رك ینه اشارت یاپوب حالیله طوریله خواجه‌یی تهدید ایلرمش . بوکبی معامله‌یه هیچ تحملی اولمایان خواجه مرحوم برایکی دفعه باشینی صاللایوب درونندن (لاحول) چکمشسه‌ده قارشیسنده‌کی (لاحول) ایله دفع اولور شیطانلردن اولمامغله معامله‌سینده اصرار

خواجه مرحومك آله‌جقلیسی ایله غوغا ایتدیکیدر

ایدر . خواجه‌ده جهراً « یاربی ! سن صبر ویر . بنی شوچیرکفه مسلط ایتمه » گیبی سویله‌نمکه باشلاینجه احبابی مسئله‌یی حس ایدرلر . بقال ینه اصرار ایدر . آرتیق خواجه‌نك صبری توکه‌نیر . برحدّت بقالی چاغیریر . « بقال ! . بنم سکا قاچ آقچه بورجم وار . !.. » ـ « اللی اوچ!.. » ـ « پك اعلا . یارین کل ، ییکیرمی سکز آقچه‌سینی آل ! . اوبریسی گون کل . ییکیرمیسینی دها آل ؛

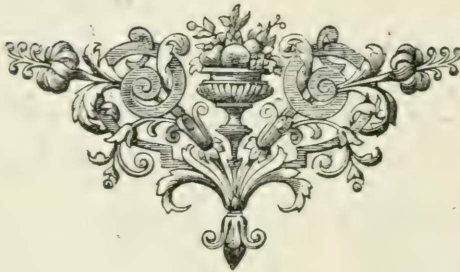
ابتدیمی قیرق سکز ! . گری‌یه نه قالیر ؟ . طوپی بش آقچه‌جغز ! . به تربیه‌سز حیاسز حریف ! . بش آقچه‌جغز ایچون اوتانمزمیسین چارشـیده پازارده ، یار واغیاره قارشی بنی رسوای ایتمکه ! . یازیق سکا ! . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بریسی خواجه‌نك یاننده اوتوروركن قضـارا سسلیجه یللنمش . صوكره اكینی بللی ایتمه‌مك ایچـون آیاغیله تاخته‌یی قجیرداتیرمش . خواجه مرحوم دیمش كه : هـایدی تاخته سـسینی اونك سـسینه بكزه‌تدیك دیه‌لیم . یا قوقوسینی نه یاپه‌جقسین .

﴿ لطیفه ﴾ مشهور تیمورلنكك اوردوسـنده فیللر اولدیغی و حتی انكوری محاربه‌سنده برچوق فیللر قوللاندیغی معلومدر . بوفیللردن بیریسی‌ده خواجه‌نك كوینه بسله‌مك ایچون كوندرلمش . فیل كویده نه قدر مزروعات وارسه سیلمش سـوپورمش ، بر شی بیراقمامش . بوتون كویلی آیاقلانوب خواجه‌یی اوكلرینه قاته‌رق حضور تیموره شكایته كیتمشلر . ظالمك قورقوسندن برر ایكیشر سیویشوب خواجه حضوره داخل اولوركن برده باقمش كه كیمسه قالمامش . خواجه كندی كندینه « سزی طبانسزلر سزی . بنی كونده‌دن آتمقلغی سزه كوسـتره‌یم . » دییوب همان سله سربه حضوره داخل اولور . تیمور سـبب تشریفنی صورنجه « افندیم !. كویلی قوللریكز كویمزه كندی خاص فیللریكزدن برینی مهمان بویوردیغكزدن طولایی بنده‌كزی كوندردیلر . بو وسـیله ایله مظهر التفـات اولدیقلرینه عرض شكران ایله‌یورلر . آنجاق بیچاره فیل دیار غربتده اشی ، كندینه انیس اوله‌جق بردیشی بولونمه‌دیغی جهتله آه واینی بزی دلخون ایدییور . كویلی قوللریكز بنده‌كزله برابر كلمشلرسـه‌ده حضوره داخل اولمغه جسـارت ایده‌مه‌یوب تبشیر داعیانه‌مه انتظار ایتمكده‌درلر . بووسـیله ایله بزی خصوصی وتكلیفسز تبعه‌كزدن عد بویورورسه‌كز حشره قدر منتدارلغمز دوام ایدر . » دیمكله پادشـاه پك زیاده محظوظ اولوب خواجه‌یی خلعت و هدایا و احسـانله تلطیفاته مستغرق ایله‌مش . كویلی‌یه‌ده بول‌بول قورو سلاملر كوندرمش . همان

اراده ایتمش . درحال خواجه‌نك کوینه برده دیشی فیل کوندرلمه‌سی تقرر ایله‌مش .

خواجه بو خبری آلوب کچیردیکی تهلکه ، و نائل اولدیغی احسان سببیله کمال نشئه ونشاطله کویه وارنجه کویلیلر باشینه بیریکوب « آمان خواجه افندی! نه یاپدیك . بزه بر خیرلی خبر ویر . » دیمه‌لریله خواجه مهم بر ورطه‌یی کمال موفقیتله آتلاتانلره مخصوص بر غرورله « مژده !... دیشیسی‌ده کلییور ... » دیمشدر . [۱]

[۱] بو حکایه‌لرك هپسی‌ده باشقه‌لرینه دخی اسناد ایدلمشدر . فقط اکثریسی ملی اولوب باشقه قوملردن منقول اولمه‌دیغندن خواجه مرحومك اولمه‌سی دخی محتملدر . والعلم عندالله تعالی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك زماننده قونیه‌ده غایت ارتشا ایله مألوف برقاضی وار ایمش . خواجه بر اعلامی تصدیق ایچون قونیه‌یه کوندروب آیلرجه انتظار و آجی طاتلی تأکیداتده‌ده بولوندیغی حالده بر تورلو اعلامی چیقارته‌مامش . بالذات قونیه‌یه عزیمته مجبور اولمش . قوجه‌مان بر چوملکی‌ده هدیه اوله‌رق تقدیم ایله‌مش . قاضی چوملکك آغزینی آچوب اعلا رواق بال ایله مالی اولدیغنی کوروبجه سلاملغه چیقوب خواجه‌یه غایتله حرمت ایتمش ودرحال اعلامی تصدیق ایدوب الینه ویرمشدر . خواجه اعلامی قوینه صوقوب قاضی‌یه معنیدار بر نظرله وداع ایدرك کیدر . بر ایکی کون صوکره قاضی افندی‌یه باشقه بریسی طرفندن قایماق‌اهدا اولونمغله همان بال چوملکینه مراجعت ایدر . کیچه‌یی طالدیردیغی کبی ایکی پارماق بالك آلتی صاپ‌صاری قویو بالچیق اولدیغی تظاهر ایلر . قاضی فنا حالده حدّتله‌نوب همان محضری چاغیره‌رق « کیت چاوق شو کاشانك مسخره‌سی نصرالدین دینیلان حریفی آلداته‌رق بکا کتیر !. » دیر . محضر خواجه‌یی آقشهره عزیمت ایچون چارشیدن اوته بری آلیرکن بولور . کمال تعظیمله اتکله‌دیکدن صوکره « افندی حضرتلری !. ناصلسه اعلامك سبك وربطنده بر بوزوقلق اولمش . ویریکزده قاضی برادریکز همان اصلاح ایدوب کالاول اعاده ایله‌یه‌جکدر !. » دینجه خواجه بر تبسم مستهزیانه ایله « بوزوقلق اعلام شرعیده دکل، سزك قاضینك عقیده‌سنده !. [۱] بزم اعلامی ـ الله راضی اولسون ـ معیتنده‌کی صلحای مأمورین اصلاح ایله‌مشدر . جناب حق اونك کندیسنی اصلاح ایله‌سون ! » دییوب همان اسباب سفری تهیئه ایدرك شهردن چیقمشدر .

[۱] علی روایة « بوزوقلق اعلامده دکل ؛ بال چوملکنده !.. » دیمش .

آلاجه حمام جوارنده لبلبیجی خانی اوطه باشیسی (فندك علی افندی)
ارسال ایتمشدر

﴿ لطیفه ﴾ آق شهر فقراسندن بری اله کچیردیکی قورو اکمکه بر قاتیق تدارکینی دوشونورکن برآشجی دکانی اوکینه کلیر . باقارکه ات تنجرهسی فیقیر فیقیر قاینایور . قوقوسی اطرافه عنبرلر نثار ایدییور . همان تنجره باشینه چوکوب قوپاردیغی لقمهلری یمکك بوغوسینه طوتهرق نملندکجه آغزینه آتارمش . آشجی بو نوع طعام ایدیشه شاشوب اوّلا کمال سکونتله سیر ایدر . فقیرك اکمکی

خواجهنك مدعی آشجی یه پارهنك سسینی ویردیکیدر

بیتدیکی کبی یاقهسنه صاریلوب یدیکی طعامك بدلنی ایستر . فقیر ، مادةً آشجینك برلقمهسینی بیله آلمادیغندن بحثله پاره ویرمکدن امتناع ایلر . او اثناده خواجه مرحوم آق شهرده حاکم ایمش [١] آشجی فقیری حضور حاکمه

[١] آتیده کلهجکی وجهله خواجه مرحومك بر مدت کولکه قاضیلغی ایتمهسی اولهجق . بویله برحکایهده اولجه کچمشدی .

گوتورور . خواجه مسئله‌یی علی‌الاصول دیکله‌دیکدن صوکره جیبندن ایکی پاره چیقاروب آشجی‌یی یاقیننه چاغیریر . « قولاغیکی ایجه بکا ویر ! » دییوب پاره‌یی شیقیرداتیر . آشجی‌یه « آل سسینی !.. » دیر . آشجی شاشقین شاشقین « افندی ، بونه بیچیم معامله ؟.. » دیجه خواجه دیرکه : تام عدل وحقانیته موافق حکمدر . ! یمکك بوغوسینی صاتان پاره‌نك سسینی آلیر !

❊ لطیفه ❊ بایرام کیجه‌سی زوجه‌سی خواجه‌نك سودیکی برطاتلی‌یی پیشیرمش . قاری قوجه گولوشه ، اوینا‌شه طاتلی طاتلی یه‌مشلر . برمقداری آرتمش ، صباحه صاقلامشلر . براز مصاحبه ایله کیف چاتدیقدن صوکره ـ صباحلایین ایرکجه اویانمق اوزره ـ خواب نوشینه طالمشلر . او اثناده همان خواجه تلاشله زوجه‌سینی دورتوب « آمان قاری قالق !. خاطریمه غایت مهم برشی کلدی . اونوتمغه کچیدیرمکه گلمز . زحمت اوله‌جق امّا آرتیق مسئله‌نك اهمیتینه باغشله ! . آیاغیکی اوپه‌یم ، شو طاتلی بقیه‌سینی چابوق گتیری ویر . » دیمکله قادین « نه‌در تلاشك . بویله صیقی فیقی نه اولویورز . » دیمکه بیله میدان بوله‌مایوب همان قوشه‌رق طاتلی طاباغینی گتیریر . خواجه طاتلینك باشینه چوکوب قادینك‌ده اتکندن چکوب یانینه چوکرته‌رك ایکی طرفینه باقه‌دن آتیشدیرمغه باشلار . ختامنده « اوخ !... » دیه گنیش برنفس آلدیقدن صوکره حرمی استیضاح کیفیت ایله‌دکده « آقشامدن طاتلی بقایه‌سی قالدی . خیالی دائما ذهنی طیرماله‌دینی جهتله راحت و حضورله اویقو طوتمه‌دی . دوشوندیم طاشیندیم . (طعامك خیرلیسی بوغازدن آشاغی گیدنیدر . یمه‌یه‌نك مالینی یرلر) قرارینی ویردیم . درحال موقع اجرایه قویدم . هایدی شیمدی عافیتله اویویه‌لیم . » دیمشدر .

(علی رضا) امضالی برذات طرفندن

﴾ لطیفه ﴿ خواجه مرحومك قونیه قاضیسنه یاپدیغی اویونی قومشولرندن بریده خواجه‌یه یاپمش. شویله‌که : خواجه شهره کیدن بر قومشوسینه برپارچه زیتون باغی ایصمارلامش . حریف شیشه‌یه ادرار طولدوروب اوستینه بر پارچه یاغ قویمش . بری طرفده خواجه‌ده پاطلیجان آلوب حرمی قیزارتمه ادواتینی

خواجه مرحومك کندیسنه اویون ایدن قومشوسینه بالمقابله انفیه دیه نجاست قوقلاتدیغیدر

حاضرلامش . یاغ کلنجه قادین طاوایه قویوب اوجاغه بیندیرمکله چاتیر چاتیر . چاتلایوب غایت متعفن برقوقو نشر ایلر . برده باقارلرکه صاپ صاری ادرار . خواجه « خوش ایمدی کلخانی !.. » دییوب آره‌سی برقاچ کون کچر . بربونه بکنزر ایکی انفیه قوطوسی تدارك ایدر . برینه انفیه قویار . دیکرینه نجاست

توزی قویار . مذکور مُغذِب قومشو غایت انفیه تیریاکیسی ایمش . خواجه مناسب بر محلده طوروب قومشو قارشیدن سوکدیکی گیبی خواجه کمال اشتها ایله بر انفیه چکوب بعده اوزون ، درونی بر « اوخ !.. آمان نه عنبر ایمش . گل کیفم گل !.. » گیبی اشتها انگیز اوضاع و کلماتله قومشونک بورنینی شبپیر شبپیر طاملاتوب « آمان افندی ! ویر باقه‌لم شو سنک عنبریکی برده بز قوقلایه‌لیم !. » دیمشسه‌ده خواجه امتناع ایله « جانم ، حاکم افندی‌یه بر پارچه هدیه کلمش ، اوده شو قوطومی طولدوروی ویردی . » دییه‌رك کوستروب قوینینه قویمش . تیریاکی قومشونک برچوق ابرامندن صوکره خواجه قوینندن دیکر قوطویی چیقاروب طایامش . قومشو پارماغنی اوّلجه کوکسنده‌کی دوکمه‌یه باصوب چوقرولتمش اولمغله چوجقه آلوب کمال شوقله تا بینینه قدر ایصال ایدنجه فرط تعفندن غشی اوله‌جق بر حاله کلوب حقیقةً اعجب العجائب بر صورتله « الله لایقکی ویرسین . خواجه بونه ؟ » دینجه خواجه مرحوم « کچنکی یاغك طورتوسی !... » دیمشدر . [۱]

(مخلص) امضالی بر ذات طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن بری بر دعواسنك عاقبتنی آکلامق ایچون خواجه افندی‌یه کلیر ، سرد مدعا ایدر . ختام کلامده « ناصل افندی ! حقم یوقمی ؟ . » دیر . خواجه‌ده « حقلیسین برادر حقلیسین ! » دیر . خصمی‌ده خبردار اولمایه‌رق ایرته‌سی کونی خواجه‌نك خانه‌سینه کلیر . اوده ایشك نتیجه‌سینی حل ایتمك اوزره مسئله‌یی بالطبع کندیندن طرفه سرد وتفصیل ایله‌دیکدن صوکره « خواجه افندی ! نه دیرسین . بن حقلی دکلیمی ؟ . » دیر . خواجه اوکاده « های های ! البته حقلیسین ! » دیر . تصادفاً قاریسی هر ایکی خصمك لاقیردیسینی‌ده ایشیدوب خواجه هر ایکسینی‌ده حقلی چیقاردیغنی طویمغله ـ کویا خواجه‌یی اوتاندیرمق

[۱] بیلم خواجه‌نك زماننده انفیه اورالرده شایع اولدیمیدی .

قصدیله ـ « افندی ! دون قومشو قورقوت افندی گلدی . ایشینی آکلاتدی . (حقلیسین) دیدیگک . خصمی اولان سنجر باشه گلدی . اونده مرامینی آکلاتدی . اوکاده (حقلیسین) دیدیگک . بوناصل ایش ! . سن قاضی ایسه‌ك بن ده بوتجه‌سنه‌لك قاضی قاریسی‌یم . عین مسئله‌ده هم دعواجی ، هم خصم ایکیسی بردن حقلی اولورمی ؟ » دینجه خواجه مرحوم غایت فتورسزجه « صحیح قاریجغم ! سن ده حقلیسین ! . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بریسی ، آقشهر گولندن اغتسال ایده‌جك اولور . اوراده بولونان خواجه افندی‌یه « اغتسال اثناسنده نه طرفه دونه‌یم ! . » دیدیکده خواجه مرحوم « البسه‌ك نه طرفده ایسه اوطرفه دون ! .. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ قاین والده‌سی چاماشیر ییقارکن آیاغی قایوب ایرماغه دوشدیکینی وهنوز نعشی بولونه‌مه‌دیغینی شهره گلوب خواجه مرحومه خبرویرمشلر . خواجه ایرماغه گیروب منبعه طوغرو آراشدیرمغه باشلار . دیرلرکه : افندی ! هیچ جنازه ایرماغك یوقاریسینه طوغرو ، دیك یوقاری ، گیدرمی ؟ . صویك جریانینی تعقیب ایدرك آلت باشه طوغرو آراسه‌ك آ . » خواجه باشینی صاللایه‌رق دیرکه : آه ... ! . سز اونك نه عکسی اولدیغینی بیلمزسیکز . اونك هر ایشی ترسدر . بنی بکا بیراقیك ، بن اونك خویینی تماميله اوکرندم . [۱]

نافعه نظارتی مأمورینندن مرحوم فکری بکك (لطائف نصرالدین) دن نظم ایله دیکی حکایاتدن اولوب نمونه اولمق اوزره برذات طرفندن ارسال ایدیلن ایکی حکایه‌در :

وضع حمل ایلرکن اهلی بر سحر   موم طوتارمش خواجه دستنده مکر
دم گلور مولود مشهودی اولور   ذاتنه بادیٔ خوشنودی اولور
دیرکن اول اثناده مولود دگر   کودك زاییده‌یی تعقیب ایدر

[۱] دیگر اوچ حکایه دها وار ایدی که عینی اولمجه درج اولونمشدی .

خواجه بوحالی گورنجه ناگهان (یوف...) دیمشده مومی سوندرمش همان
قومشوقادینلرکه هپ موجود ایمش طاریلوب هر بیری خواجه‌یه دیمش
نوری شمسك ویرمه‌دن آفاقه فر بویله نازك دمده هیچ مومی سونر
خواجه‌دیرکه: بویله‌یانسه‌طورسه‌موم ایده‌جك شوقی کورن‌طاشره‌هجوم[۱]

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومك یمك طولابینه قاریجه‌لر اوشمش. قاری قوجه آییقلامقدن عاجز قالمشلر. او اثناده خواجه آبدست آلوب اویله‌نمازینی قیلمش. آرادن برساعت کچوب ایکندی‌یی قیلمق اوزره تکرار آبدسته قیام ایدنجه حرمی «افندی!. بش وقت ایچون بش آبدستمی آلیر!.» دیینجه خواجه مرحوم «سن اوطولابك بر چاره‌سینه باقمزسه‌ك بروقت ایچون بش آبدستده آلدیغمز اوله‌جق!.» دیمش. [صوکره بومحاوره شو یولده تعقیب ایدلمشدر.]

حرمی «ای امّااون قولاج قویودن‌صو چیقاریجه‌یه قدربن نه‌لرچکییورم، سنك اوندن خبرك وارمی؟» دیمه‌سینه دخی خواجه مرحوم «أوت افندم!. کمال شوقله بر ضرطه چکه بیلمك وبوسایه‌ده درونمده‌کی شیشی ایندیرمك اوزره تنها یرلر آرامق خصوصنده بن‌ده نه‌لر چکییورم.» دیمش.

(قارئلریمزدن بریسی) عنوانیله آلدیغمز بر لطیفه‌در:

﴿لطیفه﴾ بر آقشام حرمی «افندی!. اوغلانه نه اولدی بیلم. طوتمز آغلار. نه‌یاپسه‌م صوصمایور. بن عاجز قالدم. باق، سن براوقو نسخه‌سیی ویره‌جکسك. یوقسه (اصحاب کهف) دعاسینیی اوقویه‌جقسین. نه‌یاپه‌جقسه‌ك یاپ. هوپلاتوب صیچراتمه‌دن قوللرم قوپدی. هانده ایسه شارق دوشوب باییله‌جغم.» دییه هیجانله هجوم ایدر. خواجه «طور، باقه‌لم آیول. اوقدر

[۱] دیکر بر حکایهٔ منظومه دها وار ایدی. فقط اصل منثوری درون کتابده مسطور اولدیغی جهتله یازیلمه‌دی.

تلاش ایتمه . برچاره‌سینه باقاریز . هایدی سن شوکتابی آلده اوکینه آچی ویر . آره صاره یاپراقلرینی چویر . » دییه الینه برکتاب طوتوشدیرر . قادین عفریت کسیلوب « افندی ! . بن اولسه‌م غالبا سکا آلای گله‌جك . اویله یا ! . سزك ایچون دها اعلا . یکی برخانم دها آلیر ، برمدت‌ده اونك ذوقینی چیقاریرسین اوستده یوق باشده یوق ، اوتوز سنه‌در صاچیمی سوپورکه ایتدیم ، بوأوه حیاتمی صرف ایله‌دیم . بنم اولادم‌ایسه سنك‌ده یابانجیك دكل‌آ . هروقت آلای سوكمز ! . » دییه آتشلر صاچنجه خواجه « به قاری ! اكر بنم‌ده بربیلدیکم وارسه دیدیکمی یاپ . یوقسه نه‌یه اوستمه گله‌رك نافله کوکلی قیروب حضوریمی بوزییورسین ! . » دیینجه قادینه بر پارچه اعتدال کله‌رك ، فقط ینه بر لسان جنکجویانه ایله « یکی ! بوکتاب نه‌در ؟ . نه اوله‌جق ! . » دیمکله خواجه « هاه شویله ! . پشین سببنی آڭله ؟ . صوڭره فکریڭی سویله ! . بو (قدوری) کتابیدر . هر نه زمان جامعده درسه باشلارسه‌م بزم ملالر باشلارلراوبوقلامغه . حتی بعضلری‌ده خورلایوب صایقلامغه . بالطبع عقلی باشنده ، خیر ومنفعتی بیلیر ، صاچلی صاقاللی ، قوجه‌مان آداملره بویله سحر گبی تأثیر ایدن برکتاب ؛ مینی مینی چوجوغی آفیون گبی صیزدیره‌جق . » دیر ، قادین ناچار قالمقله دیدیکی کبی یاپار . حقیقةً خواجه‌نك برکات انفاسیله چوجوقده درحال اویور .

عساکر عثمانیه یوز باشیلرندن ناظم بك افندینك هدیه‌سیدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بنجره‌دن سوقاغی سیر ایدرکن اوزون مدتدر بورجینی ادا ایده‌مه‌دیکی آلاجقلیسی قارشیدن سوکدیکنی کوروب حرمینه « قوزوم خانم ! هایدی شو حریفه سڭا سویله‌دیکم وجهله قاپی آرقه‌سندن جواب ویرده بلکه بر اوزون مدت تجیزیندن قورتولورز . » دیمشسه‌ده ینه طوره‌مایوب محاوره‌لرینی دیکله‌مك اوزره آرقه‌سندن کندیسی‌ده گیدر . آلاجقلی دق باب

ایدر. قادین قاپی یی آرالق ایدوب آرقه‌سیندن نه ایسته‌دیکنی صورار. آلاجقلی «خانم! ظن ایدرم‌که آرتیق شیمدی‌یه قدر سسمدن بنم کیم اولدیغم آکلاشلشدر. بو یوزیجی کلیشمه سببده ینه شو آلاجق مسئله‌سیدر. آرتیق ایش عیبی‌ده کچدی. سن اونی بکا چاغیر، برایکی چیفت سوزم وار.» دییه قاپی‌قاپی سویله‌مه‌سینه مقابل قادین کمال رفقله افندیم! افندی بوراده دکل. مع مافیه هر نه سویله‌یه‌جکسه‌کز بکا سویله‌یه بیلیرسیکز. شکایتکزده‌ده تمامیله حقلیسکز. حتی

خواجه مرحوم قاپی آرقه‌سیندن حرمینك اوموز باشندن باشینی اوزاتوب آلاجقلی ایله محاوره‌سیدر.

بو کونه سوز ویرنده بنده‌کز بم. فقط مع التأسف هنوز حاضرلایه‌مادیق. امّا یاواش یاواش تدارك ایتمکه چالیشه‌جغز. افندی قاپومزك اوکینه بر صیره چالی دیکه‌جك. کویك سورولری دائما قاپومزك اوکندن کچر. اونلر سورندیکجه بر خیلی یوك حاصل اولور. اونلری آلوب اکیره‌جکز، بوکه‌جکز، ایپلك

یایوب صاته جغز. اثنانیله ده بورجمزی اداایده جکز. بز کیسه جکلرك حقینی ییه یز. »
دینجه حریف پاره سینك غیرقابل تحصیل اولدیغینی آکلامقله برابر شو صورت
تسویه خوشینه کیتمش اولمه لی که اختیارسز کولمکه باشلامش. خواجه داین
عبوسینك چهرهٔ بشوشینی کورنجه طایانه مایوب قادینك آرقه سیندن باشینی
اوزاته رق آلاجقلی یه خطاباً « کیدی کوفته خور! . ایشیکی صاغلام قازیغه
باغلادیکده شیمدی کیفکدن کیس کیس کولرسین ها! .. » دیمشدر. [۱]

(هلال مطبعه سی) مؤسسلرندن عاصم بك افندی برادریمز
اهدا ایلمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم قونیه ده ایکن حاکمك حضورینه چیقوب
برقاضیلق طلبنده بولونور. هرطرفك قاضیسی دها یکیدن نصب اولوندیغندن
آچیق قاضیلق اولمه دیغنی سویلر. مرکزده مناسب برمأموریت ایستر. هر نه
طلب ایله دیسه حاکم افندی بر بهانه ایله امتناع ایلر. نهایت خواجه دیرکه:
افندی حضرتلری! . مادام که بکا بویوك برحسن توجه کوستریورسیکز.
مادام که مناسب بر ایش اولورسه بهمه حال اعطا بیوره جغکزی قوياً تأمین
ایله یورسیکز. سزدن برایش ایسته یه جکم که آچیقدر. هیچ طالبی، رقیبی یوق.
حکومته، اهالی یه ضرری طوقونمز. سزه یاردیمی اولور. حل ایده مه یه جککز
مشکل ایشلردن سزی قورتارير. حاکم افندی « پکی! . نه ایسه او وظیفه
سویله ده توجیه ایده یم! » دیدکده خواجه « بنی معیتکزده کولکه قاضیسی نصب
ایدیکز! . » دیر. بوعنوان، افندینك ومعیتلرینك خوشینه کیدر. افندی
« هایدی سنی کولکه قاضیسی نصب ایتدیم! شوراسی ده اوطه کدر » دیه رك
بر اوطه کوستریر. خواجه کمال جدیتله کچر کوشه یه اوطورير. اوکنه بر

[۱] دیکر برحکایه درون کتابه وقتیله تسطیر ایدلمش ایدی.

چکمه‌جه قویوب اوزرینه یازی طاقیمی ، برخایلی اوراق وضع ایلر . هرگون وقتیله اوطه‌سینه دوامه باشلار .

برکون حضور حاکمه بر حریف خصمنك یاقه‌سندن طوتوب سوروکله‌یه‌رك کتیریر . دیرکه :

— افندم . بو آدم بنم حقیمی ویرمه‌یور .

حاکم — حقك نه‌در ؟ نه ایسترسین بو آدمدن !

مدعی — بو آدم اغنیادن سراج‌الدین افندینك اوتوز چکی اودوننی یاردی ! او هر بالطه‌یی اوردیقجه بن ده قارشیسنه کچدیم ، « هینغ هینغ ! » دییه قوت ویردیم ، تشجیع ایتدیم [۱] بو صورتله یاردیم طوقوندی . شیمدی کندیسی پاره‌لری آلدی . بنم خدمتمه مقابل هیچ بر شی ویرمه‌یور . حاکم مدعی علیهدن (هینغ) دیمك ماده‌سینی سؤال ایدوب جواب تصدیق آلدی . وفقط نه کبی برمعامله یاپه‌جغینی بیله‌مه‌دی . متحیر قالدی . دوشونورکن عقلینه (کولکه‌قاضیسی) کلدی . بونك اوزرینه مدعی‌یه :

— بز بو ایشه قاریشمایز . بوکبی احکامی شو قارشیکی اوطه‌ده اوتوران (کولکه قاضیسی) رؤیت ایدر . دییوب محضر باشی‌ایله اورایه‌سوق‌ایلر .

حاکم کندیسی‌ده قاپی پرده‌سی آرقه‌سندن جریان ایده‌جك معامله‌یی غایت مراقله دیکله‌مکه باشلار .

خواجه دعوا مقدماتینی بالاده‌کی منوال اوزره استماع ایله‌دیکدن صوکره مدعی‌یه :

— اوت ! حقکدر . نه دیمك ؟ سن قارشیسنده طور . هربالطه اورولشده بوقدر یورول . تکمیل پاره‌یی او آلسین . بو اولورمی ؟

مدعی علیه — آمان افندیم ! اودونی بن یاردیم . اوقارشیده سیر ایتمکله نه حقی اوله‌بیلیر ؟ .

---

[۱] بعض ذواتك وقفیه‌لرینك فوق‌العاده مکملیکندن بحث ایله‌دیکاری صیره‌ده دیرلرکه : اوقدر چوق وظیفه‌لر یاپمش‌که قهوه دوکنك « هینغ » دیمه‌جیسنه بیله برمقدار وظیفه تعیین ایله‌مش . بوندن طولایی هر کسه طالقاووقلق ایتمك ، یارانمق ایچون اولور اولماز هرنوع کلاملرینی تصدیق ایله‌ین کیمسه‌یه « قهوه دوکیجی‌نك هینغ دیجیسی » دیرلر .

خواجه — صوص ! . سنك عقلك ایرمز . چابوق بکا بر آقچه تاخته‌سی کتیریك . آقچه تاخته‌سینی کتیریرلر . خواجه اودون پاربجیدن پاره‌لری بالتمام آلیر . یوکسکدن برر برر تاخته اوزرینه صایار . اودونپارانه « آل شو پاره‌لری. » هینغ دینه‌ده « هایدی سن‌ده پاره‌لرك سسینی آل . » دییوب بوغریب فصل دعوایه حضاری حیران ایله‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ بینه برکون حضور حاکمه ایکی کیشی کلوب شویولده بسط مدعا ایدرلر .

مدعی ـ افندیم ! . بو آدم صیرتینه اودون یوکله‌تمش کیدیوردی . آیاغی سنده‌له‌دی . دوشدی ، ییقیلدی . اودونلر صیرتیندن دوکولدی . بکا اودون یوکینی آرقه‌سینه قالدیرمقلغمی سویله‌دی . بن‌ده بوخدمتیمه مقابل نه ویره‌جکینی صوردیم . « هیچ !.. » دیدی . « پکی !. » دیدیم ، راضی اولدیم . اودونینی یوکلتدیم . وعد ایله‌دیکی « هیچ » ی ایسته‌دیم ، ویرمه‌دی . شمدی بوندن هیچمی ایستریم . بنم حقیمی احقاق ایدیکز !.

حاکم بونلری‌ده بونوع دعوایی فصل ایله‌مکده حذاقتی مجرب اولنان کولکه قاضیسنه حواله ایله‌دی . خواجه مرحوم مدعینك بالاده سرد ایله‌دیکی دعوایی علی‌الاصول برتفصیل استماع ایله‌دیکدن صوکره « های های ! . حقکدر . البته وعدینی ایفا ایتمه‌لی . بورجینی ادا ایله‌مه‌لی . » دییوب اوتوردیغی میندر اوزرینه سریلان سجاده‌یی کوستره‌رك :

— کل یاوروم ! . یانیمه کل . شواوتوردیغم سجاده‌یی قالدیر ! نه‌وار اوراده

— هیچ ! .

همان آل‌ده کیت ! . هایدی هایدی ، هیچ طورمه ! . آل حقیکی کیت ایشیکه ! . [١]

---

[١] خواجه مرحومك بویولده فصل دعوی ایله‌دیکنه دائر ایکی حکایه دخی بالاده کچمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم قونیه سوقاقلرینی گزرکن بر بیوك قوناق گوروب بر مدت تماشاسینه طالمش . ارتفاع واحتشامینه حیران قالمش . قاپو اوگنده طوران اوشاق « نه‌یه اوقدر دقتلی باقییورسین !. » دیدیکنجه خواجه عجبا بوجسیم بنا نه‌در ؟ دییه کندی کندیمه طالمشم !. » دیدی . اوشاق بیچاره خواجه‌نك ساده وپژمرده لباسینی وطور ساکنانه‌سینی گوروب مسخره‌یه‌رك آلای قصدیله (بوراسی دکیرمندر !.) دیینجه خواجه « عجبا بو دکیرمنده چالیشان حیوانلرده بوبنا نسبتنده قوجه‌مان شیلرمیدر ؟. » تجاهل عارفانه‌سینده بولونمشدر [۱]

﴿ لطیفه ﴾ قضارا خواجه مرحومك خانه‌سنده آتش ظهور ایدوب قومشولرندن بری قوشه‌رق خواجه‌یی بولمش . « آمان افندی قوش ! اویك یانییور . قاپویی چالدیم ، چالدیم . هیچ سس ، صدا یوق . یتیش ! . » دیدیکده هیچ تلاش اثری گوسترمه‌یه‌رك « واللهی برادر !. بز خانمله امور بیتیه‌یی تقسیم

[۱] استاد کبیر معلم ناجی مرحوم بر اثرنده (تجاهل العارف) ی ذکر ایله‌دیکی یرده دیرکه : برده بونك نقیضی واردرکه اوگاده (تعارف الجاهل) دینلسه بجادر . مثلا کبرادن برینك حضورندن بر آره‌لق مسافرلری چیقمشلر . تنفس اوطه‌سینده آیاقده قونوشیورلرمش . او اثناده بریسی جیبندن قابی آرقه‌سینه فیرلایان آلتونی آرامق ایچون ایکی بوکلوم بر وضعیتده ایکن خانه صاحبی ایچری گیری ویرمش . « بك افندی . قابی‌نك یاننده نه یاپییورسکز !. » دییه سؤال ایتمکله مسافر ظریف « تشریف عالیکزی حس ایتدیم‌ده اتکلکزی اوپمکه قوشدیم !.. » دییه‌رك او ذات محترمی بك زیاده محظوظ ایتمش . آرقه‌داشی ایسه « خیر افندیم !. طوغروسی پاره دوشوردی ده اونی آرایور » دیمکله بالطبع برجنك یالانی او محترم ذاتی نه درجه ممنون ایتمشسه ایکنجی کرچك دخی اورتبه برودتله تلقی ایدلمشدر . ایشته بو جاهلك تعارفنه یعنی بیلکجلك طاسلامه‌سینه مثالدر . آثار ادبیه‌ده بوتون تعلیلات و تشبیهات بو بولده غایت اوفاق ونازك علاقه‌لرله وجوده کلمشدر .

مثلا (سن باغه کانجه کوزلریکی کورمکله نرکس محجوب اولوب بوینینی اگدی) دییه‌رك (زرین قدح) دیدیکمز نرکس ایله چشم دلبر آره‌سنده شاعر لطیف بر مناسبت تصور ایدر بو مسئله حقیقت اولمه‌دیغی کبی مشابهت‌ده بحق حاصل دکلدر . فقط شاعره بوقدری کافیدر . اوته‌دن بریسی چیقوب‌ده (الله الله ! نرکسك جانیمی وارکه محجوب اولسون . خصوصا براوت گوزه ناصل بکزر) دیرسه طوغرو اولمقله برابر باردر .

ایله‌دیك . شیمدی پك راحتم . بن خارجدن قازانوب گتیرمه‌یی درعهده ایله‌دیم . امور داخلیه‌یه او باقار . نه زحمت ایسه گیت حرمه خبر ویر . بن اوخصوصه قاریشمام !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم اشکینی اوکنه قاتمش ، باغینه گیدرمش . یولده عوامدن بری خواجه‌یه یولداش اولوب لطیفه قصدیله « بویله ایکیکز نره‌یه گیدیورسیکز ؟. » دیینجه خواجه همان درحال اشکی اشارت ایدرك « هله سز شیمدی شونکله قاردش قاردش گیده‌طورکده بنم شوراده آزیجق ایشیم وار . اونی تسویه ایده‌یم . صوکره سکا آکلاته‌جغمی آکلاته‌یم !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ متصلفلردن بری بر مجلسده بلافاصله دیر دیر سویله‌نیرمش . وحضار مجلسك مجهولی اولمایان برچوق دیدی قودی‌یی بربری آردینه دیزرمش . بیچاره خواجه‌ده بر کوشه‌یه چکیلوب متصل أسنرمش . ختام مجلسه قریب او حریف آلای ایدر گیبی « افندی حضرتلری !. سز هیچ آغزیکزی آچمایورسیکز . » دیینجه ذاتاً صوصقدن خفقاناری دیرشمش اولان خواجه « آمان برادر . نه سویله‌یورسین !. حتی اوقدر آغزیمی آچدم که آز دها ییرتیله‌جق ایدی . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برکون بر قادین یانینه گلیننی آلوب خواجه‌نك زیارتینه گله‌رك یانه یاقیله چوجوقلری اولمادیغندن بحث ایدرمش . گلین‌ده حزین برطورله اوکنه باقارمش . قاین آنا « آه افندی حضرتلری !. صباح اولدیمی . قوجه‌سی بر طرفه ، قاریسی بر طرفه چکیله‌رك اویله محزون اوتورشلری وارکه . یورکلر پارچه پارچه اولور . اورته‌ده جیویل جیویل متصل سویله‌نیر . قوشار تپینیر ، براکلنجه ، برجانلی ببك اولمایینجه أویك نشئه‌سی کلمه‌یور . أویك ایچی صویی چکلمش دکیرمن گیبیدر . سزچوق شی بیلیرسیکز . الله عشقینه اولسون برعزیمت می اوقویه‌جقسیکز . برتوتسومی ویرجکسیکز . بر علاجی تعریف ایله‌یه‌جکسیکز . حاصلی بزم برچاره‌مزی گور . » گیبی خواجه‌یی حقیقةً متأثر

ایتمشلر . خواجه مرحوم اشاغی یوقاری بیان ملاحظه‌دن صوکره یوزینی کلین خانمه دونه‌رك «قیزم ! عجبا بو حال سزه موروثمیدر . والده‌کزك‌ده هیچ چوجوغی اولمه‌دیمیدی عجبا !. » دیمشدر .

(فینه‌لیقلیده محمد ضیا) امضاسیله کلن لطائفدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برای تحصیل قونیه‌یه کیتدیکنده آرقه‌داشی اوزمانه قدر کورمه‌دیکی مناره‌لری کوروب کمال حیرتله « عجبا بونی ناصل یاپارلر. » دینجه خواجه مرحوم « بیلمه‌یورمیسین آبول !. قویولرك ایچینی طیشینه چویریرلر!. » دیمش . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برمجلس صحبتده ساقیز چیکنه‌یورمش . « یمکه بویورك !. » دیمشلر . هرکسله برابر خواجه‌ده یمك اوطه‌سینه کیدرکن ساقیزی آغزندن چیقاروب بورنینك اوجینه یاپیشدیرمش . « افندی !. نه‌یه اویله یاپدیك ؟. » دیدیکلرنده « فقرانك مالی کوزینك اوکنده طورمه‌لیدر . » جواب حکیمانه‌سینی ویرمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم مملکتی اولان سیوری حصاردن آق شهره ایلك کلدیکنده او قوجه‌مان کولی کورنجه « باقیکز، شوراسی کویك طاواری اوتلاتمق ایچون نه اعلا مرعا ایمش . چه فائده که بورابه‌ده صو طولدورمشلر . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بریلکن سفینه‌سیله سیاحت ایدییورمش . یولده شدتلی بر فیرطینه چیقمش . یلکنلر پاره‌لانمش . طایفه‌لر دیرکه طیرمانوب یلکنلری

[۱] عبید زاکانی لطائفنده دیرکه: ایکی قزوینلی برشهره کیدوب مناره‌لری کوردیکلرنده بریسی « آنالریمزك بویلری آلتمش آرشین اوزون ایمش دیدیکلری حقیقةً طوغرو ایمش باقیکز شونلری یاپانلر طبیعی نه‌قدر اوزون بویلی اوله‌جقلر !. » دیمکله آرقه‌داشی اونی تحمیق ایدرك « به بودالا هیچ اوقدر اوزون بوی اولورمی. بونلری اولا یاتیق اوله‌رق یرده یاپمشلر . صوکره بوصورتله دیکه قویمشلر . » دیمش .

باغلامغه اوغراشدیقلرینی خواجه گورونجه « آیول ، بوگمی دیبندن زیبلایور . سز تپه‌سیله اوغراشییورسیکز . گمینك صاللانمامه‌سینی ایسته‌یورسه‌کز دیبندن باغلاییکز !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك بریسنده آله‌جغی وارمش . بر صباح خایلی اوزاق محلده اولان خانه‌سینه کیدوب مطلوبینی ایسترسه‌ده حریف اون پاره‌سی دخی اولمدیغنی بیان ایدر . خواجه خائب وخاسردونر . یولده فنا حالده آجیقیر . براکمکجی دکاننه تصادف ایدرکه نار گیبی قیزارمش صیجاق اکمکلر قاینلمش . آچلقدن کوزی دونمش اولمغله کنارده بولونان براکمکی آلوب ایلریده برسوکوت آغاجینك کولکه‌سینه اوتوره‌رق کوزینی سوی سمایه دیکوب « الهی بیلیرسینکه آجم وبرپاره‌یه محتاجم . ینه بیلیرسینکه فلان شخصده شوقدر غروش آله‌جغم وار . سن عالم الغیبسین وهر شیئه قادرسین . آرتیق ، اوحریفده‌کی آله‌جغمه محسوباً ایکی پاره آلده شوا کمکجی‌یه ویر . » دییه نیاز ایله‌دیکدن صوکره کمال تهالکله قوجه قوجه لقمه‌لری معده‌یه ایندیرمکه باشلامشدر . [۱]

اکمکجی مسئله‌یه مطلع اولدیقده خواجه‌یه بر مقدار یاردیم ایدرك تطیب خاطرینه چالشمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك صوفته‌لغی زماننده بر آره‌لق سلاح طاشیمه‌سی شدیداً

[۱] بوحکایه کتب لطائفده شویولده مسطوردر . بربکتاشی فقیرینك الینه بریکرمی پاره‌لق متالیك کچمش . بقالك اوکینه ویرلانوب اون پاره‌لق پینیر ایسته‌مش . آلمش . گری اون پاره طلب ایله‌دیسه‌ده (سن بکا اون پاره ویردك) دییه درویشی قوغمش . رجا ایتمش ، یمین وقسم ایله‌مشسه‌ده بقال اینانمامش . بیچاره النده پینیرله قالمش . (آه کاشکه اولجه اکمك آلسه‌یدم .) دییه دوشونورکن عقلنه برشی کلمش . کوزلری پارلامش . قارشیده‌کی فروندن اکمك چیقیور ، هرکس ماحشرالله قاپیشیورمش . همان بوده او غلبه‌لغه قاریشمش . کمال جسارتله اکمکجی‌یه (ویر اورادن بر اکمك !.) دییوب الیله پاره فیرلاتیر گیبی یاپمش . آلمش یورویی ویرمش . اکمکجی (درویش بابا ! هانی اونلق !) دیدیسه‌ده شدتله (ایشته ویردیم یا) دیمکله اطرافدن (ویردی ، ویردی ! بزده کوردك) دیمشلر . ایش بیتمش . شیمدی فقیر بکتاشی قارشیکی دیوارك کولکه‌سینه چکیلوب هم‌پینیر اکمکی طیقینیر . هم‌ده دیرمشکه : یاربی !. ایشك حقیقتنی سن بیلیرسین ! بقالدن آل ، اکمکجی‌یه ویر .

منع ایدلمش ایمش . ناصلسه او آره‌لق خواجه مدرسه‌یه گیدرکن جبه‌سینك آلتنده قوجه‌مان قولاقلی بر یاتاغان بچاغی ظهور ایدر . خواجه‌یی چال یاقه صو باشینك حضورینه گوتوررلر . صو باشی غضوبانه « افندی . سن حکومتك یاساغینی ایشیتمه‌دیکمی‌ده بویله گوپه‌گوندوز بو قوجه‌مان علامتی یانکده طاشییورسین دیمکله خواجه مرحوم « افندم . بن بونکله درس باقارکن کتابك یاکلشلرینی دوزلتیورم . » دییوب صو باشی دهازیاده غضبه کله‌رك « بمله اکله‌نیورمیسین . هیچ بوقدر علامتله یاکلش دوزلتیلیرمی ؟ » دیینجه خواجه دیمش که : آه اغا حضرتلری ! . بعضاً اویله یاکلشلر اولیورکه بویله آز گلیور . [١]

« لطیفه » بر قاچ پاپاس گلوب بر مشکللری اولدیغندن بحث ایله‌دیکلرینده خواجه مرحوم « سویله‌ییکز ! . الله کریمدر ! . » دیمکله پاپاسلر « سزك پیغمبریکز معراج ایچون آسمانه ناصل چیقدی ؟ . » دیمه‌لریله مرحوم بلاتردد « سزك پیغمبریکز دردنجی قات گوکه چیقارکن قورولان نردباندن ! » دییه‌رك خصمی الزام ایله‌مشدر [٢]

مکتبی (م . نهاد) امضاسیله وارد اولمشدر :

« لطیفه » خواجه مرحوم مرکبینه اودون یوکلتمش . اوستینه بینوب آیاقلرینی اوزنکی‌یه صوقه‌رق آیاقده دیمدیك طورورمش محله‌چوجقلری خواجه‌یی بو حالده گیدرکن گوروب بر برینه گوستره‌رك آرقه‌سینه طوپلانمشلر . قهقهه ایله گولرلرمش . ایچلرندن بری « خواجه افندی ! . نه‌یه حیوانك اوستینه اوتوروب‌ده راحت گیتمه‌یورسین ! . » دیمکله خواجه مرحوم دیمش که : اولادم ! انصاف ! . حیوانك صیرتنده‌کی یوك یتیشمه‌یورمش کبی

[١] بوحکایه‌ده لطائف کتابلرینده بر صوفته‌یه اسناد ایدلمشدر .

[٢] بوحکایه‌یی بر بکتاشی‌یه‌ده اسناد ایدرلر . علی روایةٍ فؤاد پاشا مرحوم پارس سیاحتنده قرالیچه‌نك سؤالنه جواباً سویله‌مش ایمش .

برده اولانجـه آغیرلغمی اوزرینـه یوکله‌ته‌یم . آیاغیمی یردن قالدیردیغمی نه مروت .

خواجه‌نك یالکز آیاقلرینی اوزنکی‌یه باصوب مرکب اوزرنده آیاقده طوردیغیدر .

عشاق دیونه عمومیه مأموری اسماعیل حقی افندی‌زاده
حسین حامد بك کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر مجلسده قونوشورکن سوز حلوا صحبتنه منجرّ اولمش . خواجه (بر قاچ سنه‌دن بری جانم بر « لوزینه » حلواسی ایستر . بر تورلو پیشیروب‌ده ییه‌مه‌دیم .) دیمش . « بو اوقدر مشکل برشی دکلدی . نه‌یه پیشیرمه‌دکڭ ؟ » دیدیکلرینده زواللی خواجه « اون بولوندیسه یاغ بولونمه‌دی ، یاغ بولوندیسه اون بولونمه‌دی . » دیمش . « ای آجانم ! بونجه زماندر بونلری بر آرایه کتیره‌مه‌دیکمی ؟ » دییه صورمه‌لرینه جواباً دخی

« واقعا هپسی برآرایه گلدیکیده اولدی اما ، قدر بویا ، او وقت ده بن بولونمادیم . » دیمش .

[محرر فقیر استادمدن بو حکایه‌یی شویله ضبط ایتمشدیم :

خواجه مرحوم یوغورتی پکمزه قاریشدیروب ده یه‌سینی بك سوزمش[۱] کندی کندینه آره صاره « یوغورت بولونور ، پکمز بولونمز . پکمز بولونور ، یوغورت بولونمز . ایکیسی‌ده بولونور ، فقط بن بولونمام . » دیرمش .]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم یازك صیجاغنده مرکب سواراوله‌رق برکویه کیدییورمش . یولده بویوك برجوز آغاجینك آلتینده مرکبدن اینوب حیوانی بردالّه باغلامش . کندیسی‌ده آغاجك دیکر بر جهتنه قویو کولکه‌یه چکلمش ، قاووغینی باشندن چیقاروب کوکسینی باغرینی آچه‌رق هم سرینله‌یور ، هم‌ده تریی قوروتیورمش . او اثناده تارلاده‌کی قوجه قوجه حلواجی قاباقلرینه باقمش ، بر آره‌لق باشینی قالدیروب جوز دانه‌لرینی‌ده کورمش . باشی یوقاریده اولدیغی حالده کندی کندینه « یاربی !. باق شو ایپ اینجه‌جك اوتده قوجه‌مان بوزاغی کبی قاباقلر خلق ایتمشسین . شو داللری آسمانه سر چکمش ، چادیری بر دونوم یری قاپلامش اولان ، بدنی ایکی کیشی قوجاقلامه‌دن عاجز بولونان جوز آغاجنده جثه‌سینه کوره بك اوفاق اولان یمیشلر یاراتمشسین . باقیلسه بوقوجه قوجه قاباقلر جوز آغاجنده ، جوز دانه‌لری‌ده قاباق اوتنده بیتمه‌سی مناسب اولوردی . » دیرکن مکر او اثناده بر قارغه‌ده بر جوزی اویوب ایچینی یمکه اوغراشیورمش . جوز قابوغندن فیرلایوب سرعتله اینرکن بالتصادف تام خواجه‌نك آلنینه راست کلیر . خواجه‌نك کوزیندن دهشتلی بر شیمشك چیجرار . برکره « وای !... » دییوب ایکی الیله قفاسینی طوتار . همان قاووغینی بولوب صیقی فیقی باشنه کچیریر . قلبنی شدتلی برخوف الله استیلا ایدوب « توبه یاربی !. بر دخی سنك ایشیکه قاریشمام . هرنه یاراتمشسه‌ك جمله‌سنك ضمننده خفی ، جلی

---

[۱] یوغورتی پکمزله برابر اییجه قاریشدیرمقدن حاصل اولان شیئه « صاقصاغان بینی » دیرلر .

نیجه حکمتلر واردرکه بونلره واقف اولانلر (لیس فی‌الامکان ابدع مما کان)

سترینی ادراك ایلرلر . معاذالله شیمدی آغاجده جوز یرینه قاباق بولونمش

خواجه‌نك باشنه جوز دوشوب تألم ایله‌دیکیدر

اولسه‌یدی بزم تویسز یالیڭ قات قفا طوزلان بوز اولوردی . » دیمشدر .

رحمةالله علیه

[بوحکایه‌یی بر بکتاشی‌یه‌ده اسناد ایدرلر .]

سلانیکلی (احمد نیازی) بك افندی اهدا ایدمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برگون باغینه گیتمکده ایکن یولده ایکی

چوجوغك بر قارغه ایچون غوغا ایتمکده اولدیقلرینی و آره‌لرینده بی چاره

قارغەنك جان چكشـديكنی كورور . يانلرينه ياقلاشەرق « عيدر اوغللرم !. سوقاق اورتەسندە غوغا ايتمەيك . هم نەدر او بيچارە حيوانی نه چكشديريورسيكز. » ديينجه ذاتاً دائما كنديلرينه عقل خواجەسی، كوشه قاضيسی اتخاذ ايدەكلديكلری سويملی ، كوكلی يوزلی خواجەيی كورمەلريله ايكيسی‌دە سوينوب « هاه ، تمام خواجه افندی !. شيمدی سـن الله ايچون سـويله . بوقارغەيی شو آغاجك اوزرينده كورديك . بن مرديوانلك ايتدم . بو چيقدی . حاضرجه آلی ويردی. شيمدی بكا (قارغەيی بن طوتدم . سنك نه حقك وار .) ديبور. بن صبرتيمه باصديرمەسـەيدم . بونك شـو اغاجه چيقمەسنك امكانی وارميدی . دكلی خواجەجغم . » دير ديمز آرقه داشی اورادن آتيلوب « عفو ايدرسين سـن اونی !. سـن بنی بيليرميسين !. بن طيشندن منـارەيه چيقارم . سن حاضر مرديوانلك ايتديك !. بن‌دە بيندم ، چيقدم . هم اصـل ايش اورادە دكل !. بر قوش طوتمق ، بر يميش قوپارمق ديمك دكل . آوانافلغك لزومی يوق . او پيرررر دير اوچی ويرير . آكلاديكمی ؟. بن قارغەيی كوردم . كنـدی آتماجه‌لغمه كوندم . ياواشجه ، ياپراق قيميلداتمەدن يـلان كبی داللره صاريلدم. دالك تا اوجندن شـكاريمی ياقەلادم . سـن يردن قورباغه بيله طوتمغه قادر دكلسين!. » ديينجه خواجه مرحوم سيمای مضحكيله ذكی چوجوغك چاچارونلغينی حيران حيران برمدت ديكلەديكدن صوكره كولەرك « سنك افادەكده بيتديمی؟. پشين شو بيچارە حيوانی چكشـديرمەيك بكا ويريك‌دە بنم حكممه راضی اوليورسەكز سوزمی ديكلەيك !. هله سن آووقات افندی !. قارغەيی حق ايتمك ايچون بر طوربه لافی حوز بوشـالدير كبی غيرغيرغيرغير بر نفسـدە بيتيرديكك حالده هيچ كندی سوزيكه دقت ايتمەيورسـين . قارغه يميش دكل ايمش. يميش دكل‌دە بوستان پاطليجانيميدركه بر اوجندن سن ، بر اوجندن اوبری صيم صيقی طوتمش متصل چكشديريورسيكز ! . بن يتشمەسەيدم ، نه سكا قالەجقدی نه اوكا . شـو ديوار ديبنده قيدسزجه اويله اويقوسی چكن قارە باشه نصيب اولەجقدی . بوقارغه نه سـنك ، نه اونك . انی يمزكه ايكی‌يه تقسيم ايدەيم .

بو قارغه خواجه‌کزه لازمدر . هله سز آلك شـو پاره‌لری‌د. بونی بکا صاتك . » دیه‌رك ایکیسـنك الینه‌ده بر ر پاره ویرنجه چوجوقلر هوپلایه‌رق صیچرایه‌رق چارشینك یولنی طوتدیلر. خواجه‌ده زواللی حیوانی صالی‌ویردی. حال بوکه قارغه‌جغز ؛ یا ایکی ساعت مینجیقلانمقدن و یاخود باشقه بر عارضه‌دن بی‌تاب قالدیغی جهتله بر مقدار اوجه‌بیلوب حتی ایلریده‌کی آغاجه بیله یتیشه‌مه‌یه‌رك اوراده یاتلقده اولان مانده‌نك ایکی بوینوزی آره‌سـینه قونار . درونده‌کی

خواجه‌نك چوجوقلردن آلدیغی قارغه ایله مانده‌یی آولادیغیدر

نشئه و نشـاط ایستیمینی فوران ایتدیرمکه بهانه آرایان خواجه افندی بوندن‌ده نشئه‌یاب اولوب « آه بنم آرسلان شاهینم ! . آفرین سکا ! . باق نه گوزل شکار یاقه‌له‌دی . » دیه سوینه‌رك کیدوب بر الینه خسته قارغه‌یی آلیر ، دیکر الینه بر آغاج آلوب اوکینه مانده‌یی قاته‌رق خانه‌سینه طیقار. بو حالی گورن قونوقومشو طرف طرف مانده‌یی آرامقدن بونالمش و مالینی بولمقدن مأیوس قالمش اولان

مانده صاحبی خبردار ایتمه‌لریله درعقب خواجه‌نك خانه‌سنه کیدوب قاپویی چالار. خواجه کندیسی قاپویی آچوب (نه‌ایسترسین؟.) دیه سؤالینه حریف حدتله «ایسته‌دیکیم شیئی پك اعلا بیلیرسین. نه حقله بنم مانده‌می سوردیك، کتیردیك‌ده آقشامه‌قدر آره‌یه‌جغم دیه طابانلریمی پاتلاتمغه، باشیمی دوندورمکه سبب اولدیك.» دینجه خواجه اوندن دها شدید بر طورله «باقسه‌کا بکا! . بوراسی طاغ‌باشی دکل. بوراده محکمه وار، حاکم وار. بندن بر مطلوبك وارسه حاکمه شکایت ایده‌بیلیرسین. دنیانك هر کوشه‌سنده صید؛ مباحدر. بن چوجقلردن تمام ایکی باره‌یه معلم برقارغه آلدیم. شکاره صالدیم. اللهك صحراسینده بر مانده یاقه‌له‌دی. شیمدی سن کلوب‌ده قول مجرد له مانده بنمدر دیمکله‌کله بن خینبلمی‌یم که آل دیه‌یم‌ده ویری‌ویره‌یم. هایدی‌ایشیکه!..» دیه‌رك حریفی اوغراتدی، خیزله قاپی‌یی اوزرینه قابه‌دی. مانده صاحبی ایرته‌سی کون حاکمه مراجعت ایله‌مکله حاکم خواجه‌یی جلب ایدر. خواجه اولدیغی کبی برتفصیل سرد مدعا ایدر. انجق برچوملك مانده یاغی کوندره‌جکنی اثنای کلامده حاکمه اشراب ایلر. حاکم خواجه‌نك لهنده حکم ایلر. واقعا ایرته‌سی گون خواجه طرفندن دورت قولپلی قوجه‌مان بر چوملك کلیر. حاکم کمال اشتها ایله یاغك نمونه‌سنی گورمك اوزره باشقه بریردن هدیه ایدیلن یومورطه‌لری قیره‌رق نفیس بر صباح طعامی یاپار. کیلاره دخی ویرمه‌یه‌رك صباح آقشام غداسنده کندی الیله چوملکدن چیقارمقدن دخی باشقه ذوق طویار. انجق اوچنجی گونی صباحلایین قاشیغی طالدیردیغی کبی یاغك آلتینده قویو یشیل غایت لزوجتلی مانده پیسلکی چیقنجه قاضی افندی بر آتش کسیلوب همان‌محضری احضار ایتدیره‌رك «شیمدی‌خواجه‌نصرالدینی بولوب بکا کتیرمه‌لی!» امرینی ویردی. خواجه ذاتاً منتظر اولدیغندن درحال اجابت ایتدی. حاکم غضوبانه «افندی! بن بوکونکی کونده بوبلده‌نك حاکمی اولدیغم حالده سنك نه حقك واردرکه بکا پیسلك یدیریورسین!» دینجه خواجه غایت سرین قانلیقله «افندی حضرتلری!. اوقدر تلاش ایتمه. سن‌او...نی بوکون یمه‌دیك‌

بوندن اوچ کون اول یـدیك . هیچ ایکی پاره‌لق بر طوپال قارغه ایله مرعاده‌
اوتلایان ایکی یوز آقچه‌لق قوجه‌مان مانده آولانیرمی ؟ . سن اونی هانکی
شریعته اویدیردیکده بنم لهمه حکم ایتدیك !. » دییه مکمل چیقیشوب قاضی‌یی
فنا حالده بوزمش و هدایا و ارتشـا ایله باطل جهتنه تمایلدن حاکم افندی‌یی
تائب و مستغفر ایله‌مکلکه سبب اولمشدر .

[مانده‌یی صاحبنه تسلیم ولمصلحتهٖ بو شاقه‌یی یاپدیغنی تفهیم ایله‌دیکینی سویله‌مکه
بیله حاجت یوقدر .]

﴿ لطیفه ﴾ . تیمورلنکه بریسی غایت لطیف ایری بر اشـك هدیه ایدر .
تیمور محظوظ اولوب اطرافـده بولونان مداهنلر هر بری برشی سـویله‌یه‌رك
اشـکی دنیاده مثلی گوروله‌دیك بر مخلوق عجیب مرتبه‌سـینه چیقاردیقلری
صیره‌ده نوبت کلام خواجه‌یه کلوب « بن بو مخلوق زیاده بویوك راسـتعداد
گوریورم . اومارمکه تعلیمله اوقومه بیله اوکرتمك قابل اوله‌جق . » دینجه تیمور
« اکر شویله بر هنر اوکره‌ته بیلیرسه‌ك سنی احسـانه مسـتغرق ایدرم . یوق
اکر سعدینك کلستاننده سویله‌دیکی وجهله (بروقت تحفلردن بری اشکه لاقیردی
اوکرتمکی مراق ایتمش . بو ایشله اوغراشدیغنی بر حکیم ایشیده‌رك دیمشکه :
سن بهایمه لاقیردی اوکره‌ته‌مزسین. انسان ایسه‌ك سن اوندن سکوت اوکرن) [۱]
فقره‌سـینه ماصدق اولورسه‌ك یالکز سنی تحمیقله قالمام . مناسب بر جزایه
دوچار ایلرم . » دییوب خواجه مرحوم « حضور سنیه‌کزده دعوای باطل ؛
یا بلاهت ویا جنته دلالت ایدر . بن بن ایسـه هنوز نه حیاتیله اویون اوینایان
احمقلردنم ، نه‌ده دلیلرك تیمارخانه‌لك صوینندنم . البته بر بیلدیکم واردرکه عرض
ایدییورم . انجق بکا اوچ آی مهلت ویروب شوقدر آقچه‌ده مصرفه بدل همت
ایله‌مه‌لی . آلت طرفینی بکا بیراقمه‌لی . » دیمکله هر حالده تخف برنتیجه‌یه واصل
اوله‌جق اولان بو ایش ایچون خواجه‌نك مطـالبی اعطا ایدیلدی . خواجه

[۱] خری را ابلهی تعلیم می‌داد | برو بربست أن کس عمر دایم
حکیمی کفتش ای احمق چه کوشی | درین سودا بترس ازلوم لایم
نیاموزد بهایم از تو کفتار | تو خاموشی بیاموز از بهایم

مرحوم تام اوچ آی بول بول یبوب ایچوب انجق مرکبه صباح آقشام لازم کلن تعلیمی اجرا ایلەدی . مدت ختامنده مناسب بر میدانده خواجەنك ترتیبله مجلس قورولوب ساعت معینه‌ده زر دوز پالان وسیم دوز غاشیه ایله سوسلنمش اولان حمار اعجوبه کردار یولاری خواجەنك النده اولدیغی حالده هر ایکی طرفه التفات ایدرك اورتەیه قونولان ایسکملەنك اوزرینده‌کی دفتره متوجه اولور . همان عاجلاً دیلیله صحیفەلری چویرمکه باشلایوب برمحله کلنجه خواجەیه متوجهاً حزین بر چهره ایله « انکر اصوات » اولان صوتیله آکیرمغه باشلامغله حضار تعجبله قاریشیق بر قهقه صالی ویردیلر . امیر تیمور پك زیاده اکلنوب خواجەیه خیلی عطیه احسان ایله‌دیکدن صوکره اشکه بو هنری ناصل اوکرتدیکنی صورمغله خواجه بروجه آتی تشریح ایلەدی :

اشکی بزم آخیره کوتوردیکم کون همان چارشی‌یه کیدوب یوز قدر تیرشه کاغدی آلدیم . [١] مجلده کوتوروب قوجه‌مان بر دفتر یابدیردیم . هر صحیفەنك آره‌سینه آرپه دوکدیم . بش اون کون کونده بر قاچ دفعه صحیفەلری کندیم آچەرق کوستردیم . او آرپەلری طوپلادی . اون بش کون صوکره بعض کره آجیقدیروب دفتری اوکینه قویدیم . برقاچینی ن آچدیم . حیوان عجله ایدوب کندیسی‌ده آچمغه باشلادی . فقط بعض کره اشکلکی طوتدیغی جهتله کندی کندینه آچمغی بر تورلو ادراك ایده‌مه‌یوردی . مجبوبیتی بادی اولماسون دیه باقی زمانی ادمانه صرف ایلەدیم . آجیقدیغی زمانلرده اوراقی دیلیله غایت منتظم آچار اولدی . بعض وقت ایسه آرپه قویمادیغمدن صحیفەلری قاریشدیروب‌ده بوشه چیقدیغی وقت آچلق زوریله ظیرلامغه باشلاردی . هنریی بنده بکنه‌رك آخیرده کندی کندیمه کولردیم . بنمچون بو اعلا بر اکلنجه اولدی . علی الخصوص که بو وسیله ایله بر خیلی پاره اله کچوب کمال رفاهله بنیلوب ایچیلیوردی . ایشته حضوریکزده ویردیکی الك صوك امتحان ایکی کونلك آچلغك اثریدرکه بوتون اوراقی قاریشدیروب‌ده آرپه بوله‌مانجه بکا باقه‌رق جاندن ، کوکولدن ظیرلادی . میدانه چیقاریلان یازیلی

[١] (تیرشه) دریجك دیمکدرکه کاغد احداثندن اول جیلان دریسندن دباغتله حصوله کلن غایت انفس کاغددر .

دفتر صنعتكارك تنوير صنعت ايچون يازمغه مجبور اولديغى دفتردر . آخيردەكى دفتره شكلاً بكزرسەدە بالطبع اونده يازى يوقدى . يالكز سطره بكزر قارغەجق بورغەجقلردن عبارتدى .

[ذيل : اومجلسده « بو نەبچيم اوقومەدر . بز بوندن برشى آكلايەماديق اشك دفترك صحيفەلرينى آچدى . برمحلينه گلنجه اوراده ظيرلادى . نه چيقدى بوندن ؟ . » ديديكلرى خواجەنك مسموعى اولنجه (اشكك اوقومەسى بوقدر اولور . بوندن زياده آكلامق ميانەده نسبت جنسيه بولونمغه توقف ايدر .) جواب حكيمانەسينده بولونمشدر .]

《 لطيفه 》 تجاراندن برى ديار آخره كيدركن يول اوغراغى اولان بر كاروانسرايه [١] اينر . او آقشام خانجى بوكا برطاووق ، ايكى يومورطه ياريم اكمك ويرير ، آتيەده بر طوتام اوت دوكر . صباحلايين ايركندن يوله روان اولەجغندن خانجى يه « حسابمزى عودتده گورورز ا . » دير ، قالقار ، گيدر . اوچ آى صوكره عودتده خانه اوغرايوب يينەتاجره طاووق ، يومورطه ، آتينه اوت ويرديكدن صوكره ايرتەسى گون گيدركن « اى گل باقەليم خانجى بابا ! . بورجمز قاچ پاره ؟ . » ديينجه خانجى « والله ؛ حسابمز براز اوزونجه اولەجق امّا اگر سز بره بشه باقمزسەكز قولايجه اويوشورز . هايدى حلالندن ايكى يوز آقچه ويرده يوزيكك آقلغيله چيق گيت ! شو شرطله كه هركيدش گلشده بزه اوغرامەلى ها !.. » ديينجه پارەنك نەديمك اولديغينى وپاره ناصل قازانيلديغينى يك ابى بيلن تاجر ، حيرتده قالەرق « آمان خانجى بابا ! عقليكمى بوزديك ،

[١] (كاروانسراى) == كاروان أوى ديمكدركه غايت ايشلك جادەلرده اصحاب خيرات طرفندن دوه آياغيله هرطوقوز ساعت مسافەده اولان محله كاركير اولەرق غايت محكم وبويوك بر طام ياپيلمشدر . درونى آخير ايله مهمان اقامت ايدەجك بر ايكى اوطه اولمق اوزره بولونمشدر . بونلرك اكثريسى لزوم عسكرى يه بناءً طرف حكومتدن بنا ايداشدر . يولده تيپى يه ، فيرطينه يه دوچار اولانلر ايچون عادتا حياتى محافظه ايدن بر ملجأ مبارك حكمنى آلير . محرر حقير بالنفس تجربه ايلەمشدر . كاروان ـ ده ، قاطير قطاريله يوك طاشييانلره ، اشياسى طاشينان تجار قافلەسينه بريه كوره اطلاق اولونور . بو مقامده ناجى مرحومك (باقك شمندوفره برده كاروانى گورك) مصراعى خاطره گلير .

بوقسه برسوء نیتکمی وار ؟. ایکی طاووقله دووت یومورطه ا ایکی یوز آقچه .
بو نه دیمك ؟. » دیمه سنه جواباً خانجی ده « حسابك براز اوزونجه اوله جغنی
سویله مشدیم آ . شیمدی عرض ایده یم . مسئله طباق کبی میدانه چیقسین ده
اووقت بزه تجاوزه ، سوء ظنه حقکز اولمه دیغنی تظاهر ایلر . سزك بوندن اوچ
آی اول ییدیککز طاووق هر کون بریومورطه یومورطلاسه آیده شوقدر
یومورطه ایدر . اونلر قولوچقه یه یاتیرلمقله بوقدر پیلیچ اولورکه بالطبع اونلرده
طاووق [١] اوله رق ینه یومورطه یومورطلارلردی . عودتده ییدیکلریکزده
بونلره علاوه ایدیلوب آرادن اوچ سنه کچمه سی فرض ایدیلنجه عظیم برطاووق
ماندیره سی اولورکه بوندن یوزلرجه آقچه قازانیله جغنی سز بك اعلا حساب
ایده بیلیرسیکز . بن ایشی قیصه کسوب ایکی یوز آقچه یه راضی اولدیم که بوحسابجه
سرمایه سی بیله دکلدر . سز طاووقلری ، یومورطه لری ییوب تلف ایله مکله
بوتناسلی قطع ایله مش اولدیکز . ایشته اونك اك آزدن اجرتی بالطبع بوقدر
اولسون طوته جغی درکاردر ! » دینجه بحث اوزایوب ایش محاکمه یه منجر اولدی
خانجی؛ شهره یاباجی، فقط غایت سمیز شاشقین برقاز کلدیکی جهتله مشترکاً استفاده
ایله مه لرینی حاکمه لسان مناسبله آکلاتمش اولنقله اثنای مرافعه ده حاکم تاجره
« سن ییدیکك طاووقلری ، یومورطه لری خانجی ایله پازارلق ایتدیکمی ؟. »
دیدی. تاجر «بك دکرسز برشی اولدیغندن، عودتده ینه اورایه اوغرایه جغمدن
پازارلغه لزوم کورمه دیم.» دیدی. حاکم «عودتده ییدیکك وقت پازارلق ایتدیکمی؟.»
دیمکله تاجر ینه «خیر!.» دیدی. حاکم «عودت ایچون مدت تعیین ایله دیکمی؟.»
دییوب « خیر !. » جوابینی آلدی. حاکم « معین اولمایان برمدتده ایکی طاووق
آلتی یومورطه دن بیکلرجه طاووق بیکلرجه یومورطه آلمق قابلمی، دکلمی؟.» دیدی
تاجر « شبهه سز !. » دیدی . مع ذلك تاجر بعض اعتراضلر سرد ایله مشسه ده

[١] بزه بوحکایه لری کوندرن ذات (طاووق) ی (طاوق) یازمش ایسه ده تورکجه مزده
وسطده همزه هیچ قوللانیلمز. آخرده بر ایکی صوت طبیعیه به مخصوصدر . بو کلمه نك اصلی
(طاوار ، طاوشان ، طاووس) کبی (طاولانمق ، بسله نمك) معناسیندن حیوانات
اهلیه یه ، یاخود (طاووشمق) یعنی آیاقلرنی سوروملك صورتیله آیاق سسی چیقارمق
کبی بر اصلدندر .

صاغلام اولمادیغیندن جرح ایدیلدی . بیچاره ایکی یوز آقچه‌یه محکوم اولونجه اتکلری طوتوشدی . حالینه مرحمت ایدنلردن بری خواجه نصرالدین افندی‌یی صاغلق ویردی . همان قوشه‌رق خواجه افندی‌یه مسئله‌یی برتفصیل آکلاتدی. خواجه مرحوم اصولی وجهله دعوایی اعاده‌یه موفق اولوب اوچ کون صوکره‌یه تعلیق ایتدیردی . اوکون وقت معینده خواجه اثبات وجود ایله‌مه‌دی. برساعت کچدی . یینه کورونمه‌دی . نهایت محضر کیدوب خانه‌سیندن جلب ایله‌دی . خواجه‌یه بالطبع قیزمش اولان حاکم حدت وشدتله « نه‌ایچون وقتیله کلمه‌دیکده مجلسی انتظارده بیراقدیك . بوقدر ذوات کرامی معطل بر حالده بکله‌تدیك . دیدی . خواجه هیچ فتور ایتمه‌دن « تلاش ایتمه افندی حضرتلری ! تام کله‌جکم اثناده اورتاق کلدی . تارلایه عادی بوغدای اکه‌جکنی ایشیتدیکم جهتله چاغیرتمشدیم . قالقدیم بالذات انباردن بولغور یاپدیرمق ایچون قایناتدیغم دوه دیشی کبی بوغدایدن مقدار کافی چووالره طولدوردیم . نه یاپه‌یم ، اهمیت ویرمه‌سه‌م حریف الشعادی ، دلجه‌لی ، اوت تخملی ، قاتقیسی بوغداینــدن چوق نسنه‌یی سربی ویره‌جك . بالطبع ایی محصول ویرمه‌یه‌جك . اونك‌ده‌یاریسینی اورتاقلغه‌برخایلیسینی‌ده الشاعلا توخوم اجرتینه‌مقابل آله‌جق. باقی‌قالانی‌ده عُشره کیده‌جك . یکانه أمیدیمز برهوا اوله‌جق . ایشیمی ، قیشـین بولغور پیلاوینی براز سیرك ییرم‌ده کله‌جك سنه‌ده آدام عقللی محصول آلیرم . ایشته اونکیچون الجکزمله قایناتدیغم هربری نوخود کبی بولغورلغمدن تخمیناً ایکی چووال قدر تخملق ویردیم . ایشته‌کج قالدیغمه سبب بودر. » دیمکله حصمینك ضعیف‌طرفینی بولانلره مخصوص برچهره ایله‌حاکم‌مجلسه متوجه‌اولوب « افندیلر!. طویدیکز آ. بو آدم قاینامش بوغدایی تارلایه اکدیریور . هیچ‌قاینامش بوغدای چیقارمی؟. بوعقلده آدملرك سوزی بویله بر مقامده مسموع اولورمی ؟. » دینجه خواجه دیرکه : یا قیزارتیلش طاووقدن ، پیشمش یومورطه‌دن قوجه‌مان بر طاووق ماندیره‌سی حصوله کلیرمی که ایکی طاووق دورت یومورطه‌دن ، طولایی بو مسلمانی ایکی یوز آقچه‌یه محکوم ایتدیکز. دیه‌رك حاکمی حبط ،دعوایی ابطال‌ه

مجلسی حذاقتینه حیران ، حضاری بو مدافعه‌سینه آفرین خوان ایله‌مشدر .

رحمة الله علیه

(بحریه‌لی بر قارئمز) عنوانی (عمر) ویا (عثمانه) اوقونمه‌سی محتمل بر امضالی جاری کوندریلمه بر لطیفه‌در :

﴿ لطیفه ﴾ قیشین اربعینك اڭ شدید آیازینه مصادف بر گیجه‌ده قومشولر قول و قرار ایده‌رك (بر بهانه ایله خواجه‌یه بر ضیافت یاپدیره‌لیم . » دییوب اثنای صحبتده « خواجه افندی ! . قومشوجاق سنکله بر بحثه گیریشه‌جکز . اگر قازانیرسه‌ڭ بز مکمل بر ضیافت کشیده ایده‌جکز . غائب ایدرسه‌ڭ سن بزه اعلا بر صوفته پیلاوی ایله بر غازیلر حلواسی پیشیریرسین . آلت طرفی سنڭ تنسیبکه حواله ! . » دیرلر . خواجه « نه‌در او باقه‌لیم ! . بنم الدن گلیر بر شیمی ؟ . » دییوب بریسی « البته الکدن کلمز . گله‌جك اولسه بحثه نه حاجت ؟ . » دییوب صیقینتیلی خواجه « ای آجانم . سویله گوره‌لیم ، الزدن گله‌مه‌یه‌جك نه بیچیم معرفت ایمش . » دیمکله مخاطبی « بو گیجه تابصباح شهر میدانینده طوره‌جقسین ! . صباحلین بویوك جامعده برله‌شه‌جکز . بونی یاپه‌بیلیرسه‌ڭ ضیافتی حقلارسین ! . فقط ایی دوشونکه مرمری چاتلاتان بو آیازده آچیقلق بر محلده ، بر نقطه‌ده آتشه دلالت ایدر هیچ بر شی اولمقسزین دیم‌دیك طورمق هر ییکیتك کاری دکلدر ! . بر طرفه بوزولوب صوگره میدانه چیقمق امکانی ده یوقدر . چونکه فلان وفلان افندیلرڭ خانه‌لری میدانه ناظردر . تابصباح عائله‌جك سنی بکله‌یه‌جکلر . » دیه اوزاتدیقجه خواجه قیزیییوردی . « آجانم آڭلادیق . ایسترسه بر طابور عسکر بکله‌سین . بن یاپارم دیدیکمی یاپارم ، والسلام . » دیمکله ایچلرندن بریسی بر تبسم مستهزیانه ایله « ای ناصل قهرمان ! بو ایشه گیریشه بیله‌جکمیسین . اولدیغڭ نقطه‌نڭ بر طرفی‌ده عمان مزارلق . اونی‌ده دوشون . صوگره شویله بویله دیمه . چولوق چوجوغکله حلاللاش . بریسنده آلاجغڭ ، بر طرفه گومولمش پاره‌ڭ وارسه بڭا سویله . بورجکی دردیکی‌ده شو افندی‌یه حواله ایت ! . اونك صیرتی قالیندر ، اوقالدیریر . »

دیدکده خواجه « بن بویله بودالاجه ایشه گیریشمم امّا سکا عناد اوله‌رق جوقدن قبول ایتدیم گیتدی. باق سکا خواجه‌نك نه‌چلیکدن بر وجوده مالك، نه‌مرمردن یورکه صاحب آدام اولدیغنی گوستره‌یم . بن ضرورتدن یتشمش بر کیمسه اولدیغمدن کرّاتله بویله چاتی آیازلرده یوللرده بللرده یاتدیغم اولدی . مملکتمزده نه‌وار چوق شکر . قورد یوق حایدود یوق .

اوسویله‌مزلر محله‌سی اهالیسنه کلنجه : اونلرله هرکسدن زیاده باغداشیرم .

خواجه‌نك قازانی آغاجه آصوب قاندیلله ایصیتمه‌سیدر

بلکه بیك کره مزارلقده یاتدیم . وداع ، وصیتله‌ده آلیش ویریشم یوق . نه آرقه‌مده فراقینه قاتلانه‌مایه‌جغم کیمسه‌م وار ، نه‌ده یارینه بیراقیلمش برایشم وار هله پاره مسئله‌سنه کلنجه : هیچکز بیلیرسیکزکه بن اونك بابانی سومم . تاره‌دن تازه . کلمه‌لی، گیته‌لی » دییوب خواجه‌نك اوکیجه‌یی بر نقطه‌ده آیاقده کچیرمه‌سینه قرار ویردیلر . صباحلین خواجه دیپ دیری کمال نشاطله گوله‌رك بونلرك یانینه

گلدی . نه یولده وقت گچیردیکنی صوردیلر . بیانات اثناسینده « هر بر بیاض ! بورانك، فیرطینه‌نك مدهش، مهیب صداسندن باشقه سس صدا یوق. آغاجلرك قیریلیرجه‌سینه یاتوب قالقمه‌سندن ، یکدیکره چارپیشمه‌سندن ماعدا بر حرکت مشاهده ایدلمز . هله ایشیق نامینه بر میل اوزاقده هیچ تخمین ایده‌مه‌دیکم بر یرده بر قندیل ضیاسی گورولیوردی » دیینجه، ایچلریندن بری « او !... اولمدی ، اولمدی . بزم مقاوله‌مز آتشه متعلق هیچ بر شی اولمایه‌جقدی . حال بوکه سن او ایشیقدن مکمل ایصینمشسین !. مقاوله بوزولدی . » دیینجه اوبرلری هپ بردن تصدیق وتأیید ایدوب مقاوله‌یه رعایت ایله‌مه‌دیکندن طولایی خواجه‌یی ضیافته محکوم ایله‌دیلر . خواجه هر نه قدر دعوای باطللرینی جرح ایله‌مك ایسته‌مشسه‌ده مغالطه‌یه بوغوب سوز سویلتمه‌دیلر. چاره‌سز « پکی !. » دیدی . میعاد گیجه‌سی دعوتلیلر هپ کلدیلر . نمازلر قیلندی ، صحبتلر ایدیلدی ، ساعت ایکی‌یی گچدی ، حالا طعامدن اثر یوق . زیاده صبر ایده‌مه‌یوب « آمان افندی حضرتلری !. بز پیشه‌جکدن وازگچدیك . پیشنی گتیر . » دیدیلرسه‌ده خواجه « جانم اولورمی اویله شی . هله براز صبر ایدك . » دییه‌رك بر ایکی دفعه‌ده بو صورتله اکله‌مشسه‌ده ساعت اوچی گچمکه باشلادیغی جهتله مسافرلر آرتیق درشت برلسان ایله شدید اصراره باشلادیقلریندن « طور اویله‌ایسه! » دییوب گویا گتیرمك اوزره خواجه گیدر . بر مقدار دها بکلرلر ، خواجه‌ده کلمه‌ینجه « بو زوزك حریف بزه بر اویون اوینادی . طور ، شونه باقه‌لم . » دییه‌رك خواجه‌یی مطبخده آرارلر . نه یمکدن ، نه خواجه‌دن نشانه بوله‌مزلر . برده حَولی‌یه چیقار باقارلرکه خواجه بر آغاجه قوجه‌مان بر قازغان آصمش . آلتینه بر کور قاندیل قویمش . کندیسی ینه او طَوْر مضحکیله اویله حیران حیران باقییور. «خواجه افندی !. بو قَدَرْ آدامی آچلقدن قیردیك گچیردیك . شاقه‌نك بونوعینه « قاقا » دیرلر . نه‌در بو حال !. نه یاپییورسك ؟. » دیمه‌لرینه جواباً « نه یاپه‌جغم . سزه بالذات یمك پیشیرییورم . گیتمی یارانه‌مه‌دیق . » دیدی . « آبول ! گوك یوزینه بر قازان آصمشسین ، آلتینه برگور قاندیل باقمشسین . هیچ

بر قاندیلدن ، حتی مشعله‌دن بو مسافه‌ده‌کی قازان قاینارمی ؟. » دیینجه خواجه . دیمش‌که : افندیلر نه چابوق اونوتدیکز . هانی سز اوچ گون اول گیجه‌نك آیازینده نم برفرسخ مسافه‌ده‌کی گورونن قاندیلدن ایصیندیغمه حکم ایدییوردیکز اوکا نسبتله بو ، حمام کلخنندن دها صیجاق‌صایله بیلیر. برفرسخ محلده‌کی قاندیلدن ایصینمق ممکن‌اولورده اوچ آرشین مسافه‌ده‌کی قازانی برقاندیل قاینانه‌مزمی؟ [۱]

[بر روایته گوره : خواجه محلیلره بویله براویون اوینایوب اونلری بحق الزام ایتدیکدن صوکره مکمل بر ضیافت کشیده ایدرك غایت نشئه‌دار بر عالم کچیرمشلردر . فرحمة‌الله علی‌المتقدمین]

(علاءالدین) امثالی بر ذات طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ برگون خواجه مرحومك حرمی اوکده قوشارق قاچمغه صاواشیر . خواجه مرحوم « یتیشیر آرتیق ایتدیکك !. سکا مکمل بر طایاق آتایم‌ده اوتوز ییللق اوفکه‌می آله‌یم . صوکره سن نی وار بکندیکك کیمسه‌یه شکایت ایت !. » کیبی اوست پرده‌دن صوك درجه حدتله الینده قوجه‌مان بر صوپا اولدیغی حالده قوغالایوردی . حرمی ایسه « آمانك امت محمد ! بوحریف کینه چیلدیردی جانمی تخلیص ایدیك . » دییه فریاد ایدردی . جوارده‌کی دوکون أویندن بو فریاد و غاغله‌یی ایشیدنلر سوقاغه فیرلایوب اوّلجه قادینی حرمه آشیردیقدن صوکره « خواجه افندی !. ایتمه گیتمه !. قادینلر ناقصة‌العقل

[۱] بوحکایه (انجیلی چاووش) حقنده شایعدر. فقط اونك اولوب‌ده بونك اولمه‌دیغینه ایزده احتجاجه صالح بر سند اولمادیغندن وارسال ایدن ذاتك البته استناد ایله‌دیکی بر جهت اولدیغی محتمل بولوندیغندن درج ایله‌دیك برده بوحکایه‌نك طرز آخری وار. برطول قادینه عارسز یوزسز برقومشوقادین مسلط اولمش. تام یمك وقتی کلیر. « نه نحف تصادف، قسمتم چکمش » دیر ، صوفره‌یه چوکرمش ، بر ، بش ، یمك زمانینی عجله ایتمش ایرکن کلمکه باشلامش ، کجکدیرمش ، بکله‌مش ، برکون بالالتزام ناوانه برایپ آصوب تجره‌یی باغلامش . آلتینه‌ده بر مانقال قویمش ، قومشو ایرکندن چوکمش . قادین بکله‌مه‌نك بیهوده اولدیغینی اشراب ایچون (پیش آشم پیش ! قارلر یاغنجه .. » دیمکله عارسز قومشو دخی (بن‌ده صبر ایدرم لیلك کلنجه !.ه » جوابینی ویرمشدر .

اولورلر . هپڭزك باشمزده‌در . خصوصاً سن اوقومش آدامسين . بو جاهللكى بز ياپوب‌ده سن نصيحت ويره‌جك ايكن سڭا ياقيشيرمى؟ . » بولنده حدتينى تعديل ايتمكه چاليشديلر . ديكر طرفدن ايسه خانه صاحبى اوكه‌چوب « امان خواجه افندى ! . بوقهر يوزندن لطف اولدى . ذاتاً دعوتده قصور ايتمشدم . برازده مجلسمز كنجلره مخصوص كبى اولديغندن بلكه صيقيليرسيڭز ديه ملاحظه ايتمشدم. اصابت اولدى . هله آزيجق تشريف ايدڭ باقه‌لم . ذات مسئله‌يى آكلايه‌ليم‌ده

خواجه‌نك قوجه صوپا ايله زوجه‌سينى قوغالايوب دوكون اوينه النجا ايله‌مه‌سيدر

ايجابينه باقمق قولاى . » طرزنده خواجه‌يى براز دها يومشاتدى . خواجه آتشلر پوسكوره‌رك بافقيره‌رق ايچرى داخل اولدى . يمك زمانى اولمغله صوفره‌يه اينديلر. خواجه عربده‌نك تصويرينى سررشته ايدرك مجلسى كولمكدن قيردى ، كچيردى . او اثناده باقلاوه كلدى . خواجه مرحوم كمال عشق

و شـوقله کندی اوکنده اولان فصله‌لری خوره کچیردکدن صـوکره بر
طرفدن دوام ایله‌مکده اولدیغی جدالك تمامنـدن اولمق اوزره «آه
کلخانی قاری‌نك طـالعی وارمش . بورایه جان آندی‌ده قورتولدی . اکر
باقه‌سی بر کره الیمه کچه‌یدی . شوبله قولاغندن طوتدیغم کبی طوپاج مثللی
چویره‌جکدیم. » دییه‌رك باقلاوه طاباغنك قارشی جهتینی کندی‌اوکنه چویره‌رك
ینه آتیشدیرمغه باشلادی. بو منا‌سبتله‌ده حضاری کولدوردی. «حدّت زماننده
بیله آلایدن واز کچمه‌بورسین ا. » دیدیلر . انواع نفایس اطعمه ختامه ایروب
قهوه‌لر ایچلدکدن صوکره خواجه کمال انبساط واعتدالله حضاره متوجهاً «افندیلر!.
شـو قومشو افندی دوکون یاپدی . بزی دعوت ایتمه‌دی . اك نفیس یمکلر
یاپه‌جغینی و ازجمله معشوق روحم اولان باقلاوه دخی پیشـیرته‌جکینی خبر آلدیغم
جهتله قاری ایله برابر روشوندیك طانینمدیق ، ضیافته اشـتراك ایتمك ایچون
بوغوغا اویوننی تصنیع ایتدیك . بوقسه بن قاریجغزمدن خوشـنودم . الله‌ده
خوشنود اولسون . هایدی حرمه خبر ویرك . بز کیده‌لیم‌ده سز آرتیق صفا کزه
باقك . » دییتجه خواجه‌نك بو درجه جدّیت نما صنعه‌سـینه حیرتلر ایچنده
قالمشلردر .

﴿لطیفه﴾ متغلبه‌دن بری اقشهرده‌ایکن عساکرینك مسـافر اولدیغی کوبی
دوره چیقمش . برهفته قدر کزمش. عودتده خواجه مرحوم (خوش آمدی)
یه کیدوب « ناصل باری اکلنه بیلدیکزمی ؟ » دیدیکده اوذات « یك اکلنجه‌لی
وقت کچیردیم . بالتصادف پازار ایرته‌سی کونی کویده بر یانغین ظهور ایتدی .
اونی سـیر ایتدیم . انساندن‌ده تلفات وار . حتی بریسنك قاین والده‌سی غائب
اولمش . یك تلاش اثری کوسـتریبوردی . صالی کونی برقودوز کوپك ایکی
آدام ایصیردی . حریفلری قودورماسین دییه قیزغین شیشله داغلادیلر . مانده
کبی باغیریبورلردی . چارشنبه کونی سـیل کلدی . برخایلی اوْلری ییقدی صو
اوزری اشیا وانقاض ایله طولو ایدی . حتی ایچنده چوجوق ایله برده بشیك

صو اوستنده صاندال گبی یوزبیوردی . اینك طانه ، برده دوه‌یی سیل آلدی. گوتوردی . آقشامه قدر اونکله مشغول اولدیق . پنجشنبه گونی بربوغا بوشانوب بش آلتی کیشی‌یی یاره‌لادی . بریسنك گوزی پاتلادی . برینك قارنینی دشدی حیاتی تهلکه‌ده دیبورلردی. جمعه گونی برکویلی قاره سوداً گتیرمش. چولوغینی چوجوغینی قیتیر قیتیر کسمش. بن ده قیزدیم. کراته‌یی الکشجیع اولوملهاولدورتدیم.

متغلبه‌دن برینك سیلی تماشا ایله‌مه‌سیدر.

گچ وقته قدر ایشم او اولدی . جمعه ایرتسی گونی بر بویوك ، اسکی خانه بغتةً ییقیلوب قادین ارکك چولوق چوجوق بر قاچ کیشی انقاض آلتینده قالدی . جزع وفزعلری کویی طولدوردی . انقاضی چار چابوق قالدیرتدیم ایسه‌ده خانه طوپراقدن وانقاضی غایت بطّال شیلر اولمغله مجروحلرك منظره‌سی حقیقةً دهشتلی ایدی. قورتارماسه‌ق دها ایی اوله جقمش. پارچه پارچه‌اولمشلر. اکثریسی چاغریشه

چاغریشه هلاك اولدیلر. پازارگونی برقادین کندینی اریك آغاجنه آصمش، اونك سیرینه گیتدیك. بشیکده برقیزی قالمش. حاصلی بوتون هفته هرگون بر اکلنجه ایله وقت گچیردیم. » دیدیجه هر دفعه‌نك استماعنده سیکیرلری بوشانوب غشی اولمق درجه‌سینه کلمش اولان بیچاره خواجه خلجاندن متحصل تیتره‌ك بر سسله « لکن یاهوا برکت ویرسون که چابوجاق عودت ایتدیك. اکر برهفته دها قالسه‌یدیك قدومك برکاتیله آزدها کویده طاش طاش اوستنده قالمایه‌جقمش . » دیمش.

مشهور دلبندجی محیی الدین افندی نك مخدومی کاظم بك طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم خرمایرکن حرمی دقت ایتمش که افندی چکیردکینی چیقارمایور . « آ ! ... افندی ، سن چکیردکینی چیقارمایورسین غالبا . » دیینجه خواجه دیمش که : البت .. چیقارمام یا ! . بن اونی صاتین آلدیغمده بمشجی چکیردکینی طاره‌یه چیقارمادی که... اکر چکیردکی آییلی ویره‌جك اولسه‌یدی پاره ایله صاتیلمزدی . بن اوکا بوز گیبی بیاض پاره‌لر صایدیقدن صوکره سوقاغه آتی ویریرمی‌یم . بنی سکا (سفیهدر) دیه کیم خبر ویردی . پاره ویردیم آلدیم . عافیتله بیدیم . والسلام . [۱]

(عزیز) امضاسیله اوله‌جه خطابه کوندرن ذات طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برگیجه تلاشله حرمینی اویاندیره‌رق « امان قاری ، چابوق اویقوم آچیلمه‌دن شو گوزلکمی ویر !. » دیمکله حرمی گوزلکی ویروب فقط بو درجه تلاش و اهتمامینك سببنی سؤال ایدنجه « برگوزل رؤیا گوریبورم . بعض یرلرینی سچه‌مه‌یورم . » دیمش

[۱] عزت پاشا حضرتلرینك اهدا ایله‌دکلری رساله‌ده بوحکایه مسطوردر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه تأهل ایتمش. حرمی اوچ آیده طوغورمق اماره‌لری گوستروب چابوق برأبه ایسته‌مش. خواجه شاشه‌لایوب « بزم بیلدیکمز انسانلرك دیشیسی طوقوز آیده طوغورور. بو ناصل شی !. » دیمکله قادین حدتله‌نوب « نه دیمك ؟. طوقوز آی اولمادیمی ؟ والله تحف !. آحریف !. بن سکاواره‌لی نه قدر اولدی. اوچ آی دکلمی ؟. ای !. سن بنی آله‌لی ؟... اوده اوچ آی. ایتدیمی آلتی آی !. اوچ آی‌ده چوجوغی قارنیمده طاشیدم. ایشته اولدی طوقوز آی. » دینجه خواجه مرحوم برچوق دوشوندیکدن صوکره « حقك وار قاری !. بنم بو اینجه حساب عقلیمه کلمه‌دی. عفو ایدرسیکز یا کلمشم !. » دیمش.

بوده (قارئلریکزدن بری) امضاسیله کلمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم زوجه‌سینك وفاتی اوزرینه بر طول قادین آلیر. خواجه آره صاره حرمینك محسناتیندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایدرمش. بوندن مغبر اولان قاریسی‌ده اسکی قوجه‌سینك فضائلندن بحث ایتمکه باشلار. نهایت برکیجه خواجه‌نك جانی صیقیله‌رق سدیر اوزرینه سریلمش اولان یاتاقده قادینه بر تکمه اوروب یره دوشورور. قادینك قولی اینجینیر. فنا حالده جانی یانار. ایرته‌سی گون زیارته گلن باباسینه شکایت ایلر. حریف پیشکین آدم اولمغله قیزینك صیزلانمسنه اهمیت ویرمیه‌رك خواجه‌دن مسئله‌یی صورار. خواجه دیرکه : شیمدی بن عرض ایده‌یم‌ده سز انصافله حکم ویریکز. بنده کز بر، بزم مرحومه ایکی، شیمدیکی خانم اوچ، اونك رحمتلی ایلك افندیسی !. ایتدیمی دورت. مرحمت ایدیکز !. بنم گیبی برقلندر خواجه‌نك یاتاغینه دورت کیشی صیغارمی ؟. بالطبع صیغیشه‌مادیق. بو اوجده بولونمش. بالدیر کولدور دوشدی. بنم‌ده بونده نه قباحتم وار !.

(هلال) مطبعه‌سی مؤسسلرندن عاصم بك افندی اهدا ایلمشدر

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم طلبه‌لکنده برکویه جرّه گیدوب جامع شریفده وعظ ایله‌دیکی اثناده بالمناسبه حضرت عیسی علیه‌السلامك دوردنجی قات گوکده بولوندیغینی سویله‌مش. جامعدن چیقدیغی اثناده اختیار برقادین یانینه یاقلاشوب « جانم افندی حضرتلری !. درسده برنقطه یك زیاده مراقیمی موجب اولدی. حضرت عیسی علیه‌السلامك دوردنجی قات گوکده اولدیغینی سویله‌دیك. عجبا ایکی گوزم اوراده نه‌یر، نه‌ایچرکه ؟. » دیینجه خواجه‌نك تپه‌سی آتوب دیمش که: به حدینی وظیفه‌نی بیلمز قادین !. بن شورایه کویکزه گه‌لی بر آی اولیور. برگون اولسون شـو زواللی خواجه عجبا نه‌یر، نه ایچر دییه صورمه‌دیکده شیمدی بندن تادوردنجی قات گوکده ضیافتگاه ابدیده انواع نعم نورانی‌یه مستغرق اولان قوجه‌مان برذات شریفی‌می صوریورسین.

صاحب السیف والقلم اولان هنر مندان عسکریه مزدن و ارکان حرب میرلوالغندن متقاعد آتش زاده محمد عزت پاشا حضرتلری ـ وقتیله عربجه‌یه «جحاالرومی» دییه ترجمه ایدیلن ـ نصرالدین خواجه لطائفنی بوندن اون‌سنه مقدم تورکجه‌یه ترجمه ایله‌مش اولمه‌لریله مملکتمزك تکمل نشریاتینه بر معاونت اولمق اوزره مذکور رساله‌لرنی ارسال بویورمق عنایت کرمکارانه‌سنده بولونمشلردر . اشبو رساله‌مزده اولمایانلر مذکور رساله‌دن اخذ اولونمش و بو وسیله ایله نام بلند استادانه‌لری بورایه ثبت ایدلمشدر :

حکایهٔ منظومه

١ خواجه نصرالدین آقار بر صوده آلیرکن وُضو .
٢ آیاغندن پابوجی دوشدی، آلوب کوتوردی صو .
٣ خواجه باقدی ؛ او، یوزن پابوشه حسرتله مدید .
٤ آرقه‌سین نهره دونوب‌ده چکدی بر ضرطه شدید .
٥ دیدی : آل آبدستکی؛ پابوشیمی ویر . چونکه: بن
٦ ایسته‌ریم آبدستسز اولمق . یالین آیاق گزمه‌دن
٧ بونی نقل ایتدی ؛ گلوب‌ده خانه‌سی سُکّانینه
٨ چونکه : بو خیلی آغیر گلمشدی ؛ آنك جانینه
٩ قیزی دیدی : ای بابا !. سنده اثر یوق هوشدن ؛
١٠ شیمدی هم آبدستدن اولدیك ؛ هم‌ده بر پابوشدن
١١ دیدی خواجه : نهر اوتاندیسه اکر او ضرطه‌دن .
١٢ تا قیامت اجتناب ایلر ؛ بوگیبی ورطه‌دن .

---

١ – وضو = آبدست ، ٣ – مدید = اوزون برزمان ، ٤ – شدید = خیزلی، ٧ – خانه سکانی = أو خلق ، عائله ، ٩ – هوش = عقل ، ١١ – نهر = ایرماق، ١٢ – ورطه = تهلکه‌لی محل .

دیگر حکایه

خواجه برگون چیفت سورَزکن تارلاسنده ؛ ناگهان
بیر قاوانوز اولدی صابان پیشگاهنده عیان .
آغزین آچوب گوردی‌که آلتون ایله ملاٰن ایدی .
ثقلتی آنك ـ لدی‌التخمین ـ بر باطمان ایدی .
طوردوروب اوکوزلری فکر ایله‌دی . دورو دراز
دیدی‌که : اَوْ خلقنه هیچ ایتمه‌یم افشای راز .
حاکم وقته بونك تسلیمیدر اسلم طریق .
وقعه‌نك عیناً اکا تفهیمیدر اسلم طریق .
خانه‌یه بوفکر ایله ایرکنجه عودت ایله‌دی .
ناگهان بوعودته خاتونی حیرت ایله‌دی .
قهوه آلتی ایتمکه مشغول قیلدی خواجه‌یی .
کندی کیتدی جست وجو قیلدی ـ هماندم ـ هکبه‌یی .
قاوانوزی گوریجك هیچ ایتمه‌دی خاتون تلاش .
آلدی اونی هکبه‌دن آما یرینه قویدی طاش .
خواجه اکل ایتدی طعامن چار چابوق حاصل کلام .
طوغروجه طوتدی حکومت یولینی بعدالطعام
حاکمك یاننده بر خیلی مسافر وار ایدی .
حاکمه عرض مرام ایتمك اودم دشوار ایدی .
پرده‌دن حاکم افندی‌یه اشارت ایله‌دی .
هکبه‌نك محصولنی گویا بشارت ایله‌دی .

---

١٣ – ناگهان = آنسزین ، ١٤ – عیان = بللی ، ١٥ – ملآن = طولو،
١٦ – لدی التخمین = تخمین ایدیلنجه ، ١٧ – دور و دراز = اوزون اوزادی ،
١٨ – افشای راز = سرنی سویله‌مك – ١٩ – اسلم طریق = اك سلامتلی یول،
٢٠ – تفهیم = آکلاتمق ، ٢٤ جست‌وجو = آرایوب طارامق. ٣٠ – دشوار =
کوج، ٣٢ – بشارت = مژده .

٣٣ ایله‌دی حاکم ندا : گل آیله مقصودڭ بیان !.

٣٤ هکبه‌ده نه‌ڭ وار ایسه دوك اورته‌یه اولسون عیان !.

٣٥ خواجه گیردی . شویله ـ بین‌الناس ـ طوردی اورته‌یه .

٣٦ دوشدی بیچاره او دم برحیرت افزا ورطه‌یه .

٣٧ هکبه‌یی سیلکدیکجه سرعتله ؛ ایچندن دوشدی طاش .

٣٨ سرگذشتن ایتمه‌مشدی اوّلا حضّاره فاش .

٣٩ اهل مجلس خواجه‌یه هپ قیلدی حیرتله نظر .

٤٠ خواجه‌ده شاشدی . فقط گوسترمه‌دی اصلا اثر .

٤١ خواجه قیلدی حاکمه فی‌الحال شویولده خطاب :

٤٢ ای افندی !. بز قولز . الله اعلم بالصواب .

٤٣ باطمانه طوتمشدر ؛ البته حکومت برعیار .

٤٤ شونی برمعیاره اوردورسه‌ڭ حکومتجه نه وار !.

٤٥ کویمزده ـ چوق زماندر ـ قیّه ، باطمان مختلف .

٤٦ اولماسون برقومڭ ایچنده حکم و اوزان مختلف .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه جیبنه شفتالو طولدیروب راست کلدیکی آرقه‌داشلرینه جیبنی کوسترەرك « شونڭ ایچنده‌کینی کیم بیلیرسه اڭ بویوك شفتالی‌یی اکا ویره‌جکم . » دیمکله « شفتالی !. » دیمشلر . خواجه کمال استغرابله « بونی سیزه هانگی قحبه دولی خبر ویردی ؟. » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ کم آلمز بر قاطیره بینمش ، باشی بك سرت اولدیغندن ممکن دکل گیده‌جکی جهته چویره‌مه‌مش . بو صیره‌ده احبابندن بری راست کلوب « خواجه !. نره‌یه گیدیورسین ؟ . » دیدیکده « قاطیرڭ ایسته‌دیکی یره !. » دیمش .

---

٣٥ ـ بین‌الناس = خلقك آراسنده ، ٣٦ ـ حیرت افزا = پك شاشیرتان برحال ، ٣٨ ـ حضار = مجلسده بولونانلر ، ٤٥ ـ مختلف = قاریشیق ، ٤٦ ـ حکم = برقومك اداره‌سی واکا متعلق اولان شیلر ، اوزان = طارتیلرك انواعی .

﴿لطيفه﴾ دكيرمنه بوغـداى كوتورمش . خلقك اوراده بولونان بوغداى چوواللرندن آووجينى طولدورور، طولدورور كندى چوواله قويارمش[۱] دكيرمنجى « نه ياپيورسين ؟ » ديينجه « بن بر بودالا آدامم ! عقلمه كلنى ايشلرم ! » ديمش . دكيرمنجى « بودالا ايسه‌ك نه‌يه كندى چوالكده‌كى بوغدايلرى خلقك

خواجه‌نك خلقك چوواللندن كندى چووالنه بوغداى طولدورديغيدر

چووالينه طولدورمايورسين ؟ » ديينجه خواجه « شيمدى على العاده بر احمق ايكن اوصورتده قاتمرلى احمق اولمقلغم لازم كلير ! » ديمش .

[۱] دكيرمن اكثريا غلبه‌لق اولديغندن هركس دكيرمنده برقاچ كون نوبت بكله‌مكدن ايسه بوغداى چواللرنى اورايه بيراقيرلر . بر تخمين اوزرنه برايكى كون صوكره تكرار كلوب - او صيره‌ده نوبتلرى كلمش بولونمقله - اونلرينى اوكوتورلر ، كوتورورلر : ع - آسياب دهره كلديك شيمدى نوبت بكلرز .

﴿ لطیفه ﴾ والده‌سی برصباح « اوغلم ملّا نصرالدین! بن قومشولرله گول کنارینه گزمه‌یه گیده‌جکم . گوره‌یم سنی !. سوقاق قپوسنه صاحب اول . صاقین آیرلمه !. » دییه شدّتله تنبیه ایله‌مش . خواجه قاپو اشیکنده اوتوره‌رق والده‌سنك ویردیکی قایصی قوروسنی ییه‌رك طورورکن انشته‌سی کوییندن گلوب والده‌سنی اوده‌در ظنیله « اوغلم ملّا !. آقشامه تیزه‌ك ، بن سزه گله‌جکز .

خواجه‌نك سوقاق قپوسنی صاللا صیرت ایدوب سیر محلنده‌کی والده‌سیله محاوره‌سیدر

گیت آنه‌نه خبر ویر !. » دیمش ، گیتمش . خواجه همان قپویی سوکوب صیرتینه آله‌رق گول کنارینه گیدر . والده‌سی گوروب « بیره اوغلان ؛ نه‌در بوحال ؟. » دینجه « سن بکا قاپودن آیرلمه !. دیدیك . حال بوکه انشته‌م آقشام بیزه گله‌جکمش . گیت ؛ خبر ویر !. دیدی بن هر ایکیکزك سوزیکزی اجرا ایتمك ایچون باشقه نه یاپه‌بیلیردیم ؟ . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ آقشهرك صو باشیسی حرمینه غایت طوتغون ایمش . قادین امور حکومتده قاریشه‌رق عزل ونصب ایشلرینه‌ده باشلامش . بعض اکابر خواجه‌یه مراجعتله « امان شوکا بر چاره بول !. » دیمه‌لریله خواجه بر قاچ صحبت اثناسنده بر طاقیم تمثیلات و دلائل ایله صو باشی‌یی قادینه اوقدر یوز ویرمکدن واز کچیرمش . شیماریق قادین قوجه‌سنه قارشی کلیشدیکنی تحکمدن دور اولنجه ، تکمه‌یی نره‌دن ییدیکینی آراشدیروب خواجه طرفندن اولدیغینی تحقیق ایله‌مکله یولینی بولوب خواجه‌نك حرمینی الده ایدر . خواجه هر یاز چیقدیغی کویدن کلوب معتادی وجهله صو باشینك خانه‌سنه مسافر اولمغله صو باشینك حرمی مناسبت حاضرلایوب خواجه‌نك حرمینی‌ده کتیرتدیریر . خواجه برکون حرمیله کندی اوطه‌سنده ملاطفه ایدرکن قادین ناز وعشوه‌یه آغاز ایدوب خواجه‌یی سرمست ایدرك « جانم افندی !. کیت طیشاریده دیوار دیبنده بر پالان کوردیم ، کتیر !. بر اویون چیقاره‌جغم ! » دیر . آرتیق خواجه‌ده ممانعت کرته‌سی کچمش اولمغله همان کیدر ، کتیریر . قادینك صورت استرحامده ابرامیله پالانی صیرتینه اورور ، برده کم اویدورورلر قادین بینر . خواجه کیشنه‌یرك سوکلی راکبینی قوشدوردیغی اثناده صو باشی‌یه حرمی بومنظره‌یی آناختار دلیکندن سیرایتدیریر . خواجه نعره آتوب ایکی طرفه چیفته‌لر صاووره‌رق قوشدیقجه صو باشی کولمکدن قاتیلیر . نهایت صبر ایده‌میوب قاپویی آچار . « خواجه افندی !. واه واه .. نه‌در بوحال ؟.. » دینجه خواجه هیچ بوزمایوب « هاه .. تمام ... شو بنم حالمی رأی‌العین کوردیك آ . ایشته بن سنی بودرکه‌یه دوشمکدن وقایه ایچون او نصیحتی اجرا ایله‌دیم . امّا بزه کلنجه : بز آحاددن آداملرز . نظام عالمك زمامی بزم الیمزده دکل . بزم حکممز آنجاق کندی حریممز داخلنده‌در . بز هر بوبایه بویانه‌بیلیرز . کیمسه‌یه ضرریمز اولمز . فقط سز بویله بنم کبی یولاری قارینك الینه ویریرسه‌کز بوتون مملکت هرج ومرج اولور !. » دیمکله صوباشی بونصیحتدن برقات دها متعظ [۱] اولمش . قادین ایسه برکنارده خائب وخاسر باقه قالمش .

[۱] (متعظ) وعظ ونصیحتدن عبرت آلوب فنا حاللرندن واز کچن کیمسه .

﴿لطيفه﴾ خانه‌سینه اوبور بر آدم مسافر اولمش . صوفره‌یی دوشه‌یوب اکمکلری دیزوب یمك گتیرمکه گیتمش . گلمش ، باقمش که صوفره‌ده بردانه اکمك قالمامش . هیچ سسینی چیقارمایوب اکمك آلمغه گیتمش . بوکره‌ده گورمش که یمکلر بیتمش . بوش صحنلری الوب یمك گتیرمکه قوشمش . عودتنده یینه اکمکدن اثر قالمامش . والحاصل تجربه‌ده طعام ، چوملکده نان عزیز

خواجه‌نك اوبور مسافره یه‌جك طاشیمه‌سیدر

قالمانجه‌یه قدر گیتمش ، گلمش . ایکیسنی بر آراده جمع ایتمك میسر اولمامش . مسافره نره‌یه گیدیور اولدیغینی و سبب عزیمتنی صورمش . « اشتهاسزلق مرضینه مبتلایم . بورسه‌یه گیدیورم . حکیمه باقدیروب علاج آلوب همان عودت ایده‌جکم . انشاءالله نهایت بر آی صوکره گوروشورز . سزی پك سودیم . نیتم عودتده بر آی سزده مهمان اولوب مملکتکزك آب وهواسندن استفاده ایتمك ایسترم . » دینجه خواجه مرحوم « واه واه . تأسف ایدرم . بن یارین ،

اوبر گون کویه عزیمت ایتمك نیتنده‌یم . ظن ایدرم که عودتده ملاقات میسر اولمایه‌جق. هله‌پشین الده‌سکا خیرلی سلامتر ویرسین !.» دیه‌رك حریفی آشیرمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ طاووق قیزارتمه‌سی یرکن بریسی گلوب « افندی !. ایمرندیم ، برازده بکا ویر !.» دیمکله « والله‌ی برادر ؛ بنم دکل ، زوجه‌مکدر !.» دیدی . حریف « ای .. ایشته سن ییورسین آ . » دیینجه « نه یاپه‌یم آقارداش !. بکا (یه !.) دیه ویردی . » دیمشدر .

خواجه‌نك - ییدیکی طاووق قیزارتمه‌سندن ویرمه‌مك ایچون - قارشیسنده‌کی آدمه اعتذاریدر

﴿ لطیفه ﴾ زوجه‌سی هر کیجه خواجه‌یی خانه‌ده یالکز براقوب قومشو ، قومشو گزرمش . بر طاقم مناسبتسز قادینلرله معاشرت ایتدیکنی قومشولر خواجه‌یه اخطاره باشلامشلر . ینه برگیجه حرمی بیك تورلو بهانه ایله چیقوب

گیتدی . کچ وقت گلەرك قاپوبی چالمشسەدە خواجە قیزەرق آچمامقدە اصرار ایتدی . قادین نەقدر یالواردیسە کارگر اولمەدی . قادین « اویلە ایسە بن دە کندیمی شو قویویە آتیم دە الکدن قورتولەیم !. » دیەرك قوشوب او آندە گیتدی . قویویە قوجەمان برطاش آتدی ، کندیسی دیوار دیبینە گیزلندی . خواجە پك نادم اولوب « ای واه ... کیدەیم ، شودلی‌یی قورتارەیم . » دیە قاپویی آچوب طاشرە چیقجە قادین همان ایچری گیروب قاپویی آرقەسندن محکم قاپادی . بوقاری چقوب خواجەنك اوّلجە طوردیغی پنجرەدن باقمغە باشلادی . شیمدی‌دە خواجە قاپویی آچماسینە اصرار ایتمشسەدە فائدە ویرمەمکلە یالوارمغە مجبور اولدی . قادین ایسە آوازی چقدیغی قدر باغیرەرق « بیقدیم آرتیق الاّالله !.. نەدر بو ایتدیکك ؟. هرگیجە قومشویە دیە گیدرسین !. کیم بیلیر ، هانگی اوروسپی ایلە صحبت ایدرسین. بیچارە حلالکە کنجلکینی حرام ایتدیك. سنی گیدی آق‌صقالندن اوتانمز ، رزالتدن اوصانمز حریف !. بن‌دە سنی عالمە رسوای ایدەیم‌دە گور حالکی !، بردها هرگیجە بیراقوب، بیراقوب گیتمکی سکا گوسترەیم !. » دیمکلە خواجە قادینك کندی خیانتی باشقەسینە یوکلتمك خصوصندەکی مهارتینە حیران قالوب واطرافینە طوپلانان قونو قومشودن صیقیلوب نطقی طوتولەرق آنجاق « بیلنلر الله ایچون سویلەسین !. » دیەبیلمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجە برآرالق زیتون صاتارمش . برقادین گلمش . زیتونی بکەنوب فقط فیأتی براز زیادەجە بولدیغندن اعتراض ایتمکلە خواجە « خانم !. بواویلە خام ، چوروك زیتونلردن دکلدر . کمالندە طوپلانوب خصوصی اولەرق اعتنا ایلە یاپلمشدر . ایناتمزسەڭ بر دانە بی‌دە باق! بوندەکی حلاوتی هیچ عمرکدە باشقە زیتون دانەلرندە گوردیکمی ؟. بوندە اویلە آجیلق ، ککرەلك آرامە . یاغی‌دە الك بیرنجی یاغلردندر . انسانك آغزندە برمدت الڭنفیس برلذت حاصل اولور . چانیسی حلالدر ، چکینمە! پارە ویرەجکسین . » دیدیکدە قادین « سن بنی بیلیرسین !. آرقە سوقاقدە ، باغچەسی سزە بیتیشیك ، مرحوم بك تمیراوغلی حاجی صاتی‌نك حرمی‌یم . بزم افندی ایلە پك ایی گوروشوردیکز . اونکچون

اکر اعتماد ایدرسه‌ڭ ویره‌سی آلمق ایسترم . » دیمکله خواجه « ای آجانم . اونڭ چاره‌سینه باقاریز . هله سن برکره مالدن خوشنود اول !. » دیه الندہ‌کی زیتون دانه‌سینی قادینه اوزاتمغله قادین « عفو ایدرسیکز !. اوچ سنه اول رمضانده خسته‌لانوب یدی کون اوروجی ییدیکم جهتله شیمدی حاضر قیشلك قیصه کونلرینده اونی قضا ایدییورم . » دینجه خواجه دیرکه : یاوروم !. سن ویره‌سی زیتون آلمق ایسته‌یورسین !. حال بوکه برقول بویله خالقنڭ فرضینی ادا ایتمه‌یوب‌ده سنه‌لرجه صاللارسه خلقه‌اولان قرضینه[۱] نه‌قدر اهمیت‌ویریر؟.

﴿ لطیفه ﴾ حاکم افندی دعوت ایدوب یاننده آشجی‌یه قایماقلی انجیرطاتلیسی امر ایتمش . یمك یتمش ، انجیر طاتلیسی کلمه‌مش . خواجه محزون اولمش . فقط سسینی چیقارمامش. یاتسی نمازندن صوکره حاکم « افندی !. تبرکاً برحزب اوقویکزده صفای روحانی حاصل ایده‌لیم . » دیدی . خواجه بعد البسمله « ... والزیتون آلخ » دییه باشلامقله حاکم سریردن« افندی!. (والتین[۲].) ی اونوتدیکمی ؟. » دینجه خواجه « ارنی بن دکل ؛ سز اونوتدیکز !. » دیمکله مجلسڭ انبساطینی موجب اولمش ، خواجه بردعوت دها قازانمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ « اویله برشهلا کوزلره مالك که انسانی جن چارپار کبی مسخر ایدییور . » دییه خواجه‌یی قولاقدن عاشق ایدوب بر شاشی قادین آلمشلر . خواجه آقشامه بر طباق قایماق آلوب کتیرمش ؛ صوفره‌یه قویمش . قادین « بزم کیمز وار ؟. برطباق قایماق آلسه‌یدیکز ال ویریردی . بوایکی طباق اسرافدر ! » دینجه خواجه « بزم اوده‌طعامڭ برینی‌ایکی‌کورمك فنابرشی‌دکل. نم‌ایشیمه کلیر . » دییه لطیفه‌لشه‌رك طعامه باشلایه‌جقلری صیره‌ده قادین «افندیم عفو ایدرسیکز!. بنی‌سز ناموسسز ظن ایدرسه‌کزیا کیلیرسیکز!. او؛ یانکزده‌کی خواجه کیمدر ؟. » دییه خواجه‌یی‌ده ایکی کورنجه « خواجه یو .... ق !. باق قادین ! بزم أوده هر شیئی ایکی ودها زیاده کوره‌بیلیرسین . فقط قوجه‌کی بیر !... » دیمشدر.

[۱] قرض = بورج . [۲] (والتین) ده‌کی (تین) انجیر معناسینه

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن برینك خانه‌سینه گیتدی . بال قایماق اکرام ایتدیلر . قایماغی ، اکمکی بیتیردیکدن صوکره باقی قالان بالی پارماق ییمکه باشلادی خانه صاحبی « اکمکسز بال ایچکی یاقار !. » دیینجه خواجه هم کاسه‌یی سیلمه‌یه غیرت ایدوب هم‌ده « کیمك ایچی یاندیغنی الله بیلیر !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ دوکون آونده یمك ییلدکده اولدیغنی تخمین ایتدیکی بر زمانده برکاغدی دوروب توکوب برظرفه قویه‌رق قاپویی چالدی . « نه ایسترسین ؟. »

مکتوب گتیرمك بهانه‌سیله خواجه‌نك دوکون سفره‌سینه چوکدیکیدر

دیدیکلرینده « خانه صاحبینه مکتوب گتیردیم !. » دیمکله اوشاق ایچری بیراقدی . خواجه همان سلام ویروب خانه صاحبینه کاغدی طوتوشدورمقله برابر صوفره‌یه چوکدی ، یمکی آتیشدیرمغه باشلادی . خانه صاحبی (بونك اوزری یازیلی دکلدر !.) دیینجه خواجه « افندیم !. قصوره باقمایکز . عجله‌یه گلدیکمدن اونك ایچی‌ده یازیلی دکلدر !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ مرکب ایله کیدرکن حیوانك اکیلوب قوقلادیغی مرکب تزکارینی یم طورباسینه طولدوروب آقشام بوینینه آصدی. حیوان خویسزلق ایدوب باشینی سیلکه‌رك طوربه‌یی چیقارمغه چالیشدیغنی کورنجه « بکا قهرك نه؟. سن بکنمدیك، بن طولدوردیم !. » دیدی.

خواجه مرکب ایله کیدرکن مرکبك قوقلادیغی تزکاری طورباسنه طولدوردیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر آرالق طورشوجیلغه باشلادی. بر طورشوجینك بوتون ادواتینی، حتی مرکبینی صاتین آلمشدی. حیوان آلیشیق اولدیغی واعتیاد ایله‌دیکی وجهله - علی الاکثر طورشو آلان خانه‌لرك اوکینه کلدیکجه، و غلبه‌لق سوقاق آرالرینه واصل اولدیقجه خواجه‌یه « طورشو!. » دیه هایقیرمه‌یه میدان ویرمه‌یه‌رك آکیرمغه باشلارمش. بیچاره‌نك هوسی قارنینده قالمش. ینه برکون غلبه‌لق برمحلده خواجه حاضرلانوب صوت بلند ایله « طورشو !... » دیه‌جکی آنده ینه اشـك سبقت ایدوب ظیرلامغه باشلاینجه خواجه آرتیق

قیزوب « باقسه‌ك آ، آرقه‌داش ! . طورشـویی سنمی صاته‌جقسین ؟. یوقسه بنمی ؟... » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ اشکینه (گه‌ون) [۱] یوکله‌توب کندی کندینه « عجبا یاش گه‌ون؛ قوروسی گبی بردن بره خارلایوب یانا.می‌که؟. » دیه برطرفندن آتشی گوستری ویرنجه غایت سرت اسمکده اولان روزگار اعانه‌سیله بردن بره هر طرفینی آتش صاری ویردی . دهشتلی برچاتیرتی قوپوب شعله‌ی گوك یوزینه

مرکبك اوزرنده‌کی گه‌ون خارلایوب یانمغه باشلدیغیدر

دیرك گبی اوزادی . زواللی مرکب چیلدیروب هم قوشـار ، هم آکیریر ، هم‌ده متصل ضرطه چکر ، چیفته آتا دی . خواجه مرکبه یتیشه‌مه‌یه‌جکنی ، یتیشسه بیله باناشه‌مایه‌جغنی آکلاینجه آوازی چیقدیغی قدر هایقیره‌رق « عقلك وار ایسه طوغری گوله قوش !. » دیمشدر .

[۱] (گه‌ون) اکثریا اکنك تاندیرنده ، فرونده ، کلخـانده طوتراق ، اودون مقامنده قوللانیلیر ، چابوق طوتوشور بردیکندر .

❁ لطيفه ❁ صو باشـينك مركبى غائب اولمش . آداملرى خواجه‌يى باغينه گيدركن كوروب « افندى !. بز هپمز برسمته طـاغيلوب آرايه‌جغز . حاضر گيديورسـين ، سن‌ده باغلر آراسينه باقى وير !. » ديمشلر . خواجه توركى سويله‌يه‌رك باغلر آراسـنده گزرمش . بيرى راست گلوب سؤال ، جوابدن صوكره « بو نه‌بيچيم اشك آرايش ؟. » ديدينجه خواجه « ايل ؛ ايلك اشـكينى توركى چاغيره چاغيره آرار !. » ديمشدر .

❁ لطيفه ❁ والده‌سى خواجه‌يى بر قزاز يانينه چيراق ويرمشدى . ايكى سنه ـ على‌الدوام ـ گيده‌ب گلديكدن صوكره بركون والده‌سى « اى اوغلم !. نه‌لر اوكرنديكك باقه‌ليم !. » ديمكله جواباً « والده !. دعاكز بركاتيله صنعتك ياريسنى اوكره‌نديم . يعنى بوكلمش شـيلرى چوزه‌بيليورم . شيمدى اوبر ياريسى قالديكه بوكمكدن عبارت . همتكزله برقاچ سنه‌ده چابوجاق اونى‌ده الده ايدرم . » ديمش .

❁ لطيفه ❁ كيليمدن قوجه‌مان بر ميندر يوزنى بازاره صاتمغه گوتوروب معاينه ايدن مشـتريلر « بو دليك ، دشيك برشـيدر . نافله پاره ايتمز !. » ديديكلرينده « سبحان الله !. آلغه مرامكز يوق . بارى بر مسلمانك مالينى خلقه قارشى لكه‌له‌مه‌يك !. بونك ايچنده‌كى يوكى والدەم دها شيمدى بوشـالتدى . بردانه‌سى بيله دوكولمه‌مشدى !. » ديدى .

❁ لطيفه ❁ خواجه آقشـام اوزرى خانه‌سـينه عودت ايدركن محله‌سـينك چوجوقلرندن برى گلوب « خواجـه افندى !. شـو چوجوق بنم قولاغيمى ايصيردى . » ديه‌شكايت ايله‌ديكى صيره‌ده اوچوجوق‌ده « خير ؛ بن‌ايصيرمه‌ديم ، كندى ايصيردى !. » ديدنجه خواجه « صوص !. خاشارى . بوزواللى دوه‌ميكه كندى قولاغينى ايصيره‌بيلسين . » ديمشدر .

❁ لطيفه ❁ خواجه‌نك جانى چوربا ايسته‌دى . « شيمدى اوسـتى نانه‌لى تازلى بر چوربا اولسه‌ده ييسه‌م . » ديه تخيل ايدوب طوروركن قاپو چالينه‌رق

قومشو چوجوغی الندہ طاس ایله ایچری کیروب « آنام خستەدر ، بر پارچه چوربا ویرەجکسیکز . » دینجه خواجه « بزم قومشولرده مالیخولیادن قوقو آلییورلر . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه کیلارده برشی آرارکن رافدن صوغان طولو قالبور باشینه دوشدی . بنی صارصیلوب گوزی قارارەرق همان برتکمه اورەیم دیرکن قضارا کنارینه راست گلمکله قاصناغی دبز قاپاغینی فناحالده آجیتدی. همان‌حدتله

خواجەنك کیلارده برشی آرارکن رافدن صوغان طولو قالبورباشنەدوشدیکیدر

قالدیروب یره چالدی . قالبور صیچرایوب آلنینی مجروح ایتمکله خواجه همان ایچری قوشوب قوجەمان یاتاغان بچاغینی گتیرەرك « شیمدی نه قدر قالبور وار ایسه چیقسین قارشیمه !.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ باباسی نەسویلرسه خواجه ـ چوجوقلغنده ـ عکسینی یاپاردی. باباسی آرتیق مقصودی نەایسه اونك عکسینی سویلەمکله یولینی بولمشدی. برگون

دکیرمندن عودتلرنده بر چایدن گچه‌جك اولدیلر. کوپرو وار ایسه‌ده حیوان گچه‌مز بر حالده ایدی. باباسی « اوغلم؛ ملا. بن کوپرودن طولاشه‌جغم. سن چایك گچیت یرندن حیوانی گچیرمه. » دیدی. ملا نصرالدین حیوانی گچیت یرینه صورمشسه‌ده اون چووالی بر طرفه میل ایتدیکنی باباسی گورمکله هایقیره‌رق «ملا! . چووال بکا طوغرو اکریلمش. چایه دوشمه‌یه‌جك، صاقین طوغرو ایتمه. دها ایتیری‌ویر!.» دینجه خواجه « واللهی بابا. شویاشه کلدیم. نه دیدیکسه عکسینی

خواجه‌نك اوغلنك مرکب اوزرنده‌کی چوواله طوقونور طوقونمز همان چایه یووارلانمسیدر

یاپدیم بو سفرده امریکزی عیناً اجرا ایده‌جکم!.» دیه باغیرمه‌سی عقبنده چوواله طوقونور، طوقونمز همان چایه یووارلاندی، گیتدی.

﴿لطیفه﴾ آقشهره ماهر بر خطاط گلدی. خواجه مهر قازدیرمق ایسته‌دیسه‌ده هر حرفنی اوچ آقچه‌یه قازدیغندن خراجه دوشوندی اسمنی ،

مخلصینی حساب ایله‌دی ، خایلی چوغه قاچه‌حق . یالگز نامنی حك ایتدیرمکه قرار ویردی . هم‌ده اوجوز قازدیرمق ایچون شویله بر طریق دوشوندی . حکاکه گیدوب (بکا بر مهر قاز !.) دیدی . حکاك اسمنی سؤال ایله‌مکله خواجه « خس » دیدی حکاك « بو نه بچیم اسم ؟. » دیمکله خواجه « نه گه لازم !. ایشته اویله براسم !. سن قاز !. » دیه‌رك برده مضمون صرف ایله‌دی. حکاك « حس » حرفلرینی یازوب‌ده تام نقطه‌یی قویه‌جغی صیره‌ده خواجه « رجا ایدرم؛ نقطه‌یی باشه قویمه‌ده سینك کاسه‌سینه قوی!. » دیمکله حکاك خواجه‌نك ظرافتیی تقدیر ایدوب مهری هدیه اوله‌رق تقدیم ایله‌مشدر .

« لطیفه » خواجه بر آرقه‌داشیله گول گنارندن گیدرکن آرقه داشی صویك اوزرینه صیچرایان بالیقلری گوروب خواجه‌یه « باق شو بالیقلره !. » دیمکله خواجه قارشیکی سوقاغه طوغرو باقدی . آرقه‌داشی « ن سکا بالیقلری گوستریورم . سن قاره‌یه باقییورسین !. » دیمکله خواجه « سن بکا الکه گولی گوستردیکمی که بویله سرزنش ایدیورسین !. نم کرامتمی وار ؟ . » دیمشدر .

« لطیفه » یاریم خانه حصه‌سینی صاتیلغه چیقاردی . دلال « شیمدی صیره‌سی دکل. نه‌یه بویله عجله صاتمق ایسته‌یورسین؟. » دیدیکده خواجه « مشترك مالی عمرمده سومم !. اون سنه‌دن بری مشترکمك گوکلینی ناصلسه شیمدی ایده بیلدیم . حاضر راضی اولمشکن اونك حصه‌سینی‌ده صاتین آله‌جغم . آره‌دن اغیاری قالدیره‌جغم ! » دیمش .

« لطیفه » احبابی « افندی!. سن آره صیره شعرده سویلردیك . شو گونلرده یکی محصول یوقمی؟. » دیدیکلرینده شویله جواب ویردی : گرچك؛ ایی که صوردیکز. سزه دومانی اوستنده بربیت اوقویه‌یم . بوصباح آنام‌یوغورت چالمق ایچون سوت قایناتییوردی . مکرسه بالتصادف دونکی کبی بو کونده سوت کسیلمش . بوصیره‌ده نشانلیم گلدی . آتش اوستنده‌کی تجربه‌یه باقدی . « بوسوت کسیکدر!. » دیدی . اواثناده درحال خاطریمه شوبیت طلوع ایتدی

امّا یوزینه قارشی اوقومغه صیقیلدیم . اوقوسه‌م‌ده مزایاسینه وارەمایه‌جق، یازیق. اوله‌جقدی . هله سز دقتلی دیکله‌ییکز ! :

دلبر بکا جور ایله‌مه لانّه الم ویریر
بوغورتّنا هذالذی لایکون دوندن بری

﴿ لطیفه ﴾ اثنـای صحبتده ولایتدن دم اورمغه باشلادی . « سنك اولیالغکی نه‌دن بیله‌لیم!. » دیدیلر . « هانکی طاشی، هانکی آغاجی چاغیرسه‌م کلیر . » دیدی . « اویله ایسه شو قارشیکی پاید آغاجینی چاغیر ؛ باقه‌لیم ! . » دیدیلر . خواجه طور مخصوص ایله اوچ کره « گل ؛ یا مبارك !. » دیمشسه‌ده آغاج یاپراغینی بیله قیمیلداتمه ینجه خواجـه کوس کوس آغاجك یانینه گیتدی . « هـانی آیاغیکه گتیره‌جکدیك ؟ . » دیدیلر . « بزم طـائفه‌مزده گوکول کبر اولمز . طاغ یورومزسه آبدال یورور ! . » دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ آرقه‌داشیله قورد آوینه گیتمشدی. غایت اوزون تویلی قوجه‌مان برقورد گوروب ـ گورکینه طمعاً ـ قوغالادیلر. براینه صوقولدی . آرقه‌داشینك کوزی قاراروب اوده همان صوقولدی . خواجه برساعت طیشاریده بکله‌دیکی حالده حریفك قیمیلدامه‌دیغینی گورونجـه چکوب چیقاردی . حال بوکه بدننده باشـینی گورەمه‌دی . برمدت تفکره واروب صوکره قوشارق شهره گیتدی . آرقه داشینك خانه‌سینه گیدرك حرمینه شـو یولده بر سؤالده بولوندی : سزك اغا صباحلایین اَوْدن چیقدیغنده بدننده باشی‌ده برابرمی ایدی ؛ دکلمیدی ؟!.

﴿ لطیفه ﴾ برقیز، تأهلینك اوچنجی آینده طوغوردی . قادینلر طوپلانوب « بوکا نه اسم قویالیم . » دییه مذاکره ایله دیکلری صـیراده خواجه افندیدن صورمغه قرار ویردیلر. نتیجهٔ مراجعتلرنده خواجه : « ساعی » [١] قوییکز ـ دیدی. قادینلر « هیچ‌ده بویله اسم ایشیتمه‌دیك!. » دیینجه خواجه « طوقوز آیلق یولی اوچ آیده قطع ایدنه [ساعی]دن باشقه نه اسم ویریلیر؟. » دیمشدر.

[١] ساعی = تاتار دیمکدر .

﴿ لطيفه ﴾ اوچ آرقه‌داش سوت ييورلردی. خواجه ايله بريسی سوته اكمك طوغرامقله مشغول ايكن ديكری ـ اخطارلرينه رغماً ـ متصل بونلرك طوغراديغی اكمكی قاشق قاشيق آتيشديريوردی . نهايت خواجه قيزوب « ياستار » ديه الندەكی سوته اكمك باصديغی كبچه‌يی حريفك بيننه ايندرديكی كبی حريف درحال

سوت يمكله مشغول اوچ ارقداشدن بريسنه خواجه قيزوب ياستار ديه‌رك‌دن كبچه ايله حريفك بيننه ايندرديكيدر

موص مور اولوب اورايه ييغيلی ويردی. چوقدن ضيافتگاه ابدی‌يه گيتمشدی. خواجه حريفك بويله بر چهرۀ عبوس ايله خاموش اولديغنی گورونجه كمال تعجبله « نه طوغرار، نه باصار، نه الينی چاناقدن كسر، بر كبچه اورورسه‌ك ايشته بويله كوسر . » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ برقاضی ايله تجاردن بركيسه برده خواجه يولداش اولمشلر. لاقيردی اولسون ديه قاضی خواجه‌يه « چوق سويله‌ين چوق ياكيلير ـ ديرلر ،

هیچ وعظ اثناسنده یاکیلدیغك واقعمیدر؟» دییوب خواجه بداهةً (اوت! بر کره «قاضیان فی النار،» دییه جك یرده آغزمدن «قاضی فی النار» چیقی ویردی. بر کره ده دها زیاده خطا ایتدیم. «ان الفجار لفی جحیم..» دییه جك ایکن «ان التجار...» دیمشم.) دییه رك ایکیسنی ده خجل ایله دی. قاضی «سکا لاقیردی یتشمزکه، ایسترسه ك اویله قورناز کسیلیرسین که اك یامان مزورلری حبط ایدرسین. دیلرسه ك

خواجه بر قاضی ایله تجاری خجل ایلسیدر

یابانك اوکوزندن دها شاشقین گورونورسین!.» دینجه خواجه همان ایکیسنك آراسینه کچوب «یوق آجانم!. مبالغه ایدییورسین.» ایله قاضی یه اشارت ایدوب «نه اوقدر مزور» تاجره اشارتله «نه ده بو قدر اوکوزم. ایکیسینك آراسینده صاییلیرم» دیمشدر.

﴿لطیفه﴾ تیمورلنك آقشهرده ایکن بر دهری گلوب ترجمان واسطه سیله «برقاچ سؤالم وار. اگر حاذق وماهر عالملریکز وارایسه امتحان اوله‌ایم!.»

دیدی . تیمور اشراف بلده‌یی طوپلایوب مملکتیکزه اجنبی بر عالم کلدی . علوم طبیعیه‌دن وفنون مادیه‌دن امتحان اولمق ایسته‌یور . بونلر سیّاح آدملردر . اکر قارشیسینه فنون شتّایی احاطه ایله‌مش بر عالم چیقارمزسه‌کز دیار رومده اصناف علومك انقراض واندراسه اوغرامش اولدیغینی کزدیکی یرلرده اشاعه ایدر . بوده سزك بین‌الدول والملل وقع وحیثیتکزك کسرینه بادی اولور . » دیمکله اشراف براوطه‌ده استشاره ایدوب اوّلا مملکتلرنده علمانك کرچکدن معدومیتینه برمدّت تلهف ایتدیکدن صوکره « بویله‌لکله اولمز . بر چاره دوشونه‌لیم‌ده شوداهیه‌یی باشیمزدن صاوه‌لیم ! » دییوب برچوق مذاکره وقونیه‌دن، قیصریدن علما جلبی خصوصینی مشاوره ایله‌دیلر . نهایت ایچلرندن بری « خارجدن علما جلبی اوزون وقته محتاج اولمقله برابر ـ اجنبیدن صرف نظر ـ امیر تیموره قارشی حقارتیمزی مستلزم، اهالئ بلده یانینده‌ده کوچوك دوشمکلکمیزی داعیدر . « دلیدن اوصلو خبر » دیرلر . هله بوبابده بزم خواجهٔ دانانك رأیینی آله‌لیم . بلکه اونك برتدبیر غریبیله دیلی بیلمز اجنبی‌یی آتلانیریز . » دیمکله بك مصیب بولوب خواجه‌یی جلب ایدرك مسئله‌یی آکلاتدیلر . خواجه « سز اونی بکا بیراقیکز !. اکر موافق برجوابله اسکات ایده‌بیلیرسه‌م نه‌اعلا !. اکر موفق اوله‌مزسه‌م (اودیوانه مشرب بر آدمدر . کندی کندینه داخل مجلس اولدی . اوصاییلمز !.) دیرسیکز . باشقه اوقومش بر آدمی قارشیسینه چیقاریرسیکز !. اکر موفق اولورسه‌م هپکزدن آیری آیری جائزه‌می ایسترم . امیرك احسانی جابا !. » دیمکله « آمان خواجه !. سن بزم یوزیمزی اجنبی‌یه قارشی آغارتده هرنه‌دیلرسه‌ك الله کریم !. » دیدیلر . نهایت بریوم مخصوصده شهرك میدانلغنده چادیرلر قورولوب امیر تیمور واتباعی زر وزیوره مستغرق وآلات حرب واسباب جنك ایله هیبت انداز ودهشت ساز اولدی . بعده ژولیده مو ، عجیب‌الشکل اولان‌دهری دخی کلوب قرب سلطانیده بر موقعه قورولدی ، اوتوردی . مجلس تقرر ایله‌دکدن صوکره هرکس خواجه‌نك ورودینه انتظار ایله‌دیلر . النهایه خواجه‌ده باشینه قوجه‌مان بر صاریق ، صیرتینه کنیش قوللی

بربنیش کییوب آرقه‌سنه شاکردی حماد ایله دیکر برایکی طلبه دها طاقوب مجلسه داخل اولدی. پادشاهك جهت یمناسنده برموقع احراز ایله‌دی. شربتلر ایچیلوب استراحت حاصل اولدیقدن صوکره دهری اورته‌یه کلوب کمال اعتنا ایله بردائره چیزدی. جوابنی طلب ایله‌مك اوزره خواجه‌نك یوزینه باقدی. همان خواجه قالقوب عصاسی ایله دائره‌نك تام اورته‌سیندن بر چیزکی چکوب ایکی‌یه تقسیم ایله‌دیکدن صوکره دهری‌نك یوزینه باقدی. بعده مقابلندن برچیزکی دخی چکوب دورده تقسیم ایتدی. والیله اشارت ایدرك اوچ بولوکینی کندینه طوغرو چکر کبی یاپوب بر بولوکنی دهری‌یه طوغرو الینك آرقه‌سیله ایتیریر کبی یاپدی. وتکرار دهری‌نك یوزینه باقدی. دهری الیله اشارت ایدوب تحسین وآفرین ایله‌دی، کأنه بیلدیکنی سویله‌دی. بعده دهری آچیلمش لاله کبی الینك اوستینی یره طوغرو، پارماقلرینی آچیق و طوپلی اوله‌رق هوایه طوغرو بر وضعیتده طوتوب برقاچ کره یوقاری‌یه طوغرو صاللادی. خواجه‌ده اونك عکسی اوله‌رق الینك اوستی هواده پارماقلری اشاغیده اولمق اوزره براشارت یاپدی دهری بونی قبول ایتدی. بعده دهری کندیسنی الیله کوستروب وپارماقلریله یرده حیوان یورومه‌سینی تقلید ایدوب صوکره قارنینی اشارت ایدوب برشی چیقارکبی اشارت یاپدی. خواجه‌ده جبیندن چیقاردیغی یومورطه‌یی کوستردیکدن صوکره ایکی قوللرینی صاللایه‌رق اوچارکبی یاپدی. دهری بونی‌ده تحسین ایله‌دی. قالقدی، کمال تعظیم ایله خواجه‌نك قارشیسنده سرفرو ایدوب اللرینی اوپدی. وبویله برنادرهٔ روزکاره مالك اولدیقلریندن طولایی پادشاهی واشراف بلده‌یی تبریك ایله‌دی. حضار مجلس پك زیاده محظوظ اولوب مملکتك یوزینی آغارتدیغی ایچون خواجه‌یی آیری آیری تبریك ایله‌دیلر. وهر کس احتیاطاً حاضرلادیغی هدایایی، نقودی خواجه‌نك باشینه نثار ایله‌دیلر. کیمیسی‌ده وعد ایله‌دی. کذلك امیر تیمور دخی هدایای کرانبها ایله خواجه‌یی ثروته مستغرق ایلدی. هر کس طاغیلدیقدن صوکره پادشاه ومقربلری وبعض اعیان بلده دهری‌یی برطرفه چکوب ترجمان واسطه‌سیله « بز سزك اشارتلشمه‌کزدن برشی

آكلايه‌مادیق . سز نه دیدیکز ، خواجه نه یولده جواب ویردی که طبعکزه
موافق بولوب تسلیم ایله‌دیکز !. » دیدكلرینده دهری شـو یولده بسط مرام
ایله‌دی : خلقت عالم حقنده حکمای یونانیه ایله علمای بنی اسرائیل مختلفدر .
بوبابده علمای اسـلامیه‌نك رأیی بنجه معلوم اولمه‌دیغندن بونی اوکرنمکلکی پك
ایستردیم. بناءً علیه ارضك کرویتی ومدوریتنی اشارت ایتدیم. افندی حضرتلری
بونی تسلیم ایتدیکدن باشقه چکدیکی خطوط ایله اولا خطاستوایی فصل ایدوب
نصف کرهٔ شمالی ونصف کرهٔ جنوبی‌یی تفریق ایله‌دی . بعده مقابلندن برخط
دها چکه‌رك اوچینی کندینه وبرینی بکا طوغرو اشارت ایله‌مکله دنیانك اوچی
دکیز ، بری قاره اولدیغینی واقالیم سبعهٔ دنیایی بیان بویوردی . صوکره انواع
موالیدی واسرار خلقتی تحقیق ایله‌مك اوزره پارماقلریمی هوایه طوغرو
صاللایه‌رق یردن نباتات ، اشجار ، منابع ، معادن حصولینی سـویله‌دیم . بوکا
مقابل خواجه افندی حضرتلری اللرینی یوقاریدن آشاغی‌یه‌طوغرو صاللایه‌رق
بونلرك حصولی کوکدن یاغمورك نزولی ، انوار شمسك نفوذی وسائر آثارعلویهٔ
سماویه‌نك تأثیراتی یره‌کی موالیدی ومولداتی پرورده ایله‌دیکینی حکمانك اك
صوك تحقیقینه مطابق صورتده ایضاح ایلدی. بعده کندیمی کوستروب والله روی
زمینده‌تکون ایدن مخلوقاتك، یکدیکرندن تجزی ایله‌مکله تکثر ایله‌دیکنی اشارت
ایتدیم. حال بوکه جملهٔ ذوی الارواحدن بویوك برقسمی مبهم بیراقمشم. جیبندن یومورطه
چیقاروب کوستره‌رك والیله اوچار کیبی اشارت ایدرك اصناف طیوری ایضاح ایله‌دی.
بوصورتده خلقت‌عالم وتکثر اصناف‌امم حقنده مجمل واحاطه‌لی برجواب ویردی.
بوندن آکلادیم‌که عالمکز حقیقةً علوم سماویه و ارضیه‌یی ــ تعبیر دیکرله بالجمله
علوم محسوسه ومعقوله‌یی ــ ذاتنده جمع واحاطه ایله‌مش بر داهئ ذوفنوندر .
بناءً علیه : خاصةً همشهریلری ، عامةً وطنداشلری بویله برعالم حکمت نهاد ایله
نه‌قدر افتخار ایتسه‌لر حسباندر. دهری‌یی عزت و اکرام ایله تشییع ایتدیکدن
صوکره خواجه‌نك باشینه طوپلانوب برکره‌ده اوندن مسئله‌یی استیضاح ایله‌دیلر.
خواجه‌ده شـویله جواب ویردی : آجانم ؛ بو آدام ها پازان ، آچ کوزلی ‘

جوع الکلبه اوغرامش برخسته‌در . بکا « عالمدر . » دییه سویله‌دیکز . بیهوده تلاشه دوشوردیکز . وقتا که کلدیم . کوردیککز وجهله الیله بردائره چیزدی . « آه برتپسی بورك اولسه‌ا . . » دیدی . اوّلا ایکی‌یه بولدیم . قارداش پایی یاپدیم . باقدیم که آلدیردیغی یوق . دورده بولدیم . اوچنی کندیمه آلدیم . برینی اوکا ویردیم ، زواللی راضی اولدی . باشینی صاللادی . کانه « بکا او قدری ده کافیدر . » دیدی . مکرسه دها مطلوبی وارمش . صوکره اشارتله « بر تنجره پیلاو قایناتیلسه‌ده قورتاریلسه یسه‌ك » دیدی . بن ده اشارتله اوستینه طوز ، بوبرده اکیلمك ، فیصتیق ، اوزوم ده قونمق لازمدر . » دیدیم . او مسئله‌ده حل اولدی . صوکره الیله کندیسینی وقارنینی اشارت ایدوب و الیله یورومك اشارتینی یاپوب اوزاق یولدن کلدیکینی ، نیجه زماندر مکمل طعام ایتمکه حسرت اولدیغینی سویله‌دی . بن‌ده اشارتله بیلدیردیم که : بن سندن دها آچم . قارنمك بوشلغندن او قدر خفیفم که قوش کبی اوچاجق بر حالده‌یم . صباحلین قالقدیم . قادین قاتیق اولمق اوزره طوپی بر بومورطه ویردی . سز خبر کوندردیکز اونی ده یمکه وقتم اولمه‌دی . احتیاطاً جیبمه قویدیم ، کلدیم . مسئله بوندن عبارتدر .

دینکله حضار « بن‌نه صوردیم‌سن نه فهم‌ایتدیك عجیب افسانه‌در ! . » منطوقنجه بو تفاوت حسیاتله برابر بو سؤال و جوابك هر ایکی طرفی‌ده خوشنودایله‌مه‌سینه حیران اولمشلردر . [۱]

﴿ لطیفه ﴾ بر ییل کورد عشیرتنه رمضان اماملغینه کیتمشدی . بالطبع اوکه کچوب نماز قیلدیرمقده ایسه‌ده کورد بکینك اوغوللری برکون کلوب « خواجه ! . واقعا آغزینك اوروجیله کوکلکی قیرمق ایسته‌مه‌یز امّا سن‌ده‌پك آشیردیك ، طاشیردیك . بر دکیل ، بش دکیل . هروقت سلمه‌السلام نمازده بك‌بابامزك اوکینه

[۱] بو حکایه بکلربکندن (م ـ آ) و قیزیل طوپراقدن توفیق بك زاده (غیاث‌الدین) و اسکدارده‌هدایی افندی‌زوقاغنده (محمدبسیم) و بروسه‌مکتب‌ملکیسنده (علی‌حقی) وعشاق دیون عمومیه‌مأموری‌زاده حسین‌حامد بك افندیلر طرفندن‌دخی‌کوندرلمکله جمله‌سنك مزج و توفیقیله حصول بولمشدر .

گچييورسين!. بزى صايه‌يورسين ديه‌ليم. فقط بك بو كون‌«هايدى!..»ديديكى گبى امرينه حاضر، برسلاح بش بيك آلتى يه حكم ايدييور. بويله بر قهرمانك پالدير كولدور اوكينه گچيليرمى؟. سن اونك اويله سسلنمه‌ديكينه باقه!. عكس زمانده غضب ايدرسه‌سنى اليندن كيمسه قورتاره‌مز.» ديه مكمل پاپلارلر. خواجه هرنه‌قدر نمازك اقتضاسى اولديغنى آكلاتمق ايسته‌ديسه‌ده مركب پالامامش يادگارلر گيتديكجه شدتنى آرتيرديقلريندن خواجه «هله‌ايجابنه باقارز!.» ديه باشندن كوجله‌صاووب مسئله‌يى بكه آكلاتمغه، بو صورتله بكزاده‌لرك تعرضندن قورتولمغه قرار ويرير آقشام افطارايديلوب كفلر چاتيلديقدن‌صوكره خواجه‌زمين‌، زمان حاضرلايه‌رق «افنديم!. گنج بك زاده‌لر، محضا سزك شاننكزى گوزتمك قصديله، عيبلانمز، ايجاب شرعى‌يى دها بيلمه‌ديكلريندن...» ديه سوزه باشلاركن بكك قاشلرى چاتيلوب «نه‌در، خواجه!. شو جماعت مسئله‌سيمى؟.» ديبوب زواللى خواجه سوزى آچديغنه بيك قات پشيمان اوله‌رق، ازيلوب بوزوله‌رك «اوت افنديم!. حاشا مقصدم شكايت دكل. صحبته وسيله...» ديمكله بك «خواجه!. اونلر خلط ايتمشلر امّا ـ سندن جانم خوشلانديغى ايچون سويله‌يورم ـ سن‌ده بك ايلرى گيدييورسين!.»ديدكجه ـ اولانجه قوت قلبيله بكه گووه‌نن بيچاره خواجه بوطرزده معامله‌يه معروض اولمغله ـ هر حالده رمضانى بيتيروب عوائدى آله‌رق گيتمك ايچون گچينمكه قرار ويرديكندن‌شويولده جواب ويردى. «افنديم!حقليسكز!. آنجاق هرشبنك اوكيه‌دكيل«صوكينه باقيلير. الك صوكنده يوزيمى سكا طوغرو چوزمه‌يورمى‌يم؟. او وقت بنم اوكمده و قارشيمده سز بولونمايورميسكز؟. الك آرقه‌ده‌تك بن قالمايورمى‌يم؟.» ديدكجه كورديكى بر خاييلى دوشوندى. فقط قاشلرى‌ده آچيلدى. گوله‌يوزله خواجه‌يه‌ديدى‌كه: آخواجه‌م!. گوريبورسك كه‌بزمملكتلردن اوزاقده ياشار آدملرز. بويله اينجه علم مسئله‌لرينه ناصل عقلمز ايرر.

﴿لطيفه﴾ بر چوق بيلديرجين آولايوب تميزله‌مش، قيزارتمش، تنجره‌نك آغزينى قاپامش، احبابلرينه بر ضيافت چكمك، آوجيلغينه معترض اولانلرى بر طاتلى دليل ايله اسكات ايتمك اوزره اونلرى دعوته گيتمشدى. برديكرى‌كلوب

قیزارمش ییلدیرجینلری آله‌رق یرینه جانلی ییلدیرجین قویمش ؛ گیتمش. احبا حاضر اولوب تجربه اورته‌یه گلوب خـواجه کمال فخر ایله قاپاغی آچدیغی گبی ییلدیرجینلر چـیرپینه‌رق اوچدیلر ، گیتدیلر . خواجه کال حـیرتله باته قالوب نه‌دن‌صوکره آغزیندن شو سوزلر دوکولدی:

یاربی!. طوتهلم‌که بیلدیرجینلرك یکیدن حیاتلرینی اعاده ایله‌دیك. او سویملی مخلوقلری شادمان ایتدیك!. یانیم یاغم، طوزم، بوبرم، اوتم، اوجاغم ، پاره‌لرم، بونجه امکلریم نه اوله‌جق؟ بونلری نره‌دن آرایه‌جغز؟.

﴿ لطیفه ﴾ صباحلایین اوچ اوقه ات آلوب بیراقدی، تکرار ایشینه گیتدی. قادین دوستلرینی طوپلایوب اتله مکمل ضیافت چکدی. خواجه آقشـام گلیجه اوگنه ساده صویه بولغور پیلاوینی سوردی. خواجه « اندن بر یمك یاپمغه‌وقتك اولماسـه بیله شو پیلاوه بر قاچ یاغلی پارچه‌سینی آتوب‌ده براز لذتلندیرمه‌سینی دوشونه‌مه‌دیکمی؟» دیدکده قادین « بر پارچه مانع اولدی. بن اونکله مشـغول ایکن سنك بك سودیکك تکیر کدی کاملاً یمش. گلدیم، باقدیم، یالانییوردی!.» دیمکله حواجه همان قوشـوب قانطاری گتیردی . مانقالك آلتینـدن کدی‌یی چیقاروب طارتدی . تام اوچ اوقه گلدی . قاریسنه دیدی‌که: به ایمانی یوق!. اگر بو طـارتدیغم ات ایسه کدی نره‌یه گیتدی ؟ . اگر کدی ایسـه هانی ات ؟ !..

﴿ لطیفه ﴾ هم اذان اوقور ، هم آله بیلدیکنه قوشـاردی . سـببنی صوردیقلرینده،« باقه‌لیم سسم نره‌لره قدر ایشیدیله بیلییور؟! اکلامق ایسته‌یورم.» دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یی آلداته‌رق بر چیرکین قادین آلمشـلردی . صباحلایین خواجه گیدوب سوقاغه فیرلایه‌جغی اثناده اونازنین قیریته‌رق « افندی اقرابا کزك ارکـکلریندن هانکیلرینه گورونوب هانکیلرینه گورونمه‌یه‌جکم !.. » دینجه خواجه « بکا گورونمه‌ده هانکیسنه ایسترسه‌ك گورون !. » دیمشدر .

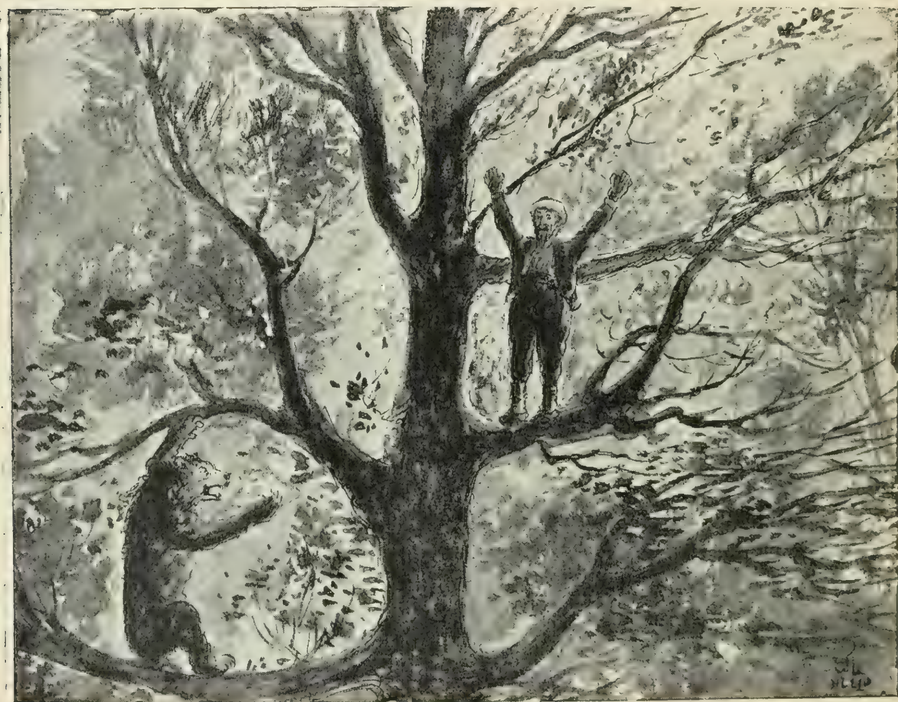
﴿ لطيفه ﴾ « حشيش سكر ويرير . » ديه ايشيدوب مراق ايدرك عطاردن بر مقدار آلدى . استعمال ايدوب عقبنده حمامه گيرمشدى . ييقانيركن عقلنه گلدى . كندى كنديسنه « آدام سنده !. نه سكر ويرديكى وار . نه ده عقله طوقونديغى وار . لاف !. اونى بهانه ايدرك مسخره‌لق ايديورلر . ياخود عطار بنى آلداتدى . گيده‌يم شونى عطاردن تحقيق ايده‌يم . » ديه‌رك چيريل چيپلاق سوقاغه اوغرادى . راست گلنلر « خواجه !. نه‌در بو حال ؟. » ديديكجه بر تفصيل آڭلاتيردى. ايشيدنلر گولمكدن قاتيليرلردى.

خواجه‌نك حمامدن چيريل چيپلاق چيقوب عطار دكانه گيتمسيدر

﴿ لطيفه ﴾ خواجه طاغده اودون كسركن اولديغى يره طوغرو قوجه‌مان بر آيى گلديكنى گورنجه خوفندن همان بويوك بر آغاجه چيقمش . مكر او آغاج آخلاط ايمش . آيى ده گلمش ، آلتينه ياتمش . خواجه بكله‌مش ، بكله‌مش .

حیوان گیتمه‌مش . آقشـام اولمش . او گیجه مهتابه مصادف اولمغله آینك هر
وضعینی آغاجدن سـیر ایدرمش . نهـایت آیی آغاجه چیقه‌رق آرمود ییمکه
باشـلامش . اولمش آرمود آرامق ایچـون حیوان تپه‌یه طوغرو چیقدیقجه
خواجه‌ده یوقاری‌یه چیقـارمش . نهایت الڭ تپه‌یه چیقمش . آیی‌ده آلتینده‌کی
داله چیقمش . خواجه‌نڭ بوسبوتون عقلی باشـندن گیتمش . اولوم فجیعه‌سینی
دوشونه‌رك خزان یاپراغی گیبی تیترمش . آیی کندی ایشیله مشغول اوله‌ رق

خواجه‌نڭ آییدن قورقوب آغاجه چیقمه‌سی، آینڭ‌ده آرمود ییمك اوزره آغاجه چیقمه‌سیدر.

آرمودی قوپاریر ، مهتـابه طوغرو طوتار ، اولمش ایسـه یرمش . ینه بر
دفعه‌سنده اوستنده مدهوش برحالده طالمش اولان خواجه‌نڭ تا آغزی حذاسینه
قدر قالدیرنجه خواجه کندیسنه آرمود اکرام ایدیور ظن ایدرك جان هولیله
« بن یه‌مم... » دییه دهشتلی بر صیحه اورنجه کندی ایشیله مشغول اولان آیی
نه‌یه اوغرادیغنی بیلمه‌یوب اودی قوپه‌رق کندینی آغاجدن آشاغی بیراقی ویرمکله

اوقوجه گووده داللری قیره‌رق ، سیوری محللردن پارچالانه‌رق « باف .... » دیه یره دوشدی . بیروح اوله‌رق سریلدی . خواجه صباحلایین نه‌دن صوکره آینك کبردیکنه حکم ایدوب آغاجدن دورتوشدیره‌ك یقین حاصل ایله‌دیکدن صوکره ایمش . کچیردیکی الك مدهش قورقولی کیجه‌نك مکافاتی اولمق اوزره ایری وتویلی پوستینی یوزوب مملکتلینك الك غلبه‌لقلی محللرندن کمال غروره کچه‌رك دوستلرینك بول بول آفرینی قازاندیقجه ایچندن کیس کیس کولرمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك مونس ، شاقلابان ، کوزل برقوزوسی وار ایمش . پك سودیکی ایچون النه کچی ییدیره‌ب حیوان‌؛یوروییه‌مه‌یه‌جك برحالده‌ شیشمش . هاپازان قومشولرینك کوردیکجه آغیزلری صولانوب ایکیده برده « جانم خواجه ! شوقوزوی‌ کسه‌لیم‌ده گوزل بر اکلنجه ترتیب ایده‌لیم . » دیه مسلط اولدیقجه « چوجوقلر ! طوقونمایك . شو حیوان بنم اکلنجه‌م . بکا بر حیوانی چوق کورمه‌یك . سزك بو تسلطکزدن جداً بیزار اولیورم . » یولنده کلاملرندن خواجه گوکلیله بو حیوانی فدا ایتمه‌یه‌جکنی یقیناً آکلامه‌لریله برگون بیتیشیك قومشوسی قوزویی قورد کبی قاپار . خواجه‌یه طویورمه‌دن ییرلر . قورناز خواجه بالواسطه کیمك چالدیغنی، ناصل ییدکلرینی آکلار. فقط هیچ سزدیرمز . ایکی سنه صوکره قوزویی چالان قومشونك برتفنك کچیسنی برگون اله کچیریر . خواجه‌ده اونی عافیتله جنبشله‌نیر . فقط قومشو غایت جیمری برحریف اولدیغندن قیش باشه قدر همان هر مجلسده کچیسندن بحث ایدرك « شویله سمیز ایدی ، بویله یاغلی ایدی ، بویی شوقدر ایدی ، تویی شودرجه اوزون ایدی . » دیه حددن آشیری وصف ایدوب کچی‌یی بیلمه‌ینلر بونی خارق‌العاده برشی ظن ایدرك عین حقیقت کبی دیکله‌دیکجه خواجه‌نك سینیرینه طوقونمغه باشلامش . ینه برکیجه خواجه‌نك خانه‌سنده اجتماع ایدیلوب حریف بر مناسبت کتیره‌رك کچی‌یی دوه قدر بویولتدکه ، توینی آلتی اوقه‌یه چیقارمغه قالقیشمقله برابر سیاه رنکده ایکن « قار کبی بیاض ایدی . اییکدن یومشاق تویی واردی . » دیینجه

خواجه موازنتنی غائب ایدوب اوغلینه خطاباً « دلی گوکلم دیرکه: گیدەیم کیلاردن شو حریفك کچیسنك پوستینی گتیروب اورتایه آنەیم‌ده . سیاهمی ، بیاضمی ؟. کدی قدرمی ، فیل قدرمی ؟. میدانه چیقسین . حجابندن یرلره کچسین . بزده کچی ماالندن قورتوله‌لم !. » دیی ویرمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ غایت خسیس اولان صوباشی بر آرالق خواجه‌یه « افندی !.

خواجه‌نك صوباشی‌یه تازی یرینه قویون کوپکی کتیردیکیدر

سنك آوه مراقك وار، آوجیلرله گوروشورسین. بکا طاوشان قولاقلی، گییك باجاقلی، قارینجه بللی بر طازی ایصمارله . » دیمش خواجه بر مدت صوکره مرکب گیبی بر قویون کوپکینك بوغازینه بر کندیر طاقوب گتیرمش. صوباشی «بونه‌در؟.» دییه صورنجه خواجه « آو کوپکی ایصمارلامه‌دیکمی ایدی.» دییوب صوباشی « بن سندن طاغ کچیسی گیبی اینجه، خفیف تازی ایسته‌دیمدی؟.» دیمکله

خواجه « مراق ایتمه‌یك افندیم !. سزك دائره‌گزده آززمانده بوده دیدیككز حاله گلیر!..» دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ قاضیلغی هنگامنده بریسی گلوب « افندم !. قیرده صیغیر یایلیرکن بر آلاجه اینك ـ غالبا سزك اولملی؟. ـ بزم اینکی قارنیندن قاقوب اولدورمش. بوکا نه لازم کلیر ؟. » دیینجه خواجه « بونده صاحبینك نه مدخلی وار ؟. حیواندن قان دعواسی ایدلمزآ !. » دیمش . بو سفر حریف « بن یا کلش سویله‌دیم !. بزم اینك سزککینی اولدورمش !. » دیینجه خواجه « ها !.. او وقت مسئله چاتاللاشدی . بکا شورافده‌کی قاره قابلی کتابی ایندیری‌ویرك باقه‌یم !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه برآقشام یورغون ، ذهنی طورغون ، برحالده خانه‌سینه گلوب برمدار انشراح بکلرکن زوجه‌سنی برمعتاد قاشی چاتیق گورنجه « گولمز سلطان !. گینه نه وار باقه‌لیم . محضا سزك معیشتکز ایچون آقشامه قدر چالیشدیغمزك مکافاتی اولمق اوزره نه بیچیم بر وضعیتله قارشیلایه‌جقسین !. » دیدی . قادین « الله الله !. البته بر سببی وار . احبابمدن برینك تازه‌سی چوجوق اوزرینه گیدی ویرمش . اوکا (باشك صاغ اولسون). گیتدیم . دها یکی گلدیم . آکلادیکمی شیمدی سبینی ؟. » دیینجه خواجه « بن سنك دوکون اویندن گلدیککی‌ده بیلیرم آ » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه احبابندن بری مسافر گلمش. یدیرمش ، ایچیرمش. ساعت دورده قدر صحبت ایتمشلر. تام یاتیله‌جغی هنگامده مسافر :

بزم ایللر، بزم ایللر . یاتار ایکن اوزوم یرلر

دیبه برده قهوه آلتی چیقاریلمه‌سنی اشراب ایدنجه خواجه بالبداهه :

بزده اویله عادت یوقدر . صاقلارلرده گوزون یرلر

دیبه ملاطفه ایله حریفی یاتاجیغینه یاتیرمش، « الله راحتلق ویرسون » ی چکوب صاووشمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ اثنای سیاحتنده بر کویك امامینه مسافر اولوب خانه صاحبی «افندی! اویقوسزمیسین ، صوسزمیسین ؟ » دییه یمکدن هیچ بحث ایتمه‌ینجه خواجه «بورایه کلزدن اول بیکار باشنده اویومشدیم ! » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ بریسی خواجه‌یی کمال اشتها ایله یمك یرکن کوروب «نیچون بش پارماغکله ییورسین؟» دییه صورمقله « آلتی پارماغم اولمدیغی ایچون!.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ برخانه یاپدیره‌جق اولمش. قومشولری، احبابی کلوب هربری بر شکل تعریف ایتمش . هم هپسی‌ده تعریفنك اجراسنده ـ برمعتاد ـ اصرار ایله‌مش. « سن یاپدیرمازسه‌ك بن بینه زورله یاپدیره‌جغم.» دییه خواجه‌یی مجبور ایله‌مشلر. آرتیق خواجه بیقوب کیم نه دیدیسه اویله یاپمش . خانه‌دن باشقه هر شیئه بکزه‌ین بر اعجوبه وجوده کلمش. انشا بیتدیکدن صوکره رسم کشاده دوستلرینی چاغیرمش. «ناصل بکندیکزمی؟.» دیمش. هیچ بکنمه‌دکلرینی سویله‌مشلر. خواجه دیمشکه : هاه!. ایشته بو سزك تعریف ایتدیککز وجهله یاپیلدی. شیمدی بنی کندی حالمه بیراقیك ده بو سفرده کندی بیلدیکم کبی یاپدیره‌یم .

﴿ لطیفه ﴾ بر وقت آقشهره هاپازان بر صو باشی کلمش. « هرکس بیلدیکی یمکك صورت طبخنی یازسون‌ده بر کتاب وجوده کتیره‌لیم . » دییه مملکتك وجوهینه سویله‌مکله بو سوز خواجه‌یه‌ده عکس ایتمش. خواجه ایرته‌سی کونی او ذاتی کوروب « بو کیجه تابصباح اعمال فکر ایتدیم. هیچ ایشیدیلمه‌دیك نادر بر یمك کشف ایتدیم. غایت بسیط، غایت لطیف!.» دییوب «نه‌در؟.» دیدکده« باله صارمصاغی باتیروب باتیروب یمك!.» دیدی. حریف خالی‌الذهن بر آدم اولمغله و درحال صو باشی‌یه تصادف ایله‌مه‌سیله «افندیم! بزم بلده‌مزك چوق کورمش، چوق بیلمش مخف مشرب بر خواجه‌سی وار. شویله غریب بر طعام تعریف ایتدی!.» دییه آکلاتیر. صوباشی ده‌راویسندن بو کسك سویه‌ده بر آدم اولمادیغندن «عجایب!.» دییوب همان خانه‌سینه کیدنجه آقشام طعامنده تجربه‌سینی یاپار . بالطبع بك مُقّی بر شی اولور. حریف بوکا حدته‌نوب صباحلین بو طعامی روایت ایدن معرفتیله

دیوان اوطه‌سینه خواجه‌یی جاب ایدر. «بال ایله صاریمصاغی یمه‌یی ایجاد ایدن سنمیسین؟.» دیمکله خواجه محویتله «اوت افندیم! من غیر حد داعیکز.!» دیر. امر ایدر. صباحلین آچ قارنه خواجه‌نك اوکینه قویارلر. خواجه صاریمصاغی باله باتوب ده چیکنه‌ینجه بشاعت طعمندن ناشی غایت عجیب بر صورتله ایکی طرفینه باقینیر. صو باشی «نه باقیورسین!. اختراع ایتدیکك طعامی طویه طویه عافیتله یی. انسانك محصول قریحه‌سنده باشقه ذوق اولور.» دیمکله خواجه «افندیم! صادقسکز!. آنجق داعیکزك بو ایجادم بر نظریه‌دن عبارت اولوب هنوز تجربه‌سینی یاپمامشدیم. شیمدی یاپدیم امّا نظریسی عملیسینه اویمادی. بن ده بکنمه‌دیم!.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ صو دستیسینی طولدرمق اوزره چایه طالدیروب طولدیغی اثناده الندن قورتولنجه دیبینه اینمش. خواجه بکلرمش. بریسی «آ خواجه! صویه نه باقیورسین؟.» دیدکده «دستی صویه گیردی. چیقنجه بوغازندن یاقه‌لایه‌جغم!.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ یولده آرقه داشیله مشترك یوغورت آلمشلر. یه‌جکلری اثناده آرقه‌داشی اورته‌دن چیزوب (بن حصه‌مه شکر توزی دوکه‌جکم!) دیمکله خواجه دیرکه: جانم!. بو بر مایع بر شیدر. البته بنم طرفیمه‌ده طادی برپارچه گلیر. عجیب بر شی اولور. دوکه‌جکسه‌ك باری هر طرفینه دوك ده آغیز طادیله یه‌لم. حریف «شکرم آزدر. سکا ویرمکه مجبور دکلم!» دیمکله خواجه قیزوب الینی طاغارجیغنه اوزاته‌رق زیتون یاغی شیشه‌سنی چیقاروب همان دوکمکه شروع ایتدی. حریف «بره آمان!. هیچ یوغورته زیتون یاغی قونورمی؟» دیدیکده خواجه «سن نه قاریشیرسین!. بن کندی حصه‌مه دوکه‌جکم. کیفمك کهیاسی دکلسین آ. سن کندی بولوکیکه قاریش.» دیدی. حریف «آجانم!. هیچ بر مایعك بر طرفنه بر شی دوکولورده او بر طرفینه بولاشمز اولورمی؟.» دینجه خواجه «خلط ایتمه اویله ایسه!. دوك شکری اورته‌یه!» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر مملکته کیدوب اورانك اهالیسندن بر کیمسه «افندی.

حضرتلری!. سزی پك سودیم!. بویورك بزده طوز اکمك ییه‌لم. همده صحبت ایده‌لیم!.» دیمکله خواجه مع‌الممنونیه قبول ایله‌دی. بر زمان صوکره حقیقةً اورته‌یه طوز ایله اکمك قونمغله خواجه آج اولدیغندن ناچار یمکه باشلادی. او اثناده قاپویه بر دیلنجی گلوب بر چوق دعالرله ییه‌جك ایسته‌دی. دهشتلی خسیس اولدیغی نمایان اولان خانه صاحبی پنجره‌دن باشینی اوزاتوب «هایدی دفع اول اورادن!. شیمدی گلیرسه‌م بلیکی قیراریم!» دیدیکی حالده دیلنجی‌نیڭ تضرعاتنده دوام ایله‌دیکنی خواجه گورونجه اوده باشینی اوزاتوب دیلنجی‌یه «باقسه‌ڭ آ آیول! سن افندی‌یی باشقه‌لرینه قیاس ایتمه! اویله یالانی، شاقه‌سی یوق!. سوزینڭ اریدر. یاپارمی یاپار.» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خوجه‌یه چوجوق ایکن «سن‌می بویوکسین. قارداشیڭمی.» دیمشلر. «والده‌م گچن سنه برادرڭ سندن بر یاش بویوك دیمشدی. بو حسابجه بو سنه ایکیمز بر یاش اولمه‌مز لازم گلیر.» دیمش.

﴿ لطیفه ﴾ احبابندن بری یڭی بر خانه یاپدیرمشدی. خواجه‌یی دعوت ایتدی. صباحدن آقشامه قدر اوزون اوزادی گزدیروب خانه‌یه متعلق دیدی قودیلرینی دیڭلتدیکی حالده یمك خصوصینه اصلا یاناشمه‌دی. خواجه‌نڭ آچلقدن صفراسی قاباروب گوزلری قارارمغه باشلادی. او اثناده خانه صاحبی بتکرار سوزه آغاز ایله «یمك اوطه‌سینی ده گچدیڭز. نظارتینه، کوشه‌سینه، بوجاغینه دقت ایتمه‌دیڭز. بونی پك اعتنالی یاپدیردم.» دییه بتکرار گزدیرمکه گوتوردی. خواجه هر طرفینه کمال اعتنا ایله باقدیقدن صوکره انینی، بویینی اولچمکه، جیبنده‌کی دفتره بعض چیزگیلر چیزمکه باشلادی. خانه صاحبی نه یاپدیغنی صورمقله اوطه‌نڭ رسمینی آلدیغینی سویله‌دی. خانه صاحبی «گوردیڭزمی افندیم؟ ناصل خوشڭزه گیتدی. اومارم‌که کندی یمك اوطه‌ڭزی‌ده بو یولده تعدیل ایتدیره‌جکسیڭز!.» دیمکله خواجه «نه شبهه!. پك خوشیمه گیتدی. غایت ادارەلی!. انسانڭ یقینی بوغاز مسئله‌سیدر. حال بوکه سزڭ یمك اوطه‌سینڭ

صورت تشکیلندن اولمه‌لیدرکه یمکه متعلق هیچ برشینك وجودی بوراده ایجاب ایتمه‌یور !..» دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برمسئله‌دن طولایی کویلیسی خواجه‌یی قاضی‌یه شکایت ایله‌مه‌لریله قاضی خواجه‌یی جلب ایدوب « کویلی سنی ایسته‌میور . باشکك چاره‌سنه باق!.»

کویلینك خواجه‌یی قاضی‌یه شکایتیدر

دینجه خواجه « اصل بن کویلی‌یی ایسته‌مم . وارسون اونلر هانکی جهنمه ایسترلرسه گیتسونلر . او قدر خلق نره‌یه گیتسه برکوی تشکیل ایده‌بیلیرلر . فقط بن بر باشیمه شو یاشمدن صوکره چفتجی چوبوغیمی طاغیته‌یم‌ده کندیمه هانکی طاغ باشنده مسکن تدارك ایده‌یم ؟..» دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم اوزون بریولدن گلیرکن پك زیاده یورولور . کندی کندینه « یاربی ! نه اولوردی ، لاغر برمرکبم اوله‌یدی‌ده هیچ اولمزسه

آياغيمى يردن قالديره‌يدى !.. » ديركن اوته‌دن برسپاهى آتينى قوشدوره‌رق گلوب آرقه‌سنده‌كى آلنى آيلق قولونى گوستره‌رك خواجه‌يه خطاباً « اى... دايى !. بويله تنبل تنبل آغاجك گولكه‌سينه چكلمكله اولمز . چاليشمالى !. هايدى باقه‌ليم شوطاى يورولدى؛ براز صيرتيگه آلده شوقارشيكى كويه‌قدر گوتورى ويرا. » ديیوب خواجه « آمان افنديم !. بن قيميلدايه ماديغمدن طولايى ... » ديركن

لطيفه‌سى ١٧٧ نجى صحيفه‌ده گچن : خواجه‌نك طورشو صاتديغيدر

لاقيرديسينى اكمال ايتمك ميسر اولمايوب شيمشك گبى بر قامچى صيرتينه اينمكله برابر « قالق كراته !.. اويله شو چام آلتى سنك ، بو پيكار باشى بنم ؛ ديه آغيرارگى ، فيستيقى مقام؛ قونه‌رق گوچه‌رك؛ سوموكلى بوجك گبى برقوناقلق مسافه‌يى برهفته‌ده قطع ايدرك طاغلرده ، قيرلرده صفا ايتمه‌يه انسانى هروقت بيراقمزلر !. » ديه باغيرنجه بيچاره چاره‌سز طايى صاللا صيرت ايدوب آغانك اوگنده قوشمغه باشلادى . آره صيره اينجكلرينى قامچى اوقشاديقجه هوپ هوپ

هوپلاردی . زواللی؛کوی قارشـیدن کورونجه‌یه قدر اون دقیقه‌لق مسـافه‌یی قطع ایدوب نهـایت طایله برابر یوزون قویو قاپاندی . مرمر یورکلی حریف آرتیق زیاده اصرار ایتمه‌یوب « آیرانجی تورك سـنده !.. » دییوب کچدی ، کیندی . زواللی خواجه قان‌تر ایچنده یاریم ساعت قدر قیمیلدانه‌مایه‌جق برحالده بیهوش یاتدیقدن صوکره عقلی باشینه کلوب سورونه‌رك بر آغاج دیبنه کلدی . باشینی آسمانه قالدیره‌رق دیدی که : یاربی ! بسبللی دیشـلریم دوکولدیکی جهتله بن لاقیردی آکلاته‌مز اولدیم !. بن ایسـته‌دیم بر أشك . سـن کوندردیك بینه‌جك !.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه قیزینی بر کویه کلین ایتمش . کویلیلر خایلی اوزادیقدن صوکره خواجه قوشـه‌رق بر بوچوق سـاعتلك یولده ، قان‌تر ایچنده بونلره یتشدی . همان قادینلری برطرف ایدرك قیزینك یانینه صوقولدی . هرکس کمال حیرتله باقییوردی . خواجه قیزینه دیدی که : قیزیم !. دیکیش دیکرکن ایکنه‌یه صاپلادیغك ایپلیکك اوجینی دوکومله‌مه‌سـینی اونوتمه !. چونکه اکر دوکومی اولمزسه عجله ایله ایپلیك چیقی ویرر . ایکنه الکده دیکیله قالیر !.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحومك جملهٔ کراماتندن بریده کویلولره بویراز صاتمه‌سیدر . شـویله‌که : بر سنه بر کویه امام اولور . رمضان آیی ختام بولنجه کویلولر محصولك قیتلغینی‌بهانه ایدرك خواجه ایچون هرسنه مقنن‌اولان بوغدایی ویرمه‌مکه قالقیشیرلر . خواجه‌ده بونلره قیزوب تام خرمن زمانی اولمغله « اویله ایسه بن‌ده سزه‌روزگارویرم. بولك‌روزگاریکزی، صاووریك‌خارمانکزی !.» دییه‌رك خارمان یرینه ناظر برتپه‌یه قوجه‌مان بر حصیر گرر . حقیقةً گونلرجه بویراز خرمن یرینه اوغرامز . برطرفدن‌ده قالین قالین بولوتلر هواده جولان ایتمکه باشلامغله کویلولری تلاش آلیر . بر معتقد کویلی « افـندی !. بن گچن سنه‌کی خواجه حقینك ایکی‌مثلینی ویره‌جکم!. » دیمکله خواجه گوزینك اوکنده اونك خارمانینه طوغرو حصیره پارماغینی صوقوب بردلیك آچار . برده‌حریف خارمان یرینه کیدنجه مکمل روزگار بولور . باشلار صاووغه. آز زمانده منتظم

روزگارله هپ چیچلرینی، ییغنلرینی اکمال ایدر . سوینه سوینه بوغدایی صامانی چووالله طولدوروور، قاکیی یه یوکله‌تیر، خانه‌سینه در آنبار ایدر . بونی گورن قومشولری ده عجله خارمان یرینه گلیرلر . یانی باشینده اولدیقلری حالده روزگاردن اثر بوله‌مزلر . دیگر خارمانجی دیرکه : نافله یورولمه . گیت خواجه‌یه حقینی وعد ایت . روزگار صاتین آل . اوده بالمجبوریه گیدر . خواجه اونک خارمانی طرفینه‌ده حصیره بردایک آچار . او کویلی‌ده درحال ایشینی گورور . بونی

خواجه‌نک خارمانجیلره روزکار صاتمه‌سیدر

گورن کویلولر تپه‌یه هجوم ایدوب هپسی خواجه‌دن روزگار صاتین آله‌رق حقینی بول بول ویره‌جکلرینی وعد ایدرلر . خواجه « کویلیلر !. صاقین خواجه‌یی قاندیرزده ایشیڭز بیتدیکی وقت سوزیمزدن دونرز گیبی خاطریڭزه بر سوء اعتقاد کلمه‌سین. صوڭره جناب حق خارمانڭزی صاووورور. آووجیڭزده بر هواقالیر . » دیمکله کویلی قورقوب خلوص وجدانله عهدلرینده طورورلر. گوزل گوزل خواجه‌نك

حقنی وعد ایلرلر. خواجه‌ده هرکسك خارمانینه برر دایك آچار. هپ صاووررلر. برکتلی محصول آلیرلر. خواجه‌نك حقینی ایکی مثلی اوله‌رق تأدیه ایدرلر. کویی دخی مالك برکتینی بولور. خواجه‌ده برسنه فرح فخور کچینه‌جك ذخیره‌سنی در انبار ایدر. خواجه ذخیره‌سنی قاکلیره یوکله‌توب کوی خارجنده آیریلق چشمه‌سنده وداع طعامنی ایده‌رك دعا ایله‌دکدن صوکره آرابه‌جنی صیرده کویلی‌یه متوجهاً « تاکری تعالی حق صاحبینك حقینی ال ایله آله‌مزسه ایشته بویله یل ایله آلیر !. » دیمشدر. فرحمة الله علیهم اجمعین.

مرویدرکه اوکویده حالا روزکار مقاطعه‌سی جاری ایمش.

رحمت ایتسون روح نصرالدینه حق
اولدی بیزدن بو دعایه مستحق
هر سوزی شایستهٔ تقدیردر
هر رموزی قابل تفسیردر
صانمه‌کیم اَبلَهْ ایدی اول خرده‌دان
هر سوزی بیر نکته ایلردی بیان
هم کولوب هم یازمه دوشدی عزّته
ایردی (۳۱۸) ده غایته

بروسه مکتب ملکیسنده حافظ علی خلقی افندی طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ بر گون آقشهره تجّار جدلجی بر سوخته گلوب « شهریکزڭ عالمی کیمدر؟ » دییه صورمقله خواجه مرحومی تعریف ایدرلر. آرار، بولور. « خواجه افندی! سکا قرق سؤالم وار. فقط جملەسینه برجواب ویروب مشکلمی حل ایدەجکسین! » دیر. خواجه قیدسزجه « سویله باقەلیم سؤاللریکی!. » دییوب تیرقینی‌ده جان قولاغیله دیکلەدیکدن صوکره «لاادری کلّها» یعنی هیسینه بردن «بیلم!.» کلمه‌سیله بر جواب ویروب معارضینی اسکات ایلەمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ بر گون خواجه‌مرحومه « بورنڭ هانکی طرفده؟ » دیمشلر. اکسه‌سنده‌کی « عقدهٔ حیاتیه » موضعینی گوسترمش. «خواجه افندی! تمامیله ضدّینی و مقابلنی تعریف ایتدیکز!» دینجه خواجه «هاه!.. گوردیکمی؟. عکسی تعیّن ایتمەدیکجه اصلی تقرّر ایتمز!.» دیمش.

قیزیل طوپراقده (نوفیوه بلکزاده غیاث الدین بک) طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم قیزینڭ الینه دستی‌یی ویروب صوراتینه ایکی‌ده توقات عشق ایدرك « صاقین دستی‌یی قیرمه‌ها!. » دیر. یاوروجغزڭ رخسار معصومانه‌سندن دردانه‌لرك دوکولدیکینی گورنلر « افندی! بو بیگناه معصومه بغیر حق اشکنجه روامیدر؟. » دیدیکلرینده « اصل دستی‌یی قیرمه‌دن عاقبتڭ وخامتینی گوسترمه‌لیدرکه دقت ایتسون. یوقسه دستی قیرلدیقدن صوکره فاعلنه جزا ویرمکله یرینه کلمز!.» دیر.

بر کوچوك قارئ طرفندن ورود ایلەمشدر : [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم زوجه‌سنڭ اکیردیکی ایپلکی بازاره گوتوروب

[۱] (حکمت) امضاسیله‌ده ینه بو حکایه کوندرلمشدر.

غدّار اصنافلر بر چوق حیله و بهانه ایله خواجه‌نك النّدن یوق بهاسنه آلمق ایسترلر. خواجه کندی کندینه « سزه مرتکب اولدیغکز مسلك وادیسنده مقابله ایتمك یارار. » دییه‌رك کوللکده بولدیغی قوجه‌مان بر دوه باشینی خانه‌سینه کتیروب ایپلکی اوزرینه صارار. غایت ایری بر یوماق حصوله کلیر. بینه چارشی‌یه کیدوب دیکر تجارانه کوستریر. بریسی یوماغه نسبتله آشاغی برفیئات ویریسه‌ده خواجه دوشونور؛ داره‌سی چیقنجه تام ایپلیکك بهاسیدر. همان « صای پاره‌یی!. » دیر. حریف بو قدر ایری یوماغك بو فیئاته ویریله‌سینه شبهه‌له‌نوب « افندی!. بو یوماق سزك خانه محصولیمیدر؟ یوقسه باشقه‌سینکمی؟. صاقین ایچنده بر شی اولماسون؟ » دینجه خواجه کمال جدّیتله « دوه‌نك باشی!. » دیر. مشتری مطمئن اولوب پاره‌یی صایار، خواجه‌ده پاره ایله صیقیلتیسینی دفع ایدر. مشتری دکاننده یوماغی چوزوب‌ده ایچنده عظیم بر قفا کورونجه همان خواجه‌یی بولوب افندی!. بو سزه یاقیشیرمی؟ بکا یوماغك ایچنده بر شی یوق دیدیك. بنی آلداتدیك!. » دینجه خواجه کوله‌رك دیرکه: اکر سن قیمتینی بیلسه‌ك بنم سکا ویردیکم درس؛ سنك حیله ایله قازانه‌جغك بر قاچ پاره‌دن بیك قات نافعدر. بر کرّه شو بیچاره زوجه‌مك کوز نوری دوکه‌رك وجوده کتیردیکی و بنم‌ده سوق ضرورتله صاتدیغم ایپلك سکا حلالندن مقدار کافی کار کتیریر. بپاسه‌یی بیلیورم. ایکنجیسی بن سکا یالان سویله‌مه‌دیم. « یوق؛ دوه‌نك باشی!. » دییه حیله‌یی عنا اعتراف ایله‌دیم. سن‌ده او حالیله صاتین آلدیك. اکر بویله یاپماسه‌یدیم‌ده ذکر فیئاتینی بولمغه عناد ایده‌یدیم. یاالده مالم اولدیغی حالده ناچار قالدیغم بر ضرورت مندفع اولمایه‌جقدی. یاخود اولو بهاسینه مالیمی سزك قوجاغیکزه آتوب مغبون ملعون اولدیغم حالده خائب وخاسر چکیلوب کیده‌جکدیم. اصحاب علم وتقوا حیله‌یه صاپمز. ناچار قالمادقجه بو درجه‌سینه بیله سلوك ایله‌مز. بنم مالیم ویردیکك پاره‌یی چیقاروب حتی سکاده برقاچ پاره قازاندیرمزسه دنیا غائب اولور. خواجه نصرالدین غائب اولمز. بن هر وقت بورجمی تأدیه‌یه؛ حیله‌مي تصفیه‌یه حاضرم!..

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم بر قاچ کیشی ایله بر محلده اوتوروب صحبت

ایدرکن خواجه ایله شویله بر معارفه‌سی اولان برکیمسه گلوب « قوزوم افندم ! شو آلتونی بوزی ویر ! . » دیدی . خواجه رسمی گوروشدیکی آدملر ایچنده ناصلسه « پاره‌م یوق ! . » دیه‌مکه صیقیلوب « شیمدی صیره‌سی می یا ! . » دییه باشدن صاومق ایسته‌دیسه‌ده حریف شدت لزومندن ناشی ابرام ایله‌دی . ناچار خواجه بر بهانه اعمالینه مجبور اولوب « ویر باقه‌یم آلتونی ! . » دیدی . الینه آلوب أوردی ، چویردی . آووجنده وزنینی تخمین ایله‌دی . نهایت « اوغلم ! بن بو آلتونی بوزه‌مم . اکسیکدر . » دیدی . « جانم خواجه افندی ! . سن بوز قاچ پاره اکسیک آلیرسه‌ڭ بن راضی‌یم . دیدی . خواجه کندی کندینه میریلداوب بعده « آیول ! چوق اکسیك چوق . نافله بن بوزه‌مم . » دیمشسه‌ده حریف اللرینه صاریلوب « قاچ آقچه ویریرسه‌ڭ ویر . صوکره آلتونی آلدیغم یره اعاده ایدرم ، سنڭ پاره‌کی‌ده گری ویریرم . بکا بویوك بر دوستلق ایتمش اوله‌جقسین . » دییه یالوارمغله خواجه برطرفدن تره‌مکه ، دیکر طرفدن‌ده فنا حالده قیزمغه باشلایوب نهایت یاقه‌یی قورتارمق ایچون الینده براز دها دوندروب آقتاردیقدن و آووجنده برمدت صیچراتوب هوپلاتدیقدن صوکره « حساب ایتدیم . بو آلتونی ویردیکدن باشقه سزڭ دها اوسته الی بوچوق آقچه ویرمه‌کز لازم گلیبور . » دیمشدر .

قونیه‌ده آقشهرلی مارانفرز احمد امضاسیله ارسال اولونمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ رؤیاسنده قومشو قادینلر خواجه‌نڭ اطرافینی آلوب « افندی ! سکا بك مناسبدر ! . » دییه بر قادینله ازدواج ایتدیرمکه اوغراشیبورلرمش . خواجه خلجانله اویانوب همان حرمینی دورتوب اویاندیره‌رق « قالق ! به‌غیرتسز قادین . امّا فتورسزسین ها ! یانی باشمده اولدیغڭ حالده هیچ آلدیرمه‌یورسین . قومشو قادینلر بنی زور ایله اولندیرییورلر . اوستیکه اورتاق گلیبور . هایدی شو قادینلری دفع ایت ؛ یوقسه سن بیلیرسین . بنی سویله‌مه‌دی دیمه . اسکی‌یه اعتبار یوق ها !.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ قومشولرندن حیاسزلقده مشهور برقادین برکون خواجه‌نك یانینه کلوب « جانم افندی ! شـو بنم دلی قیزه [۱] برنفسمی ایده‌جکسین ؛ موصقه [۲] می ویره‌جکسین ؟ بر شی یاپ‌ده بر از عقللانسین . هرکون بنمله پنجه بنجه‌یه ! یاپمادیغی دلیلك یوق . هانده ایسه بکا دایاقده آته‌جق . » دینجه خواجه « خانم ! اوکا بنم کبی اختیارك نفسی تأثیر ایتمز . بنم نصیحتیمی دیکلرسه‌ك سن اوکا بیکیرمی‌بش ، اوتوز یاشینده کنججه بر آدام بولده او اوکا هم خواجه‌لق ایدر ، هم قوجه‌لق ایدر . و عائله غائله‌سی ، چولوق چوجوق تلاشه‌سی اونی مومه دوندورور . ملك کبی اولور . » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ زواللی خواجه‌نك بر یورغانی اولوب قیش کونی بینیشینی ، فلانی ، حاصلی اللرینه نه‌کچرسه اورتونور یاتارلرمش . ینه زیاده‌جه قار یاغدیغی بر زمانده کیجه قاریسی « آ افنـدی ! هیچ پاره قازانمزسین !. اولور ایله قناعت ایده‌جکز دییه فصـله بر یورغانه بیـله مالك اوله‌مادیق . شیمدی ایکی یورغانمز اولسه‌یدی‌ده راحت راحت اورتونسه‌یدیك. بنم‌ده اوستیمه شـونی بونی اورتمك ضدّم . بری اوزینـه کلیر ، او بری قیصـه کلیر . دیرکن بری بر طرفه قایار ، او بری باشقه برجهته طوپلانیر. آه یوقسوللغك کوزی کور اولسـون . ای نه یاپه‌لیم. بروقت بنم بابام....» دییه خواجه‌نك سنه‌لردن بری دیکه‌دیکی و قاریدن دها ایی ازبرله‌دیکی ماصاللره باشلاینجه خواجه « یو... ق. باق!. بن هم یورغونم هم اویقوسزم. دیردیر ایسته‌مم. کوزل کوزل اویقوکی اویو باقه‌یم. » دیدیسه‌ده قادینـك برکره ماقاره‌لری آچیلمش اولمغله صوصمه‌سی قابل اوله مانیجه خواجه «طور قاریجغم . سکا قیامت قدر یاموق کتیره‌یم. ایسته‌دیکك قدر یاتاق یاپ ، یورغان یاپ دییه قالقوب خاراری اوموزله‌دیغی کبی طوغری حاولی‌یه اینـه‌رك قارلری طولدورمغه باشلادی . قادین پنجره‌دن سیر ایدرك « به آدم ! بو آیازده قار ایله اوینایه‌رق کندیکی خسته ایدوب‌ده باشیمه بر درد دهامی چیقاره‌جقسین.

---

[۱] کویا عارسز، تربیه‌سز، شیمارقلغندن کنایه اوله‌جق. [۲] نسخه‌نك تورکجه‌لششی.

نه یاپه‌جقسین اونلری؟.» دیمکله خواجه «ایشته‌سکا خدایی ثابت بر چوق بالموق!.»
دیمش. قادین «آیول!. هیچ قار آدامی ایصیتیرمی؟.» دینجه خواجه «ایصیتمایه‌جق
اولسه هیچ بابالریمز، ده‌لریمز آلتنده یوموشاجق صیجاجق یاتیر، میشیل میشیل
اویورلرمی؟.» دیمش.

﴿لطیفه﴾ خواجه بر کویك (آره اوطه‌سینه) [١] مسافر اولمش. کاهیا
هر اودن متصل قاباق خاشلامه‌سی طاشیرمش. قاباق یمکدن خواجه‌نك جانی
چیقمش بر گون کویك جامعنده کرسی‌یه چقوب «ای جماعت!. ابجدك
معناسینی بیلیرمیسکز. بانك سزه سویله‌یم. (ابجد) غافل کویلونك قولاغینی
بك چك (هوز) اونلر مسافر آغیرلامه‌سینی بیلمز (حطی) بیچاره خواجه هر
گون قاباق یوطدی (کلمن) بن بو ایشه گه‌مم (سعفص) بو معامله کتابك بر یرینه
صیغمز. (قرشت) خواجه گزه یوقی لنگریده بر قاریش أت (ضظغ لاً) بونده
بیدیر؛ آخرته گیت آزیغیلَن! [٢] » دینجه کویلی متأثر اولوب «عفو ایدرسین
خواجه افندی!. بز بیدیروب ایچیرمه‌نك بو درجه فضیلتینی بیلمه‌یوردیق!..»
دییه اعتذار ایدوب گیدینجه‌یه‌قدر خواجه‌یی قویون أتیله، طاووق قیزارتمه‌سیله
بسله‌مشلر دییه منقولدر.

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحومك حرمی خسته‌لانیر. هر گون ایشندن عودتنده
باش اوجینه گچر، آغلارمش. خاطرصورمغه گلن قومشولردن برقادین «افندی

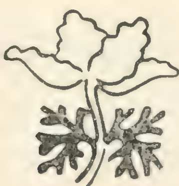
[١] کویلرك بر و یا دها زیاده آره اوطه‌سی نامیله بر مسافرخانه‌سی اولور. هر هانکی
ملتدن اولورسه اولسون بر مسافر کلیجه – امام و مختارلرك هر تورلو ایشنده بولونان وکویلی
طرفندن اعاشه ایدیلن. – کاهیا هر اودن نوبتله مسافره صباح، آقشام طعامی طاشیر.
زنکین اولانلر باشلی باشینه کندی سلاملغینی مسافره کشاده ایدوب کلن کچی آیلرجه
مهمان ایدر. مسافره قطعاً استثقال ایدلمز. بعض حاجی آغالر فقیر دوشدیکلری حالده
ینه سلاملقلرینی قاپامزلر. کندیلری یمه‌یوب، جوجوقلرینه یدیرمه‌یوب «بن بابامدن
بویله کوردم» دییه مسافرلرینی آغیرلارلر. هم اکثریسی بالنفس آیاقده طوروب کندی مسافرینه
خدمت ایدر. فقیر طوقسانلق پیر قایلری، علمادن کیمسه‌لری بویله خدمت ایدر کوردیم.
[٢] (آزیق) یولجینك یول ایچون یانینه آلدیغی طعامدره (آزیغیلان) یول طعامی
ایله – دیمکدر.

او قدر اوزولمه ! . قورقوله‌جق بر شی یوق . انشاءالله بر مدت صوکره صاوشدیرور » دیدیکنده خواجه « خانم !. بن مشغول بر آدامم. یارین قالقار، کویلره کیدرم؛ یاخود باشقه بر ایشم اولور. شیمدیلك الم بوش ایکن آغلایه‌یم. نه یاپه‌یم ، بلکه صوکره الیم دکمز. زواللینك بندن باشقه‌ده آغلایه‌جق کیمسه‌سی یوقدر.» دیمش .

*
* *

مذکور مرانغوزك قایین برادری تیپوغراف ماکنه‌جیسی
حسن محمود افندی طرفندن :

﴿لطیفه﴾ خواجه‌نك بر اوغلی اولمش . قادینلر « افندی ؛ کل آدینی قوی !.» دیمشلر. قولاغینه اذان اوقودیقدن صوکره «یاعاتکه بن نصرالدین!.» دیه چاغیرمش. بر قوجه‌قاری ایلریدن آتیلوب «امان افندی؛ هیچ تحفانی بیراقمزسین. طوغرو طوغرو شو چوجوغك آدینی قوی!..» دیر. خواجه «قویدیم ایشته‌یا!.» دییوب قادین «آیول!. چوجوق ارکك ، ارکك ! سکا سوبله‌ین اولادیمی؟.» دیمکله خواجه « بیلیرم . ارککه قادین اسمی قوماقله ارککلکی زائل اولمز آ طوغروسی قاریمی سورم . شاید اوله‌جك اولورسه یادکار قالسین . اوغلمی چاغیردیقجه قاریمی خاطرلایه‌یم دیه اهلیمك آدینی قویدیم!.» دیمشدر.

«شهزاده باشنده بر قارئمز» عنوانيله اوتجه بر تلطيف نامه ايله برابر لطيفه‌لر ارسال بويورانه ذات عالى قدر طرفندن :

﴿ لطيفه ﴾ آذربايجان عوامندن بر ايرانلى‌يه فارسى اوله‌رق بر مكتوب گلمش. خواجه‌يه تصادف ايدوب « شو مكتوبى بكا هم اوقو، هم آڭلات! » ديمش . خواجه النه آلوب‌ده شكست تعليق ايله فارسى‌العباره اولديغنى گورنجه « سن بونى باشقه‌سنه اوقوت! » ديبوب اعاده ايتمك ايسته‌مش. فقط ايرانلى اصرار ايدنجه خواجه بالمجبوريه « بنم فارسى ايله او قدر باشم خوش دكل . خصوصا اونلرك بو يازيلريله توركجه بيله يازيلسه بن چيقاره‌مم . » دينجه ايرانى حدت ايدوب «به آدام!. فارسى بيلمزسين، اوقومه بيلمزسين. او صورتده خواجه‌يم ديه بولغور ديبكى قدر قاووغكله، دكيرمن طاشى كبى صاريغكله كنديكى‌نه‌يه ميدانه آتيورسين!.» ديمكله خواجه‌ده قيزوب همان قاووغى باشندن، بينيشى صيرتيندن چيقاره‌رق اوگنه‌قويوب «اگر قاووقله، بينيشله اوقونورسه‌ها‌يدى سن گى‌ده مكتوبك ايكى سطرينى اوقو باقه‌ليم!. » ديمشدر .

﴿ لطيفه ﴾ خواجه آقيون قاره حصارينده ايكن اورايه بر ايرانى گلمش. صحبت اثناسنده ايرانى شهرك اوزرنده‌كى سياه قايا بيغينينى گوستره‌رك نه‌اولديغينى صورمغله خواجه درحال « بوستان قويوسيدر!.» ديمش. ايرانى « بسكه بو بويله سيپ سبورى نيجه قويو اولوبدر؟ » دينجه خواجه جواباً « ايچينى تميزله‌يوب قوروسين ديه بويله ايچينى طيشينه چويرمشلر!.» ديمشدر.

﴿ لطيفه ﴾ تيمورلنك آقشهره گلنجه رجال بلده و علماىى مجلسنه دعوت ايله‌مش . هركس فرط ظلمندن تيتره‌يه‌رك بوت كبى مبهوت طوروپورلرمش . ايچلرنده بالطبع خواجه‌ده بولونيورمش. تيمورلنك دفع وحشت ايچون اشرافله مكالمه‌يه باشلار . بونلره اكراماً شربت ايصمارلر. اوّلا تيموره گتيريرلر؛ ايچر.

مملكتنك صوباشيسى اولان جاهل بر حريف تيموره « عافيت اولسون!. » ديه‌كلكى قورار. خوف و تلاشله آغزيندن بر « مرحبا!.. » فيرلار . تيمور؛ مجلسه ايلك دخولده سويلنمه‌سى لازم كلن بر سوزك بويله بى‌وقت ايرادينه متحير اوله‌رق نظر استفهامله حريفك يوزينه باقنجه حريفك عجز و جهلينه مرحمت ايدرك ـ و بلكه تعمير ايده‌جكم ديه داها بويوك بر مناسبتسزلك ايدر خوفيله ـ خواجه امداده يتيشوب « افنديم!. بزم شهرك مرحباسى آغيزطاديله‌در! » ديمشدر.[١]

﴿ لطيفه ﴾ آقشهرده بر طاقيم احبا تفرجه كيتمشلردى . طعام ايديلوب اوراده بولونان حوض كبيردن هركس اللرينى ييقايورلردى. محله امامى دخى اللرينى ييقاركن قضارا آياغى قايدينجه كيبى حوضه باش آشاغى يووارلانمش. اطرافدن يتيشه‌رك هركس كنارده يارى بلينه قدر صارقوب او قدر « ويرأليكى!.. » ديه هايقيرمشلر ايسه‌ده كندى كندينه چيقمغه چاليشوب بر تورلو امدادجيلره اللرنى ويرمزمش؛ خواجه بو حالى كورمكله « چكيلك اورادن!. سز اونك يولينى بيلمزسيكز. حريف بوغولور؛ بينه سزك امريكزه اتباع ايتمز. چونكه اونلر اصلا ويرمكه آليشمامشلردر. باقيكز؛ بن ناصل قورتاريرم! » ديوب جان هوليله كنديى كناره آتمغه چاليشان امامك اولديغى حذادن صارقه‌رق « بكر افندى!. آل اليمى! » ديينجه امام همان « آمان براددر. هاى الله راضى اولسون. » ديوب شارپه‌دق خواجه‌نك بيلكندن ياقه‌لامش؛ خواجه‌ده ساحل سلامته چكمش، چيقارمشدر.

﴿ لطيفه ﴾ خواجه بر كيجه، ملاّسى عماد ايله خانه‌سينه عودت ايدركن بر قاچ خيرسيزك بر خانه كاليدينى توربوله‌ديكلرينى كورورلر. خواجه منع ايده‌مه‌يه‌جكينى، بلكه كنديسى‌ده بر مهلكه‌يه دوچار اوله‌جغينى تيقن ايدرك سسينى چيقارمز ،

---

[١] ككه‌مه‌لرك هر برى بعض حرفك تكلمنده‌اينجه كوچلك چكرلر. شاعر مشهور بكيشهرلى عونى بك مرحوم ككه‌مه اولوب (سين) حرفينى سويله‌يه‌مزمش. ذاتاً همان هپسى ذكى اولان ككه‌مه‌لرك ياپديغى كبى عونى بك‌ده الدن كلديكى قدر (سين) ايله باشلايان كلمه‌لرى قوللانمايوب مراد فنى استعمال ايدرمش. بر كون بر مجلسه داخل اولوب ناصلسه (سلام عليكم) ديه‌جك اولمش. فقط البنى كوكسينه قويوب (س س س.........سلام) ديه‌دن تا صدر مجلسه كلمش. باقمش كه اوله‌حق شى دكل. (مرحبا) ديمش، چكمش اوتورمشدر .

محلّه‌نه یلدیرمق اوزره چکیلیر، گیدر. عماد؛ قارانلقده حریفلرك قپو اوگنده طوپلانه‌لرندن، ایچلرندن برینك الی واروب گله‌رك «خیش خیش خیش» یاپمه‌سندن بر شی آكلایه‌مایوب «افندی!. بونلر نه یاپیورلر!.» دیدی. خواجه «ایقلیق چالیورلر!» [١] دیدی. عماد «سسی چیقمایوردی یا؟.» دینجه خواجه «اوك سسی یارین چیقار!.» دیمشدر. [٢]

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم زرزواتجی دكانینك یانندن گچرکن حریف خواجه‌یه بورجنی تسویه ایله‌مه‌سینی اخطار ایلر. خواجه «باق باقه‌لیم دفتره!. نه قدر بورجم اولمش؟.» دییوب حریفه امیدویره‌رك بر تقریبله یاقه‌یی قورتارمه‌سینی دوشونور. زرزواتجی دفتری قاریشدیریرکن خواجه‌ده نظر ایدر. باقارلركه بری بش یازه‌رق سنه‌لردن بری یوزلرجه آقچه‌لق آلیش ویرش ایدیلمش و محسوباتك صوگنده خواجه‌نك اوتوز بر آقچه بورجی بیریكمش. قارشیكی صحیفه‌ده امام افندینكده یكرمی آلتی آقچه بورجی اولدیغنی گورمش. زرزواتجی‌یه دیمش كه «باق اوغلم!. بنم بوراده اوتوز بر آقچه بورجم اولدیغنی گورولیور. امام افندینكده یكرمی آلتی آقچه بورجی وارمش. بزم اونكله آره‌مزده تكلیفمز یوق. بز اونكله امیش قامیش اولور یكرمی آلتی‌یی صاییشیرز. قالدیمی بش آقچه!. او بش آقچه‌یی‌ده بكا ویره‌رسین شو ایكی خواجه‌نك حسابی‌ده بو صورتله تمیزله‌مش اولورسین.» دینجه ایكی حسابك بردن شو صورتله تمیزلندیكنه حریف سوینوب ایش بیتمش اولمق ایچون كمال ممنونیتله اوسته بش آقچه دخی ویروب خواجه‌یی خندان خندان اوغورلامشسه‌ده كندی كندینه قالیجه درین بر دوشونجه‌یه طالوب بر تورلو بو طولاماج حسابك ایچندن چیقه‌مامشدر.

﴿لطیفه﴾ خواجه نصر الدین افندی «رحمة الله علیه» بر گون تیمورلنكك حضورینه داخل اولوب كمال جسارتله آقشهر بلده‌سی نامینه بعض مطالباتده

---

[١] (ایقلیق) رباب دینیلان اوچ تللی چالغیدركه یای ایله چالینیر. قاباغی علی الاكثر هندستان جوزی اولوب اوستینه دری كریلمشدر. بعضاً بر نوع قاباق اولور. تلی كیریشدر.

[٢] بو حكایه‌نك مثنوی شریفده موجود اولمه‌سینه نظراً خواجه‌یه اسنادینه امكان قالمز.

بولونور . خایلی آغیر آغیر مطالبات وتکلیفاتدن چکینمز . تیمور یکپاره آتش کسیله‌رك « سن بنم گبی بویوك، معظم، صاحبقران برسلطان جهان مطاعه قارشی نه جسارتله بویله عظیم مطالباتده بولونه بیلیورسین ؟. » دیمکله خواجه « سن بویوکسه‌ك بزده کوچکمز !... » دیمشدر !.

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك آقشهر صو باشیسنك ثروتینی تحقیق ایدوب ویرکودن بر خایلی پاره اختلاس ایله‌دیکینی بهانه ایدرك اموالینی مصادره ایچون حضورینه جلب ایدر . حریفك ابراز ایله‌دیکی (علی‌قورنا) [۱] کاغدی اوزرینه یازیلمش اولان حسابات دفترینی ییرتوب ییرتوب زور ایله حریفه یوتدیریر . ونهایت تصمیم ایله‌دیکی مصادره‌یی اجرا ایدرك حریفی جاص‌جاولاق صویار . فلس‌احمره محتاج بر حاله قویار. خواجه مرحومی چاغیروب استقامتندن ناشی ویرکو تحصیلنه نظارتینی امر ایلر . خواجه‌نك تعلل واعتذارینی دیکله‌مز . آی‌باشنده خلاصه دفترینی ایسته‌یوب حواجه‌نك کول پیده‌سینه یازدیغینی گورنجه تیمور زهرخند بر چهره‌ایله « خواجه!. بونه ؟. » دیمکله‌خواجه « افندیم. نهایة‌الامر بن‌یوته‌جق دکلی‌یم . بنده‌کز سلفم گیبی دیو اشتهالی آدام دکلم . اختیارم. بونی آنجاق هضم ایده‌بیلیرم ! » دیمشدر . [۲]

---

[۱] طوغریسی (لیقورینا) ایمش اوائلده فرنکستاندن کلن صاغلام ، قالین بر نوع کتان کاغددر .

[۲] بو حکایه اولجه شو یولده مسموعم اولمشدی : یکی چری آغاسی صرافی اولان یهودی‌یی چاغیرتیر . « دفترلرنی آلسین ، کلسین . حساب کوره‌لیم . » دیر . بیچاره صراف « بلکه آغانك کوکلی اولمشدر . براز پاره ویره‌جکدر . » دییه سوینه سوینه دفترلرنی اوموزلار ، کلیر . آغا دفترلردن شونم حسابلریمی بول ، باقه‌لیم !. » دیدی. صراف حاضرلادی . یکونی آکلادی . غایت ناقص و سریع بر صورت تسویه بولدیغینی سویله‌دی . صراف بولدها ایدییوردی . آنجاق شیمدی پك مستعجل وپك مهم برایشدن طولایی یکرمی یدی بیك فروشه احتیاج اولدیغنی و بونی همان کتیرمه‌سینی سویله‌یوب عظیم تأميناتلر ویردی. صراف‌ناچار کیدوب مبلغ‌مطلوبی‌کتیردی، وبردی . یکون یوز بیکی بولدی . بونك اوزرینه آغا امر ایتدی . کندینه عائد حساب کاغدلرنی دفترلردن ییرتوب چیقاردیلر . « آرتیق بورج یووارلاق اولدی . مفرداته حاجت یوق . شیمدی سن شو کاغدلری بربر یوت باقه‌ایم . » دیدی. یهودی « آمان آغا !.. » دییه‌جك اولدیسه‌ده

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك آقشهرده ایکن بعض امرای عسکریه‌سی ایله اشراف بلده برمجلسده اوتوروب قونوشورلرمش . مجاهدین عثمانیه‌دن بری « قوصوه محاربه‌سنده شویله طوپلر آتیلدی ، بویله محاربه ایدیلدی ، دشمن شو یولده تعقیب اولوندی ، بولغارستان بویله فتح ایدیلدی ، نیکبولیده اهل صلیب شویله تپه‌لندی . » دییه مآثر و مفاخر عثمانیه‌یی حکایه ایلرلرمش . تیمور امراسندن بری شو جلادتلره ایره‌نوب « بزمده انقره محاربه‌سنده شو قدر فیللریمز واردی . » تیموراوردوسنده طوپ یوقکن « شویله جسیم طوپلریمزده واردی . غومبور غومبور اورته‌لغی ولوله‌یه ویردی . عثمانلیلری تیر تیر تیتردی . » دیرکن حاضر بالمجلس اولان برچوجوق قضارا سسلیجه برضرطه صالیویریر . حکایه‌یه دوام ایدن ذات بردن بره شاشالایه‌رق « اونه ؟.. » دینجه یالان دیکله‌مکدن بوغولمه درجه‌سینه گلن خواجه بوندن بالاستفاده « قصوره باقمه‌یك افندیم !. طوپلرك غومبورتیسندن زواللی معصوم قورقدی‌ده اونکچون ... » دیدی .

﴿ لطیفه ﴾ ایلك بهارده عسکر اوق تعلیمنه چیقه‌جقلری جهتله تیمور خواجه‌یی‌ده معیتینه آلوب گوتورور. صحبت‌اثناسنده خواجه مرحوم بر آره‌لق کندیسنك اوق مشق ایتدیکینی سویلر . تیمور اویله ایسه کندیسی‌ده بر اوق

آغا بلیندن صورانیسنی چیقاروب « شیمدی سنی آصلیکه قاووشدیریرم !. » دییه تهدید ایدنجه ناچار بیك کره اویروب چویرمکله سیم سیاه کیر پیدا ایتمش اولان اوراقی بیلك حقه‌بارلقله ، زووله بوغازنی صیغابه صیغابه یوتدی . آغا « هپسی بیتدیمی ؟ » دییوب « بیتدی ! » جوابنی آلنجه « اوخ !.. هاه ، ایشته . نه آله‌جق ، نه ویره‌جك . عافیت اولسون ! » دیمشدر . یهودی « نه یابه‌یم آغا ! الله سکا عمر ویرسون » دییوب ایچندن نه دیمشسه دییه‌رك چکیلوب کیتمشدر . آنجاق آغا یینه آره صره صرافه خبر کوندره‌رك پاره کتیرتمکده یهودی ایسه ـ هیچ بر اصناف آلدانمز . قاعده‌سنجه ـ آغانك نفوذندن بالاستفاده خواجکان صنفندن کوچوك مأمورلری قاصوب قاووره‌رق آز زمانده اونك مثلینی قازانمقده اولمغله بوینه آغانك مطلوباتنی تسویه ایدرمش . یینه برکون کلی پاره ایسته‌مك اوزره صرافی جاب ایدرك حساب ایسته‌مکله یهودی کاغد حلواسینه یازلمش برچوق حسابات کوسترمش . یکیچری آغاسی کوله‌رك « اولان یهودی ! بو ناصیل حساب کاغدی؟ !. » دینجه « آغا نهایت بن بونه‌جق دکلی‌یم ؟!... » دیمشدر .

آتمه‌سینی اراده ایدر . خواجه اعتذار ایلمسه‌ده جبر ایله‌مکله ناچار یایه براوق کرله‌یوب هدفه آتار . اوق اصابت ایتمه‌ینجه خواجه همان « ایشته سکبان باشی بویله آتار !. » دیر . بر اوق دها ویریرلر . اوده باشقه برطرفه گیدر . « زمصو باشی‌ده بویله آتار !. » دیر . بالتصادف اوچنجی تام هدفه اصابت ایدنجه خواجه کمال غرورله « ایشته خواجه حسن نصرالدین‌ده بونی بویله آتار !.. » دییوب مظهر آفرین اولمشدر .

خواجه‌نك اوق آتدیغیدر

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنك یوکسك بر مأموریتله معیتنده استخدام ایله‌مك اوزره عثمانلی تورکلرندن جسور بر آدم ایستر . جسور آدم بولونسه بیله تیمور معیتنده بولونمق دخی آیریجه برجسارت ، تعبیر آخرله « گورونور قضا » اولمغله کیمسه جسارت ایده‌مز . مع مافیه « کیمسه‌یوقدر !. » دیمك‌ده هیچ بر وجهله قابل اوله‌مز .

هروقت (جان قورتاران) وظیفه‌سینی گورن زواللی خواجه‌یه مراجعت ایدرلر. « آمان افندی !. تیمور شو مملکتده حقیقی اوله‌رق یالکز سنی سور . سن ده اونك پوندینی اوکره‌نمشسین . هر وجهله اداره ایده‌بیلیرسین . رجا ایدرز ؛ ذاتاً موقت بر مدت ایچون شو وظیفه‌یی سن درعهده ایت !. باقه‌لیم ؛ ایلریده چاره‌سینی دوشونورز !. » گبی بیك دره‌دن صو گتیره‌رك صاف ورقیق القلب ،

خواجه‌یه نشانجیلردن برینك اوق آتدیغیدر

عین زمانده غایت حمیت وطنیه‌یی حائز اولان افندی مرحومی قاندیریرلر . سوز ویریر . تیموره عرض ایدرلر . تیمور خواجه‌نك قوت قلبیی ذاتاً بیلوب اونك لوازمندن اولان قوت جسمانیی‌ده مأمول ایله‌دیکی جهتله پك مناسب گورور . آنجاق صورتا بر تجربه یاپیلمه‌سینی‌ده امر ایلر. شو صورتله بر تجربه یاپارلر . خواجه‌یی بر میدانلقده حضور تیمورده دیم‌دیك طوردورورلر . امر

ایدر؛ نشانجیلردن بری باجاقلری آره‌سندن کچمك اوزره براوق آتار. خواجه قورقارسه‌ده بالضروره سسینی چیقارمز . زواللی بیلدیکی اعتصام دعالرینی اوقومغه باشلار. بوصیره‌ده بر باشقه‌سینه‌ده امر ایدوب خواجه کنیش قوللی بینشی اولدیغی حالده قوللرینی دوم دوز کرر . صول قولینك آلتندن بینیشینی دلمك صورتیله بر اوق دها آتارلر . زواللی خواجه عجیب حاللر کچیریر . صوکره برده قاووغینك دوکمه‌سینی دلوب کچمك اوزره بر اوق دها آتیلمه‌سینی امر ایدنجه خواجه‌یه آرتیق برفنالق کلوب کندینی بیله‌دن قازیق کبی قاتیلیر قالیر . هله نشانجینك فرط مهارتیله بوعملیه‌ده قضاسز کچر . ختام تجربه تبشیر ایدیلنجه خواجه‌ده کندینه کلیر . یورغونلغینی بیلدیرمه‌یرك کولومسه‌مه‌یه باشلار. پادشاه خواجه‌نك بوثبات وجسارتینه هزاران تحسین وآفرین اوقویوب مناسب عطیه ایله تلطیف ایله‌دیکدن باشقه بینیشینك ، قاووغینك دلیندیکی عرض اولونمقله یکیسی ویریلمه‌سینی امر ایدر . خواجه بوعنایته‌ده آیریجه تشکردن صوکره « آمان افندیم !. فرمان بویوریکزده برده چاقشیر ویراسون . طاقیم تکمیل اولسون!. » دیر . تیمور « خواجه افندی !. چاقشیریکزه بزم طرفمزدن بر زیان ایراث ایدیلمه‌دیکنی سویله‌دیلر . معاینه ایتمشلر ؛ برشی کوره‌مه‌مشلر. » دیمکله خواجه دیمش‌که: افندیم حقلیسکز . سزك طرفکزدن برزیان اولمه‌دی. فقط بنم طرفمدن خیلی زیان و ضایعه اوغرادی . اله آله‌جق یری قالمادی . اونلر ظاهرینه باقوب برشی کوره‌مه‌مشلرسه‌ده بنده‌کز درونینه باقمه‌دن بیلوب طوریورم‌که هرحالده برباد وملوث بر حاله کلدی .

❊ لطیفه ❊ اقشهرده خواجه‌نك سپاهیلردن مسلکنه‌عاشق بریکیت برقومشوسی وار ایمش . آقشاملری خانه‌یه کلنجه علی الاکثر آلت قاتده بر نعره آتار ، اورته قاتده بر نعره آتار ، اوست قاتده ـ دائما اوتوردیغی اوطه‌ده اوچنجی نعره‌یی آتارمش . بوحالك مطرداً تکرری خواجه‌نك نظر دقتینی جلب ایدوب سپاهی آغاسندن استیضاح کیفیت ایله‌مش « اوقدرمراق ایتدیکسه دوش آرقه‌مه !» دیوب اوّل خواجه‌یی طوغرو آخیره کوتورور . اوراده کونش یوزلی توانا

برخیلان کوستریر . اوقدر کوزل ، اوقدر لطیف که تعریف اولونه‌مز . « ایشته نیکبولی ملحمهٔ کبراسنده بن بو آتله آقشهر سپاهیلرینڭ اوکینه دوشوب چویرمه حرکتی یاپه‌رق اهل صلیبڭ انهزامینه سبب اولدیم . » دیر . نعره‌یی قیرلاتیر . خواجه حق ویریر . صوکره برنجی قاته چیقارلر . صوفه‌ده براسلحه آرمه‌سی کوستریر . خارق العاده قیمتدار اسلحه‌دن متشکل . « ایشته بوسلاحلردن بر طاقمی اجدادیمڭ تورکستاندن کتیره‌رك روم ایلی فتوحاتنده ، ادرنه جوارنده صیرب صیندیغنده ، باغارستان فتحنده ، قوصاوه ملحمهٔ کبراسنده قوللاندیغی سلاحلر اولدیغی کبی بر طاقملری‌ده قوصاواده صیربایلرڭ تعقیبنده نیکبولیده بالذات قوللاندیغم سلاحلر ایله اهل صلیب جنکاورلرندن اغتنام ایله‌دیکم سلاحلردن متشکلدر . الی الابد احفادیمه یادکاردر . بنم ایچون دنیانڭ اڭ قیمتدار اموالندن دها ذکرلیدر . » دیر ، سرورندن برنعره‌ده اوراده آتار . خواجه کمال تقدیر ایله دیکلر . صوکره اوست قاته چیقارلر . قاپیلیاسنه سلەنوب باشینی اورته‌رك کلیر . خواجه‌نڭ الینی اوپمه‌سینی امر ایدر . خواجه باقارکه آی چهره‌لی ، نور پارچه‌سی کبی برآفت دوران . « بو قادین ییلدیریم بایزیدڭ خاتونلرندن ماریچه نامنده‌کی صیرب پرنسسینڭ اقرباسندندر . بن عسکرمله ماریچه خاتونی پادشاهمز ییلدیریمه کتیریرکن اونڭ رفاقتنده ایدی . بنی کورمش ، بکنمش . میدان جلادتده‌کی قهرمانلغیمی ایشیتمش . بکا شدتله میل ایتمش . آیلرجه آغلایوب کیمسه‌یه دردینی آچه‌مامش . نهایت ماریچه خاتون طویمش . اراده اولدی . نکاح ایتدیم . علمی ، فضیلتی ، درایتی ، تربیه‌سی حسنندن قات قات افزوندر . » دییوب اوراده‌ده عشقله درون دلدن بر نعره آتنجه خواجه مرحوم کندینی طوته‌مایوب « هر اوچنده‌ده یردن کوکه قدر حقڭ وار ایمش اولاد ! . رجا ایدرم بعدزین بر نعره‌ده بنم ایچون آت !!.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ تیمورلنكڭ دیار رومی استیلاسی صیره‌سنده آقشهرده موغوللر مستولی اولمش و بونلرڭ مظالم بهایمانه‌سندن شهرلر بوشالوب کویلر ، صحرالر

خائف و متردد بر چوق عائله‌لرله طولمش ایدی . خواجه‌ده مرکبه قاریسنی بیندیروب اوغلینی یانینه آلوب هجری و صارپ بر کوبه گیتمش ایدی . بر گون شهردن طاغیلان اهالی ایله او کویك یرلیلرندن بش اون کشی بر چشمه باشینه طوپلانوب موغوللرك مظالم وحشیانه و طبایع سباعانه‌سینه متعلق شدتلی بحثلر اولونورکن خواجه‌ده بحثه قاریشوب ظالملر حقنده‌کی غضب اللهك قریقو بجلغندن

امیر تیمورك درویش قیافتنده خواجه‌نك طعننه اعتراضیدر

آخرتده گوره‌جکلری الك مدهش عذاب و عقوباتدن صایوب دوکمکه باشلادی . اوراده قیدسزجه دیکله‌مکده اولان اوزون بویلی ، اسمر چهره‌لی ، کوپرولی بورونلی ، اوزون یوزلی ، خفیف صاقاللی ، قاره گوزلی ، کسکین باقشلی ، باشینه زلفه‌لی سیاه بر تاج گیمش ، زلفه‌لر قاشلرینی ستر ایله‌مش ، آرقه‌سنده بر عبا النده بر کشکول بولونان مهیب الشکل بر درویش بردن بره اولدیغی یردن طوپ گیبی

یاطلایوب «خیرخواجه! اوقودیغڭ آیت و حدیث طوغرو. فقط سیف انتقام الهی و تمثال عدالت ربانی اولان اصحاب خروج حقنده دکل؛ سزڭ گبی خون حمیت و نجابتی بوزولمش ، عرقینه عادی طمارلر قاریشمش ، همتسز ، غیرتسز، اتفاق و اتحادسز ، زن مشرب مسکنلر علیهنده‌در ! . » دییه اڭ اوست پرده‌دن قورقونج بر سسله شمشیر تعریضی حواله ایله‌نجه هر کس فناحالده‌شاشه‌لایوب برچوقلری اولدیقلری یره ییغیلی‌ویرمشلر، بعضلری‌ده‌شاشقین شاشقین ـ هیکل گبی دیم‌دیك طوران ـ درویشڭ یوزینه باقه قالمشلردی. خواجه مرحوم درویشی باشدن آیاغه دقتلی بر نظرله سوزنجه عقلی باشندن گیدوب ـ کندی کندینه ـ « عجبا؟ !.. » دیدیکدن‌صوکره شاشقینلغڭ کندیسنه ویردیکی آنی بر جرأتله «بابا ارنلر!. سز هانگی‌دیارڭ گلیسکز؟. مبارك‌اسمکزی باغیشلارمیسکز؟.» دیمکله درویش‌اوّلکی مهیب‌سسیله « ماوراءالنهرداهیه‌سی‌یم!. اسمم تیموردر!. » دینجه خواجه آرتیق بوسبوتون موازنه‌یی شاشیره‌رق «آمان اولاد!. خانلغی، مانلغی‌ده وارمی؟!.» دیمه‌سینه او هیکل غضوب « بلی!....»دییه گوموردەنجه خواجه حضاره باشینی چویروب «امّت محمّد!. آرگیشی نیّتینه؛ بیوروڭ جنازه نمازینه!...» دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ آقشهره بر ایرانی گلمش. اصفهانده شاهڭ یوز ، یوز اللی اوطه‌لی شوقدر بیك آرشون مربعنده متعدّد سرایلری اولدیغنی کمال مبالغه ایله توصیف ایلرمش. خواجه‌ده بوڭا قارشی « بزم پایتختمز اولان بورسه‌ده بویله نیجه سرایلر وار . حتی یکی یاپیلان قابلیجه‌نڭ بوبی بش بیك آرشین .... » دیرکن باشقه بر ایرانلی مجلسه داخل اولوب هنوز بورسه‌دن کلمکده اولدیغنی سویله‌مه‌سیله خواجه اسکی حیزنده دوام ایده‌میوب « .... اینی‌ده اللی آرشیندر !... » دیر ایرانی « پس‌که بونجه اولوبدرکه اینی هرگز بوینه اویغون دوشمه‌دی !. » خواجه « بن اونڭ اینی بوینه اویدیره جقدیم امّا بك عکسی بر زمانده شو عجم بابا مجلسمزه قدم باصدی !. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین خواجه لمصلحةٍ بورسه‌یه گلیر. چارشیده برچوخه شالواری اون بش آقچه‌یه پازارلق ایدر . صاردیریر . پاره‌سینی ویروب آلوب گیده‌جکی صره‌ده کندی شالوارینك پك اسکی اولمه‌دیغینی اونك یرینه خفیف برجوبه آلمه‌سی دها مناسب اوله‌جغینی دوشونور . دکانجی‌یه « شالوار آله‌جق ایدیم امّا وازگچدم . اونك یرینه بکا اون بش آقچه‌لق برجوبه ویر !. » دیر. دکانجی « پك اعلا !. » دییوب خواجه‌یه گوره بر جوبه چیقاریر ، ویریر . خواجه آلوب گیدرکن دکانجی « خواجه افندی !. پاره ویرمه‌دیك !. » دیر. خواجه « عجایب !. اونك یرینه شالواری بیراقدیم آ ؟. » دییوب دکانجی « جانم افندیم !. شالواره پاره ویرمه‌دیك ایدی‌که !... » دینجه خواجه عظیم بر اثر حیرت گوستروب « فسبحان‌الله !.. بو بورسه‌لیلر نه تحف آدملردر . شالواری آلمه‌دیم‌که پاره ویره‌یم !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین افندی آقشهر گولنده ییقانمق ایچون صویوندیغی صیره‌ده جیبندن کوچوك بر (دیل مجموعه = جونك) دوشمش . یانده‌کیلر مراق ایدوب ایچنی قاریشدیرمشلر . غسل اموات ، تلقین ، اسقاط گبی بعض معاملاتك صورت اجراسی مسطور ایمش . خواجه گیندکدن صوکره بو مجموعه‌یی نه یاپدیغینی صورمه‌لریله « ها شونی بیله‌مه‌یه ایدیکز . بالطبع بونلر گوکی اکلندیرمك ایچون اوقونمز آ !... » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ نصرالدین خواجه‌نك مسافر اولدیغی کویك آغاسی « خواجه !. پادشاهمی بویوك بوقسه چفتجیمی ؟. » دیمکله خواجه دیمش‌که : البته چفتجی بویوك !. چفتجی بوغدای ویرمه‌سه پادشاه آجیندن اولور !...

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه « آدام اولمه‌نك یولی نه‌در ؟. » دیمشلر . « بیلنلر سویلرکن جان قولاغیله دیکله‌مه‌لی. دیکله‌ین اولورسه سویله‌دیکی سوزی ینه انسانك کندی قولاغی ایشیتمه‌لی . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یه «حق نره‌ده‌در؟ » دیمشلر. حقك موجود اولمدیغی بر یرمی وارکه مکان تعیيننه لزوم گوره‌لیم . » دیمش .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه بر گون دیمش‌که علم طبك خلاصة الخلاصه‌سی شودر : آیاغیکی صیجاق طوت ؛ باشیکی سرین . یمکیکه دقت ایت ؛ دوشونمه درین .

مشروطیت مشروعه‌مزك مقابر اکابره نشانهٔ تعظیمی اولمق اوزره اخیراً اجرا ایدیلان تعمیر مناسبتیله آلینان رسمدر

﴿لطيفه﴾ كوچلى قوتلى عارسز بر حريف وار ايدى كه حجاب ناموس و حياىى چاك و سينه سينى هر نوع فضائل اخلاق نقوشندن پاك ايدوب قطعياً كسب وكار جهتينه التفات ايتمز و كيرديكى خانه‌دن بر شى آلمقسزين كيتمزدى. خلقك كيمسندن البسه، كيميسندن اطعمه ايستر، شايد قوغار، دوكرلرسه قطعياً متأثر اولمايوب حتى بر آز مدّت صوكره ينه عين كيمسه‌لره مراجعت ايلردى.

خواجه‌نك مُعَجِّز بر ديلنجى يه تاكرينك خانه‌سينى كوسترمه‌سيدر

كرّات و مرّاتله زواللى خواجه‌يى‌ده تعجيز ايله‌مشدى. ينه بركون خواجه خانه‌سنده اوتورور كن بى‌وقت كلوب قاپويى چالدى. حرمى اينوب «سن كيمسين؟.» ديه سؤال ايله‌مكله «افندى‌يى كوره‌جكم.» ديه‌جواب ويردى. خواجه دخى اينوب سسندن بو حريف اولديغنى آكلامقله قاپو آرقه‌سنده ياواشجه زوجه‌سندن طعام صوروب عنفله جواب رد آلمغله‌عارسز حريفه خطابله «نه‌ايسته‌يورسين!.» ديدى. «تاكرى مسافرى‌يم.» ديدكجه خواجه همان «كل آرقه‌م صيره!.» ديوب

طوغری جامع شریف قاپوسـینه گوتوردی. و دیدی که: آیول ! . سن یا گلش گلمشسین! ایشته تا گربنك أوی بوراسیدر . [*]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طلبه ایکن شهور ثلثه مناسبتیله جوار کویلره جرەچیقار. هرهانکی کویەواردیسه اعتذارایدوب «صفا گلدیك خواجەافندی! امّا بزمرمضان امامیزوار .» دییوب قبول ایتمزلر. بویلەبش آلتی کوی طولاشیر. نهایت کویك برینه گیر . مکر اوکویه برتیلکی عارض اولمش . کویده طاووق هندی بیراقمامش . حریفلرك چاریقلرینی ، پابوجلرینی آشیریرمش . حاصلی عقله گلمز خسارات یاپمش . النهایه طوزاق قوروب هزاران مشکلاتله یاقەلامشلر . اوگون کویلی طوپلانوب نەبچیم برعذابله تلف ایلەمك ایچون مشاوره ایدرلرمش . خواجه یانلرینه گلوب مسئلەیی سؤال ایدرك کویلیلر « آمان خواجه افندی !. بوملعون برکوی خلقینه یاپمەدیق زیان بیراقمەدی . چوق شـکر اله کچیردیك . شیمدی ناصل بردهشتلی عذاب ایدرك انتقام آلەلیم دییه مشاوره ایدییورز . » دیمەلریله خواجه همان « سز چکیلك هله باقەیم . اونی بکا بیراقیکز . » دیمکله کویلی « بو آدم گورگولی برکیمسەدر. البته بزدن چوق زیاده معلوماتی واردر . دییەرك قارشیدن تماشـایه باشلارلر . خواجه همان صیرتیندن جبەیی ، بلندن قوشـاغی چیقاروب تیلکی یه کیدیریر . بلندن صیم صیقی باغلار . قاووغینی ده باشـینه کیدیروب اوزرینه محکمجه صارینی صارار . قاپار قویی ویریر . کویلیلر « بره آمان خواجه نه یاپدیك ؟!.. » دییـه حدّتله خواجەیه‌ایقیروب تیلکی یی تکرار اله کچیرمکه قوشمق ایستەینجه خواجه اوگرینه گچوب منع ایدرك دیمش که : بنی دیگەیك کویلی داییلر !. ن اوگا شیمدی اویله برایش یاپدیم که قرق کوسه بر

[*] بروقت برعارسز حریفده بر بکتاشی تکیه سینه طادانمش . ایکیده برده طعام زمانی کیدر. «صوفره علینك ؛ ایمانم هوا ..» دیر، سماطه چوکرمش . بو حالندن بیزار اولان فقیر بابا؛ برکون یینه حریفك بوکلامینه جواباً «صوفره علینك ارنلر. اما لقمه بزمدز. ایسترسەك بوش صوفره‌یی یاله ؛ عزیزم !.» دیمشدر .

آرایه کاسه بوقدر قورقونج بر اشکنجه‌یی خیاللرینه بیله گتیره‌مزلردی . شیمدی او ؛ بوکسوه ایله هانکی کویه گیتسه عنف ایله دفع ایدیلیر، هیچ برطرفدن نعمت قبوله مظهر اوله‌مز .

(م — نهاد) بك ایکنجی دفعه کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم چوجوقلغنده مملکتی اولان سیوری حصاردن آقشهره کلدیکنده مناره‌ده مؤذنك اذان اوقودیغنی گورمکله آشاغیدن باغیره‌رق دیمش‌که : نه یاپایم آبابام !. بك دالسز بوداقسز بر آغاجه چیقمشسین . بن سکا ناصل امداد ایده بیلیرم .

﴿ لطیفه ﴾ ینه خواجه‌نك کنجلکنده ادعاجی بر چوجوق « گیسه نی ایناندیره‌مز !. » دییه ادعا ایدر ، طورورمش . برقاج کره بودعواسنی ایشیدن ملا نصرالدین برگون قیزوب « سن شوراده طور . بن شیمدی گلیرم . سنی ایناندیرمه‌نك باق ناصل یولنی بولورم . » دیمش ، بیراقش ، گیتمش. چوجوق ساعتلرجه بکله‌دیکی حالده ملا نصرالدیندن اثر گورونمه‌مش. جانی صیقلمش . کندی کندینه متصل سویله‌نیرمش . او اثناده اقرانندن بری گلوب « بوراده نه طورپورسین. کندی‌کندیکه نه سویلنیورسین ؟ . » دیمکله مسئله‌یی آکلاتمش. اوافندی برخنده‌ٔ تحمیق قوپی ویروب دیمش‌که : آ بودالا !. ایشته سنی الداتمش آ. دها نه‌بیچیم آلداتمق ایسترسین ؟. [۱]

---

[۱] بونك برده ماشقه تورلوسی مطالعه کذارم اولدی : اکابردن بر ذات خانه‌سندن طاشره کیدرکن پابوجلقده بر مقدار توقف اثناسنده « دها شیمدی‌یه قدر بندن نسیان صادر اولمامشدر . » دییوب بعده کوله‌سینی چاغیره‌رق « کل !... پابوجیمی ویر !. »

﴿لطیفه﴾ ینه زمان طفولیتنده مملکتك خرابه بر محلنده چوجوقلرله اوینارکن آرقه‌داشلری بر تك چیزمه بولمشلر. اوی وئب چویرمشلر، بر شیئه بگنزه‌ته‌مه‌مشلر. کتیروب ملا نصرالدینه کوسترمشلر. درحال «آیول!. نه وار بونی بیله‌مه‌یه‌جك؟. قازمه قیلیفی!.» دیمش.

(کمال‌الدین) امضاسیله وارد اولمشدر.

﴿لطیفه﴾ بریسی خانه‌سی هیچ کونش کورمه‌دیکینی خواجه‌یه شکایت ایتمش. خواجه «تارلاك کونش کوریورمی؟» دییه صوروب «اوت!.» دیینجه خواجه «او صورتده خانه‌کی تارلایه نقل ایت!» دیمشدر.

خواجه‌نك شو جواب صافیانه‌سی صحی بر توصیه‌یی شاملدرکه صیق وکون کورمز محللرك صحته مضرتینی بیاندر.

﴿لطیفه﴾ برقاچ چوجوق برایرماق کنارنده باجاقلرینی صویه صوقوب «بنم آیاغم نره‌ده؟ ــ خیر!. او حسینك آیاغیدر!. ــ ایشته آیاقلریمز قارمه قاریشیق اولدی. ــ بن سزه بریره طوپلانوب‌ده صویه آیاغیمزی صوقمایه‌لیم دیمشدم. ــ شیمدی. هر کس کندی آیاغینی ناصل بوله‌جق.» دییه غوغا ایدرلرمش. خواجه‌ده اورادن کچیورمش. بونلرك غوغالرینی ایشیدنجه «طورك چوجوقلر بن شمدی هر کسك آغینی صاحبینه اعاده ایدرم. قاریشقلغه میدان ویرنك جزاسنی ویریرم.» دییه النده‌کی عصانی صو ایچنه صوقوب بونلرك آیاقلرینه

دیمکله کوله «افندیم. شیمدی پابوجکزی آیاغیکزه کیمشسکز!.» دیینجه او ذات تائب اولوب «ایشته دعوامزك درحال جزاسینی چکدیك» دیمشدر.

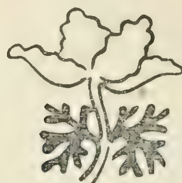
خیزلیجه یاپیشدیرنجه هپسی بردن جان آجیسیله « آمان !. » دیه‌رك صودن سرعتله آیاقلرینی چیقاروب درحال هرکس کندی آیاغینه صاحب اولمش .

چوجوقلرك صو ایچنده‌کی چیپلاق آیاقلرینه خواجه‌نك عصایی اورمه‌سیدر

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌یی بر دوکونه دعوت ایدرلر . خانه‌یه دخولنده باقارکه مسافرلری قارشیلایه‌جق ، پابوجلری محافظه ایده‌جك کیمسه یوق . کیمسه کیمسه‌یی طانیمایور . بو قارغاشه‌لقده پابوجلری برخساره اوغراتمامق ایچون همان قوینندن مندیلنی چیقاروب پابوجلری صارار ، صارمالار ، قوینینه قویار . اوطه‌یه داخل اولوب کوستریلن محلده اوتورور . یانینده‌کی ذات قوینینك قاباریقلغنی ومندیلك اوجینی کورمکله « افندیم ! غالبا قوینکزده نوادردن برکتاب وار !. » دیمش . خواجه « اوت افندیم !. » دیه مقابله ایله‌مش . ینه او ذات « افندیم ! نه‌یه

متعلق ؟. » دیمکله « علم اقتصاده متعلق !. » دیر . او آدم مکالمه‌یه مدار اولمق اوزره تکرار « صحافلردنمی آلدیکز ؟. » دیمکله خواجه دخی « خیر افندیم !. قاوافلردن آلدیم !. » جوابینی ویرمشدر .

(اسعد ناجی) امضاسیله کلمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ آقشهرده بر باغ غایت اوجوز فیأتله صاتیلغه چیقاریلوب درحال دورت بش ذات طالب اولور . بونلردن بری خواجه مرحومه کلوب باغی کندیسنه آلمقلغه وفیأتنده براز دها اکرام ایدلمه‌سنه دلالتنی رجا ایدر . خواجه بوخبری آلنجه درحال باغ صاحبنه قوشوب نه‌یاپاره یاپار . ایجابنه باقار . مشتری خبر آلمغه کلنجه خواجه « ایشی بجردیم . لکن صوك درجه زحمت چکدیم . حریفك صاقالینه کولدم . بیك دره‌دن صو کتیردیم . الحاصل مأمولکك فوقنده اوجوز اولمه‌سی خصوصنده امرك وجهله سنکچون چالشدیم . تنزیلاته عائد صرف ایله‌دیکم مساعیی‌یی صرف سنك محترم خاطرك ایچون یاپدم . ناصل ممنون اولدیکمی ؟ » دیمکله حریف بویوك بویوك تشکرلر ایله‌دی . سوینجندن هوپ هوپ هوپلایوردی . بو اثناده خواجه « ای شیمدی بو آراده کندیم ایچونده مختصر بر تشبثده بولونمقلغمه بر شی دیمزسین آ؟. » دیینجه حریف « نه دیمك افندیم؟. البته سن‌ده اوندن آیریجه بر تشبثده بولونه بیلیرسین ! بوکا کیم نه دیر !. » دیمکله خواجه « ایشته بن‌ده بوتون طلاقتمی آرزوکز وجهله فیأتك اهونیتی خصوصنه صرف ایله‌دیکدن صوکره بو حقمدن استفاده ایدرك

خاتمهٔ کلامده کندیم ایچون‌ده ایکی چیفت سوز صرف ایدرك باغی کندیم آلدیم !»
دیمشدر .

حریفده‌کی مبهوتیت !.

استادی (سپاهی حاجی حافظ شکری) افندیدن منقول اولمق اوزره (ایوبی :
اسماعیل حقی) بك افندی طرفندن اهدا بویورولان حکایه‌لردر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم برکون تیمورلنکك معیتلرندن برینه « اعتقادده مذهبك کیمدر؟ » دیمش. حریف جواباً الینی گوکسی اوزرینه‌قویارق متواضعانه « امیر تیمور گورکان!. » دیمش. حضاردن بری « قوزوم خواجه افندی!. پیغمبری کیمدر؛ صور باقه‌لیم؟ » دیمشلر. خواجه « نه صوره‌یم؟. اعتقادده امامی طوپال تیمور اولورسه پیغمبری مطلقا جنکیز خونریز اوله‌جقدر!. » دیمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ آق شهرك اعیان و اشرافی خواجه مرحومك فضل وکمالنی بیلدیکلرندن چوجوقلرینك بو ذات عالی قدردن استفاضه ایله‌مه‌سنی آرزو ایله‌یوب خواجه‌یی مکتب معلمی یاپارلر. مملکتك اعیان و اشرافی بوتون چوجوقلرینی اورایه گوندریرلر. برآقشام اشرافدن بری مکتبه دوام ایتمکده اولان چوجوغینی اوقودیغی درسلردن امتحان ایدوب موافق جوابلر ویرمه‌سندن فوق العاده محظوظ اوله‌رق خواجه‌یه اوشاقله بر تپسی باقلاوه گوندرمش. تام تدریس اثناسنده باقلاوه مکتبه کلیر. خواجه باقلاوه‌یی چوجوقلرك اللرندن قورتارمه‌نك چاره‌سینی دوشونور . کندیسی عاجلاً بر جنازه‌یه کیتمك مجبوریتنده اولدیغندن عودتده ایجابنه باقمق اوزره مکتبده ایلری گلن چوجوقلره خطاباً « بن بو تپسی‌یی رافه قویورم!. صاقین اولمایه‌که ایچنده‌کینی یمك طمعینه دوشه‌یه‌سیکز. چونکه: بونك

کوندریلمشندن، گوندرن آدمك بڭا اولان عداوت سابقه‌سندن امین دكلم.
اغلب احتماله گوره ایچینه مهلك برشی قاتیلمشدر. بوصورتله بڭا بر اویون ایدوب
بیوك بر جنایت تاصارلانمشدر. قاریشمام؛ صوڭره هپڭز زهرله‌نوب اولورسیڭز.
بن ده آغیر بر مسئولیته گرفتار ایدوب زندانلرده چوروتورسیڭز!» دیر؛ كیدر.
خواجه‌نك برادر زاده‌سی اولوب مكتبده باش قالفه بولونان چوجوق بونك دسیسه‌
اولدیغنی آڭلایه‌رق خواجه‌نك غیبوبتندن بالاستفاده همان تپسی‌یی رافدن ایندیریر
كندی یارداغی اولان چوجوقلری باشینه طوپلار. و یمك ایچون تشویق ایدرسه‌ده
چوجوقلر «زهرلیدر. خواجه اویله سویله‌دی. بز یمه‌یز. اولمكه وقتمز یوق!»
دیرلر. چوجوق «جانم؛ او صنیعه‌در. ایشته بن بیلیورم. آرتق بر دیه‌جككز
قالمزا.» دیر. چوجوقلر «پكی؛ امّا خواجه‌یه نه جواب ویریرز!.» دیه‌لریله
«سز بنی بیلیرسیڭز آ. بن اونی الزام ایده‌جك قطعی جوابی حاضرلادیم!. هله
بز شونی كمال عافیتله خوره چكیره‌لم.» دیمكله آرقه‌داشلری امنیت كسب ایدوب
متفقاً باقلاوه‌یی درحال سیلر سوپورورلر. گوله، اویناشه جنبشله‌نیرلر؛ مُعذِب
چوجوق قورنازلغی تاباقلاوه‌نك گلدیكی زمانده قورمش اولملیكه ختامنده همان
قوشوب معلّم مقامنده‌كی درس كرسیسی اوزرنده طوران خواجه‌نك دیویتینك
ایچندن قلمتراشی آلوب قیرار. خواجه‌ده قاپودن ایچری گیرر. اوكنده قلمتراشی
قیریلمش گورنجه بر طورغضوبانه ایله «بونی كیم قیردی؟.» دیه‌هایقیریر. چوجوقلر
هپسی برادرزاده‌سی اولان چوجوغی گوستریرلر. خواجه چوجوغه «قلمتراشی
نیچون قیردیك. بن ده سنك كمیكلریكی قیره‌یممی؟.» دیه باغیرنجه قورناز چوجوق
یالاندن آغلایه‌رق «خواجه افندی!. قلم قیریلدی. قلمتراشله یونتمق ایسته‌دم،
یونتاركن قلمتراشی قیردیم. بن ده شیمدی عموجه‌مك یوزینه ناصل باقه‌یم؛ اوڭا
ناصل جواب ویره‌یم. شیمدی گلیرسه بنم كمیكلریمی قیرنجه‌یه قدر انواع اشكنجه‌یه
گرفتار ایدر. بو عذابلری چكمكدن ایسه اولمك دها اهوندر. دیدیم. كندیمی
اولدورمك ایچون چاره دوشوندیم. مكتبك قویوسینی تلویث ایتمه‌سینی روا
گورمه‌دیم. دوشوندیم، طاشیندیم. رافده‌كی سزك سویله‌دیككز زهرلی باقلاوه‌

عقلیه گلدی. همان تپسی‌یی ایندیروب اوّلا کلمهٔ شهادت چکدیم. آرقه‌داشلریمله حلاللاشدیم. بابامه، همشیره‌مه، آه.... الّا او بیچاره بڭا دوشگون اولان زواللی آنامه خبر گوندروب حلاللق دیله‌دیم. بسم الله دییوب گوزیمی یومدیم باقلاوه‌یی پیرباك گوچوردیم. حق تپسی‌یی سیپیرمه‌یی ده اونوتمه‌دیم. آ...... . فقط... فقط... مع التأسف؛ سوء طالعمدن أولمه‌دیم؛ اوله‌مه‌دیم.» دیمش. بر طرفدن جانندن طاتلی بیلدیکی باقلاوه‌نڭ الدن گیتمه‌سی، دیگر طرفدن بابا یادگاری

برقورناز چوجوق یارداقلرینی ده آزدیروب خواجه‌نڭ باقلاوه‌سینی ییدیکاریدر

قلمتراشڭ قیریلمه‌سی حسبیله یورکی یانان زواللی خواجه «اولان! بو یاشده بوقدر استادانه بر تدبیر دوشونوشڭ بنی حیرتده بیراقدی. بن ده هرسؤالڭ جوابنی، هرلافڭ قارشیلغینی بولورم؛ اماسن بندن ماهر چیقه‌جقسین! ظاهر؛ بزم سلاله‌یه بو قورنازلق دادحقدر!» دیمکدن باشقه بر شی یاپه‌مامشدر. رحمة الله علیه.

﴿ لطیفه ﴾ دکیرمز پاناواتسز تعبیر ایله دیکمز عوام گروهندن بری خواجه مرحومه مسلط اولوب کوناگون ضرره صوقار ، یاپه‌دیغنی اذا واذیت قالمز . ینه برگون گویا خواجه‌یی قیزدیروب اکلنمك بودالاغیله خواجه‌نك بیکیرمی یدی سنه‌در طاشیدیغی آجی بادامدن معمول برعصاسینی قیرار . خواجه بوناتحمل بارد معامله‌دن منکسر اولوب « اوزون مدت استیناس ایله دیکمدن طولایی اوعصا بنم الیم منزله‌سنده اولمشدی . سن بنم الیمی قیردیك ؛ الهی سنكده آیاغك قیریلسین ؟. بنم بو انکسارم البته برگون اولور ؛ اثرینی گوستریر . اما قرق گون قیرق هفته ، قیرق ییل . اوراسی جناب منتقم ذوالجلال بیلیر !. » دیر . حریف نه سویله‌یه‌جکینی بیله‌مز . قابا ، صابا براز هوموردانديقدن صوکره دفع اولوب کیدرکن دها اوراجقده آیاغی سده‌له‌یوب یوزی قویون قاپانیر . صول باجاغی قیریلیر . فوق‌العاده قورقوب پشیمان اولوب جانی یانديغندن ناشی باران گیبی گوز یاشی دوکه‌رك سورونه‌سورونه خواجه‌نك حضورینه گلیر . قصورینك عفوینی استرحام ایله دیکدن صوکره « افندی !. هانی سن انکسارك تأثیری ؛ غایه‌سی قیرق ییل اقلی قیرق گون اوله‌جغینی سویله‌مشدیك !. » دیینجه خواجه « ینه اوله‌در . سنك گوردیکك بو جزا بوندن قیرق گون اول باشقه بر بیچاره‌نك دها جانینی یاقدیغکدن طولاییدر . نرمکی دها قیرق گون صوکره چیقه‌جق . صاغ باجاغكده بزه ایتدیککدن طولایی خورد اولوب سورونه‌جکسین !. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه‌نك اشکی چالینمش . ایرته‌سی گون مجمع احبابده یانه یاقیله آکلاتوب اونلردن برچاره و تدبیر طلب ایلمك ایسته‌مش . حضار مسئله‌یی برتفصیل دیکله‌دیکدن صوکره هر بریسی « ایی اما آخواجه افندی ! آخیرك قاپوسینه برکلید آصمه‌لی دکلیدی ؟ — چنگال تخته‌سندن یاپیلان قاپی‌یه کلید اوروق نه‌یاره ایدر ؟. ال ایله طوقونسه‌ك یا چه یا چه اولور . — یا دیوارلره نه دیرسین ؟. انسان خانه‌سینك دیوارینی براز یوکسجه یاپمزمی . — آخواجه‌م !. أولومی ایدیك ؟. حریف بالطبع بوقوجه‌مان حیوانی قوینونه قویوب چیقوب کیتمه‌مشدر ؛ آ. اشك آخیردن چیقاریلوب ده سوقاق قاپوسندن چیقاریلمجه‌یه

قدر سز نه‌ده ایدیکز . — باق طوغروسی بن سوقاق قاپوسی گیجه آرقه‌سندن کلیدلر ، آناختارلری باش یاصدیغمك آلتینه قویارم . او وقت بالطبع خیرسز کلیدی قیروبده صیغیریمی ، صیپامی سلمه‌السلام آلوب گوتورمکه جسارت ایده‌من . » گبی او آنده هیچ ایشه یارامایه‌جق دیدی قودیلرله بوینه خواجه‌یی شماتت و مؤاخذه‌یه بوغمشلر . آرتیق خواجه‌نك صبری توکنوب دیمشرکه : افندیلر !. آغالر !. پك طوغرو سویله‌یورسیکز . صرف ماضی‌یه عائد اولوب بوگونه بر یاره‌لق فائده‌سی اولمامق شرطیله سوزلریکزك هپسی طوغرودر !. آنجاق ... سزده انصاف ایدیکز . هپ قباحت بنده‌می ؟. خیرسزك هیچ صوچی ، کناهی یوقمی ؟...

مرویدرکه : بر وقت ینه اجزای وطنمزدن بر قسمی کسب استقلال ایله‌یوبده اونك ایچون آوروپا بلده‌لرینك برنده معاهده یاپیلدیغی اثناده آوروپا دولتلری مرخصلری کندی حرکتلرینی حقلی کوسترمك اوزره دولت علیه‌نك گونا گون قصور ومسامحه‌سینی صایوب دوکمکه باشلامه‌لریله بزم مرخصیمزده جمله‌سینه مقابله و مدافعه اولمق اوزره غایت طلاقت و عذوبتله بو فقره‌یی نقل ایدیه‌رك منفعتمز خلافینه حرکت ایله‌مکه عزم ایتمش اولان مرخصلره فوق‌العاده حسن تأثیر ایدوب منبسط اولمشلر ، عبرت آلمشلر . بزم حقمزی مأمولك فوقنده محافظه ایله‌مشلر ؛ بوکا سبب اعلام رجالمزدن محترم خواجه‌مزك سحر بیان کرامت نشانی اولدیغنی سویله‌مشلر :

نیکوان رفتند و سنتها بماند　　وز لئیمان کفر و بدعتها بماند

کزیده کانه ارباب قلمدن « عباس خازری بك افندی » اسکی بر لطائف مجموعه‌سنك ظهرینه مرحوم یازلمش اولدیغی حالده کوروب بالاستنساخ اهدا بیورمشدر : [١]

﴿ لطیفه ﴾ گونلرده بر گون بر قاچ اعمی بر قهوه‌نك پیکه‌سنده اوتورورلرمش

[١] بو حکایه‌یی ادرنه‌دن حسن خیرالدین بك افندی ده کوندرمش . حتی رسمنی ده کندیلری نقش ایدوب برابر اهدا ایله‌مشلردر .

خواجه یانلرندن گچرکن پاره کیسه‌سنی شانغیر شوانغیر شاقیرداته‌رق «الیك شو پاره‌لری ده بول بول پایلاشین!.» دیر. وفقط هیچ بر شی ویرمه‌یوب اوزاقدن سیرجی اولور. اعمالر ایسه درحال «هه‌گاویردی! - یوق گا ویرمه‌دی - حقیمی ایسترم.- حصه‌می ویرك» دیه‌رك آلت آلته، اوست اوسته پکه‌دن آشاغی دوشرلر. وصوپا صوپایه گلوب مجادله ایدرلرکن خواجه‌ده گولمكدن باییلیرمش.

خواجه: اعمالره پاره غوغاسی یاپدیروب قارشیدن کولدیکیدر

عشاره دیونه عمومیه مأموری زاده حسین حامد بك طرفندن :

﴿لطیفه﴾ هرزه وکیللردن بری گویا خواجه مرحومله اکلنمك قصدیله بریاز رمضاننك ساعت اون برنده ساعته باقمه‌سنی تکلیف ایله‌مش. خواجه‌نك او آنده بیك تورلو اندیشه‌سی اولمغه قیزوب حریفك سؤاللرینه آیقیری جوابلر

ویره‌رك هر تحف مشربلی یار آیـلان آدملر هر وقتده هر کسـك طالقاووغی اوله‌مایه‌جغینی تفهیم ایله‌مش . محاوره‌لری بروجه آتیدر :

— خواجه افندی !. ساعت قاچ ؟

— طوپی بر دانه ساعتم وار !

— خیر افندیم . اونی دیمك ایسته‌مم . قاچه گلدی ؟

— والله ؛ کوستـکیله ، دلالیه‌سیله یوز سـکسان ایکی آقچه و ایکی پاره‌یه طوغرو گلدی ایدی . الله اعلم .

— تسبحان‌الله ... افندیم ؛ بن آ گلاته‌مادیم غالبا . آقشـامه نه وار ؛ آقشامه !..

— بزه افطاره‌می کله‌جکسین؟. تام صیره‌سی. ایشته بنم ذهنمده اوکا متعلق شیلرله مشغول . سکا صایه‌یم . اعلا آربه اکمکی، تازه صـغان ، قاوون، خیار . بلکه برده بولغور پیلاوی اوله‌بیلیر .

— دکل آخواجه‌م ؛ غالبا بنمله آلای ایـیورسین !. شیمدی نه‌زمانده‌یز؟.

— تام اورتایاز!. صبح قلرك یکیلك ، و . ی .

— الله‌الله . نصرالدین خواجه‌یه اکانجه اوله‌جغینی هیچده تخمین ایتمه‌یوردیم. شیمدی چیلدیره‌جغم . به آدام ؛ زمان نه زمان دییورم .

— آ اولاد ! بونی بیله‌مه‌یه‌جك نه وار ؟. آخر زمان !!!. .

— ......!!!..

(علی رضا) امضاسیله ورود ایده‌مشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم کنجلکنده ،عذبلك ایتمکسزین بر آن طوره‌مازمش، برگون یولده گیدرکن محله‌ده اك خسیس، اك بداخلاق، تیتیز اولان قومشوسنك قازلری دیوار گولگه‌سینه چکیلوب اویوه‌قده اولدیقلرینی گورونجه حریفك براز قودوروب تپینمه‌سینی ، محله‌یی باشـینه گیمه‌سینی سیر ایتمك اوزره اك ایری ارکك

قازی اوصولجە یاقەلایوب جبەسی آلتینە آلەرق یورومکە باشلامش. اینجە گیتدیکی حالدە قاز هیچ سس چیقارمەدیغنە، باغیروب چیرپینمەدیغنە مراق ایدرك تنها سوقاغە گلدیکی صیرەدە یاواشجە جبەسینی اچوب قازك یوزینە باقنجە قاز باشینی قالدیروب - معتادی وجهلە - « صوص ص ص ص ... » دینجە خواجە « آفرین قاز !. خلط ایتمش سکا قاز دیین. سن افندیکدن چوق عارف ایمشسین. بن دە سکا بونی تنبیە ایدەجکدیم. » دیمش.

ادرنەدە حسن خیرالدین بك افندی طرفندن رسمی دخی یاپیلەرق برابر اهدا ایدلمشدر : [١]

﴿لطیفە﴾ آناطولیدە علی الاکثر ایشلرینی ایمەجە ایلە گورورلر. مثلا دکیرمندە اون اوکوتمك ایچون هرکس حیوانینە بوغداینی یوکلەترك بش اون کیشی گونلرجە دکیرمندە نوبت بکلەمکە بدل بر سفردە ایچلرندن بری گیدر دوستلری، قومشولری بوغدای یوکلی حیوانلرینی اوکا تودیع ایدرلر. بر قاچ گوندە او آدم اوکوتور، گلیر ایرتەسی سفر باشقە بریسی گیدر. بوسایەدەدە بر قاچ آدم - علی الاکثر - شهرە بر قاچ ساعت اوزاقدە اولان دکیرمندە آچیقدە سفیل و سرگردان قالمامش اولور. بو قبیلدن اولمق اوزرە خواجە اوکینە سکز دانە بوغدای یوکلی اشکی قاتوب، بر دانەسینەدە بینوب یولدە گیدرکن - حاصل اولنان شبهە اوزرینە - اشکلری صایق ایستر. صایار، سکز گلیر. غایت تلاش ایدر. چونکە سکز دانە آدم کندیسنە حیوانلرینی تودیع ایلەمشدی. حالوکە بردە کندیسنك اولەجقدی؛ اشکلرك طوقوز اولمەسی لازم گلیردی. همان حیوانلری طوردوروب کندی یوکلی حیواندندە اینوب

[١] آقسرایلی امام زادە حافظ فخرالدین افندیدە بوحکایەیی ارسال ایلەمش ایدی. دها بعض برقاچ ذواتدە گوندرمشلردی. بوقدر تواترلە برابر بوحکایە خواجەنك اولمقدن بعید، بك اسکی بر حکایەدر. بر چوق اسکی کتابلردە، از جملە مثنوی شریفدە غایت دلنشین برطرزدە مسطوردر

بولاك اعوجاجلى يرينى كچيرك ايلرى‌يه باقمق ، ياخود مثلا اوراده بولنان آغاجلرك آرقه‌سندن آرامق اوزره بر مدت گرى‌يه دونوب بوله‌مايه‌رق كمال يأسله عودت ايله‌ديكى صيره‌ده حيوانلرى بتكرار صايار ، طوقوز : « فسبحان الله » ديوب بينه مركبك برينه بينه‌رك گيدركن – آرتيق شبهه عارض اوله‌جغى دركار اولمغله – بينه بر دها صايمغه باشلار ؛ بينه مركبلر سكز گلمزمى ؟ . خواجه حيرتلره دوچار اولوب – كنديجه برشيلر خاطرلارگبى اوله‌رق – بينه مركبدن اينر . گيريه‌ين گيرى بر خيلى گيدوب كمال يأسله عودت ايدرك مركبلرى اميدسز بر صورتده صايار ؛ طوقوز ! .. زواللى خواجه چيلديره‌جق گبى اولور . – دميرگبى راسخ بر اعتقادله معتقد اولديغى – بر طاقم جنلر پريلر حكايه‌لرينى دوشونمكه باشلار . ايصسز چولده پريلرك آدم اوغلانلرينه نه گبى اويونلر اوينادیغنه دائر بر چوق ثقاتدن بالذات ايشتديكى منقبه‌لر هپ دماغنده قايناشيرلر . خواجه‌نك ذهنى پريشان ، عقلى تارمار اولور . بر چوق دعوات اوقويه‌رق بينه مركبك برينه بينر ؛ بوله‌ناچار دوام ايدر . فقط شيطان طوررمى ؟ . مركبلرى بر دها صايمق اوزره خواجه‌نى دورتوشدورور . خواجه عادتا ايستمه‌يه ايستمه‌يه ؛ معنوى بر آمر مجبرك ناقابل عصيان بر امر مهيبى اوزرينه كرهاً مركبلرى بر دها صايار ؛ سكز . آرتيق اولانجه چيلغينلقلرى وار قوتيله تيره‌شه‌رك مركبدن آتلايوب برمدت كندى كندينه باغيرير ، تپينير . باغيره باغيره اجنيلره ، غول يابانيلره قارشى اوقونان تعويذلرى ، عزيمتلرى بلند آوازله اوقور . واهمه‌يى‌ده صوك درجه اعتلايه باشلايوب عجيب عجيب سسلر طويمغله قورقودن تير تير تيترر . صوكره باقاركه حيوانلر چمنزارده يايلمغه طالمشلر . يوكلرى ايندير مكه بيله كندنده طاقت بوله‌مايوب كنديسنى‌ده بر آغاجك سايه‌سينه آتى ويرير . او اثناده ايلريدن بر يولجى بليرمكله ارواح خبيثه‌نك او تضييقندن چيلديرمغه رمق قالمش اولان خواجه حضره قاووشمجه‌سينه آدمه سسله‌نوب يانينه جلب ايدر . حريفله آشنا چيقارلر . ذاتاً خواجه‌يى كيم بيلمز ؟ . خواجه‌يى بيتاب وخراب بر حالده كوروبجه مسئله‌يى سؤال ايدر .

زواللی یانه‌یاقیله ماجرایی آکلاتیر . شهرده ابنای زمانك تعجیزاتی یتشمه‌یورمش گیبی ایصسز چولده غول یابانیلرك کندیسیله بالاتفاق ایتدیکلری آلایی اکلاتیر. حریف « جانم خواجه !. مراق ایتمه . اوسنك کندی قورونتوکدر !. » دییه تأمینات ویردیکجه خواجه ــ واقعا کندیلرینی بالطبع کوره‌مه‌مشسه‌ده ــ سسلرینی ایشیتدیکینی یمینلرله تأمینه قالقیشیر . حریفه بیله تردد کلیرسه‌ده ینه خواجه‌یی بوینه تسلیده ثبات ایدر . النهایه خواجه « آیاغکی اوپه‌یم . برمقدار مکث ایت . بنی حیوانیمه بیندیروب یولیمه دوزلت . صوکره سلامتله ایشیکه کیت !. » دیمکله حریف آجیبوب اوراده براز قهوه آلتی ایدرلر. بوز گیبی قایناق‌صوینی ایچرلر . خواجه‌یه‌ده مکمل بر اعتدال گلوب نشئه‌لنیر . شاقلابانلغینه باشلار . حیوانلری طوپلارلر . برینه بینر . « هله شواجنی دوستی اولان اشکلری برده‌ها صایه‌لیم !. » دیر . ینه صایار . ینه براکسیك ؛ ینی سکز کلنجه آغلامسیق برسسله یولجی‌یه متوجه اولوب « گوردیکمی برادر . ایشته ینه سکز اولدی . نه‌در بونم چکدیکم شواشکلرك الندن ؟!. » دییه گرچك گرچك تظلمه باشلاینجه حریف گوله‌رك « آخواجه‌م !. شو کندی بیندیکك ، اوز نفسیکك راکب اولدیغی مرکبی‌ده صایسه‌ك آ ! . ذاتاً بوتون یاکلیشلر کندی اشکینی اوز قارداشلرینککیلرله برلکده صایمامقدن چیقار . » دینجه خواجه بر مدّت دوشونوب الینی آلنی اوزرینه « شاپ ... » دییه ایندیره‌رك شاقاقلرینی اوووشدوردیقدن صوکره همان مرکبدن اینمش ، حریفك اللرینه صاریلمش . حریف ــ بوبدیهی مسئله‌ده بر اهمیت ، بر گوچلك گورمه‌دیکی جهتله ــ حیران حیران « آمان افندی !. ایتمه. استغفرالله » دیدیکجه خواجه یمینلرله یالوارمقلرله ایکی اللرینی اوپوب « های الله راضی اولسون . بنی ارشاد ایتدیك ! عقلیمی حیاتیمی بکا اعاده ایتدیك . زیرا رَمَق قالدی‌که سنجه پك واضح ومعین اولان معمانك حلی اوغرنده یا آز داها چیلدیره‌جق ، یاخود یورکیم اینوب هلاك اوله‌جقدیم . دوشونولورسه الك طولاماجلی ، الك حلی مشکل ایشلر ؛ پك بدیهی پك روشن اولان مسئله‌لرك بردن بره گوزلری نوربداهتیله قاماشدیروب انسانی

صافی ایله‌مه‌سندن نشأت ایدر . بوقسه حقك بو رتبه بداهتینه قارشی دنیاده انسانلری بربرینه قیردیروب گچیرن شی نه‌در؟ فلاکت بشریه هپ بو نقطه‌ده برله‌شیر . بو آناختاری ابدیاً غائب اولان کلید بر کره آچیلسه سلطان حقیقت هرکسه تجلّی‌ساز اوله‌ق بوتون قانلی بچاقلی دشمنلر یکدیکریله معانقه ایدرك دنیاده نعیم خلده ایره‌جکلری درکاردر . » دیمشدر .

خواجه اشکلره بینر صایار سکز ، اینر صایار طوقوز !...

مالیه‌دن (ابراهیم خلیل) افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ صوفته‌لق هنکامنده استادی خواجه‌یه (نَصَرَ) نه کلمه ؟. دیمش . خواجه درحال « مصدر ! » دیمش خواجه‌سی « نه ایچون طوغرو جواب ویرمه‌یورسك ؟. » دیمکله خواجه « فعل ماضی ـ دیسه‌م ایش اوزایه‌جق . چونکه معلومی وار ، مجهولی وار . مثبتی وار ، منفیسی وار ، مذکری وار ، مؤنثی

وار ، مفردی وار ، جمعی وار . وار ، وار ، وار . مصدر ایسه بویله شیلردن آزاده‌در . اویله دالی بوداغی یوق . (مصـدر) دیرسین . بر سـوزله قورتولورسین !. » دیمشدر .

صنایع نفیسه طلبه‌سندن (رؤف) بك طرفندن :

﴿ لطیفه ﴾ بر بهار زمانی اقرانیله برابر خواجه مرحوم جوار کویلرندن صوبی صولاغی چوق ، بوتون باغچه‌لرله ، انواع اشجار و سبزه‌زار ایله مالی ، جنت مثـالی بر کویه کیدرلر . چمنزارده انواع نباتاتك چیچکلری آچیلمش ، آغاجلر رنکارنك ازهار ایله طونانمش اولمغله پك زیاده محظوظ اولمشلر . کوکوللری کشـایش بولمش . فوق‌العاده نشئه و شطارتله وقت کچیروب کتیردکاری صحرا طعاملرینی طیقه باصه کمال اشـتها ایله یمشلر . عزیمت زمانی کلمش . فقط بر تورلو بو کوزل کلزاردن آیریلق ایسـته‌مه‌دیکلرندن بر قاچ کون اوراده قالمغه قرار ویریرلر . ایچلرندن هر بری آزفانه [۱] ایله اسباب صـفادن برینی درعهده ایدر . کیمی باقلاوه‌سی بورکی بنم اوزریمه ، کیمی قوزو طوله‌سی بنم اوزریمه کیمی زیتون یاغلی یاپراق طوله‌سی بنم اوزریمه ، کیمی صالاته‌سی پینیری ، پورتقال الما ارمود کبی انواع یمشلر بنم اوزریمه دیدکاری صیره‌ده خواجه‌نك‌ده یوزینه باقمشلر . خواجه‌ده بلا تعلل « بو ضـیافت بویله اوچ آی دوام ایلـه‌سه بیله اکر بن‌ده بورادن آیریلیرسـه‌م اللهك ، پیغمبرلرك ، بوتون ملکلرك لعنتی بنم اوزریمه !. » دیمشدر .

(بروسه‌ده بر قارئمز) امضاسیله کلمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم بر مملکته کیدوب بر خانده مهمان اولمش . بر کون اوطه باشی‌یی چاغیره‌رق « همشهری !. بن بو اوطه‌نك طـاوانندن ،

[۱] بو کلمه‌نك اصلی (عارفانه) یاخود (حریفانه) اولمق اوزره مختلف فیهدر .

کیرایشلرنده آره صره قورقونچ قورقونچ چاتیر چوتور بر شیلر ایشیدیورم . بر اوسته کتیرده شونی بر ایجه معاینه ایتدیر ا.» دیرسه‌ده اوطه باشی کوله‌رك « تلاش ایتمیکز افندم . بو بنا ییقلمامق اوزره یاپلمشدر . اویله چاتیرتیلردن هالامز . او چاتیرتی پاتیرتی عضرلردن قالمه کهنه بر بنا اولدیغندن طولایی دکل . سز خواجه‌سکز . البته بیلیرسکز که دنیاده بوتون اشیا جناب رب‌العالمینی تسبیح ایدرلر . » دیه مغالطه ایله کلام حقی ناتمحل استشهاده قالقنجه خواجه قارشیسنده مسئله‌نك حقیقتنی ایضاح ایده‌جك قابلیتده بر آدم کوره‌مدیکندن اونك فهمینه تنزل ایدوب دیمشدرکه: ایشته بن‌ده اوندن قورقیورم یا . بویله تسبیحی تهلیلی آرتیره آرتیره نهایت وجده کلوب بر کیجه آنسزین سجدهٔ استغراقه قاپانیرسه ؟!....

بشیك طاش ابتدائی مکتبی معلملرندن م. نورالدین افندی کوندرمشدر:

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طلبه‌لك هنکامنده بر مملکته جرّه کیتمش . واقعا هربلده‌ده « خوش کلدیك ، بش کیتدك » کبی حال خاطر صورمق مثللی شیلر اکسیك دکلسه‌ده بورا خلقی براز دها ایلری کیدرك صوینی صوینی ، اقرباسینی ، اشینی دوستنی ، ایشینی ، کوجنی‌ده اوزون اوزادی صورار طورورلرمش . بر ، بش . خواجه بیقمش ، عاجز قالمش . بویله برسؤاله معروض قاله‌جغینی بالطبع اصلا خاطرلامایان خواجه افندی کندی آدینی بیله یکدن سویله‌یه‌مه‌یه‌جك بر طالغینلقده ایکن بویله اطرافیله استنطاقه چکیلنجه درست جواب ویرمکده کرچکدن مشکلات چکمش . جدّی صورتده صیقلمش . حالبوکه سائقهٔ معیشتله اونلره حسن معامله ایتمك دخی کندیسی ایچون ضروری اولمغله بر کون اوطه‌سینه چکیلوب او آنه قدر کندیسینه سؤال ایدیله کلدکده اولان و سؤال ایدیلمه‌سی محتمل بولونان مسائلی احاطه‌لی بر صورتده بر کاغده ثلث قلمله یازوب آقشام کویلی طوپلانوب‌ده هنوز خواجه‌یی یکی کورنلر حال خاطره

باشلادیقلرنده و یاخود خواجه باشقه بر سمته گیدوب اورا خلقی سؤاللری ایراد ایدنجه خواجه مذکور صحیفه‌لری اویدوردیغی غایت مضحك بر مقام ایله مناسب موضعلرده انواع تخفلقلر ایجاد ایده‌رك بوتون كویلی‌یه قارشی اوقویوب هم حضاری منبسط ایلر ، هم‌ده بو سؤاللرك تکررندن یاقه‌یی قورتاریرمش .

(هلال) مطبعه‌سی مرتبلرندن راتبی ادهم مظلوم افندی کوندرمشدر :

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم صباحلایین خانه‌سندن چیقارکن حرمینه «باجی سلطان ! آقشامه اعلا بر بولغور پیلاوی پیشیرده سکله قارشی قارشی‌یه گوله‌شه اویناشه ییه‌لم .» دیر، گیدر. خواجه آقشام اوستی یورغون آرغین گلیر. صویونور، دوکونور. قارنی زیل گبی آچ اولمغله همان صوفره‌یه قوشار. باقارکه قادین صوفره‌یی حاضرلامش پیلاوك یانینه طاس یوغورتی ایله یشیل صوغانی‌ده علاوه ایله‌مش اولمغله خواجه «آفرین سکا ! . بنم سوگلی قاریجغم ! . » دییه کمال شوق و شطارتله و بر او قدرده اشتها ایله اوتورور . قاشیغی طولدوروب طولدوروب کمال اشتها ایله معده‌یه ایندیرمکه باشلار ، حرمینه قارشی بیك شاقلابانلقلر یاپه‌رق قهقهه‌لر عیوقه چیقار . تام بوگرمیٔ اشتها و حرارت نشئه و صفا اثناسنده قومشو یتیم چوجوق بوینی بوکوك ، طوری حزین بر حالده گله‌رك «آمان افندی عموجه ! . یتیش ! . آننه‌م سنی چاغیریور . سندن باشقه کیمسه‌مز یوق . » دیمکله مجسم رحم و شفقت اولان خواجه همان فیرلایوب قوشار، گیدر . یاریم ساعت صوکره خواجه قاشلری چاتیق، نشئه‌سز بر حالده گلیر. حرمی صوفره‌یه دعوت ایدرسه‌ده رغبت ایتمز . حرمی مسئله‌نی صورنجه « نه اوله‌جق ! . قرق ییلده گوله اوینایه قاری قوجه بر بولغور پیلاوی ییه‌جکدك. قومشونك اشکی قویروقسز صیپا طوغورمش.» دیمش.

مکرسه زواللی قومشو قادین ؛ مرکبی قویروقسز بر اعجوبه طوغورنجه ،

هنوز صیپا تمیزلنمه‌دیکندن و اوّلجه حیوان صوغورمه‌سنده بولونمه‌دیغندن بام‌باشقه بر شی صاتمش. خواجه‌یی چاغیرتمغه مجبور اولمش.

﴿لطیفه﴾ خواجه برگون یالین آیاق چیفت سورر‌کن آیاغینه قوجه‌مان بر دیکن باتمش. آیاغینی پارچه پارچه ایتمش. بیچاره خواجه آیاغینی صوغوق صو ایله ییقایوب تمیزله‌دیکدن و صاروب صارمه‌لادیقدن صوکره «برکت ویرسون که گچن گونکی آلدیغم یکی پابوجلری گیمه‌مشدم.» دیمشدر.

[طاشره‌ده‌کی فقرانك حال حزیننه بوکوچوك برمثالدر.]

(متین) مطبعه‌سنده ماکنه‌جی محمود افندی کوندرمشدر:

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم مرکب سوار اولدیغی حالده باغچه‌سندن خانه‌سینه عزیمت ایله‌دیکی صیره‌ده شدّتلی بر حرکت ارض اولمش. همان دابه‌دن اینوب سجده‌یه قاپانمش. آرقه‌داشلری حکمتنی سؤال ایله‌دیکلرنده بویورمش‌که: بزم گلبهٔ فقیرانه بو شدید حرکتدن شبهه‌سز ییقیلمش و یا اوتورولمز بر حاله گلمشدر. یا معاذالله بو اثناده بن اوده بولونسه‌یدیم؟. خانه ییقیلوب بنی پستیل ایتمه‌سه بیله بن‌چوقدا...ن بورکیمه اینر. اوته دنیایه گیدردیم. ویاخود بوسبوتون چیلدیریردیم!.

(علی رضا) امضاسیله کوندریلن حکایه‌لردندر:

﴿لطیفه﴾ زنکینلردن بری خواجه مرحومه طلبه‌لکنده بش یوز غروش ویروب «خواجه افندی!. بشر وقت نماز عقبنده بزه دعا ایت!.» دیمکله خواجه مرحوم ایچندن اللی غروش آییروب اعاده ایدرك «افندیم!. گیجه‌لر قیصه، بوش بوغازلقلرك آرقه‌سی اونسبتده اوزون اولمغله ـ الله عفو ایتسون ـ

داعیکز اکثریا صباح نمازینه قالقه‌مایورم قوشلق زمانی قضا ایدییورم. بناءً علیه صباح وقتینك اجرتینی تام آلمغه جناب حقدن حیا ایدرم.» دیمشدر.

عشاقه دیوانه عمومیه مأموری زاده (حسین حامد) بك کوندرمشدر.

﴿ لطیفه ﴾ خواجه مرحوم طاغ کویلرینك برنده بر فقیرك کلبه‌سینه مسافر اولور. حمداً لله اسلامیتك فضائل بیشمارندن بری ده مهمان‌نوازلق اولدیغندن افقر فقرادن اولدیغنه بوتون موجودیتی شهادت ایدن فقیرجکز خواجه‌یی کمال ممنونیتله مسافر ایدر. پك حزین بر صورتده ماحضریله خواجه‌یی آغیرلامغه صوك درجه غیرت ایدر. خواجه‌یه پك سودیکی قایماقله، بالله ضیافت چکر. طیقه‌باصه یمکلکی ایچون اثنای طعامده زواللی عادتا ابرام ایدوب خواجه بالی، قایماغی، سوتی جوقجه قاچیریر. طعامك بخاریله، یول یورغونلغیله خواجه‌نك ایرکندن کوزلری قاپانمغه باشلایوب یاتسو نمازینی اویوقلایه‌رق ادا ایدر ایتمز همان خوابکاهه دوشر. ذاتاً طوپی براوطه‌دن عبارت اولان کلبهٔ فقیرانه‌نك بر اوجینه خواجه‌نك یاتاغینی حاضرلامشلر. یانینه‌ده بش آلتی یاشنده چوجوقلرینك یاتاغینی یاپمشلر ایمش. خواجه هضم مدتینی بکله‌یوب وقتیله دفع حاجت ایله‌مه‌دیکی جهتله اوملیّنْ مُدرِرْ طعامدن بویوك کوچوك آبدستی فنا حالده صیقشدیرمش. یاواشجه قاپویی آچوب طاشره چیقمق ایسته‌مشسه‌ده قاپو اوکنده یاتان مرکب جُثّه‌سنده ایری، سیاه مدهش کوپك زیفیری قاراکلقده کوزلرینی پارلاته‌رق، قار کبی دیشلرینی کوسترەرك خواجه‌نك اوزرینه (خیرررر ...) دییه هجوم کوسترنجه خواجه همان قاپویی طار قاپامش. برمدت قیورانوب چالقاندیغدن صوکره آرتیق طاقتی قالمایه‌رق هزاران احترازله بر پارچه قاپویی آرالق ایدر ایتمز (خیرررر....) دییه ینه کوپك صالدیرنجه همان قاپویی سد ایدر. دوشونور، طاشینیر، اوکسورور، سس یاپار. بیچاره کویلی یورغونلقدن اولو کبی صیزمش قالمش

اولمغله هیچ بر حرکت گورەمز . سسلنجکه اوتانیر. دها کیم بیلیر ، نه گبی صایغیلر
صایار . النهایه چوجوغك یاتاغنه کوچوکنی بویوکنی هپسینی بردن قونی
ویریر. چکیلیر یاتاغینه یاتار. صباح اولوب یاتاقلر طوپلاندیغی صیرده چوجوغك
یاتاغینی دوشیریرکن بردە باقارلرکه چوجوق خلاف مأمول یاتاغی باشدن باشه
ایصلاتمش . غایت مدهش برصورتده برباد وملوّث ایلەمش . شیمدی مسئلەنك
غایت ایکرنج وجان صیقیجی اولمەسندن زیاده قاری قوجه کویلی بیسلهکك مقداری
خصوصنده حیرت ایدرلر . چوجوغك بوقدر چوق قضای حاجت ایلەمەسینه
شاشار ، عجیب وضعیتلر گوستریرلر . « چوجوق هیچ بویله برشی یاپدیغی
یوقدی ! » صوکرەده بوغایت چوق وعجایب بر بیسلهك . عجبا چوجوغه بوحال
نەدن گلدی . یاورومزی ناصل قورتارەلق ؟ . » گبی مشاوره ، نظم ایدرلر.
بر دانه چوجوقلرینه برآفت ایریشمش ظن ایدرك پك زیاده تلاش ایتمەلریله
خواجه طاپانەمایوب دیرکه : او صاحبلری !. بن سزه مسئلەنك حقیقتینی
سویلەیەیم . سزده بو مسافر بورولك مراقی دوام ایدوب خانەکزدن مهمان
اکسیك اولمزکن ، طعامکز الك نفیس ، نفاستله برابر ملین اولان بال ، قایماق ،
سوت گبی شهریلرك پك سودیکلری اطعمەدن عبارت بولونورکن ، بونك
اوزرینەده قاپوکزك اوکنده او دیو گبی قاره کوپك الك دهشتلی وهیبتلی پاصقیجیلق
وظیفەسینی حقیله ایفا ایدرکن سزك چوجوغکز بوخستەلقدن قورتوله‌مز .

سلانیك دارالمعلمینی معلملرندن (محمد شوکت بك) افندی اهدا ایلەمشدر

﴿ لطیفه ﴾ صورت ظاهرەده خواجه مرحومه فوق العاده طرز تعظیمات
کوسترمکده اولان اشرافدن برکیمسەنك مکرراً واقع اولان ابراملرینه قارشی
مجبور قالوب برکون خواجه افندی زیارتینه گیدر . خانه صاحبینك پنجرەدن
باشقه برجهته باقوب گری چکیلدیکینی‌ده گورور . قاپویی چالوبده « راحتسز

ایتمزسه‌م افندی حضرتلرینك زیارتینه گلدیم !. » دییه کمال امید وجسارتله سویله‌مه‌سینه مقابل ایچریدن « واه واه !. افندی شیمدی چیقدی گیتدی . طویارسه پك متأسف اوله‌جقدر.» بولنده‌بر جوابه معروض اولنجه خواجه‌نك جانی صیقیلوب یوکسك سسله « پك گوزل !. آنجاق افندیکزه سویله‌یكده بر دها خانه‌دن چیقوب گیتدیکی وقت اونوتوب‌ده باشینی پنجره‌ده بیراقماسون . برشی دکیل ، خلق بیلمز. کندیسی‌ده ایچریده ظن ایدر . کندیسندن گوردیکی جعلی التفاتلره ، ابرامله آلدانه‌رق ایشینی بیراقوب‌ده زیارته گلنلر بویله خلاف مأمول معامله نامردانه‌یه معروض اولنجه هم سوکر ، صایارلر ؛ همده ابدیاً مرحبانی کسرلر !.. » دیمشدر .

﴿ لطیفه ﴾ برمجلس صحبتده احوال آخرت واهوال قیامتدن بحث اولونوب اهل مجلس جداً حزن وانتباهه مستغرق اولدیغی بر زمانده خواجه‌یی تا یانینه اوتورتمش اولان تیمورلنك درونی بر آه چکوب « خواجه افندی !. روز جزاده بزم حالمز نه‌اوله‌جق ، عجبا بزم مقاممز صدر جنتمی اوله‌جق ، یوقسه‌قعر نیرانمی ؟. » دییه سؤال ایدنجه خواجه دیمش‌که : امان پادشاهم !. گرچك سزده بورالرینی دوشونیورمیسکز. قلب هما یونکزی بوگبی شیلر له‌متأذی ایله‌دیککز . گرچکدن متأسف اولدیم. بکاقالیرسه‌سز هیچ تلاش بویورمامه‌لیسکز. امرعقباده تردد ایله‌اینمه‌مه‌لیسکز !. چونکه گونش گبی عیان وبیاندرکه ذات جنکز نژاد وهلا کو اعتیاد جهانگیرانه‌لری ختم انفاس ایدر ایتمز ، همان طوغرو جهنمده صولوغی آله‌جقلری درکاردر . نمرود وفرعون واسکندر وجنکیزگبی امثال شهنشاهیلری ایله برابر صدر معلای نیرانده مربع نشین احتشام اوله‌جقلری محققدر .

خواجه مرحومك صندوقه سینك تعمیردن اولكى حالیدر

تعمیردن صوکره تربه‌نك خارجدن آلینان رسمیدر

شمس مطبعه‌سی مرتبلرندن (عبدالمطلب) افندی کوندرمشدر :

﴿لطیفه﴾ خواجه مرحوم مرض موتنده حرمینه « هایدی قاریجغم !. الك فاخر ، الك مزین البسه‌کی گیین . صاچکی باشکی دوزلت . چهره‌کی صوك درجه نورلاندیر . نه‌قدر سوسلنمك لازمسه غیرت ایت . اویله‌جه‌قارشیمه گل !.» دیر . قادین « آه افندیجکم !. سزك بویله اضطرابلی بر زمانکزده خدمتکزی بیراقه‌یم‌ده الم سوسلنمکه ناصل وارسه‌ین ؟!. بن اوبی دنیاده یاپه‌مم . هم شیمدی بو نه‌دن اقتضا ایتدی ؟. بنی اوقدر وجدانسز، نعمت قدری بیلمزمی صاندیك ؟» دیمکله خواجه « خیر ؛ آ قاریجغم ! . سنك عقلکه گلن شیلر دکل ! . مقصدم بام باشقه‌در . گوریورم‌که اجلم یاقلاشدی . عزرائیل دائما اطرافمده قیوراتوب طوریور. سنی اویله البسهٔ فاخره ایله ملك سیما ، طاووس خرام برحالده گوررسه بلکه سنی آلیرده بنی بیراقیر دییه آرزو ایدییورم . آکلادیکمی شیمدی سر وحکمتینی !. » دینجه قادین نه دییه‌جکنی ، نه وضعیتده بولونه‌جغنی بیله‌میوب شاشقین شاشقین باقه‌قالمش، اوراده بولونان یاشلی قادینلردن بری ده « الهی افندی!. اوستکدن ایراق ، اما صوك نفسه‌ده گلسه‌ك بینه خویکدن واز گچمزسه‌ین !. » دیمکه مجبور اولمشدر .

﴿لطیفه﴾ . مرحومك الك زیاده قورقدیغی اولوم ایمش. حتی تصوریله بیله سیکیرلری گوشنر ، کندندن گچرمش . بو سببدن طولایی اکثریا اخوان ویارانی اولومله صاراقه‌یه آلیرلرمش . نیته کیم بو کلماتده‌کی بعض فقرات‌ده بوکا دلالت ایدر . حال بویله ایکن مرض موتنده قطعیاً تلاش ایتمه‌مش . لازم کلن وصایاسنی ، ومواجب دینیه‌سنی ایفا ایتدیکدن صوکره باقی حیاتی صوك نفسنه قدراهل بیتیله، همسایه‌ویارانیله گولوشوب لطیفه‌له‌شه‌رك گچیرمش .

بعضیلری بوڭا متعجب اوله‌رق «خواجه افندی . سن اسکیدن اولوم قورقوسندن - لاقیردیسیله بیله - اولوم حالنه کلیردیڭ . شیمدی کوروبورز هیچ فتور کتیرمه‌یورسین . بونڭ سبب وحکمتی نه‌در .» دیمشلر . خواجه بویورمش که : اولادلرم . اوزمانلر بزم بونجه تلاشیمز بوکرته‌یه کلمه‌کدن ، بو یاتاغه سریلمکدن قاچینمق ایدی . شیمدی اولان اولدی ، عزرائیل قاپویه دیکیلدی . بوندن بویله آخرت حاضرلغنی کوره‌لم . صوڭ نفسمزده ایمانمزڭ سلامتی چاره‌سنه باقه‌لم .

قارئلریمزدن (ا . سری) امضاسیله کلمشدر : [۱]

﴿ لطیفه ﴾ خواجه نصرالدین « رحمة الله علیه » ڭ وفاتندن برایکی عصر صوکره برجمعه کونی بیکلرجه اهالی ؛ مملکتڭ قدیم اولو جامعنده نماز قیلمق اوزره طوپلاندیغی بر صیره‌ده ناکهان خواجه نصرالدین مرحومڭ طبق حلیه‌سینه مطابق وصافلغینه ، شاقلابانلغینه تماملە وارث اولان تربه‌داری کسوهٔ عجیبی وسیمای مضحکی ایله جامعڭ اورته ، بویوك قاپوسنده نمایان اولوب بلند آوازله « ای اهالی ! سزه غایت عجیب بر شی سویلیه‌جکم. ابدست آلدیم . جامعه کلمك اوزره تربه قاپوسینی کلیدلیه‌جکم اثناده خواجه نصرالدین مرحومی عین سیماسی ، عین چهرهٔ خندانی ، عین طور عجیبی ، عین کسوهٔ مخصوصه‌سی ایله کوردیم . صندوقه‌سینه آت کبی بینمش ؛ اطرافی سیر ایدییور . بکا « شیمدی اولو جامع جماعتینی چاغیر . کلمه‌ین اولورسه کندی جانینه قییمش اولور ! . دیدی .» دینجه خواجه مرحومه اعتقاد تامی اولان و - زهد وصلاحندن ناشی - تربه دارده آیریجه حسن ظنی بولونان بوتون اهالی تربه‌یه قوشار . بالطبع خواجه‌یی کوره‌مزلر . ذاتاً بویله کراماتینی کوروب آبا و اجدادلریندن

[۱] بوحکایه آناطولیده محرر فقیرڭده برچوق کیمسه‌لردن مسموعم اولمشدر. اورالرده پك متواتردر. فقط باشقه‌لرینه‌ده اسناد ایدرلر .

عنعنه ایله ایشیده ایشیده بر اعتقاد راسخ حاصل ایله‌ین اهالی هپ گولوشه‌رك «هـای قوجه مُغذب!. آره صیره بزمله آلای ایتمکدن‌ده واز گچمزسین. بو وسیله‌ایله دائما همك بزمله حاضر اولدیغینی آکلاتیورسین!.» دیه بعض کلمات معتقدانه صرف ایدرلر. هپ بردن فاتحه اوقورلر. گولوشه‌رك جامعه عودت ایدرلر. برده باقارلرکه جامعك قبه‌سی طاقیله گوچمش.

مرحومك اشبو کرامت جلیله‌سینه وبوامداد قدسیسنه حیران قالیرلر. اعتقادلری؛ حقنده دوبالا اولور.

رحمه الله تعالی رحمةً واسعة ورفع الله درجاته واکرمنا بشفاعته آمین.

مفتی الثقلین کمال پاشا زاده (قدس سره) بویورورلر:

ایکی عالمده تصرف اهلیدر روح ولی
دیمه کیم بومرده‌در بوندن نیجه‌درمان اوله

روح شمشیر خدادر تن غلاف اولمش اکا
داخی اعلا کارایدر برتیغ کیم عریان اوله

خاتمه

خواجه نصرالدين افندی (رحمةالله عليه) ك اوته‌نبری اللرده متداول اولان لطائف كتابی ايله اخوندن بری واسطه‌سيله‌الده ايلديكم يازمه بر مجموعه‌ده مسطور اولان واصلك نصفی درجه‌سنده بولونان لطائف نصرالدينی وسائر مجامع لطائف وسفاين ادبيه‌دن التقاط ايله‌ديكم فقرانی دورسابقده‌يازمش، بويله‌برزمان حريت نشانه‌انتظاراً برطرفه صاقلامش ايديم. جناب حقه‌هزاران حمدوشكراولسون، سبب اولانلر مكافات صوريه ومعنويه‌سينی بولسونكه عون حقله وهمت مردان ايله گوكمز طوغدی. ايسته‌ديكمز اولدی. ايلك فرصتده نشره موفق اولديق. نان ونعمتيله پرورده اولديقلری خاك پاك عثمانی‌يه ايفای شكران ايله‌مش اولمق ايچون دور سـابقده حكومتك انواع مظالمينه قارشی عثمـانلی اعاظم مجددينك آثارينی نشره صوك درجه بذل غيرت بويوران ايرانلی كتابجی قارداشلريمزك الآن بوارض مقدسده تتالی ايله‌مكده اولان نشريات معارفپرورانه‌لريندن ـ موجوديت ادبيه‌مزه تأثير بليغ گوسـترمش بولونان ـ « كليات لطائف خواجه نصرالدين » ايلك خطوۀ مشروطيتده حصه‌ياب انتشار اولدی. ايرانلی طابعلرك محاسن شيم ومكارم وهممده الك ممتازلريندن اولان وعالم تجارتده معاملات ناموسكارانه وفعاليت مشكل برانداز انه‌سيله جمله‌يه كنديني سوديرن « اقبال كتبخانه‌سی » مديری حسين افندی برادريمز اشبو كتابك نشری خصوصنده لازم گلن هرنوع فداكارلغی كمال شوق ونشاطله ابذال ايتمش و نفاست و مكمليتی هرنه‌يه متوقف ايسه جمله‌سينی درعهده ايله‌مش اولمغله عون جليل رب العـالمين وامداد معنویٔ خواجه نصرالدين ايله اشبو عروس دلفريب ادب صوك درجه مكمليت ونفاسـتی حائز اولديغی حالده حله‌پوش زيور طبع اوله‌رق بزم انساانس اصحاب عرفان وايقانده عرض ديدار و نشر انوار ايله‌دی . علوم ادبيه‌ده احاطۀ تامه‌سی اولان و بو بابده بالاصـاله

ذی‌الید بولونان اساتذهٔ عظمایه هویدادرکه اصطلاحات، تعبیرات، امثال، فقرات دعایم ادبیه‌نك اك مهملرینندر. بونلره کسب وقوف ایتمه‌ین حقیله ادیب اوله‌من. کیمسه‌آنك کلامنده آثار اساتذه‌یه مخصوص حلاوت وطلاوتی بوله‌من. خواجه‌مزك فقرات اعجاز کارانه‌سی، اجوبهٔ سحارانه‌سی ایسه دعایم مذکوره‌نك قلوب عثمانیه‌یه تأثیر بلیغ گوسترنلرینندر. مقدمه‌ده عرض ایلدیکمز وجهله خواجه مرحومك بوقوم ایچنده‌کی موقعینه مشاهیر عثمانیه میاننده کندیسنه راجح اولان بر چوق اعاظم موفق اوله‌مامشدر. خواجهٔ حکمت‌گزین سیاست ادبیه‌نك مفتاحینی بولمش و قلوب عامه‌یی تسخیر ایتمه‌نك یولینی پك رعنا بیلمشدر. هوسکاران ادب ایچون بو کتابك لزومی عامه‌یه روشندر. هله حیاتده علی الاکثر محتاج اولدیغمز دفع اکدار و کشایش افکار ایچون طبیب الفؤاد اولان خواجهٔ معالی نژادیمزك تسلیت مشفقانه و ارشادات عارفانه‌سی بابنده تطویل مقالی زائد گورورم.

بر اثرك برقوم ایچنده حاصل ایله‌دیکی تأثیری ینه افکار عامه و رغبت عمومیه تعیین ایلر. بز بو کتابی طبعه باشلادیغمزده اصل کتاب ایله ملحقاتنی بش آلتی فورمه قدر تخمین ایله‌مشدیك. آنجاق عرفای ملیه‌مزك شیخ وشابی؛ مبالغه‌سز یدی یاشندن یتمش یاشینه قدری وزمرهٔ کزیدهٔ نسوانی بوبابده بزه اوقدر امداد ایله‌دیلر، اودرجه چوق لطائف ارسال ایتدیلرکه اگر بز تنقیح ایتمه‌یوب‌ده هپسینی یازمقلغیمز لازم گلسه‌یدی، جلد عظیملر وجود بوله‌جقدی. امر تنقیحده صوك درجه التزام بصیرت ایله‌مکه چالیشدیق. فقط نوع انسان آلودهٔ نقصان ونسیان اوله‌گلدیکندن احتمال که خاللی‌ده قصوریمز اولمشدر.

بر اثر ایلك ظهورنده قصوای کماله ایره‌من. انشاءالله آتیده، بعدازین ممالك وسیعهٔ اسلامیه‌دن جلب و جمع ایدرك حاصل اوله‌جق علاوه ولاحقه‌لر وبر چوق رسملرله نشر ایده‌جکمز طبع ثانیسنده دها زیاده تنقیحات وتهذیبات اجرا ایلریز.

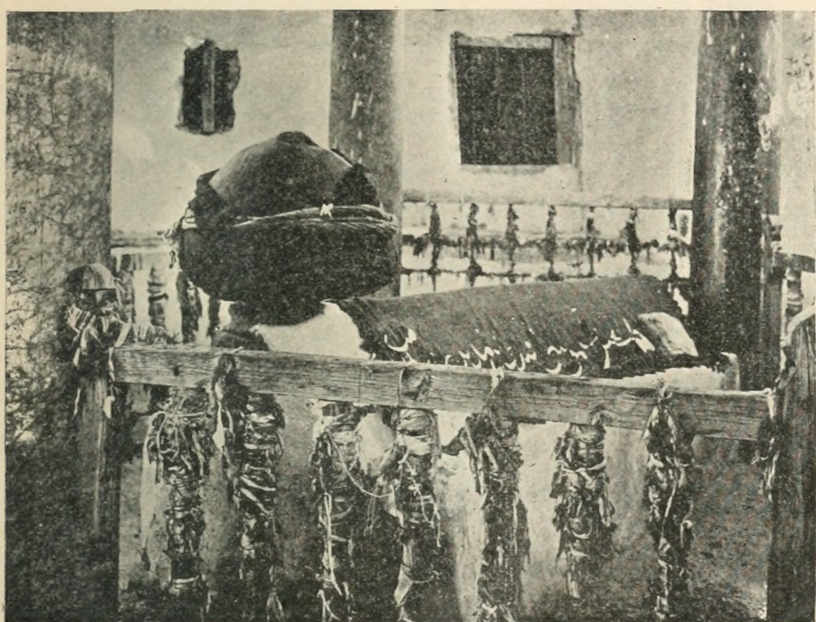
بو کتابده خواجه مرحومه اسناد ایدیلمش بر چوق فقره واردر. بز اکثریسینی محللرینده اثبات و اعتراف ایله‌دیك. فقط چه چاره که جمله‌سی

« خواجه مرحومكدر. ثقاتدن مسموعم اولدى. » ديه‌بزه تأميناتله كوندريلدى . مكتوبلر محفوظمزدر . هله بر چوقلرينى بش اون دانه ذات بالاتفاق يازوب گوندرديلر. بوكبى لطائف عثمانلىلق عالمنده سرسريانه طولاشمقده وبرر واسطه ايله عرفاى عثمانيه‌دن برينه ياناشمقده اولمغله خواجه‌يه اسنادى ؛ عدم اسنادى درجه‌سنده موازى بولونمغله وخواجه‌دن سلب ايله‌مك ايچون اليمزده بر دليل موجود اولمامغله ناچار تحريراتلريله خواجه‌يه اسناد ايله‌ين ذواتك شهادتلرينى ترجيح ايله‌دك. بوبابده نفى واثبات معارض اولمغله اثباتى ترجيحده فائدۀ زائده گورديك . والله يهدى الى سواء السبيل .

١٢ صفرالخير سنه ١٣٢٨ وفى ١٠ شباط سنه ١٣٢٥

بهائى

دور مشروطیتی معاقب خواجه مرحومك تعمیر ایدیلن صندوقه‌سیدر

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01152209 1